

**T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı
Türkçe Öğretmenliği Bilim Dalı**

**DEĞERLER EĞİTİMİ BAĞLAMINDA AYTÜL AKAL'IN
ÇOCUK ROMANLARININ ANALİZİ**

**Sedef GÜMÜŞ
(Yüksek Lisans Tezi)**

İstanbul, 2017

**T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı
Türkçe Öğretmenliği Bilim Dalı**

**DEĞERLER EĞİTİMİ BAĞLAMINDA AYTÜL AKAL'IN
ÇOCUK ROMANLARININ ANALİZİ**

**Sedef GÜMÜŞ
(Yüksek Lisans Tezi)**

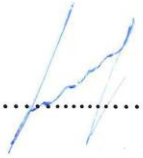

**Danışman
Prof. Dr. Asuman AKAY AHMED**

İstanbul, 2017

**Tüm kullanım hakları
M.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü'ne aittir.
© 2017**

ONAY

Sedef GÜMÜŞ tarafından hazırlanan “Değerler Eğitimi Bağlamında Aytül Akal’ın Çocuk Romanlarının Analizi” konulu bu çalışma, 18/01/2017 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda jüri tarafından başarılı bulunmuş ve yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

	Adı Soyadı	İmza
TEZ DANIŞMANI	Prof. Dr. Asuman AKAY AHMED	
JÜRİ ÜYESİ	Prof. Dr. Adnan AKGÜN	
JÜRİ ÜYESİ	Yrd. Doç. Nermin ÖZCAN ÖZER	

ÖZGEÇMİŞ

- 2005 Edirne Lisesinden mezun olma
- 2009 Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü,
Türkçe Öğretmenliği Anabilim Dalından mezun olma
- 2010 Ocak Bursa İznik Elbeyli İlköğretim Okulunda Türkçe öğretmeni olarak
göreve başlama
- 2010 Haziran İstanbul Eyüp Kemberburgaz Şehit Er Sinan Şen Ortaokulunda
Türkçe öğretmeni olarak göreve başlama

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Çalıştığı Kurum: İstanbul Eyüp Kemberburgaz Şehit Er Sinan Şen Ortaokulu

E-posta: sedefurey@gmail.com

ÖNSÖZ

Temelleri sağlam, geleceği güvenli bir toplum oluşturmak için eğitilmiş ve belli değerlere sahip bireylerin yetiştirilmesi gerekmektedir. Bunun bilincinde olan tüm devletler önce eğitim sistemlerinde yenilikler veya düzenlemeler yapmaktadır. Değerlerin eğitimdeki önemi konusunda ülkemizde de sempozyumlar yapılmış ve bu konuya dikkat çekilerek yeni çalışmalar başlatılmıştır.

Günümüzde değer eğitimi ailede almaya başlayan bir öğrenci okula geldiğinde Türkçe derslerindeki edebi metinler ile bazı değerleri öğrenmeye başlar. Teoriden çok yaşantı örneklerine dayalı Türkçe derslerindeki bu edebi metinler öğrenciye dayatma yapmadan ona iyi ve olumlu davranışları öğreten en önemli araçtır. İşte öğrenciye değerleri aşılarda bu kadar etkili olan edebi metinler değerleri açısından incelenerek öğretim programında planlı bir şekilde yer almalıdır. Değer çeşitliliği çok olan, tüm evrensel değerleri kucaklayan eserler hem ders kitaplarında hem okuma saatlerinde öğrencilerle buluşturulmalıdır. Böylece Türkçe Ders Öğretim Programının amacıyla da örtüşerek vatanını ve milletini seven, milli kültürüne sahip çıkan, insanlığa saygılı, evrensel değerlere sahip bireylerin yetiştirilmesi için en önemli adım atılmış olacaktır.

Bu çalışmada birçok eseri dünya dillerine çevrilen çocuk edebiyatı yazarlarımızdan Aytül Akal'ın ortaokul seviyesindeki öğrenciler için yazmış olduğu çocuk romanları içerdiği değerler bakımından incelenmiştir.

Çalışmamın her aşamasında bana destek olan ve yol gösteren çok değerli danışman hocam Sayın Prof. Dr. Asuman AKAY AHMED'e sonsuz minnettarlığımı ifade ederim. Ayrıca yaşamımın her anında desteğini esirgemeyen aileme ve eşime teşekkür ederim.

ÖZET

Araştırmada Aytül Akal'ın 2015 yılına kadar yayımlanmış çocuk romanlarının içerdiği değerleri ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Aytül Akal'ın çocuk romanları, MEB kaynaklarında yer alan hangi değerleri içermektedir?
2. Aytül Akal'ın çocuk romanlarındaki değerler, Schwartz'ın Değer Sınıflandırmasına göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
3. Aytül Akal'ın çocuk romanlarındaki değerler nelerdir?

Araştırmada doküman inceleme tekniği kullanılmıştır. Akal'ın çocuk romanları yayınevlerinden temin edilmiştir. Eserler; Ortaokul Sosyal Bilgiler ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretim Programı'ndan, Değerler Eğitimi Yönergesi'nden yola çıkılarak tespit edilen 44 değer Schwartz'ın Değer Sınıflandırmasına göre sınıflandırılarak incelenmiştir. Romanlarda bulunan değerlere ait tablolar oluşturulmuştur. Tablolardan yola çıkılarak eserlerde değerler eğitime ait unsurlar yorumlanmıştır.

Araştırmanın sonucuna göre Akal'ın çocuk romanlarında Schwartz'ın Değer Sınıflandırmasından en çok *İyilikseverlik* ve *Geleneksellik* değer grubuna ait alt değerlere rastlanmıştır. Alt değer olarak ise en çok sevgi değerine ait ifadelerle rastlanmıştır. Sevgi değerinden sonra sırasıyla romanlarda işleme sıklığı en çok olan değerler şunlardır: sorumluluk, saygı, arkadaşlık-dostluk, doğruluk- dürüstlük, şefkat-merhamet, yardımseverlik. Romanlarda işleme sıklığı en az olan değerler ise şunlardır: bağımsız ve özgür düşünebilme, girişimcilik, iletişime açıklık, kanaatkârlık, özgüven, selamlaşmak, vatanseverlik.

Anahtar kelimeler: Değer, Değerler Eğitimi, Edebiyat, Çocuk Romanı, Aytül Akal, Schwartz'ın Değer Sınıflandırması.

ABSTRACT

In this research, it is aimed to reveal the value of Aytül Akal's published children's novels until 2015. Answers were searched for the following questions within the scope of the research:

1. Which values do Aytül Akal's children's novels include that are on the sources of the MEB?
2. What kind of distribution do the values of Aytül Akal's children novels show according to the Schwartz's Value Classification?
3. What are the values in Aytül Akal's children's novels?

Document review techniques were used in the study. Akal's children's novels were procured from publishers. Literatures were examined based on the 44 values of Schwartz's Value Classification that are determined according to the Value Education Directives, being to relevant secondary school Social Science and Religious Culture and Ethics Education Programs. Tables of values in the novels were created. In the works, the factors of values education were interpreted based on created tables.

According to the results of the research, sub values of the the value group of Benevolence and Traditionality, from Schwartz's Value Clasification was encountered mostly in Akal's children's novels. As a sub value, it is encountered mostly the expressions belong to affection value. After messages of affection value, following messages were often encountered; responsibility, respect, friendship, truthfulness-honesty, compassion-mercy, helpfulness. The values that have the fewest messages were in the novels: independent and free thinking, entrepreneurship, communication openness, thriftily, self-confidence, greeting, patriotism.

Keywords: Value, Values Education, Literature, Children's Novel, Aytül Akal, Schwartz's Value Classification.

İÇİNDEKİLER

ONAY	i
ÖZGEÇMİŞ	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar LİSTESİ	x
KISALTMALAR	xii
BÖLÜM I: GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	2
1.1.1. Problem Cümlesi.....	4
1.1.2. Alt Problemler.....	4
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	4
1.3. Sınırlılıklar.....	5
1.4. Varsayımlar	5
BÖLÜM II: ALANYAZIN	6
2.1. Değerler Eğitimi	6
2.1.1. Değer Kavramı	6
2.1.2. Değerlerin Özellikleri	7
2.1.3. Değerlerin Önemi ve İşlevi	9
2.1.4. Değerlerin Sınıflandırılması.....	10
2.1.5. Değerler Eğitimi.....	13
2.2. Edebiyat ve Eğitim	15
2.2.1. Edebiyatın Değerleri Aktarmadaki Rolü.....	16
2.2.2. Çocuk Edebiyatı	18
2.2.2.1. Çocuk Edebiyatının Tanımı.....	18
2.2.2.2. Dünyada Çocuk Edebiyatının Gelişimi.....	19
2.2.2.3. Türkiye’de Çocuk Edebiyatının Gelişimi.....	22

2.2.3. Roman ve Romanın Çocuk Edebiyatındaki Yeri	27
2.3. Aytül Akal	28
2.3.1. Aytül Akal'ın Yaşamı	28
2.3.2. Aytül Akal'ın Yazarlığı	31
2.3.3. Aytül Akal'ın Eserlerinde İşlediği Konular ve Çocuk Edebiyatına Bakışı	34
2.3.4. Aytül Akal'ın Eserleri	37
2.3.4.1. Masal Kitapları	37
2.3.4.2. Öykü Kitapları	38
2.3.4.3. Resimli Kitaplar	38
2.3.4.4. Romanlar	39
2.3.4.5. Şiir Kitapları	39
2.3.4.6. Oyunlar ve Diğer Kitapları	39
BÖLÜM III: YÖNTEM	41
3.1. Araştırmanın Modeli	41
3.2. Araştırmanın İnceleme Nesneleri	41
3.3. Verilerin Toplanması	42
3.4. Verilerin Çözümlemesi	43
BÖLÜM IV: BULGULAR VE YORUMLAR	46
4.1. Güç	47
4.1.1. Cesur Olma ve Liderlik Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar	47
4.1.2. Özgüven Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar	48
4.2. Başarı	49
4.2.1. Akıl Yürütme Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar	49
4.2.2. Azim ve Kararlılık Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar	51
4.2.3. Çalışkanlık Değeri ile İlgili Bulgu ve Yorumlar	53
4.2.4. Planlı Olma Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar	56
4.2.5. Zamanı İyi Kullanma Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar	57
4.3. Hazcılık	59
4.3.1. Estetik Duyguların Geliştirilmesi Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar	59
4.4. Uyarılım	60

4.4.1. Girişimcilik Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar	60
4.5. Özyönelim	61
4.5.1. Bağımsız ve Özgür Düşünebilme Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar	61
4.5.2. Hedef Belirleme İle İlgili Bulgu ve Yorumlar	63
4.5.3. İletişime Açıklık Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar.....	65
4.5.4. Kendini Tanıma Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar.....	66
4.6. Evrenselcilik.....	68
4.6.1. Adil Olma Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar.....	68
4.6.2. Barış Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar	70
4.6.3. Bilimsellik Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar	72
4.6.4. Hoşgörü Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar	74
4.6.5. İyimserlik Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar	77
4.6.6. Özgürlük Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar.....	80
4.7. İyilikseverlik.....	81
4.7.1. Arkadaşlık ve Dostluk Değeri ile İlgili Bulgu ve Yorumlar	81
4.7.2. Dayanışma Değeri ile İlgili Bulgu ve Yorumlar	84
4.7.3. Doğruluk ve Dürüstlük Değeri ile İlgili Bulgu ve Yorumlar.....	86
4.7.4. Empati Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar	92
4.7.5. Fedakârlık Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar.....	96
4.7.6. Paylaşımcı Olma Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar	99
4.7.7. Sevgi Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar.....	100
4.7.8. Sorumluluk Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar.....	109
4.7.9. Şefkat ve Merhamet Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar	115
4.7.10. Vefa Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar	120
4.7.11. Yardımseverlik Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar.....	121
4.8. Geleneksellik	125
4.8.1. Aile Birliğine Önem Verme Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar.....	125
4.8.2. Alçakgönüllü Olma Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar	126
4.8.3. İffetli Olma Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar.....	128
4.8.4. Kanaatkârlık Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar	130
4.8.5. Minnettarlık Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar.....	131
4.8.6. Misafirperverlik Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar	133

4.8.7. Sabırlı Olma Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar	135
4.8.8. Saygı Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar.....	138
4.9. Uyma	143
4.9.1. Nazik Olma Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar	143
4.10. Güvenlik	144
4.10.1. Güven Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar	144
4.10.2. Sağlıklı Olmaya Önem Verme Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar	148
4.10.3. Takım Ruhu Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar.....	151
4.10.4. Temiz Olma Değeri ile İlgili Bulgu ve Yorumlar	153
4.10.5. Tutumlu Olma Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar	154
BÖLÜM V: SONUÇ	157
5.1. Sonuç	157
5.2. Öneriler.....	163
KAYNAKÇA.....	166
EKLER	168

TABLolar LİSTESİ

Tablo 2.1:	Nelson'a Göre Değerlerin Sınıflandırılması.....	10
Tablo 2.2:	Rokeach'a Göre Değerlerin Sınıflandırılması.....	11
Tablo 2.3:	Spranger'e Göre Değerlerin Sınıflandırılması.....	11
Tablo 2.4:	Schwartz'a Göre Bireysel Değerlerin Sınıflandırılması.....	12
Tablo 3.1:	MEB kaynaklarından yola çıkılarak hazırlanan değer listesi.....	42
Tablo 3.2:	Schwartz'ın Değer Sınıflandırması.....	44
Tablo 4.1:	Schwartz'ın Değer Sınıflandırması Doğrultusunda Türkçe Öğretmenlerinin Görüşleri Sonucunda Hazırlanan Değer Sınıflandırması.....	46
Tablo 4.2:	Aytül Akal'ın Romanlarında Cesur Olma ve Liderlik Değerinin Dağılımı.....	47
Tablo 4.3:	Aytül Akal'ın Romanlarında Özgüven Değerinin Dağılımı.....	49
Tablo 4.4:	Aytül Akal'ın Romanlarında Akıl Yürütme Değerinin Dağılımı.....	50
Tablo 4.5:	Aytül Akal'ın Romanlarında Azimli Olma ve Kararlılık Değerinin Dağılımı.....	51
Tablo 4.6:	Aytül Akal'ın Romanlarında Çalışkanlık Değerinin Dağılımı.....	53
Tablo 4.7:	Aytül Akal'ın Romanlarında Planlı Olma Değerinin Dağılımı.....	56
Tablo 4.8:	Aytül Akal'ın Romanlarında Zamanı İyi Kullanma Değerinin Dağılımı.....	58
Tablo 4.9:	Aytül Akal'ın Romanlarında Estetik Duyguların Geliştirilmesi Değerinin Dağılımı.....	60
Tablo 4.10:	Aytül Akal'ın Romanlarında Girişimcilik Değerinin Dağılımı.....	61
Tablo 4.11:	Aytül Akal'ın Romanlarında Bağımsız ve Özgür Düşünebilme Değerinin Dağılımı.....	62
Tablo 4.12:	Aytül Akal'ın Romanlarında Hedef Belirleme Değerinin Dağılımı.....	64
Tablo 4.13:	Aytül Akal'ın Romanlarında İletişime Açıklık Değerinin Dağılımı.....	66
Tablo 4.14:	Aytül Akal'ın Romanlarında Kendini Tanıma Değerinin Dağılımı.....	67
Tablo 4.15:	Aytül Akal'ın Romanlarında Adil Olma Değerinin Dağılımı.....	69
Tablo 4.16:	Aytül Akal'ın Romanlarında Barış Değerinin Dağılımı.....	71
Tablo 4.17:	Aytül Akal'ın Romanlarında Bilimsellik Değerinin Dağılımı.....	72
Tablo 4.18:	Aytül Akal'ın Romanlarında Hoşgörü Değerinin Dağılımı.....	74
Tablo 4.19:	Aytül Akal'ın Romanlarında İyimserlik Değerinin Dağılımı.....	77

Tablo 4.20:	Aytül Akal'ın Romanlarında Özgürlük Değerinin Dağılımı	81
Tablo 4.21:	Aytül Akal'ın Romanlarında Arkadaşlık ve Dostluk Değerinin Dağılımı	82
Tablo 4.22:	Aytül Akal'ın Romanlarında Dayanışma Değerinin Dağılımı	85
Tablo 4.23:	Aytül Akal'ın Romanlarında Doğruluk ve Dürüstlük Değerinin Dağılımı	87
Tablo 4.24:	Aytül Akal'ın Romanlarında Empati Değerinin Dağılımı	93
Tablo 4.25:	Aytül Akal'ın Romanlarında Fedakârlık Değerinin Dağılımı	97
Tablo 4.26:	Aytül Akal'ın Romanlarında Paylaşımçı Olma Değerinin Dağılımı	99
Tablo 4.27:	Aytül Akal'ın Romanlarında Sevgi Değerinin Dağılımı	101
Tablo 4.28:	Aytül Akal'ın Romanlarında Sorumluluk Değerinin Dağılımı	110
Tablo 4.29:	Aytül Akal'ın Romanlarında Şefkat ve Merhamet Değerinin Dağılımı	116
Tablo 4.30:	Aytül Akal'ın Romanlarında Vefa Değerinin Dağılımı	121
Tablo 4.31:	Aytül Akal'ın Romanlarında Yardımseverlik Değerinin Dağılımı	122
Tablo 4.32:	Aytül Akal'ın Romanlarında Aile Birliğine Önem Verme Değerinin Dağılımı	125
Tablo 4.33:	Aytül Akal'ın Romanlarında Alçakgönüllü Olma Değerinin Dağılımı ..	127
Tablo 4.34:	Aytül Akal'ın Romanlarında İffetli Olma Değerinin Dağılımı	128
Tablo 4.35:	Aytül Akal'ın Romanlarında Kanaatkârlık Değerinin Dağılımı	130
Tablo 4.36:	Aytül Akal'ın Romanlarında Minnettarlık Değerinin Dağılımı	131
Tablo 4.37:	Aytül Akal'ın Romanlarında Misafirperverlik Değerinin Dağılımı	133
Tablo 4.38:	Aytül Akal'ın Romanlarında Sabırlı Olma Değerinin Dağılımı	135
Tablo 4.39:	Aytül Akal'ın Romanlarında Saygı Değerinin Dağılımı	138
Tablo 4.40:	Aytül Akal'ın Romanlarında Nazik Olma Değerinin Dağılımı	143
Tablo 4.41:	Aytül Akal'ın Romanlarında Güven Değerinin Dağılımı	145
Tablo 4.42:	Aytül Akal'ın Romanlarında Sağlıklı Olmaya Önem Verme Değerinin Dağılımı	148
Tablo 4.43:	Aytül Akal'ın Romanlarında Takım Ruhu Değerinin Dağılımı	152
Tablo 4.44:	Aytül Akal'ın Romanlarında Temiz Olma Değerinin Dağılımı	153
Tablo 4.45:	Aytül Akal'ın Romanlarında Tutumlu Olma Değerinin Dağılımı	155
Tablo 5.1:	Akal'ın Çocuk Romanlarında Geçen Değerlerin Toplam İşlenme Sıklığı	158
Tablo 5.2:	Değerlerin Akal'ın Çocuk Romanlarına Göre İşlenme Sıklığı	160

KISALTMALAR

Akt.	: Aktaran
BUMD	: Biri Uzaylı Mı Dedi?
ED	: Esrarengiz Duman
KAH	: Kırmızı Arabanın Hayaleti
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
SG-1	: Süper Gazeteciler-1
SG-2	: Süper Gazeteciler-2
SG-3	: Süper Gazeteciler-3
SG-4	: Süper Gazeteciler-4
TDK	: Türk Dil Kurumu
vb.	: Ve benzeri
YMU	: Yine Mi Uzaylı?

BÖLÜM I: GİRİŞ

Küreselleşmenin ileri seviyede olduğu günümüzde, dünyada pek çok değişim meydana gelmiştir. Bu değişimlerden en çok etkilenen ise bireyin ve toplumun sahip olduğu değerlerdir. Değerleri yıkıntıya uğramış toplumların zamanla kendi içinde ve diğer toplumlarla çatışmalar yaşaması beklenir. Bu çatışmaların olmaması için değerlerin kaybedilmemesi ve nesilden nesile aktarılması gerekmektedir. Gerek evrensel değerler, gerek toplulukların kendilerine özgü değerleri sürdürmeleri toplumsal birlik ve beraberliğin devam ettirilmesi için vazgeçilmez öğelerdir.

Değerleri korumak ve aktarmak ailede, çevrede, okulda gerçekleşmektedir. Bu aktarım yıllar önce daha çok ailede gerçekleşirken, günümüz toplumlarında değerler eğitimi ve aktarımı konusunda en büyük görev okullara düşmektedir. Değerler eğitiminin ise okullarda ezberletilerek ya da dikte ettirilerek yapılması mümkün değildir. Bir bireye değerler eğitimi verebilmenin en iyi yolu yaşantıdır. Bireyin çevresinde gördüğü kendine örnek aldığı doğru davranışlar sergileyen rol modeller sayesinde değerler çok daha kolay aktarılabilir. Rol modeller; aile bireyleri, sanatçılar, liderler, öğretmenler olabilir. Ancak yaşamın her anında bireyin kendine rol model bulması mümkün olmayabilir. Bunun dışında değerler eğitimi duyuşsal boyutu fazla olan bir alan olduğu için okullarda doğal bilimler ya da sosyal bilimler gibi öğretilemez. Değerler eğitimi daha çok edebiyat sahasına girer. Edebiyat; olay, düşünce, duygu ve hayallerin dil aracılığıyla sözlü veya yazılı biçimlendirilmesi sanatıdır. Edebi eserler hüznün, sevincin, coşkunun verdiği ilhamla oluşturulduğu için vicdani ve iradi boyutları olan değerlere yakındır. Bu yüzden değerler eğitiminde edebi eserler bize pek çok olanak sunar.

Edebi eserler pek çok farklı türde ve temada olmak üzere çoğu zaman öğretici bir amaç gütmeyen hayattan kesitler sunar. Edebi eserlerde yazar bireye hayatın ve insanın farklı yönlerini gösterir, kahramanların doğru veya yanlış davranışlarıyla bireye gizil bir yaşam tecrübesi sunar. İşte okullarda değerler eğitiminin verilebilmesi için başvurulan edebi türlerden biri de çocuklar için yazılmış romanlardır. Günümüzde eserleri pek çok dile çevrilen çocuk edebiyatının en önemli temsilcilerinden biri de Aytül Akal'dır. Bu çalışmada Aytül Akal'ın çocuk romanlarında işlenen değerler incelenmiştir.

1.1. Problem Durumu

Geçmişten günümüze gelinceye değin daha iyi bir toplum için eğitim alanında çalışmalar yapılmıştır. Daha mutlu ve daha başarılı bir toplulukları hep iyi eğitim almış bireyler meydana getirmektedir. İyi eğitim ile kastedilen ise sadece pozitif bilimlerin bilinmesi ve aktarılması değildir.

Bilişsel, duyuşsal ve psikomotor boyutları olan eğitimin duyuşsal boyutu değerler eğitimiyle aynı doğrultudadır. Günümüz eğitim sisteminde bilişsel ve psikomotor öğretiler öğretim programlarıyla planlı bir şekilde aktarılırken duyuşsal eğitimin doğru bir şekilde verilmesinde bazı sorunlar yaşanmaktadır. Duyuşsal eğitim yani değerler eğitimi ailede ve sosyal çevrede başlayarak okulda pekiştirilir. Değerleri gelecek nesillere aktarabilmek devletlerin en çok üzerinde durması gereken konuların başında gelmektedir. Çünkü bir toplumun gelecekte de varlığını sürdürmesi ortak değerleri benimseyen bireylere sahip olmasıyla mümkün olacaktır.

Her devlet geleceğini güvence altına almak için eğitim sistemine yatırım yapar ve belli amaçlar doğrultusunda bireyler yetiştirir. 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun Genel Amaçlarında bulunan 3 madde incelendiğinde; Türk milletinin bütün değerlerini benimseyen, vatanına karşı görev ve sorumluluklarını bilen, bilime önem veren, evrensel değerlere saygılı, yapıcı, yaratıcı vb. özellikleri taşıyan bireylerin yetiştirilmesi amaçlandığı görülmüştür (MEB, 2006, s.1). Bu maddelerden yola çıkarak değerlerin öğrencilere aktarılmasının hedeflendiği görülmektedir. Aynı zamanda Türkçe Dersi Öğretim Programında Türk Millî eğitiminin genel ve temel amaçlarına uygun olarak öğrencilerin:

Dilimizin, milli birlik ve bütünlüğümüzün temel unsurlarından biri olduğunu benimsemeleri,

Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmaları,

Yapıcı, yaratıcı, akılcı, eleştirel ve doğru düşünme yollarını öğrenmeleri, bunları alışkanlık haline getirmeleri,

Türk ve dünya kültür ve sanatına ait eserler aracılığıyla milli ve evrensel değerleri tanımaları,

Hoşgörülü, insan haklarına saygılı, yurt ve dünya sorunlarına duyarlı olmaları ve çözümler üretmeleri,

Milli, manevi ve ahlaki değerlere önem vermeleri ve bu değerlerle ilgili duygu ve düşüncelerini güçlendirmeleri amaçlanarak (MEB, 2006, s.4).

Türkçe dersinde öğrencilerin belli değerlere sahip olması hedeflenmiştir.

Türkçe Dersi ğretim Programında öğrenciye aktarılması istenen değerler ayrı bir başlık altında ele alınmamıştır. Sosyal Bilgiler Dersi ve Din Kültürü ğretim Programlarında ise değerler başlığı yer almıştır. Bu programlarda öğrenciye aktarılması gereken değerler belirlenerek planlı bir şekilde aktarılması hedeflenmiştir.

Küreselleşen dünyamızın en büyük sorunlarından biri yozlaşan ve kaybolan değerlerdir. Yaşanan sosyal ve ekonomik değişimler insanları teknolojiyle baş başa bırakıp bir birinden uzaklaştırmıştır. Kişiler arası, devletlerarası şiddet, hoşgörüsüzlük, adaletsizlik, sevgisizlik artmış ve mutsuz topluluklar ortaya çıkmıştır.

İnsanların değerlerini yitirmesi sonucu ortaya çıkan olumsuzluklar pek çok araştırmacıyı, bilim adamını çözümler üretmeye sevk etmiştir. zmn de eğitimden geçtiği kaçınılmaz bir gerçektir. Okullarda ise değerler eğitimi verilirken edebi eserlere başvurulmaktadır. Bu yüzden edebi eserler oluşturan yazarlar, sanatçılar da toplumun değerlerini aktarma konusunda sorumluluk taşımaktadırlar.

Bilişsel boyutu nemsenip duyuşsal boyutu ihmal edilen eğitim sistemlerinde birtakım değişimlere gidilmesi gerektiği düşünülmektedir. Değerlerin verimli ve sistemli bir şekilde bireylere aktarılması tüm dünyada ve ülkemizde problem teşkil etmektedir. Bu araştırmanın problemini değerler eğitimi oluşturmaktadır. Bu amaçla da eğitim amacıyla kullanılan edebi eserlerin sahip olduğu iletiler, değerler önem arz etmektedir. Çalışmada Aytül Akal'ın ocuk romanları değerler eğitimi bağlamında incelenecektir. Ülkemizde ve dünyada çocuklar tarafından çok okunan bir yazar olan Aytül Akal'ın bazı yazılarının Milli Eğitimin ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alması da yazarın eserlerini seçmemizin sebeplerinden biridir. Yazarın eğitim çağındaki çocuklar tarafından çok okunması, yazarın romanlarının değerler eğitimi açısından incelenmesi gereğini ortaya koymuştur.

1.1.1. Problem Cümlesi

Aytül Akal'ın çocuk romanlarındaki değerler nelerdir?

1.1.2. Alt Problemler

1. Aytül Akal'ın çocuk romanları, MEB kaynaklarında yer alan hangi değerleri içermektedir?
2. Aytül Akal'ın çocuk romanlarındaki değerler, Schwartz'ın Değer Sınıflandırmasına göre nasıl bir dağılım göstermektedir?

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmanın konusu değerler eğitimi bağlamında Aytül Akal'ın romanlarının incelenmesidir.

Türkçe derslerinin işlenmesinde sadece ders kitaplarına bağlı kalınmamalıdır (Sever, 2013, s.24). Çocuğu farklı türdeki edebi eserlerle tanıştırmak dilsel ve yaşantı yönünden zenginleştirmek gerekmektedir. Değerler eğitiminde başvurulan en önemli yöntemlerden biri de edebi eserlerdir. Edebi eserler çocuğu kendi dünyasına çekerek ona bir takım yaşam tecrübeleri sunar. Bu tecrübeler eğitim çağındaki çocuğa kendiliğinden bir takım değerleri aşılar. Eserdeki kahramanlar çocuk için rol model olur. İşte edebi eserler çocukların kendilerine rol model seçmelerinde bu kadar önemliyken eserlerin hangi değerleri içerdiği de önem konusu arz etmektedir.

Türk çocuk edebiyatında önemli bir yere sahip olan Aytül Akal'ın pek çok eseri bulunmakta ve bazı hikâyeleri Milli Eğitim Türkçe ders kitaplarında da yer almaktadır. Aynı zamanda yazarın eserleri yabancı dillere de çevrilmektedir. Çağdaş çocuk edebiyatımızın önde gelen yazarlarından biri olan Aytül Akal'ın çocuk romanlarının değerler eğitimi konusunda katkılarının neler olduğu araştırmamızın amacını oluşturmaktadır.

1.3. Sınırlılıklar

Araştırma, Aytül Akal'ın 2000 yılından 2015 yılına kadar yayımlanmış 8 çocuk romanının değerler eğitimi bağlamında incelenmesi ile sınırlıdır.

1.4. Varsayımlar

1. Romanlarda yer alan değerlerin öğretim programlarında yer verilen değerlerle uygunluk içerisinde olduğu varsayılmaktadır.
2. Değerlerin hedef kitleye edebi eserler yoluyla da kazandırılabilceği varsayılmaktadır.

BÖLÜM II: ALANYAZIN

2.1. Değerler Eğitimi

2.1.1. Değer Kavramı

Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet (TDK, 2011 s.607) olarak tanımlanan değer kavramı soyut bir kavram olmakla birlikte yüzyıllardır değişimlere uğrayan toplumları bir arada tutabilecek en önemli unsurdur. Buna göre değer bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü olarak tanımlanır.

Değer kavramı felsefeden psikolojiye, matematikten din ve tarih bilimlerine kadar pek çok bilim alanında kullanılmaktadır. Değer kavramı üzerine pek çok araştırmacı farklı tanımlar yapmıştır.

İ. Kuçuradi (1971, s.54), felsefi düşünce tarihinde ‘değer’in soyut bir kavram olduğu için sık sık farklı anlamları dile getirmek için kullanıldığını söyler. ‘Değer’ teriminin iktisattan etiğe geçmiş bir terim olduğunu belirtir. Buna göre iktisadın terimi olarak değer insan emeğinin ürünüyle, nesnelere ve parayla ilgilidir. Aynı şekilde K. Demirel (2006 s.22) de ‘değer’in genelde bir şeyin para olarak karşılığı olduğunu belirtir. Eşya ve insan için aynı sözcük kullanılmaktadır. ‘Değerli insan’ derken ise insandaki insanlık değerinin anlaşıldığını ifade eder.

Araştırmada ele alınacak ‘değer’ kavramı daha çok insanı inceleyen bilimlerle bağlantılıdır. Bu bağlamda kişiye ve gruba yararlı, kişi ve grup için istenilir veya kişi ve grup tarafından beğenilen her şey bir değere sahiptir (J. Fichter, 1990, s.142), tanımından yola çıkılarak değer insan ile ilgili olduğu anlaşılmaktadır. İnsanın olduğu yerde seçimler, arzular ve yargılar olur. E. Güngör (2000, s.27) de değer bir şeyin arzu edilebilir veya edilemez olduğu hakkındaki inanç olduğunu belirtir.

V. Bozkurt ise (2008, s.93) değerlerin amaçlarımızı ve davranışlarımızı belirlemede bize neyin doğru neyin yanlış olduğunu söyleyen standartlar olduğunu belirtir. Başka bir deyişle değerler, toplumsal olarak arzu ettiğimiz şeyler hakkında paylaşılan soyut fikirlere sahiptir.

Değerler toplumda birlikte yaşayan insanların oluşturduğu ortak amaçlardır. H. İ. Bahar (2005, s.78), aynı kavram ile ilgili olarak; güç, zenginlik, adalet, eşitlik, aşk, çalışkanlık, misafirperverlik, dürüstlük gibi toplumun sahip olduğu ortak tutum ve bakış açılarını değer olarak tanımlar. Toplumda yaşayan bütün bireyler bu amaçlara bir şekilde katkı sağladığı gibi yaşamını da buna göre düzenler. Değerler toplumu oluşturan bireylere, nelerin önemli olduğunu, nelerin tercih edilmesi gerektiğini kısacası nasıl yaşanılması gerektiğini belirtir (Akbaş, 2008, s.10). Değerler vasıtasıyla toplumun gelenek ve görenekleri meydana gelir böylece gelenek ve görenekler gelecek kuşaklara aktarılır.

H. Çelikkaya'ya (1996, s.168) göre değer; bir toplum, bir inanç, bir ideoloji içinde veya insanlar arasında kabul edilmiş, benimsenmiş ve yaşatılmakta olan toplumsal, insani, ideolojik veya ilahi kaynaklı her türlü duyuş, düşünüş, davranış, kural ya da kıymetlerdir. Değerler toplumun sosyo-kültürel öğelerine anlam veren en önemli ölçütlerdir (Özensel, 2003, s.219). Aynı doğrultuda Çiftçi (1999, s.112) de değerlerin toplumun üyeleri tarafından paylaşılan, toplumun gereksinimlerinin karşılanması açısından yararlı görülen ve duyularla yakından ilişkili ölçüler olduğunu ifade eder.

Tanımlarda da görüldüğü üzere 'değer' insanoğlunun ürettiği tüm alanlarda, o alanla ilgili olarak tercih edilen ve istenen şeydir. Aynı zamanda 'değer' insanı tüm canlılardan ayıran bir kavram olarak karşımıza çıkar. İnsanın toplum içindeki rolünü ve davranışını etkileyen 'değer', ahlak ile örtüşen bir inanç sistemidir denebilir.

2.1.2. Değerlerin Özellikleri

Değerlerin ne olduğunu daha iyi anlayabilmek için özelliklerinin bilinmesi gerekir. Farklı bilim dallarından pek çok araştırmacı değer ne olduğuna dair tanımlamalar yapmıştır. Bu tanımlarda da yola çıkarak değerlerin belli başlı özellikleri ortaya çıkmaktadır.

Değerlerin en belirgin özelliklerinden biri olarak istedik, arzu edilen, tercih edilen şeyler olmasıdır (Fichter, 1990, s.142; Güngör, 2000, s.27; Bozkurt, 2008, s.93).

Değerlerin göze çarpan diğer bir özelliği de değişken olmasıdır. İ. Kuçuradi (1971, s.18), *İnsan ve Değerleri* adlı eserinde değer problemi üzerinde dururken: pek çok görüşe göre 'değerler'in relatif olup aynı çağda toplumdan topluma ve aynı toplumda

çağdan çağa değiştiğini; ‘değer’in ise sübjektif olup aynı objenin değerinin kişiden kişiye değiştiğini belirtir.

Değerler ve değerlerin insanlar tarafından algılanışı toplumlara ve zamana göre değişir. Aydın, değerlerin soyut biçimleriyle değişmediğini, değişenin onlara verilen önem derecesinin, algılanış biçiminin olduğunu belirterek şu örneği verir:

Mesela evrensel kafa yapısına sahip bir düşünür kabul edilen Antik çağ filozofu Aristo, özgürlüğü çağının şartlarına uygun biçimde algılayabilmişti; “özgürlük iyi bir şeydir ama insanların bir kısmının özgür olmaması (köle kalması) gerekir, yoksa gemilerin küreklerini çekecek kimse bulunamaz ve tabii sosyal hayat da yürümez” diye düşünüyordu. Motor gücünün bilinmeyişi, özgürlük ile ilgili normları da farklı algılamayı getiriyordu (Aydın, 2011, s.45).

Değerlerin var olma nedeni de insanoğlunun topluluklar halinde yaşamasından ileri gelmektedir. Bu da değerleri toplumsal kurallar ya da inançlar sistemi haline getirmektedir (Akbaş, 2008, s.10; Çelikkaya, 1996, s.168). Toplumlarda belirlediği değerler toplumda yaşamak zorunda olan bireylerin yaşamını büyük ölçüde yönlendirir. Zaman içinde değişebilen değerler toplumlar için birleştirme işlevine de sahiptir (Akay Ahmed, 2015, s.79).

1900’lerin başından itibaren değer eğitimi alanında çalışmalar yapılmaktadır. Değerler üzerine pek çok araştırma yapan Schwartz ve Bilsky (1987’den aktaran: Kuşdil ve Kâğıtçıbaşı) değerlerin özelliklerini şöyle sıralamaktadır:

1. *Değerler inançlardır. Ancak tümüyle nesnel, duygulardan arındırılmış fikir niteliği taşımazlar. Etkinlik kazandıklarında duygularla iç içe geçerler.*
2. *Değerler, bireyin amaçlarıyla (eşitlik gibi) ve bu amaçlara ulaşmada etkili olan davranış biçimleriyle (hak bilirlilik, yardımseverlik) ilişkilidirler.*
3. *Değerler, özgül eylem ve durumların üzerindedirler. Örneğin, itaatkârlık değeri, evde, işte, okulda ve tanımadığımız kişilerle olan ilişkilerimizin tümünde geçerlidir.*
4. *Değerler, davranışların, insanların ve olayların seçilmesini ya da değişimini yönlendiren standartlar olarak işlev görürler.*

5. *Değerler taşıdıkları öneme göre kendi aralarında sıralanırlar.* Bu sıralama değer önceliklerini belirleyen bir sistem oluşturur. Kültürler ve bireyler sergiledikleri değer öncelikleri sistemleriyle betimlenebilirler.

6. *Değerler değişime açık yapılardır.* Zaman içinde etkileşim ve ortaya çıkan yeni ihtiyaçları karşılamak için değer önceliklerinde değişiklikler olabilir (2000, s.60).

2.1.3. Değerlerin Önemi ve İşlevi

Bir arada yaşayan toplulukların etkileşimleri sonucu yaşamlarındaki pek çok farklı alanla ilgili değer kavramları ortaya çıkarmışlardır. Bu değerler onları her alanın kendine özgü sınırlılıkları çerçevesinde yönlendirerek aslında toplumlardaki düzene katkı sağlamıştır.

Tezcan (1974'ten aktaran: Yazıcı, 2006, s.503) değerler siteminin fonksiyonlarını şöyle sıralamaktadır:

- Bireye amaç ve yön tayin eder.
- Bireysel ve toplumsal faaliyetlerin esaslarını ve genel yönünü verir.
- Bireylerin davranışlarını yargılamaya yardımcı olur.
- Bireyin başkalarından ne beklemesi gerektiğini ve kendisinden ne beklediğini bilmesini sağlar.
- Bireyin doğru ve yanlış, haklı ve haksız, hoşça giden ve gitmeyen, ahlâkî ve ahlâkî olmayı ayırt etmesini sağlar.

Yukarıda da sıralandığı gibi 'değer'in, kişinin toplumdaki davranışlarını kontrol etmesi ve sosyal hayatı biçimlendirmesindeki rolü dikkat çeker. Aynı şekilde Fichter (1990, s.139)'a göre değerlerin görevlerinden bazıları şunlardır:

- Değerler, yargılamada bir araç olarak kullanılır.
- Kişinin dikkatini istenen, yararlı ve önemli görülen kültür nesnelere üzerinde odaklaştırırlar.
- İdeal düşünme ve davranma yollarını gösterirler.
- Sosyal rollerin sevilmesinde ve gerçekleştirilmesinde rehberlik ederler.
- Sosyal kontrol ve baskı araçları görevini yerine getirirler.
- Dayanışma araçları olarak devreye girerler (Akt. Aydın, 2011, s.41-42).

Toplumda kim olduğunu, yerini bilmeyen birey yaşadığı toplumun benimsediği değerleri irdeleyerek sorularına cevap bulabilmektedir. Değerler yazılı kurallar ya da inançlar değildir fakat bireylerin toplumsal davranışlarındaki ahlaki ve insani sınırları soyut olarak çizerek toplumsal düzeni sağlama işlevini yerine getirirler.

2.1.4. Değerlerin Sınıflandırılması

Özellikle son yıllarda toplumsal değer araştırmaları sosyolojinin önemli bir inceleme alanı hâline dönüşmüştür. 1960'lı yıllardan itibaren hem nitelik hem de nicelik olarak toplumsal değer araştırmalarında önemli bir artışın olduğu gözlenebilir. Bu çalışmalar arasında Rokeach (1968, 1973, 1979), Schwartz ve Bilsky (1987; 1990), Schwartz (1992), Inglehart (1976; 1977; 1979; 1982; 1997), Flanagan (1982; 1979), Allport ve Vernon (1931), Williams (1968), Kluckhohn (1951) ve Braithwaite ve Law (1985) sayılabilir (Akt: Özensel, 2003, s.222).

Değerler üzerine çeşitli çalışmalar yapılmış ve araştırmacılar farklı sınıflandırmalarda bulunmuştur. Bu sınıflandırmalardan en bilinenleri Nelson, Rokeach, Spranger, Schwartz'a ait olanlardır.

Nelson değerleri bireysel değer, grup değerleri, sosyal değerler olarak üçe ayırır.

Tablo 2.1: Nelson'a Göre Değerlerin Sınıflandırılması

Bireysel Değerler	Bireysel değerler seçim yapmada ve satın aldığımız ürünlerde, hobilerimizde olduğu gibi diğer kişisel tercihlerimizle ilişkilidir (Michaelis, 1988:361).
Grup Değerleri	Grup değerleri, belirli bir grubun üyeleri tarafından paylaşılan değerlerdir. Bu grup; aile, kulüp, dini ya da politik bir grup olabilir (Naylor ve Diem, 1987: 350).
Sosyal Değerler	Sosyal değerler ise adalet, saygı, farklılık, eşitlik gibi değerlerdir ve bireyin mevcut toplumsal yapı içerisinde varlığını devam ettirmesine yarar (Michaelis, 1988:361). Sosyal değerlerin tanımlanmasında sosyalleşme, sosyal bilinç, norm ve grup ruhu gibi kavramlar kullanılmaktadır (Akbaş, 2004: 19).

(Akt: Yazıcı, 2006, s.501-502)

Tablo 2.2: Rokeach'a Göre Değerlerin Sınıflandırılması

Temel Değerler	Arzu edilen nihai değerleri içerir.	Başarı, özgürce seçim, eşitlik, erdem, vb.
Araç Değerler	Temel değerlere ulaşmak için kullanılacak davranış tarzlarını ifade eder.	Cesaret, sorumluluk, gerçeklik, tutku vb.

(Akt: Yazıcı, 2006, s.502)

Spranger'ın sınıflandırmasında değerler; bilimsel değer, ekonomik değer, estetik değer, sosyal değer, politik değer, dini değer başlıkları altında incelenir.

Tablo 2.3: Spranger'e Göre Değerlerin Sınıflandırılması

Bilimsel Değer	Gerçeğe, bilgiye, muhakemeye ve eleştirel düşünceye önem verir. Bilimsel değerleri olan insan deneysel, eleştirici, akılcı ve entelektüeldir.
Ekonomik Değer	Yararlı ve pratik olana önem verir. Ekonomik değerlerin hayatta önemszenmesi gerektiğini belirtir.
Estetik Değer	Simetri, uyum ve forma önem verir. Birey hayatı olayların bir çeşitliliği olarak görür. Sanatın toplum için zorunluluk olduğunu düşünür.
Sosyal Değer	Başkalarını sevmeye, yardım ve bencil olmama esastır. En yüksek değer insan sevgisidir. Bu insan sevgisini insanlara sunar. Nazik ve sempattir. Bencil değildir.
Politik Değer	Her şeyin üstünde kişisel güç, etki ve şöhret vardır. Esas olarak kuvvetle ilgilidir.
Dini Değer	Evreni bir bütün olarak kavrar ve kendisini onun bütünlüğüne bağlar. Dini uğruna dünyevi fazları feda eder.

(Akt: Yazıcı, 2006, s.502)

Schwartz değerleri güç, başarı, hazcılık, uyarım, özyönelim, evrenselcilik, iyilikseverlik, geleneksellik, uyma, güvenlik olmak üzere 10 başlık altında ele almıştır.

Tablo 2.4: Schwartz'a Göre Bireysel Değerlerin Sınıflandırılması

Açıklama	Değerler	Kaynaklar
Güç (power): Toplumsal konum, insanlar ve kaynaklar üzerine denetim gücü	Sosyal güç sahibi olmak, otorite sahibi olmak, zengin olmak, Toplumdaki görüntüyü koruyabilmek (insanlar tarafından benimsenmek)	Etkileşim Grup a
Başarı (achievement): toplumsal standartları temel alan kişisel başarı yönelimi	Başarılı olmak, Yetkin olmak, Hırslı olmak, Sözü geçen biri olmak (Zeki olmak)	Etkileşim Grup
Hazcılık (hedonism): bireysel zevke, hazza yönelim	Zevk, Hayattan tat almak	Organizma
Uyarılım (stimulation): heyecan ve yenilik arayışı	Cesur olmak, Değişken bir hayat yaşamak, Heyecanlı bir yaşantı sahibi olmak	Organizma
Özyönelim (self-direction): düşünce ve eylemde bağımsızlık	Yaratıcı olmak, Merak duyabilmek, Özgür olmak, Kendi amaçlarını seçebilmek, Bağımsız olmak (Kendine saygısı olmak)	Organizma Etkileşim
Evrenselcilik (universalizm): anlayışlılık, hoşgörü ve tüm insanların ve doğanın iyiliğini gözetmek	Açık fikirli olmak, Erdemli olmak, Toplumsal adalet, Eşitlik, Dünyada barış istemek, Güzelliklerle dolu bir dünya, Doğayla bütünlük içinde olmak, Çevreyi korumak (İç uyum)	Grup b Organizma
İyilikseverlik (benevolence): kişinin yakın olduğu kişilerin iyiliğini gözetme ve geliştirme	Yardımsaver olmak, Dürüst olmak, Bağışlayıcı olmak, Sadık olmak, Sorumluluk sahibi olmak (Gerçek arkadaşlık, Olgun sevgi, Manevi bir hayat, Anlamlı bir hayat)	Organizma Etkileşim Grup
Geleneksellik (tradition): kültürel ya da dinsel töre ve fikirlere saygı ve bağlılık	Alçakgönüllü olmak, Dindar olmak, Hayatın bana verdiklerini kabullenmek, Geleneklere saygılı olmak, İhlımlı olmak (Dünyevi işlerden el ayak çekmek)	Grup
Uyma: Başkalarına zarar verebilecek ve toplumsal beklentilere aykırı olabilecek dürtü ve eylemlerin sınırlandırılması.	Kıbarlık, itaatkâr olmak, anne babaya ve yaşlılara değer vermek, kendini denetleyebilmek.	Etkileşim Grup
Güvenlik: Toplumun, var olan ilişkilerin ve kişinin kendisinin huzuru ve sürekliliği.	Millî güvenlik, toplumsal düzenin sürmesini istemek, temiz olmak, aile güvenliği, iyiliğe karşılık vermek (bağlılık duygusu, sağlıklı olmak).	Organizma Etkileşim Grup

Not: *Organizma:* Biyolojik organizma olarak bireylerin evrensel gereksinimleri;
Etkileşim: uyumlu bir toplumsal etkileşimin evrensel nitelikteki ön koşulları;
Grup: grupların sorunsuz işlev göstermesi ve varlığını sürdürebilmesi için evrensel gereksinimler.
a. Kùltürler arası karşılaştırmalarda tutarlı sonuçlar vermediği tespit edilen değerler parantez içerisinde belirtilmiştir.
b. İnsanların kendi gruplarının dışındaki insanlarla ilişkiye geçtikleri, gruplar arası karşılıklı bağımlılığı kabul ettikleri ve doğal kaynakların kısıtlı olduğunun fark ettikleri zaman ortaya çıktığı varsayılır.

(Akt: Yazıcı, 2006, s.503-504)

Görüldüğü gibi pek çok araştırmacı değerleri farklı açılardan ele alıp sınıflandırmalar yaparak uzun yıllardır incelemiştir.

Akal'ın incelenen çocuk romanlarında tespit edilen değerler *Schwartz'ın Değerler Sınıflandırması* esas alınarak sınıflandırılmıştır.

Schwartz'ın değer sınıflandırması değerler eğitimi alanında son yıllarda yapılan yerel ve evrensel değerler arasındaki ilişkileri belirleme açısından önemli imkânlar sunması ve evrensel düzeyde bütün kültürler için geçerli ve kapsamlı bir sınıflandırma olması sebebiyle çalışmamız için esas alınmasının nedenidir.

2.1.5. Değerler Eğitimi

Eğitim anlayışlarının amacı kendini ve çevresini tanıyan, erdemli, iyi karaktere sahip, görev ve sorumluluklarını yerine getiren, başarılı bireyler yetiştirmektir. Ancak son yıllarda dünya genelinde eğitimin sadece başarı boyutu önemsenmektedir. Özellikle ülkemizde çeşitli sınavlardan geçip, birbirleriyle hırsla yarışan, başarılı olup rahat bir yaşam sürmek isteyen bireylerin bu sınav ve eğitim sürecinde sahip oldukları erdemleri ya da olumsuz kişilik özellikleri göz ardı edilmiştir. Ancak son yıllarda Batılı ülkeler eğitim sisteminde meydana gelen sadece başarıya dayalı insan yetiştirme yöneliminin farkına varıp bazı çalışmalar başlatmıştır. Bu çalışmalar değerler eğitimi adı altında eğitime yeni bir anlayış kazandırmaya çalışmıştır. Böylelikle yetiştirdikleri insanların evrensel, insani ve ahlaki değerlerle donatılmış iyi birer birey olması için okullardaki eğitim öğretim programlarında yeni düzenlemelere gitmişlerdir.

Yaman (2014, s.18); kabul edilen değerlerin bireyin gelecekteki kişiliğini, bakış açısını, davranışlarını, hayatını belirleyecek unsurlar olduğu için, bireyin belli başlı değerlerin farkına varması, gerekli değerleri kazanması, yeni değerler benimsemesi; bütün bu değerleri kişiliğinin temel yapı taşları haline getirerek davranışa dönüştürmesi gerektiğini savunur. İşte neredeyse hayat boyu devam eden bu değer kazanma/kazandırma süreçlerine değerler eğitimi denilmektedir.

Değerlerin nasıl öğretilceğine dair pek çok çalışma yapılmış ve halen yapılmaktadır. Temel demokratik değerlerin okul eğitiminin bir parçası olması gerektiği hemen herkesçe savunulan bir görüş olmasına rağmen bu eğitimin nasıl yapılması gerektiği konusunda görüş farklılıkları vardır. Değerler eğitimiyle ilgili alanyazın incelendiğinde,

bu konu hakkındaki yaklaşımları üç temel sınıflandırma yapılabilir. Bunlar doğrudan değer öğretimi, akıl yürütmeye dayalı değer öğretimi ve içinde yaşanan kültürü temele alan bütüncül değer eğitimi yaklaşımıdır (Doğanay, Seggie, Caner, 2012, s.75).

Değerlerin eğitim ile bireye kazandırılması için okullara büyük rol düşmektedir. Okullarda verilmek istenen değer eğitimi ile değerın kişide artık içselleştirilmesi ve davranışa dönüşmesi hedeflenmektedir. Fakat değerler eğitimi ailede başlayıp, okulda devam edip yaşam boyu sürmektedir. Okulda değerler eğitimi verilirken öğretmenlere de büyük rol düşmektedir. Bu aşamada gözlemleyen, etkileyen, danışmanlık yapan ve öğrenci merkezli eğitim yerine insan merkezli eğitimi benimseyen öğretmenler değerler eğitimi konusunda öğrencilere ahlaki liderlik yaparlar (Acat, 2010, s.145). Aynı şekilde Kale (2007, s.319); süreç merkezli, aktif, deneysel, somut problem çözümlerine dayalı müfredat programı ve bu eğitim anlayışına sahip eğitimciler sayesinde sağlam bir değerler eğitimi mümkün olabileceğini belirtir.

Değerler eğitiminin okullarda etkili bir şekilde verilebilmesi için aile ve toplum değerler eğitimi programlarını desteklemelidir (Ekşi ve Okudan, 2011, s.181). Okul-aile-çevre işbirliği ile değer aktarımı daha etkili ve kalıcı şekilde gerçekleşir.

Değerlerin birey ve toplum yaşamında belirleyici olması için saf biçimlerinden çıkıp toplumsal bir boyut kazanmaları gerekir. Örneğin hakkaniyet kavramı bir değeri ifade ediyor fakat toplumsal boyut kazandırılmadığı sürece herhangi bir işlev yerine getirmesi düşünülemez. Bunun için değerlerin düşünceden eyleme kadar birçok aşamadan geçmeleri gerekmektedir. Bundan yola çıkılarak eğitim, değerlerin önce düşünsel tarafını inşa eder fakat bu da uygulamaya yönelik olmalıdır (Aydın, 2011, s.42).

Hem küresel hem de ulusal boyutta yaşadığımız ırkçılık, cinsiyet ayrımcılığı, şiddet, hoşgörüsüzlük, kin ve nefret söylemleri gibi pek çok sorunun altında bireylerin belli değer ve tutumları yeteri kadar geliştirememiş ve daha da önemlisi içselleştirememiş olmasının önemli bir payı bulunmaktadır. Bu sebeple, değerler eğitiminin eğitim sistemimizin en temel taşlarından biri haline getirilmesi büyük önem taşımaktadır. Değerler eğitimi gençlerin zihnini, kalbini ve ellerini olgunlaştırmalı ve onları özgürleştirmelidir. Bu olgunlaşma ve özgürleşme süreci hem toplum hem de birey için önemlidir (Doğanay, Seggie, Caner, 2012, s.80).

Değerler eğitimi ile ilgili programlar düzenlenirken, değerler eğitiminin öğrenciye sistematik bir bakış açısıyla verilmesi gerektiği göz ardı edilmemelidir (İdi Tulumcu ve Tulumcu, 2015, s.539). Durukan (2008, s.150)’a göre de belli bir program dâhilinde yapılan eğitim-öğretim verimli olabilmektedir.

2.2. Edebiyat ve Eğitim

Edebiyatın tanımı; olay, düşünce, duygu ve hayallerin dil aracılığıyla sözlü veya yazılı olarak biçimlendirilmesi sanatı olarak Türkçe Güncel Sözlük’te yer almaktadır (2011, s.754). Edebiyatın ortaya çıkmasında dil çok önemlidir. Dil insanın hayatının önemli bir boyutunu oluşturan “anlaşma” eyleminin en mükemmel şekilde gerçekleşmesini sağlar (Beyreli, Çetindağ ve Celepoğlu, 2015, s.3).

Kavcar (1999), edebiyatın yüzyıllar boyunca insanların hissettiği, düşündüğü, yaptığı tüm şeyleri zengin ve etkili bir şekilde açığa çıkaran bir sanat olduğunu ifade eder. Edebiyatın insanoğluna çok çeşitli duyma, düşünme, hareket etme örnekleri sunması edebiyatı eğitim işlevi bakımından önemli kılar. Edebiyat insana sonsuz bir ortam içinde kendine uygun olanı seçme özgürlüğü tanır. Sadece bir roman okumak bile kişiye insanların karakter yapısı, sosyal durumu, duygu ve düşünce bakımından ne kadar farklı olduklarını göstermek için yeterlidir (Akt. Sever, 2010, s.11).

Eğitim, çocukların ve gençlerin toplumda yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme, terbiyedir (TDK, 2011, s.761). İnsanın ahlâkını kurma amacıyla yola çıkan eğitimin edebiyattan vazgeçemediği görülür (Cemiloğlu, 2009, s.20). Edebiyat ve eğitim kavramları birbirleriyle iç içe geçmiş kavramlardır. Edebiyat sözcüğünün kökü edep (terbiye), eğitim ile ilgilidir. Bu yüzden edebiyatın aslında ahlâk, terbiye, eğitim amaçlarıyla ortaya çıktığı söylenebilir.

Dil becerileri içinde okuma öğrenme süreci boyunca bireyin bilgiye ulaşmasını sağlamada en önemli beceridir. Okuma alışkanlığının kazanılmasıyla da birçok zihinsel beceri de etkin bir şekilde kullanılır (Balcı, 2013, s.2). Bireyin zihinsel ve ahlaki gelişiminde okuma süreciyle başlayan edebiyat ile etkileşimi bireye pek çok olumlu şey katmaktadır. Okuma, yazma, dinleme becerilerini kazanırken edebiyatla tanışan birey

zamanla karakter eğitimini, estetik bakış açısını, zengin yaşantı becerilerini kazanır ve donanımlı hale gelir.

Eğitim çoğu zaman bilgi edinmek anlamına da gelen öğrenmek ile karıştırılsa da eğitim geniş kapsamlı bir kavramdır. Eğitim süreci yaşam boyu devam eder ve bireyin tecrübeleriyle iç içedir. Bu süreçte bireye yaşantı zenginliği sunan edebi eserler onu zorlamadan ve ona fark ettirmeden doğruyu ve yanlışlığı öğretebilir. Birbirini tamamlayıcı iki kavram olan eğitim ve edebiyat bireyin gelişimi ve kendini gerçekleştirme için ayrı düşünülemeyecek kavramlardır.

2.2.1. Edebiyatın Değerleri Aktarmadaki Rolü

Bir sanat olarak yüzyıllar önce ortaya çıkan edebiyat günümüzde de insanın kendini anlatmak, insanı anlamak için başvurduğu en önemli araçtır. Edebiyat estetik özelliklerinin yanında içinde barındırdığı duygu ve yaşantı zenginlikleriyle okuyucuya keşfettirme, onu eğitime işlevlerini de taşır.

Baki ve Karakuş (2012, s.1), Türkçe öğretimi yapılırken metinler yardımıyla öğrenciler hayatın gerçekleriyle yüzleştiğini söyler. Bu doğrultuda birey edebiyat eserini öğrenmek amacıyla değil, okuma sürecinden zevk almak, merak duygusunu gidermek ve güzel vakit geçirmek amacıyla eline alır ve okur. Edebiyat kurduğu zengin yaşantılar ve hayal dünyası içinde kişiyi sıkmadan, zorlamadan kahramanlar aracılığıyla eğitir. Kahramanların olumlu ve olumsuz davranışları sonucunda karşılaştıkları durumlar okuyucuya yaşam tecrübesi olarak yansır. Birey bazı olaylarla karşılaşmadan konusu insan ve yaşamı olan edebiyat ürünlerinden pek çok ders çıkarır böylece doğru davranışlara yönelir.

Edebiyat eserleri değerleri nesilden nesile aktarmada kullanılacak en önemli araçtır. Ailede başlayıp okulda devam eden değer eğitimi ve aktarımı okullarda edebiyat eserleri ile en etkili şekilde yapılmaktadır. Çocuk, edebiyat eseriyle okulda okumayı öğrendikten sonra tanışır ve hayat boyu farklı edebi türlerle karşılaşır.

Çocuğun okulda gördüğü öğretici ders kitaplarının yanında ona hoş vakit geçirme imkânı sunan ve onu eğlendirirken eğiten edebi eserlerin de anlatım tarzı önemlidir. Yazar otoriter bir anlatım tarzı ile çocuğun kitaptan sıkılmasına, kitaba boyun eğmesine sebep olabilir. Antitoriter anlatımlı kitaplarda ise yazar düşüncesini çok fazla açığa

çıkarmaz ve okuruyla birlikte konu etrafında tartışarak doğru yolu bulmaya çalışır (Dilidüzgün, 2004, s.42-43). Çocuğa değerler eğitimi verilirken edebi eserlerin otoriter bir anlatıma sahip olmaması eğitim ve öğretimi daha kalıcı ve süreci zevkli kılacaktır.

Edebi eserlerin çoğu insanı eğitmek maksadıyla yazılmıştır. Türk edebiyatında Yunus Emre, Mevlana, Nâbi, Namık Kemal, Ahmet Mithat, Tefik Fikret, Mehmet Akif, Hüseyin Rahmi gibi pek çok yazar ve şair eserlerini insana değerleri öğretmeyi amaçlayarak yazmıştır (Demirel, 2010, s.70). Bu eserlerle okullarda karşılaşılan çocukların hem sanat zevki gelişecek hem de ait oldukları toplumun değerlerini benimseyeceklerdir.

Edebiyat diğer bilimlere ve derslere göre değerlere daha yakın bir alandır. Edebi eserler, bir his, duygu coşmasının, bir hüznün, bir vecd yahut bir sevincin, coşkunun verdiği ilhamın eseri olmak dolayısıyla değerler ve maneviyat alanına daha yakındır. İşte bu yüzden edebi eserler, değerleri anlatmada ve bize pek çok fırsat sağlamaktadır (Aslan, 2010, s.40).

Çocukların niçin edebiyat eserlerine muhtaç olduklarını, bu alandaki çalışmalarıyla tanınan Jacop Leland (1955) altı nedene bağlayarak açıklamıştır:

- Edebiyat hoş vakit geçirtici, eğlendirici bir şeydir.
- Edebiyat ruha canlılık verir, yaşama gücünü arttırır.
- Edebiyat hayatı keşfe yardım eder.
- Edebiyat bir rehberlik kaynağıdır.
- Edebiyat yaratıcı etkinlikleri teşvik eder.
- Edebiyat güzel bir dil demektir (Akt. Oğuzkan, 2006, s.6-7).

Yukarıda da görüldüğü gibi çocukların edebiyat eserleri okumaları onların hayatına olumlu yön verecektir. Çocuklar edebi eseri okurken hiçbir zorlama hissetmeden hoş vakit geçirmek için okuyacaktır. Böylece edebi eserin içinde karşılaştığı yaşantılar ona yaşam boyu rehberlik edecek ve değer aktarımında büyük rol oynayacaktır.

2.2.2. Çocuk Edebiyatı

2.2.2.1. Çocuk Edebiyatının Tanımı

“Bebeklik çağı” ile “ergenlik çağı” arasında yer alan “çocukluk çağı” genellikle 2-14 yaşları arasını kapsar. Çocuk edebiyatı da çocukluk çağındaki bireylere yönelik oluşturulmuş edebi ürünlerdir. Sever (2010, s.17), çocuk edebiyatının erken çocukluk döneminden başlayıp ergenlik dönemini de kapsayan bir yaşam evresinde, çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren, beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adı olduğunu belirtir. “Çocuk edebiyatı” deyimini, çocukluk çağında bulunan kimselerin hayal, duygu ve düşüncelerine yönelik sözlü ve yazılı eserlerin bütünüdür. Masal, hikâyeler, romanlar, anılar, biyografik eserler, gezi yazıları, şiirler, fen ve doğa olaylarını anlatan yazılar vb. çocuk edebiyatı ürünleri çerçevesine girmektedir (Oğuzkan, 2006, s.3).

Çocuk edebiyatının tanımı ve özellikleri konusunda pek çok görüş ortaya çıkmıştır. Bu görüşlere göre yetişkinler için yazılmış olan edebiyat eserleri çocuğun ihtiyaçlarını karşılayamayacağı gibi sadece çocuklar için üretilmiş edebi eserler de çocuk edebiyatını bir çıkmaza sokabilir. Bu yüzden Baş (2012, s.7), çocuk edebiyatının basit bir edebiyat olmadığını, edebiyatın önemli noktalarına bu alanda da dikkat edilmesi gerektiğini belirtir. Geçmiş yıllarda yetişkinler için hazırlanan konusu çocuk olan edebi eserler, çocuklar için uygun olduğu düşüncesiyle okutulmuştur. Günümüzde ise çocuklar için yazılan eserlerden meydana gelen bir edebiyatın daha belirgin bir şekilde ortaya çıktığı söylenebilmektedir (Oğuzkan, 2006, s.4).

Kıbrıs (2010, s.42)’a göre çocuk edebiyatı ürünleri dil ve anlatım açısından belirli niteliklere uygun olmalıdır. Kıbrıs, yazarın eserlerde konuşma dilini ölçü alması gerektiğini belirterek ilgili yaş grubunun sözcük dağarcığına uygun sözcüklerin kullanılması gerektiğini vurgulamıştır (2010, s.43).

Çocuk için yazılan edebiyat ürünlerinin bazı niteliklere sahip olması gerekmektedir. Dilidüzgün (2007, s.98) çocuk kitaplarının taşıması gereken özellikleri şöyle sıralar:

1. Kitap otoriter yaklaşımdan uzak olmalı, yazar her şeyi bilen kişi değil okurla öğrenen kişi olmalı,

2. Kitabın iletisi, yazarın kafasındaki düşünceyi açıkça ortaya koyar nitelikte olmamalı,
3. Yazarın anlatımı kısıtlayıcı değil çok yönlü olmalı,
4. Yazar çocuğu ciddiye almalı; eserde çocuk anlama, dil vb. yönüyle çok fazla zorlanmamalı,
5. Kitaplardaki konular çocuk gerçekliği ve ihtiyaçları dikkate alınarak seçilmeli,
6. Çocuğa belli görüşler dikte edilmemeli,
7. Aşırı öğreticilikten uzak durulmalı,
8. Okuma zevki kazandırabilecek nitelikte olmalı,
9. Kitaplarda estetik kaygı dikkate alınmalı,
10. Nitelikli kitapları yetişkinler de okuyabilmelidir.

Sever (2013, s.35), “Yazınsal bir metnin çocuk okur açısından etkililiği; sağlam, inandırıcı ve iyi geliştirilmiş bir kahramanla çocuğa yaşamı ve insan gerçekliğini sezdirebilmektir.” der ve çocuk edebiyatı ürünlerinde oluşturulan kahramanların önemini vurgular. Karatay (2011, s.96) da çocuğun ilgi ve ihtiyaçlarını konu edinmeyen kitapların çocuğun okuma isteğini azalttığını ve onun kitaptan uzaklaşmasına neden olduğunu aktarır. Buna göre çocuk edebiyatı ürünleri çocuğa yaşam zenginliği sunarken ona okuma sevgisi de aşılayabilmelidir.

2.2.2.2. Dünyada Çocuk Edebiyatının Gelişimi¹

Çocuklar için yazılı edebiyat ürünü 1500’lü yıllardan önce bulunmamakta ve bu açık, sözlü edebiyat ürünleriyle karşılanmaya çalışılmaktadır. Aynı zamanda kitap az bulunan ve pahalı bir nesne olduğundan okuma yazma oranı da oldukça düşük seviyededir.

Dünya edebiyatında ilk bilinçli gelişmelerin yaşandığı ülkeler arasında başta İngiltere olmak üzere Fransa, Almanya, Amerika Birleşik Devletleri ile İskandinav ülkelerinin sayılabilmektedir.

¹ Mustafa Ruhi Şirin (2000). *99 soruda çocuk edebiyatı*, İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.

Matbaanın icadı ile kitap sayısında artış olmasıyla birlikte okuryazarlık da önem kazanmaya başlamıştır. Bireyler böylece yavaş yavaş okula gönderilmeye, okuma yazma öğrenerek edebiyatla tanışmaya başlamıştır. O dönemde çocukların okuyacakları edebiyat ürünleri çok kısıtlıdır. Çünkü dönemin anlayışına göre çocukların dini metinler dışındaki yazıları okumaları yasaktır.

Modern anlamda çocuk edebiyatı Batı'da 18. yüzyılın ortalarında başlamıştır. Çocuk edebiyatı süreç içinde kendiliğinden ortaya çıkan ve gelişen bir alan olmamıştır. Bu alan ihtiyaçtan ortaya çıkmıştır ve alandaki edebi ürün boşluğu yetişkin edebiyatının çocuğa göreleştirilmesi yoluyla giderilmeye çalışılmıştır.

Daniel Defoe'nin 1719 yılında yayımlanan *Robinson Cruseau* romanı ve 1726 yılında yayımlanan Jonathan Swift'in *Gulliver* romanı çocuk edebiyatının başlangıç romanları olarak görülmektedir.

Bu dönemde *Ezop Masalları*, Cervantes'in *Donkişot'u*, Charles Perrault'un 1654'ten itibaren yazdığı kitapları *Uyuyan Güzel*, *Kırmızı Başlıklı Kız*, *Çizmeli Kedi*, *Külkedisi* gibi yapıtların yanında çocuğu okumaya yönlendiren başka kitap ve dergiler de basılmıştır.

19. yüzyıl bilimsel gelişmelerin hız kazandığı bir dönem olmuştur. Bu yüzyılda Jules Verne'in romanları çocukların düş dünyalarını geliştirerek onları bilime yönlendirmiştir: *Balonla Beş Hafta* (1863), *Yirminci Yüzyılda Paris* (1863), *Dünyanın Merkezine Yolculuk* (1864), *Aya Yolculuk* (1865), *Kaptan Grant'ın Çocukları* (1867-1868), *Seksen Günde Devr-i Alem* (1872), *Denizler Altında 20 000 Fersah* (1873) vb.

Carlo Collodi'nin *Pinokyo'su* (1881) Aydınlanma eğitim anlayışını fantastik bir kurgu olarak çocuğun dünyasına sokar. Charles Dickens'ın *Oliwer Twist* (1839), *David Copperfield* (1850), *İki Şehrin Hikayesi* (1859) gibi kitapları dönemin geleneği ve insan anlayışını yansıtmaktadır.

Johanna Sypri, *Heidi*'de (1880) kentleşme sürecine karşı çıkar ve doğaya dönüp dine sığınmayı öne çıkarır.

Howard Pyle, *Robin Hood* (1883) romanında geleneksele sahip çıkmayı, evrensel insani değerlerle harmanlar.

20. yüzyılın ilk yarısında yaşanan İkinci Dünya Savaşı çocuk ve gençlik edebiyatını etkilemiştir. Enid Mary Blyton'ın *Afacan Beşler*, *Gizli Yediler* ve *Yaramaz Kızlar* gibi serilerinin yanında Lewis Carrol'un *Alice Harikalar Diyarında*, Mark Twain'in *Tom Sawyer*'i, *Ezop Masalları*, *Andersen Masalları*, *Grimm Masalları* bu dönemde etkili olan bazı kitaplardır.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında çocuk gerçekliği değişmiş ve bu gerçeklik edebiyata yansımıştır. Savaş sonrası yalnız ve sokakta kalan çocuklar annesizlik ve babasızlık ya da kimsesizlik gibi sorunlarıyla edebiyata yansımıştır. Ayrıca eğitim anlayışı da bu yapıtlarla sorgulanmaya başlanmıştır.

Michael Ende, Erich Kaestner, Peter Heartling bu sorunları edebiyata taşıyan Alman yazarlardandır. Astrid Lindgeren, *Pippi Uzunçorap* adlı yapıtında bu soruna mizahi açıdan değinmiştir. Exuperry, *Küçük Prenses*'te hem dünya savaşını hem de savaşa neden olan insanın iç çöküşünü sorgular.

İranlı yazar Samed Behrengi çocuk edebiyatına toplumsal sorunları yerleştirirken; Fransız yazar Rene Goscinny, *Pıtırcık* dizisinde çocuğun sosyal çevresine keskin bir ironiyle yaklaşır.

M. Louisa, Marsel Ayme, Alexander Dumas, Viktor Hugo, Jack London, Hector Malot, Ferenc Molnar, Charles Dickens, R. Louise Stevenson İkinci Dünya Savaşı sonrasında etkisini sürdüren bazı yazarlardandır.

Batı çocuk ve gençlik edebiyatındaki temel anlayış 1950'lere kadar, çocuğun idealize edilen bir figürle özdeşleşmesi ve farkında olmaksızın rolünü benimsemesi üzerine kuruluyken, özellikle savaş sonrası yeniden sorgulanan eğitim sistemi ve edebiyat anlayışı çocuk edebiyatının da sorgulanmasını getirmiştir. Bunun sonucunda çocuk edebiyatında yoğun öğreticilikten vazgeçilmiştir. Çocuk, edebiyatın nesnesi olmaktan çıkıp öznesi durumuna gelmiştir. Aynı zamanda bu dönemde edebiyatın içine toplumsal eleştiriler girmeye başlamıştır.

Roald Dahl kitaplarında toplumsal eleştirilerin yanı sıra, kara mizah da kullanmıştır. Dahl'ın kitaplarında çocuk bir değer olarak naif bir biçimde yer alır. Dönemin etkili yazarlarından Christine Nöstlinger orta halli ailelerin çocuklarının yaşamını gerçekçi bir biçimde yansıtır aile ve eğitim kurumlarına yönelik eleştirileri yapıtlarında belirgin

biçimde sunmuştur. Günümüz Alman Çocuk Edebiyatında önemli bir yeri olan Janosch da çocuk gerçekliğini edebiyata taşıyan bir yazardır.

18. yüzyılın ikinci yarısında başlayan çocuk edebiyatı geleneği, süreç içinde tüm dünyayı etkilemiştir. 20. yüzyıla ulaşıldığında ise çocuk edebiyatı bütün dünyada bağımsız bir edebiyat haline gelip, pek çok ürün vererek büyük bir sektör haline gelmiştir.

Bu, çocukların kültürler arası ilişkilerinin gelişmesine katkı sağlayacak bir ortam yaratmış, iletişimi kolaylaştırmıştır. Çocuk edebiyatı, dilsel, estetik, düşünsel, kültürel gelişmeleri sağlayan bir alan olmasının yanında kültürel bir köprü oluşturmasıyla da anlam kazanmıştır.

2.2.2.3. Türkiye’de Çocuk Edebiyatının Gelişimi²

Edebiyatımızda 18. yüzyılın ikinci yarısına kadar çocuk edebiyatına dönük çalışmalar görülmemektedir. Bütün dünyada olduğu gibi edebiyatımızda da çocuklar uzun süre tekerleme, bilmece, masal, efsane gibi ortak halk edebiyatı ürünlerinden beslenmiştir.

Tanzimat Dönemi’nde önce Divan edebiyatı şairlerinden Nabi’nin yazdığı *Hayriyye* (1701) adlı mesnevi edebiyatımızda çocuğa seslenen ilk eserdir. Bu yapıtta Nabi oğlu Mehmet’e yaşam ve toplum anlayışıyla ilgili öğütler verir. Eser, dönemin erdemli insan tipini açıklar.

Sünbülzâde Vehbi de Lûtfiyye (1791) adlı mesnevisinde oğlu üzerinden gençlere seslenmiştir. İki eserde de etliye sütlüye karışmayan, kendi çıkarlarını gözeterek yaşayan, alçakgönüllü insan tipini ideal olarak sunulmaktadır.

3 Kasım 1839 tarihinde Tanzimat Fermanı’nın ilanı ile başlayan Tanzimat Dönemi Osmanlı Devleti’nin Batı uygarlığına yöneldiği bir dönemdir. Bu toplumsal değişiklik kısa zamanda edebiyata da yansımıştır. Batı kültürünün etkisinde kalan yeni kuşaklar, eski edebiyatın yeni yaşamı açıklamada yetersiz kaldığını düşünürler. Batı’dan çeviriler yapılır ve Batı’daki çocuk eğitimi ve psikolojisi ile ilgili çalışmalardan haberdar olunur.

² Alev Sınar (2007). Türkiye’de çocuk edebiyatının gelişimi. Ramazan Korkmaz (Ed.) (547-568). *Yeni Türk edebiyatı*. Ankara: Grafiker Yayıncılık.

Ancak roman türünün ilk örneklerinin görüldüğü Tanzimat ve Servet-i Fünun dönemlerinde, çocuklar için yazılmış romanlara rastlanmamaktadır. Çocukların okuma becerileri ve özel ilgileri göz önünde tutularak onlar için birtakım kitaplar hazırlanması konusu ancak Tanzimat'tan sonra ele alınmıştır.

Tanzimat Dönemi'nde çocuğa edebiyat yoluyla ulaşmak isteyen yazarlarımızdan bazıları Şinasi, Ziya Paşa, Muallim Naci ve Ahmet Rasim'dir.

Şinasi'nin (1826-1871) La Fontaine fabllarını andıran ve çocuklar için yazılmış ilk manzum öykü olarak kabul edilen *Eşek ile Tilki* öyküsü önemlidir.

Ziya Paşa, Jean-Jacques Rousseau'nun *Emile* adlı eserini, çocuklar için çevirmiştir. Recaizade Mahmut Ekrem'in *Tefekkür* adlı eserinde çocukluk anılarına ayırdığı bölüm ve Muallim Naci'nin sekiz yaşına kadarki çocukluk anılarını kapsayan *Ömer'in Çocukluğu* (1899) kitabı da o dönem çocuklarının okudukları eserler arasındadır. Bu eserlerden seçilmiş yazılar, dönemin ilk ve ortaokul ders kitaplarına da alınmıştır.

Bu dönemde çocuk edebiyatımız henüz tam anlamıyla oluşmadığı için Batı'dan çeviri eserler edebiyatımıza kazandırılmıştır. *Robinson Cruseau* ve *Gulliver* çocuk edebiyatı alanında çevrilen ilk romanlardır. Bu dönemde çevrilen diğer çocuk kitapları şunlardır: Jules Verne'in *Gizli Ada* (1869), *Seksen Günde Devr-i Alem* (1889), *İki Sene Mektep Tatili* (1891), *Merkezi Arza Seyahat* (1885), *Beş Hafta Balon ile Seyahat* (1888) adlı kitapları ile La Fontaine Masalları'dır.

Ülkemizde çocuk edebiyatı ancak İkinci Meşrutiyet'ten sonra, Batılı eğitim anlayışının öğretmen okullarına girmesiyle ortaya çıkmıştır. Cumhuriyet'in ilanına kadar eğitim sistemi üzerinde pek yenilikler yapılmaya çalışılırken o dönemde henüz çocuk edebiyatı gibi önemli bir alan gündeme hiç gelmemiştir.

İkinci Meşrutiyet Dönemi'nde, çocukları ve gençleri iyi yetiştirme endişesi, çocuk eğitimine verilen önemi artırmıştır. Bu dönemin en önemli eğitimcilerinden olan Satı Bey önderliğinde birçok yazarımız çocuklar için dergiler yayımlamış, onlara özellikle anaokullarının açılmasıyla önem kazanan eğitsel şiirler yazmışlardır.

Çocuk edebiyatımızın ilk örneklerini veren İbrahim Alâattin Gövsa, edebiyatımızda şairliğinden çok, daha sonraki yıllarda yöneldiği edebiyat tarihi alanında yaptığı çalışmalarla tanınır. Çocuklar için yazdığı eğitici şiirler, estetik ilkelerin göz ardı

edilmemesi gerektiğini gösteren doğru ve güzel örneklerdir. Gövsa'nın şiir kitabındaki şiirlerde çocuğa doğrudan öğüt vermektense metnin içindeki mesajı algılamak çocuğun zekâsına bırakılmaktadır.

Şair ve dilci Ali Ulvi Elöve, *Çocuklarımıza Neşideler* (1912) adlı kitabında topladığı yetmiş aşkın şiirinde, çocukların dünyasını ve duygularını dile getirmiştir.

Dönemin diğer çocuk şiirleri kitabını, *Şermin* adlı yapıtıyla Tevfik Fikret (1867-1915) yazmıştır. 1914 yılında yazılan ve aynı yıl kitap olarak yayımlanan *Şermin*, Fikret'in güçlü gözlem yeteneği ile biçimlendirdiği 31 çocuk şiirinden oluşur. Duru bir dille, 8'li hece ölçüsüyle yazılan şiirler, çocuk eğitimiyle ilgili değişik konuları içerir. Fikret, çocuklara dönük yazdığı şiirlerinde "eğlendirerek öğretme" ilkesini ön planda tutar. Anı diliyle ve eğitici yönüyle *Şermin*, o dönemin çocuk edebiyatı açısından büyük önem taşır.

Cumhuriyet'in ilanına yakın dönemlerde başta Ziya Gökalp (1876-1924) olmak üzere kimi yazarlar halk masallarına yönelmiştir. Türkçülük akımını dizgeleştiren Gökalp, çocuğa verilecek terbiyenin mutlaka ulusal olması gerektiğini savunmuş; bu amaçla bazı halk masallarını Türklük değerlerine göre yeni baştan yazmıştır. Bunlardan bazıları; *Kızıl Elma* (1915), *Yeni Hayat* (1918) ve *Altın Işık* (1923)'tir.

Meşrutiyet döneminde şiir alanında artış olmuş fakat roman, hikâyeye alanında çok ürün verilmemiştir. Ahmet Hikmet, Hüseyin Rahmi, Ahmet Rasim, Refik Halit, Ömer Seyfettin gibi isimler konularını Türk tarihinden, halk masallarından ve günlük olaylardan seçtikleri yetişkinlere hitap eden eserleriyle az da olsa çocukların da okuma ihtiyacını karşılamıştır.

Bu dönemde özellikle Ömer Seyfettin (1884-1920) ve Refik Halit Karay (1888-1965) gibi yazarların da çocuklara uygun ve yalın anlatıma dayalı bir yazı geleneğinin oluşmasında önemli etkileri olmuştur.

Cumhuriyet Döneminde öğretmenler, öğrencilere önerecek fazlaca kitap bulamadıklarından, yaş ve gelişim düzeylerini göz önünde bulundurmadan onları Batı'dan dilimize çevrilmiş yazınsal yapıtlara yönlendirirler. Bu kitaplardan bazıları: *Küçük Lord* (Frances Burnet), *Robinson Cruseau* (Daniel Defoe), *Don Kişot* (Cervantes), *Sans Famille* (H. Malot), *Gök Bayrak* (Leon Cahon), *Küçük Kadınlar*

(Louisia M. Alcott), *Monte Christo*, *Üç Silahşörler* (Alexander Dumas), Jules Verne Serisi...

Daha sonra, çocukların roman ve öykü okuma gereksinimlerini, aslında yetişkinler için yazan Halide Edip Adivar, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Aka Gündüz, Mahmut Yesari (Bağrı Yanık Ömer, 1930), Reşat Nuri Güntekin gibi Türk yazarların kitapları karşılamıştır.

Bu dönemde Abdullah Ziya Kozanoğlu'nun (1906-1966) art arda yazdığı tarihsel romanlar (*Kızıltuğ*, 1923; *Atlı Han*, 1924; *Türk Korsanları*, 1926; *Seyit Ali Reis*, 1927 ve *Gültekin*, 1928) çocukların ilgi ve beğenisine uygun olduğu görülmektedir.

Cumhuriyet Dönemi'nde yazılan ve çocuklara okutulan diğer romanlardan ve masallarından bazıları şunlardır: *87 Oğuz* (1933), Nimet Rakım Çalapala; *Tahtları Deviren Çocuk*, İskender Fahrettin Sertelli; *Türk İkizleri* (1937), Cahit Uçuk; *Çocuk Masalları* (1943), Naki Tezel; *Dertli Kaval* (1945), *Nar Tanesi* (1946), *Bir Varmış Bir Yokmuş* (1956), Eflatun Cem Güney; *Dede Korkut Masalları* (1958); *Zaman Zaman İçinde* (1958), Pertev Naili Boratav; *Üç Kızlar* (1963), Oğuz Tansel.

Orhan Veli Kanık, La Fontaine'nin 49 fablını nazım biçiminde Türkçeye çevirerek 1943'te *La Fontaine'nin Masalları* adıyla iki cilt halinde yayımlamıştır. Nasrettin Hoca fıkralarını akıcı bir dille manzum olarak yazmıştır. Sanatçı, aynı şekilde 72 adet Nasrettin Hoca fıkrasını da *Nasrettin Hoca Hikâyeleri* (1949) adıyla manzum olarak yayımlamıştır.

Bu dönemde yazılan biyografi örneklerinden bazıları ise şunlardır: Mustafa, Atatürk'ün Romanı (1944), Nimet Rakım Çalapala; *Bir Avuç Askerle Tiryaki Hasan Paşa* (1945), Hayrettin Ziya Taluy; *Babamız Atatürk* (1955), Falih Rıfkı Atay.

1960'lı yıllarda, Cumhuriyet'in eğitim politikalarıyla yayınevleri ve bankaların özendirici tutumları, özellikle roman ve öykü türlerinde belirgin bir canlanma yaratır.

Bu yıllarda, yapıtları eğitsel ve sanatsal açıdan uzun süre tartışılmış Kemalettin Tuğcu (1902-1996) uzunca bir dönem çocukların ilgisini çeken bir yazar olmuştur. Tuğcu, çocuklar için yazdığı kitaplarda daha çok acıma duygusunu işlemiş; karakterlerini yetim, öksüz, engelli, köprü altlarında ailesiz, aç, susuz yaşayan çocuklardan seçmiştir.

Türk İkiizleri adlı romanıyla 1958 yılında Andersen Armağanı Şeref Listesine giren Cahit Uçuk, 1960 yılından sonra da çocuk kitapları yazmaya devam etmiştir.

Bu dönemde yazılan diğer kitaplar şunlardır: *Küçük Fedailer* (1962), *Garip* (1966), *Transfer Ahmet* (1969): Fikret Arıt.

Ülkü Öğretmen (1973), *Balık Çocuk* (1973), *Beş Çocuk Kayıp* (1975), *Citlenbik Kız* (1976) Mümtaz Zeki Taşkın.

1970’li yıllarda, kimi banka, yayınevi ve gazetelerin, 1970’in sonlarına doğru ise Kültür Bakanlığı ve belediyelerin katkısıyla çocuk edebiyatımızda büyük bir canlanma olmuştur. Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de çocuğa seslenen çok sayıda çocuk kitabı yazılmış; ancak çocuk gerçekliği taşıyan çok az yapıt günümüze kadar gelebilmiştir.

1980’li yıllarda, çocuk edebiyatı gibi önemli bir araç, amaca uygun olarak kullanılmamış; daha çok bir düşüncenin, bir inancın çocuklara aktarılması niyetiyle kullanılmıştır. Başlangıçta çocuğa bir siyasi anlayış kazandırmak isteyenler, yerini gittikçe çocuğa bir inancı benimsetmeye, başka bir deyişle, aşlamaya çalışan yaklaşımlara bırakmıştır.

Günümüzde Türk çocuk edebiyatı, önemli bir değişme ve gelişme içerisindedir. Fazıl Hüsni Dağlarca, Gülten Dayıoğlu, Muzaffer İzgü, Mustafa Ruhi Şirin, Abbas Cılga, Mehmet Güler, Rıfat Ilgaz, Aziz Nesin, Nezihe Meriç, Gülçin Alpöge, Hakkı Özkan, Kemal Binbaşar, Emin Töreci, Sulhi Dölek, Çetin Öner, Sevim Ak, Hüseyin Yurttaş, Fatih Erdoğan, Can Göknül Hidayet Karakuş, Aysel Gürmen, Aytül Akal, Mavisel Yener, Ayla Çınaroğlu gibi şair ve yazarlar son yıllarda Türk çocuk edebiyatının gelişmesinde önemli etkileri olan adlardır.

Yazarlar dışında bilim insanları, yayınevleri ve çizerler de Batı’da üzerinde çok durulan ve önemsenen bu önemli alanın farkına varmışlardır. Bu amaçla, çocuk gerçekliğini, başka bir deyişle çocuğun ilgi ve beğenilerini, yaş ve gelişim düzeyini göz önünde bulundurarak, “çocuğa göre”lik ilkesine uygun birçok çocuk edebiyatı ürünü verilmeye başlanmıştır.

Ülkemizde son yıllarda gerçekleştirilen çocuk ve gençlik edebiyatı sempozyumları, çocuk edebiyatı yarışmaları ve çocuk kütüphaneleri de çağdaş anlamda gerçekleşen bu

değişim ve gelişmeye ivme kazandırmıştır. Bu bağlamda, çocuk edebiyatının ülkemizde ve dünyadaki gelişimi, sorunları ve bu sorunlara çözüm önerileri de gündeme getirilmiştir.

2.2.3. Roman ve Romanın Çocuk Edebiyatındaki Yeri

Okul öncesi dönemde ninni, masal gibi edebi türlerle tanışan çocuk okul çağı geldiğinde şiir, hikâye gibi yeni türlerle de karşılaşır. Okumayı öğrenip yazılı eğitim araçlarını kullanmayı ilerlettiğinde romanlarla tanışır. Bir düz yazı türü olan roman; insanın veya çevrenin karakterlerini, göreneklerini inceleyen, serüvenlerini anlatan, duygu ve tutkularını çözümleyen, kurmaca veya gerçek olaylara dayanan uzun edebi türdür (TDK, 2011, s.1660). Ortaokul seviyesindeki öğrencilerin okumayı tercih ettiği kitaplar, çocuk edebiyatı ürünlerinden olan çocuk romanlarıdır.

Geçtiğimiz yüzyılda çocuklar için üretilen eserlerle ortaya çıkan çocuk edebiyatı hızla gelişmektedir. Başlarda yetişkinler için yazılan eserlerin çocuğun hayal ve yaşantı dünyasına göre düzenlenmesiyle ortaya çıkan çocuk edebiyatında, günümüzde dünyada pek çok çocuk edebiyatı yazarı bu alanda eserler vermektedir. Bu edebiyat alanında hikâye kurgusu, merak uyandırma ve hoş vakit geçirme özellikleriyle çocuk romanları ergenliğin başlarındaki ortaokul öğrencilerinin tercih ettiği edebi bir türdür.

Eğitimin temelleri ailede atılır ve çocuk dil, ahlâk, karakter eğitiminin ilk aşamalarıyla ailede karşılaşır. Okul çağı geldiğinde çocuk sosyalleşir ve okuma yazmayı öğrendikten sonra zihinsel becerileriyle ilgili eğitim düzeyi artmaya başlar. Yine bu süreçte gerek zihinsel ve dil becerileri gerekse zengin yaşantı tecrübeleri için okulda yazılı materyalleriyle geliştirilmeye çalışılır.

Yazılı materyallerin başında çocuklar için meydana getirilen çocuk edebiyatı ürünleri vardır. Çocukların duygu dünyalarına, pedagojik gelişimlerine uygun içerikli şiir, masal, hikâye, roman türünde edebi eserler uzman kişiler tarafından hazırlanır. Bu edebi türlerden roman, içindeki olay, kahraman, mekân, zaman zenginliğiyle çocukların ve gençlerin okuma alışkanlıklarını kazandıkları bir edebi türdür

Leland, çocukların hayatı ve yaşama yollarını öğrenmek için edebi eserlere muhtaç oldukları söyler. Farklı bir bireyin yaşamını ilgilendiren durumları öğrenmek için edebiyattan daha etkili bir araç olamayacağını belirtir. Ona göre iyi bir yazar dikkatli bir

kimsedir, hayatın gerçeklerini iyi gözler, genç okuyucu ile yakın bir ilişki kurar, yazar ve okuyucu, kendilerinden başka bir kimsenin veya kimselerin yaşamlarını, yaşayışlarını, alışkanlıklarını, törelerini, düşünce yollarını keşfe çıkar (Akt. Oğuzkan, 2006, s.6-7).

Roman kahramanlarıyla özdeşim kuran çocuklar kendilerine rol modeller seçerler. Kahramanın roman boyunca yaptığı iyi ya da kötü tercihlerden ders çıkartarak yaşantı zenginlikleriyle karşılaştırırlar. Bu yüzden uzmanlar tarafından çocuklar için hazırlanmış eserlerin öğreticiliği vurgulamadan ve estetik zevklerden uzaklaşmadan belli başlı değerleri çocuğa kazandırması tercih edilir.

2.3. Aytül Akal

2.3.1. Aytül Akal'ın Yaşamı³

Aytül Akal, Şermin adlı bir anne, Osman adlı bir babanın ikinci çocuğu olarak 1952 yılında İzmir'de dünyaya gelir. Aytül Akal üç kız kardeştir. Büyük kardeşinin adı Betül, küçük kardeşinin adı Ayşen'dir. İlköğrenimini Karşıyaka'daki Ankara İlköğretim Okulu'nda tamamlar. 1971 yılında İzmir Amerikan Kız Koleji'ni bitirir. Uzaktan eğitimle Washington International University'den mezun olur. Aynı üniversitede 2002 yılında uzaktan eğitimle eğitim dalında yüksek lisansını yapar.

1973 yılında *Hayat Mecmuası*'nda "Aklınızda Bulunsun" başlığıyla sürekli bir köşe yazmaya başlar. *Ayna*, *Yıllar Boyu*, *Hayat* ve *Gezinti* dergilerinde çeşitli yazıları ve röportajları yayımlanır. 1976'dan 1980'e kadar *Elele* Dergisinde, "Bindallı" adıyla 16 sayfalık bir ek dergi hazırlar. 80'li yıllarda sahneye konan bir çocuk oyununun metin yazarlığını yapar.

1981 yılında ilk şiir kitabı "*Kent Duygusu*" yayımlanır. 1991 yılında yayımladığı ilk masal kitabı *Geceyi Sevmeyen Çocuk'u*, 1993'te *Canı Sıkılan Çocuk*, 1994'te *Kardeş İsteyen Çocuk*, 1995'te *Sabahı Boyayan Çocuk* ve 1997'de *Masalları Arayan Çocuk* izler. 1995'de iki yazar arkadaşıyla birlikte, *Uçanbalık Yayınları*'ni kurarak, çocuk kitapları yayımlamaya başlar. 1990-91'de *Günaydın Gazetesi*'nin "Sobe" adlı çocuk

³ <http://www.aytulakal.com/> adresinden alınmıştır.

dergisinde masalları yayımlanır. Aynı gazetede çocuklara köşe yazıları yazar. Çeşitli çocuk dergilerinde masal, öykü ve şiirleri yayımlanır.

3-10 yaş arası çocuklar için hazırladığı ciltli masal kitapları, ayrıca, 52 kitap halinde karton kapaklı bir masal dizisi olarak yayımlanmıştır. 10-14 yaş arası çocuklar için hazırladığı, buluş çağı temasını işleyen dört kitaplık eğlenceli öykü dizisi *Oğlum Ben Çocukken*, *Kızım Ben Çocukken*, *Oğlum Nerdesin*, *Kızım Nerdesin* yaş sınırlarını aşan geniş bir okuyucu kitlesine ulaşmıştır.

T.C. Kültür Bakanlığı'nın 1995'de ilk kez düzenlediği *Eflatun Cem Güney 0-6 Yaş Çocuk Kitabı Yarışması*'nda *Ben Minicik Bir Bebektim* adlı kitabıyla ödül almıştır. Atatürk'ü küçük yaşta çocuklara evrensel boyutta tanıtan *Atatürk Olmak* adlı kitabı, Türkçe ve İngilizce olarak yayımlanmıştır. *Aç Perdeyi Ben Geldim* adlı müzikli piyeslerden oluşan kitabını ve 2-4 yaş grubuna yönelik iki kitaplık *Ben Minicik Bir Bebektim* serisini hazırlar. 1999'un Ağustos'unda yayımladığı *Yatağın Altında Kim Var*, 50.000 adet basılarak depremden etkilenen çocuklara armağan olarak dağıtılmıştır.

"*En Matrak Canavar Öyküleri*" dizisiyle, çocukların duygusal dünyalarını sarsan canavara karşı eğlenceli bir bakış açısı getirerek korkularını yenmelerine destek olmayı hedefler. İlk gençlik grubuna yönelik "*Süper Gazeteciler*" serüven dizisinin ilk üç romanı yayımlanır.

"*Sihirli Kapı*" ve "*Mevsimler Kralı'nın Maceraları*" adlı resimli çocuk kitabı dizisi yayımlanır. *Sihirli Kapı* dizisi Bulgarcaya çevrilerek Bulgaristan'da yayımlanmıştır.

Yazar Mavisel Yener ile internet üzerinden yıllarca sürdürdüğü şiirleşmeler, yedi kitapta yayımlanmıştır. İki yazarın tek tema üzerindeki şiirleri, *Mavi Ay* (ay), *Kar Sesi* (kar) ve *Denizin Büyüsü* (deniz) adlı kitaplarında, karışık konulardaki şiirleri ise *Kuş Uçtu Şiir Kaldı* ve *Şiirimi Kedi Kaptı* kitaplarında toplanmıştır. *Denizin Büyüsü* adlı şiir kitabı, CGYD tasarım ödülünü alır.

İki yazar, beş şiir kitabının ardından *Ay Kaç Yaşında* ve *Kaç Güneş Var* başlıklı şiir kitaplarında aynı üslupta birleşip şiirleri birlikte yazmışlardır. İki yazarın birlikte yazdığı *Kırmızı Şemsiye* adlı kitapta öykü ve şiirlerle kaybolan bir şemsiyenin öyküsünü anlatır. *Kırmızı Şemsiye*, kimi sayfalarda çizgi romana dönüşen farklı bir tasarım tekniğiyle yayımlanır. Kitap, 2008'de CGDY'nin tasarım dalında özendirme ödülünü almıştır.

Çocuklarla yaptığı edebiyat söyleşileri ve hazırladığı nitelikli edebiyat eserleriyle topluma okur kazandırmayı amaçlayan Aytül Akal, 1998-2003 yılları arasında beş yıl boyunca *Cumhuriyet Kitap Eki*'nde haftalık “*Çocuklar İçin Kitaplar*” sayfasını hazırlayarak, çocuk kitapları hakkında tanıtım ve eleştiri yazmıştır; yazar, çizer ve çevirmenlerle röportaj yapmıştır. 2007’de tekrar aynı göreve çağrılır, Mavisel Yener, Nilay Yılmaz ve Çiğdem Gündes’le birlikte çocuk sayfalarını hazırlar.

Aytül Akal, çocuk yazını alanında gerçekleşen sempozyumlarda bildiriler sunar ve üniversitelerde konferanslar verir. Öykü ve masalları Türkçe ders kitaplarında yer almıştır. 1973’den beri yayın hayatında olan Akal’ın, 2-15 yaş arası çocuklar için 100’e yakın kitabı yayımlanmıştır. Yetişkinler için yazdığı öyküler 1998’de “*Beni Bırakma Hayat*” ve 2001’de “*İki Ucu Yolculuk*” başlıklarıyla *Bilgi Yayınevi*’nde basıldı, daha sonra 2008’de iki kitaptan seçilen öykülerle *Uçanbalık Yayınları* tarafından “*İki Ucu Yolculuk*” başlığı altında tek kitapta toplanır.

Akal; 2006’da okullarda giderek artan şiddete karşı çocuklarda duyarlılık geliştirmek, şiddetin, sorunlarda ilk çözüm olamayacağını fark ettirmek amacıyla “*Hani Her Şey Oyundu*” projesini hazırlar; derleme kurulundaki 8 arkadaşıyla birlikte gönüllü çalışarak projeyi 11 ile ulaştırır. 8-12 yaş aralığındaki çocukların sınıf kitaplıklarına birer adet armağan edilmesi hedeflenen projede 11 ilin baskılarıyla 100’e yakın kitap, sınıflarda öğretmen ve öğrencilerle buluşmuştur.

Yazar, 2008’de “*Yol Boyunca Renkler*” projesini hazırlar ve 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı’nda çocuklara armağan edilmesi önerisiyle TBMM’ye sunar. Çocukların farklılıkları bütüncül olarak algılayarak, bu çeşitliliğin yarattığı güzelliği duyumsamalarına katkıda bulunması hedeflenen proje, TBMM tarafından onaylanmakla birlikte, proje tamamlandığında Meclis’in takibini durdurması nedeniyle projenin başka platformlara taşınması için yeni çalışmalar başlatılmıştır.

2008’de dört arkadaşıyla birlikte “*Bebeğimi Seviyorum, Ona Kitap Okuyorum*” projesini hazırlar. Bebek doğduğu andan itibaren kitapla tanıştırılmasının öneminden ve ona neden kitap okunması gerektiğinden söz ederek, fiziksel gelişiminin yanı sıra duygusal gelişiminin de desteklenmesi konusunda anne ve babaya katkı vermek amacıyla hazırlanan kitap, Anadolu Sigorta’nın desteğiyle basılarak, doğum yapan annelere armağan edilmek amacıyla, doğum hastanelerine dağıtılmıştır.

2008’de hazırladığı “İlk Aşkım” projesiyle, özellikle ergenliğe geçişte yaşadığı aşkın ilk ve son olduğunu sanan, bu duygusal dönemdeki düş kırıklıklarını şiddete dönüştürebilen çocuklara ve gençlere, “ilk aşk”ı herkesin yaşadığını ve geride bıraktığını örneklemeyi hedeflemiştir. Editörlüğünü Ayla Çınaroğlu’nun üstlendiği projeye, çocuk kitapları alanında tanınmış yazarların, çizerlerin ve editörlerin yanı sıra, yetişkin dünyasının tanınmış yazarları ve üniversite öğrencileri de ilk aşklarını anlatarak destek vermiştir. Kitap, “Aşık Oldum” başlığıyla, *Uçanbalık Yayınları*’ndan Nisan 2009’da yayımlanır.

Sekiz masal kitabı TEDA projesi desteğiyle Almanya’da *Talisa Verlag* tarafından Almanca-Türkçe, üç masal kitabı, aynı yayınevi tarafından ayrıca Almanca-İspanyolca olarak yayımlanır. Dört öykü kitabı Farsça’ya çevrilerek İran’da *Oraman Publishing* tarafından yayımlanır. En *Matrak Canavarlar* dizisinin iki kitabı, Almanya’da *Edition Orient* tarafından 2008’de yayımlanır. Sihirli Kapı dizisinin dört kitabı, Bulgarca’ya çevrilerek *Lettera Publishers* tarafından 2008 yılında Bulgaristan’da yayımlanır. 2003’de İngiltere’de yayımlanan “*Lines in the Sand*” antolojisinde yer alan bir öyküsü, *Zaner Bloser* tarafından 2007’de 5. sınıf ders kitabına alınarak Amerika’da yayımlanır. Kitaplarından bazıları, e-book olarak Avustralya’da yayımlanmıştır.

Mavisel Yener ve Nilay Yılmaz’la birlikte yazdıkları “*Mor Gece Mavi Gün*” adlı oyun, 2007’de Ankara Devlet Tiyatrolarında sahnelenmiştir, *Küçük Hanımlar Küçük Beyler* Uluslararası Tiyatro Festivali’nde Türkiye’yi temsil etmiştir. Oyun, ayrıca Hindistan’da seyirciye sunulmuştur.

Aytül Akal aynı zamanda “Çocuk Müzeleri Araştırma ve Kültür Derneği” ve “Oyun Yazarları ve Çevirmenleri Derneği” kurucu üyesidir.

2.3.2. Aytül Akal’ın Yazarlığı⁴

Yazarlık Aytül Akal’ın çocukluğundan beri en büyük hayalidir. Daha ilkokul sıralarında öğretmenini yazarın yazma yeteneğini fark eder. Gerek ilkokul gerekse 6. sınıf öğretmenini ve daha sonra lise öğretmenleri bu yeteneğini hep desteklerler. Yazar da hayatı boyunca öğretmenlerine minnettar kaldığını pek çok söyleşisinde dile getirir. Hatta onlara olan

⁴ www.aytulakal.com/ adresinden alınmıştır.

teşekkürünü “*Babam Duymasın*” adlı kitabındaki “*Teşekkür Ederim Öğretmenim*” başlıklı öyküyle iletir.

Yazar çocukluğunda günlük tutmaktadır ve yazar olma tutkusu da günlüğüne yansımıştır. Bunu bir söyleşisinde şöyle dile getirir:

“Çocukluğumda çok düşündüm, acaba ilerde ne olacağım, hangi mesleği seçeceğim diye. Kendi kendime oynadığım bir oyun vardı: Günlüğüme ilerde ne olmak istediğime dair 10 maddelik bir liste yazmıştım. Nedense bu liste 9 olamazdı, 11 olamazdı, ille de 10 olmalıydı. Yeni bir meslek aklıma geldiğinde, daha önce listede var olan bir mesleği çizip yerine yenisini yazardım. Böyle böyle, birçok meslek yazdım, çizdim. Ama “yazarlık” ve “şairlik” hiç değişmeden yıllarca listede ilk iki sırada kalan seçimlerimdi...”

Yazar ablası gibi İzmir Amerikan Koleji’ni kazanır ve 1971 yılında kolejnin edebiyat bölümünden mezun olur. Ardından evlenir ve İstanbul’a yerleşir. Fakat bu dönem yazar ve eşi için pek kolay geçmez. Aytül Akal iş aramaktadır, bu zor günlerde önüne gelen bütün işleri kabul etmektedir. Borçlarının çok olduğu bu zamanda istediği yiyecekleri bile alacak durumları yoktur. Evlerinde çok az ev eşyası vardır ve olanları da borçla almışlardır.

Yazar bu sıkıntılı dönemde en büyük tutkusu olan yazarlığı yapmak için de iş başvurularında bulunur. İlk hedefi ise *Hayat Yayınları*’nın bir yayını olan “*Resimli Roman*”dır. Çünkü yazar lise hayatı boyunca yaşamla ilgili kolaylaştırıcı “pratik bilgiler” derlemiştir. Kimini kapı kapı dolaşıp, ev hanımlarının ev işleriyle ilgili kendi buluşlarını not ederek toplamış, kimini yabancı kaynaklardan çevirip kültürümüze ve alışkanlıklarımıza uyarlamıştır. *Resimli Roman* dergisinin orta sayfasında “tefrika” halinde bu pratik bilgileri yayımlamayı düşünür.

Aytül Akal, eşinin uzak bir tanıdığı olan Nur İçözü vasıtasıyla *Resimli Roman*’ın yazı işleri müdürü Oğuz Özdeş’ten bir randevu alır. Yazar randevuya vaktinden çok önce gider fakat Oğuz Özdeş bir türlü öğle tatilinden dönmemektedir. Yazar bu görüşmenin olmayacağını anlar ve oradan ayrılarak son bir cesaretle *Hayat Mecmuası*’ndan içeriye atar kendini. Yazı işleri müdürü Çetin Emeç’in karşısına dikilip yazı yazmak istediğini söyler. Bir kitap olarak toplamış olduğu “*Pratik Bilgiler*” derlemesini incelemesi için Çetin Emeç’e bırakır ve bir hafta sonra işe kabul edilir. 1973 yılında “*Aklınızda*

Bulunsun” başlığı ile *Hayat Mecmuası*’ndaki köşesinde yazmaya başlar. Kendisi o günlerdeki duygularını şöyle anlatır:

“Valla, tırnaklarımı yiyerek, saç tellerimi kopararak *Resimli Roman* yazı işleri müdürünü beklediğim o gün orada, karşı kapıda hangi dergi çıksa karşıma, kendimi oraya atacaktım, başka çarem yoktu. Rastlantıyla bu dergi, *Hayat Mecmuası* oldu. Orada başladım çalışmaya... Bu başlangıç da ayrı bir öyküdür ama çizgi romanın çizgisinden ayrılmamak için yan öykülere baypas yapıyorum.”

Yazar hayatını kazanmak için pek çok işte birden çalışır. Üç gün bir iş yerinde İngilizce yazışmalar yapmakta, iki *Hayat Mecmuası*’ndaki köşesini hazırlamaktadır. Haftada iki gün ise öğle yemek saatlerinde başka bir iş yerine gidip İngilizce mektuplarını yazmaktadır. Ardından dördüncü iş çıkar karşısına ve *Kızılmaske* ve *Mandrake* çizgi romanlarını çevrimeye başlar. *Kızılmaskeleri*, *Mandrakeleri* okurken de, çevirirken de büyük zevk alır. Fakat henüz elektrikli daktilosu bile yoktur. Evde dededen kalma, biraz hızlı yazsa tuşlarının hemen birbirine kilitlendiği çok eski bir daktilosu bulunmaktadır. Çevirileri bu daktilo ile yapar. Gece eşi uyumak istediği ve daktilonun gürültüsünden yakınıp durduğu için, daktilonun altına birkaç kat battaniye koyar ama yine de ses duyulunca daktiloyu tuvalete bile taşır. Sevdiği işi azimle yapar, asla yılmadan çalışır.

Aytül Akal, *Elele* dergisinde on altı sayfalık ayda bir yayınlanan ek bir dergi hazırlar. 1980 yılında ilk oğlu Evren, doğunca dergiden istifa eder ama dergiyi bırakması 1981’e kadar sürer. 1981’den sonra ise uzun süre yazamaz. Gazetecilikten ayrılır ve çocuklarıyla ilgilenir. 1986’da ikinci oğlu Alper dünyaya gelir. İşte Akal’ın yazarlığında dönüm noktası olan süreç başlar. 1989’da üç yaşında olan oğlu Alper için masallar anlatmaktadır. Yazar çocuk kitapları yazmasında etkili olan bu süreci şöyle anlatır:

“1989’da kucağında onlarca masal vardı. Küçük oğlum için yazmıştım onları. Benden masal okumamı isteyen ama önerdiğim hiçbir kitabı sonuna kadar okutmayıp daha ilk sayfasında kulaklarını tıkayarak başka masal istediğini söyleyen, uyku uyumayan, yemek yemeyen, inatçı mı inatçı bir çocuğa... O zamanlar 2-3 yaşlarındaydı. Benden ısrarla masal istiyordu ama hiçbir kitabı okutturmuyordu. Sabrımın taşıdığı bir gün, “Peki ama sen hangi masalı istiyorsun? Söyle onu okuyayım,” dedim. Sandım ki, kitapların arasından bir tanesini seçip bana okutturacak. “Ben kertenkele masalı istiyorum!” dedi, kararlı ve kendinden emin. ‘*Küçük Kertenkele*’ masalını o gün anlattım. Ardından ‘*Uyumak İstemeyen*

Zürafa'... O günden sonra nasıl bir masal istiyorsa, itiraz etmeden, hemen oracıkta yaratıp, bir yandan kurgularken, bir yandan anlatıyordum. Daha sonra bu masalları daktilomda yazıya döktüm (o zamanlar elektrikli daktilolar bile yoktu!). Ve sonra... 'Geceyi Sevmeyen Çocuk' adlı masal kitabıyla başlayan ve şiiriyle, öyküsüyle, romanıyla 100 kitaba yaklaşan, renkli bir serüvenin içinde buldum kendimi..."

Aytül Akal öğrencilik yıllarından beri yazar olmak ister ve amacına ulaşmak için elinden geleni yapar. Çeşitli gazete ve dergilerde yazdıktan sonra yazarlığında bir dönüm noktası olan çocuk edebiyatında türler vermesi de çocuklarının ondan farklı bir masal istemesiyle başlar. Daha sonra art arda masallar yazar ve çocuk dünyasına yakın bir yazar olur. Masaldan sonra çocuklar için öyküler yazarak çok sevdiği yazma işine devam eder. Bazı röportajlarında roman yazmaktan çekindiğini dile getiren Akal daha sonra roman türünde de pek çok eser vermeye başlar. Mavisel Yener ile birlikte ortak, şiir ve roman yazma projelerinde yer alır. Aynı zamanda çocuk oyunları yazar ve bu oyunlar sahnelenir.

Yazar çocuklar için pek çok farklı türde eser vermiştir ve eserlerinden bazı bölümler Türkçe ders kitaplarında okullarda okutulmaktadır. Aytül Akal Türk yazarlar arasında eserleri en çok yabancı dillerle çevrilen yazarlardan biri olarak tüm dünya çocukları için yazmaya devam etmektedir.

2.3.3. Aytül Akal'ın Eserlerinde İşlediği Konular ve Çocuk Edebiyatına Bakışı⁵

Aytül Akal çocuk edebiyatı alanında en çok eser veren yazarlardan biridir. Yazarın eserleri okul öncesi çocuklarından yetişkinlere kadar pek çok yaştaki bireye hitap edecek çeşitliliktedir. Akal çocuk kitaplarını yalnız çocuklar için değil, büyükler için de yazmaktadır. Çocuklarıyla birlikte kitap okuyan; ya da çocuklarının ilgiyle okudukları kitabı merak edip kendileri de okuyan anne ve babalara, çocuklarıyla ilgili ipuçları verir; sorunlara çözüm bulma konusunda yardımcı olur.

Önemli bir çocuk edebiyatı yazarımız olan Akal çocuklar için yazarken çok hassas davranır ve yazarken en büyük ilkesinin bütün çocukları kendi çocukları gibi kabul etmek olduğunu belirtir. Eserlerinde öncelikle "sevgi", "paylaşımca olma" değerlerini işlemeye çalıştığını ifade eder. Yazar bütün çocukların; hayatı seven, yaşam sevincini

⁵ www.aytulakal.com/ adresinden alınmıştır

çevresine aktarabilen, duyguları paylaşabilen, içindeki değerleri dışa vurabilen ve başkalarının değerlerini ortaya çıkartabilmeleri için onlara destek olabilen, düşünen, hayal kuran, yaşadığını her gün her an duyumsayabilen bireyler olmalarını ister. Bunu başarabilmeleri için kendilerini tanımaları, çevrelerini de duygularıyla görebilmeleri gerektiğini düşünür. Kitaplarında çocuklara bu değerleri özendirmeye çalışır. Onlara gerçekten ulaşabilmenin; onların dilini kullanmak, onların gözüyle görebilmekten geçtiğini aktarır.

Aytül Akal kitaplarında üzerinde durduğu konulara özen gösterir. Çünkü yazara göre bir çocuk kitabının konusu çocuğun dünyasına yakın olmalıdır. Aytül Akal seçtiği konunun çocuğun kişisel, toplumsal, bilişsel, dil gelişimini destekleyen nitelikte olmasına dikkat eder.

Aytül Akal eserlerinde “iletişim” gibi bir çocuğun hayat boyu karşılaşacağı pek çok konuyu ele almıştır. Akal için “yapıcı iletişim” kişileri sorunların çözümüne ulaştıracak ana yoldur. Sorun çözme becerisi de zekâyı destekleyen bir beceridir. Yazar iletişim kurma becerisinin de geç kalınmadan alışkanlığa dönüştürülmesi gerektiğini belirtir. Bu yüzden “yapıcı iletişim” konusuna hemen her masalında ya da öyküsünde değinmeye çalışır.

Yazar kitaplarında ele aldığı konunun ardında gizlenen başka temalar olduğunu da belirtir. Sevgi, arkadaşlık, yaratıcılık, paylaşma, araştırma, sorun çözme gibi temalarla okura kendi gizil gücünü keşfettirmeyi, özgüven duygusunun gelişimini hızlandırmayı amaçlar.

Akal çocuklar için yazma işinin duyarlılık ve sorumluluk gerektirdiğini ifade eder. Yazara göre çocuk edebiyatı yazarları, çocukları iç dünyalarında gizlenen hazineleri erken yaşta keşfetmelerini sağlayacak iç yolculuklara çıkarabilmelidir. Çocuklar için yazılan eserlerle ve yazarlarla ilgili şunları belirtir:

“Çocuklar için yazılan öykülerin, masalların bir ayağı gökteyse, bir ayağı yerde olmalı; çocuk okur, en uçuk hayallerin içindeyken bile, yolunu yitirmemeli. Kurgu dünyasında ona sunulanlarla, kendi dünyasındaki gerçekleri karşılaştırarak, eksikleri nasıl tamamlayabileceğinin, fazlalıkları nasıl ayırt edebileceğinin ipuçlarını alabilmeli. Çocuklar için yazan her yazar, kendini sorgulayabilmeli; geçmişle ya da günüyle hesaplaşmalarını bitirmiş, yüzünü çoktan geleceğe

döndürmüş olmalı. Çocuk kitapları, kişisel bir sağaltma aracı olarak kullanılamaz. Bu duyarlılığı, bu bakışı henüz geliştirmemiş olan yazarların, “çocuklar için” yazdığına inanmak çok güç...”

Akal çocuk kitabı yazarı olmanın kolay olmadığını ve pek çok yetiye sahip olmak gerektiğini sıkça dile getirir. Çocuk kitapları yazmak için, çocuğu iyi tanımak, onun zihinsel gelişimini izleyebilmek, gelişim sürecindeki duygusal çalkantılarını ve ilgi alanlarını bilmek, algılama sınırları hissedebilmek ve bu bilinci özgün yazarlık coşkusuyla dile getirebilmek gerekir. Yazara göre çocuklar için yazanlar, okurlarına kendilerine keşfetme sürecinde cesaret verebilmeli, kişilik ve dilsel açıdan gelişimlerini destekleyebilmeli, okuyucunun iletişim olanaklarını geliştirebilmeli, özdeşim kurma becerisini güçlendirmeli, duyarlı ve özgür birey olma yolunda bir iz bırakabilmelidir.

Yazara göre başarılı bir çocuk kitabının nasıl olduğunu incelemek ve ölçütleri madde madde ortaya koymak, aslında çok sayfalı bir kitabın içeriğini oluşturabilecek kadar ayrıntıları olan bir konudur. Aynı zamanda çocuk kitabı sanatsal bir bütünlük içerir. Yazar başarılı bir çocuk kitabında, bir tanesi bile olmazsa olmaz olan özelliklerden bazılarını şöyle sıralar:

- Seçilen konu, çocuğun dünyasına yakın olmalı
- Kurgu ilginç olmalı
- Anlatımda kullanılan dil, dilbilgisi açısından hatasız olmalı
- Hatasız olan dilin akıcılığı olmalı
- Kullanılan hatasız dil, çocuğun günlük kullandığı dile yakın olmalı, ancak argo sözcüklerden kaçınılmalı
- Çocuğun dünyasına henüz uzak olan kavramlar kullanılmamalı
- Soyut-somut karmaşası olmamalı
- Mantık hatalarına yer verilmemeli
- Resimlemedeki estetik değerler korunmalı
- Resim-metin bütünlüğüne dikkat edilmeli
- Resimler metinle bağlantılı olmalı, resmin anlattığı metin arka sayfada kalmamalı
- Çok özenli bir grafik tasarımı olmalı
- Seçilen punto, çocuğun okumayı öğrendiğinde rahatça okuyabileceği büyüklükte olmalı
- Seçilen puntonun karakteri tırnaklı, ya da okunması güç bir tür olmamalı

- Kitabın kâğıdı parlak olup resmin üzerinde yansımalar yapmamalı
- Resim baskısının kalitesi yüksek olmalı, renk kaybı olmamalı
- Satır araları iki satırın birbirine karışmayacağı genişlikte olmalı, rahat okunabilmeli (www.aytulakal.com/).

Yazar, çocuklar için eser verirken konusundan, satır aralığına kadar itina ile çalışır. Gelecek nesilleri oluşturacak çocuklar için yazılan bütün eserlere çocuk edebiyatı yazarlarının da itina ile yaklaşmasını ister.

2.3.4. Aytül Akal'ın Eserleri

2.3.4.1. Masal Kitapları

Geceyi Sevmeyen Çocuk (Ekim 1991), *Geceyi Unutan Fil* (Nisan 1996), *İp Bacaklı Uzaylı Çocuk* (Mayıs 1997), *Ben Büyüküm* (Haziran 1998), *İnatçı Çocuk*, *Uyumak İstemeyen Zürafa* (Haziran 1998), *Küçük Kertenkele* (Ocak 1998), *Meraklı Uzay Çocuğu* (Eylül 1997), *Fasulye Motorlu Uçan Daire* (Ekim 1997), *Suda Oynamayı Kim Sevmez* (Ocak 1998), *Karanlıktan Korkan Çocuk* (Haziran 1998), *Dağınık Çocuk* (Haziran 1998), *Canı Sıkılan Çocuk* (Kasım1993), *Canı Sıkılan Aydede* (Mayıs 1997), *Işıkları Dolaşan Çocuk* (Haziran 1998), *Şımarık Fil* (Şubat 1996), *Park Yiyen Robot* (Nisan 1997), *Küçük Anne* (Haziran 1998), *Cadı Burunlu Fabrika* (Ocak 1997), *İki Kavgacı Ağaç* (Ağustos 1996), *Sinderella Olmak İsteyen Çocuk* (Haziran 1998), *Üç Uçan Çocuk* (Ocak 1997), *Kardeş İsteyen Çocuk* (Nisan 1994), *Nerden Çıktı Bu Kardeş* (Haziran 1998), *Ormandaki Apartman* (Ocak 1998), *Denizin Altını Merak Eden Vapur* (Ekim 1997), *Çikolata Çocuk* (Nisan 1997), *Gezmeyi Seven Ağaç* (Mayıs 1996), *Yatağın Altındaki Harfler* (Mayıs 1998), *Eğlence Ülkesini Arayan Dinozor* (Mayıs 1998), *Yaşlı Çocuk* (Haziran 1998), *Kimin Yatağı Uçuyor* (Mayıs 1997), *Sabahı Boyayan Çocuk* (Nisan 1995), *Bütün Oyuncaklar Benim* (Ağustos 1998), *Bana Bir Rüya Ver* (Haziran 1998), *Kızamık Olan Fil* (Ekim 1996), *Rengini Arayan Top* (Ekim 1997), *Terlikleri Kim Giyecek* (Ağustos 1998), *Buruşuk Kâğıt Parçası* (Mayıs 1997), *Uzaylı Çocuğun Ödevi* (Eylül 1997), *Üç Sihirli Öpücük* (Haziran 1998), *Soru Balonları* (Mayıs 1998), *Masalları Arayan Çocuk* (Nisan 1997), *Masalını Arayan Ejderha* (Ocak 1998), *Büyük Yatakta Kim Yatacak* (Şubat 1996), *Üç Gözlü Çocuk* (Haziran 1998), *Yaramaz Trafik Lambası* (Eylül 1997), *Çöp Kafalı Çocuk* (Nisan 1997), *Kitap Perisi* (Mayıs 1998), *Reklamları Çizen Çocuk* (Nisan 1997), *Işığını Yitiren Yıldız* (Eylül 1997), *Bu Dünya*

Kimin (Eylül 1997), *Dilek Ağacı* (Ekim 1996), *Dünyanın En Güzel Ağacı* (Ekim 1996), *Ormanın Renkleri Kimde* (Ocak 1998), *Ormanın Yeni Komşuları* (Ocak 1998), *Ben Ne Zaman Büyüyeceğim* (Ağustos 1998), *Ben Ne Olacağım* (Ağustos 1998), *Masal Masal* (2012).

2.3.4.2. Öykü Kitapları

Oğlum, ben çocukken (Ağustos 1995), *Kızım, ben çocukken* (Ağustos 1995), *Kızım nerdesin* (Ekim 1999), *Oğlum nerdesin* (Ekim 1999), *Babam Duymasın* (Mart 2002), *Kırmızı Şemsiye* (Mavisel Yener-Aytül Akal) (Nisan 2007), *Benim Babam Sihirbaz* (Şubat 2009), *Babamın Sihirli Küresi* (Ocak 2011), *Annem Neden Çıldırdı* (Ocak 2011), *Öykü Yazmayı Seviyorum* (Mart 2014), *Gökyüzünde Balonlar* (Nisan 2014), *Tak Tak Tak Şans Geldi!* (2016).

2.3.4.3. Resimli Kitaplar

Ben Minicik Bir Bebektim-1 (Mayıs 1996), *Sarayın Süslü Kedisi* (Eylül 1996), *Ben Minicik Bir Bebektim-2* (Eylül 1997), *Şeker Canavarı* (Ağustos 1998), *Uyku Canavarı* (Ağustos 1998), *Kitap Canavarı* (Ağustos 1998), *Atatürk Olmak/Becoming Atatürk* (Ağustos 1999), *Yatağın Altında Kim Var* (Ağustos 1999), *Sanatçının Sihirli Odası* (Nisan 2002), *Kardeşimin Sihirli Okulu* (Mayıs 2002), *Küçük Prens'in Doğum Günü* (Mayıs 2002), *Öğretmenin Sihirli Şapkası* (Ağustos 2002), *Saray Horozu'nun Doğum Günü* (Ağustos 2002), *Dedemin Sihirli Dolabı* (Eylül 2002), *Mevsimler Kralı'nın Doğum Günü* (Mart 2003), *Kraliçe'nin Doğum Günü* (Nisan 2003), *Kardeşimin Garip Arkadaşları* (Ağustos 2004), *Canım Annemin Doğum Günü* (Eylül 2010), *Canım Babamın Doğum Günü* (Eylül 2010), *Güzel Ablamın Doğum Günü* (Eylül 2010), *Yakışıklı Ağabeyimin Doğum Günü* (Eylül 2010), *Tatlı Kardeşimin Doğum Günü* (Ocak 2011), *Tonton Dedemin Doğum Günü* (Ocak 2011), *Pamuk Büyükannemin Doğum Günü* (Haziran 2011), *Sıska Kedimin Doğum Günü* (Haziran 2011), *Sevgili Öğretmenimin Doğum Günü* (Ekim 2011), *Can Arkadaşımın Doğum Günü* (Ekim 2011), *Açıl Kapı Açıl* (Kasım 2011), *Açıl Bahçe Açıl* (Kasım 2011), *Açıl Maske Açıl* (Kasım 2012), *Kediş'in Armağanı* (Kasım 2013), *Oyuncu Susam* (Kasım 2013), *Pufi Yumak Peşinde* (Nisan 2014), *Hastanede Şenlik Var* (Ekim 2014), *Sevimli Beyaz* (Şubat 2015), *Ne Oynayalım* (Mayıs 2015), *Ne Boyayalım* (Mayıs 2015), *Ne Anlatalım*

(Ağustos 2015), *Ne Yiyelim* (Ağustos 2015), *Moko ile Dinozo-1* (Kasım 2015), *Moko ile Dinozo-2* (Kasım 2015), *Moko ile Dinozo-3* (Kasım 2015), *Moko ile Dinozo-4* (Kasım 2015), *Babaannemin Perili Odası* (Kasım 2015), *Dedemin Sihirli Mutfuğu* (Kasım 2015), *Mıymıy Teyze-1* (Kasım 2015), *Mıymıy Teyze-2* (Kasım 2015), *Mıymıy Teyze-3* (Şubat 2016), *Bu Ne Biçim Armağan* (Mavisel Yener) (2015), *Bu Ne Biçim Sunu* (Mavisel Yener) (2015), *Sokakta Kediler* (2016).

2.3.4.4. Romanlar

Süper Gazeteciler (Kasım 2000), *Süper Gazeteciler/Parktaki Esrar* (Kasım 2001), *Süper Gazeteciler/Likörlü Çikolata* (Kasım 2007), *Süper Gazeteciler/Belalı Davetiye* (Kasım 2009), *Kayıp Kitaplıktaki İskelet-1* (Mavisel Yener-Aytül Akal) (Ocak 2011), *Kırmızı Arabanın Hayaleti* (Nisan 2012), *Biri Uzaylı mı Dedi?* (Ekim 2013), *Yine mi Uzaylı?* (Mart 2014), *Esrarengiz Duman* (Ekim 2014), *Kayıp Kitaplıktaki İskelet-2* (Mavisel Yener-Aytül Akal) (Kasım 2014), *Çılgın Uzay Planı-3* (Eylül 2015), *Zombili Mombili Roman* (Nisan 2016), *Kiralık Evde Bir Gün İki Gece* (Nisan 2016), *Renk Delisi (Süper Çocuklar)* (Nisan 2016).

2.3.4.5. Şiir Kitapları

Kent Duygusu (1981), *Mavi Ay* (Aytül Akal- Mavisel Yener) (Ocak 2004), *Kar Sesi* (Aytül Akal- Mavisel Yener) (Nisan 2004), *Kuş Uçtu Şiir Kaldı* (Aytül Akal- Mavisel Yener) (Şubat 2004), *Şiirimi Kedi Kaptı* (Aytül Akal- Mavisel Yener) (Mayıs 2004), *Denizin Büyüsü* (Aytül Akal- Mavisel Yener) (Nisan 2005), *Ay Kaç Yaşında?* (Aytül Akal- Mavisel Yener) (Nisan 2006), *Kaç Güneş Var* (Aytül Akal- Mavisel Yener) (Ekim 2008), *Şaşkın Şiirler* (Aytül Akal- Mavisel Yener) (Nisan 2011), *Balığım Şiir Yazdı* (Aytül Akal- Mavisel Yener) (Ağustos 2013), *Uçan Şiirler* (Aytül Akal- Mavisel Yener) (Kasım 2013), *Zıplayan Şiirler* (Aytül Akal- Mavisel Yener) (Kasım 2014), *Reçelli Şiirler* (Aytül Akal- Mavisel Yener) (Kasım 2014).

2.3.4.6. Oyunlar ve Diğer Kitapları

Oyunlar: *Aç Perdeyi Ben Geldim*, *Yetişkinlere Öyküler*, *Beni Bırakma Hayat* (Mart 1998), *İki Ucu Yolculuk* (1998).

Derlemelerde: *Hani Her Şey Oyundu* (2006), *Kanatlı Sözler Bahçesi* (s.256) (Mavibulut, 2006), *Allianoi'e Mektuplar* (s.80) (Anabasis Yayınları, 2007,) *Aşık Oldum*, (s.39) (Uçanbalık, 2009), *Kadından Sakıncalı Öyküler* (s.210) (Şenocak Yayınları, 2009), *Sevinci Eksik Şiirler* (s.63) (Çocuk Vakfı Yayınları, 2011) Çocuk Tiyatro Oyunları: *Mor Gece Mavi Gün* (Mavisel Yener-Nilay Yılmaz-Aytül Akal), *Kırmızı Şemsiye* (Mavisel Yener-Nilay Yılmaz-Aytül Akal).

BÖLÜM III: YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada Aytül Akal'a ait 8 çocuk romanı Ortaokul Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve Ortaokul Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretim Programı'ndan, Değerler Eğitimi Yönergesi'nden hareketle belirlenen değerler doğrultusunda incelenmiştir.

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme tekniği kullanılmıştır. Doküman inceleme; araştırmanın amacına yönelik olarak kaynak bulma, okuma, not alma ve değerlendirme aşamalarını barındırır (Karasar, 2009, s.183). Bu araştırmanın dokümanlarını Aytül Akal'ın 2000 yılından 2015 yılına kadar yayımlanmış 8 çocuk romanı oluşturmaktadır.

3.2. Araştırmanın İnceleme Nesneleri

Araştırmanın inceleme nesnelерini Aytül Akal'ın 2000 yılından 2015 yılına kadar yayımlanmış olan 8 çocuk romanı oluşturmaktadır (Romanların özetleri Ek-1'de verilmiştir.):

Akal, A. (2014). *Süper Gazeteciler*. İzmir: Tudem.

Akal, A. (2012). *Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar*. İzmir: Tudem.

Akal, A. (2013). *Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata*. İzmir: Tudem.

Akal, A. (2014). *Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye*. İzmir: Tudem.

Akal, A. (2013). *Biri Uzaylı Mı Dedi?*. İstanbul: Mandolin.

Akal, A. (2014). *Yine Mi Uzaylı?*. İstanbul: Mandolin.

Akal, A. (2012). *Kırmızı Arabanın Hayaleti*. İzmir: Tudem.

Akal, A. (2014). *Esrarengiz Duman*. İstanbul: Mandolin.

3.3. Verilerin Toplanması

Çalışmada kullanılan Aytül Akal'ın çocuk romanları basıldığı yayınevlerinden temin edilmiştir. Daha sonra değer tespiti için romanların detaylı okuması yapılmıştır. Değerler, Ortaokul Sosyal Bilgiler ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Ders Öğretim Programlarından ayrıca Değerler Eğitimi Yönergesi'nden yola çıkılarak elde edilmiş olup bunlara İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından okullara gönderilen “değerler kavram listesi”nden⁶ faydalanılarak tespit edilen değerler de eklenmiştir. Böylece ortaokul seviyesindeki öğrencilerin sahip olabileceği 44 değer belirlenmiştir:

Tablo 3.1: MEB kaynaklarından yola çıkılarak hazırlanan değer listesi

1. Adil Olma	12. Dayanışma	23. İyimserlik	34. Sağlıklı Olmaya Önem Verme
2. Aile Birliğine Önem verme	13. Doğruluk ve Dürüstlük	24. Kanaatkârlık	35. Saygı
3. Akıl Yürütme	14. Empati	25. Kendini Tanıma	36. Sevgi
4. Alçakgönüllü Olma	15. Estetik Duyguların Geliştirilmesi	26. Minnettarlık	37. Sorumluluk
5. Arkadaşlık ve Dostluk	16. Fedakârlık	27. Misafirperverlik	38. Şefkat ve Merhamet
6. Azim ve Kararlılık	17. Girişimcilik	28. Nazik Olma	39. Takım Ruhu
7. Bağımsız ve Özgür Düşünebilme	18. Güven	29. Özgürlük	40. Temiz Olma
8. Barış	19. Hedef Belirleme	30. Özgüven	41. Tutumlu Olma
9. Bilimsellik	20. Hoşgörü	31. Paylaşımçı Olma	42. Vefa
10. Cesur Olma ve Liderlik	21. İffetli olma	32. Planlı Olma	43. Yardımseverlik
11. Çalışkanlık	22. İletişime Açıklık	33. Sabırlı Olma	44. Zamanı İyi Kullanma

⁶ www.istmem.com/Sayfa/24/Degerler-Egitimi.aspx

Romanlarda değerlere ait ifadelerin olduğu bölümler saptanıp fişleme tekniği kullanılarak kaydedilmiştir. Bütün romanlar okunduktan sonra, her romanda tespit edilen değere ait ifadeler ilgili değer başlığının altına sırayla yazılmıştır. Değerlere ait ifadeler; ilgili değer başlığının altında romanlarda geçen biçimiyle, esere sadık kalmak amacıyla değiştirilmeden verilmiştir. Değerlerin tespit edildiği sayfa numaraları ve roman adları tablollaştırılmıştır. Tablolardan yola çıkılarak değerlendirme işlemi yapılmıştır.

Akal'ın çocuk romanlarında bulunan değerlerin incelenmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizi tekniği iletilerin tarafsız bir şekilde analiz edilmesiyle meydana gelmektedir ve dokümanın içeriği belli kategorilerle sınıflandırılır (Baş ve Akturan, 2013, s.22).

Değerlere ilişkin kahramanların söz ya da davranışlarını içeren ifadeler açıklanarak yorumlanmıştır. Değerlerin geçtiği roman adları ve sayfa numaraları ile oluşturulan tablolar vasıtasıyla değerlerin dağılımı gösterilmiştir. Tablolardan yola çıkılarak hangi romanda hangi değer daha çok işlendiği ve değerlerin işlenme sıklığı açıklanmıştır. Bunun yanı sıra açık ifadelerle belirtilmeyen fakat sezdirilerek aktarılan değerler hakkında da açıklamalar yapılmıştır.

3.4. Verilerin Çözümlemesi

Fişleme tekniği ile Tablo 3.1'e göre romanlarda tespit edilen değerlerin sınıflandırılması için Schwartz'ın değer sınıflandırması kullanılmıştır. Aşağıdaki tabloda Schwartz'ın değer sınıflandırma tablosu yer almaktadır. Milli Eğitim Bakanlığının kaynaklarından elde edilen 44 değer 27 tanesi Schwartz'ın değer sınıflandırmasını gösteren tabloda birebir yer almamıştır. Bu 27 değer Schwartz'ın değer sınıflandırmasına göre hangi değer başlığı altında ele alınması gerektiği konusunda ilişkilendirme yapmak için 10 Türkçe öğretmenin görüşüne başvurulmuştur. Türkçe öğretmenleri aşağıdaki tablodan yola çıkarak ilişkilendirme yapmıştır:

Tablo 3.2: Schwartz'ın Değer Sınıflandırması

Değer Başlığı	Alt Değerler
Güç	Sosyal güç sahibi olmak, otorite sahibi olmak, zengin olmak, Toplumdaki görüntüyü koruyabilmek (insanlar tarafından benimsenmek)
Başarı	Başarılı olmak, Yetkin olmak, Hırslı olmak, Sözü geçen biri olmak (Zeki olmak)
Hazcılık	Zevk, Hayattan tat almak
Uyarılım	Cesur olmak, Değişken bir hayat yaşamak, Heyecanlı bir yaşantı sahibi olmak
Özyönelim	Yaratıcı olmak, Merak duyabilmek, Özgür olmak, Kendi amaçlarını seçebilmek, Bağımsız olmak (Kendine saygısı olmak)
Evrenselcilik	Açık fikirli olmak, Erdemli olmak, Toplumsal adalet, Eşitlik, Dünyada barış istemek, Güzelliklerle dolu bir dünya, Doğayla bütünlük içinde olmak, Çevreyi korumak (İç uyum)
İyilikseverlik	Yardımsever olmak, Dürüst olmak, Bağışlayıcı olmak, Sadık olmak, Sorumluluk sahibi olmak (Gerçek arkadaşlık, Olgun sevgi, Manevi bir hayat, Anlamlı bir hayat)
Geleneksellik	Alçakgönüllü olmak, Dindar olmak, Hayatın bana verdiklerini kabullenmek, Geleneklere saygılı olmak, İlimli olmak (Dünyevi işlerden el ayak çekmek)
Uyma	Kibarlık, itaatkâr olmak, anne babaya ve yaşlılara değer vermek, kendini denetleyebilmek.
Güvenlik	Millî güvenlik, toplumsal düzenin sürmesini istemek, temiz olmak, aile güvenliği, iyiliğe karşılık vermek (bağlılık duygusu, sağlıklı olmak).

Millî Eğitim Bakanlığının kaynaklarından elde edilen Tablo 3.1'e göre tespit edilen değerlerin, Schwartz'ın Değer Sınıflandırmasındaki hangi başlık altında olması

gerektiğine ilişkin bir anket (Anket için Ek-2'ye bakınız.) hazırlanmıştır. Bu anket Milli Eğitim Bakanlığına bağlı İstanbul ili Eyüp ilçesi Kemerburgaz Şehit Er Sinan Şen, Göktürk İmam Hatip, Göktürk Turgut Özal Ortaokullarında görev yapan 10 Türkçe öğretmenine sorulmuş ve anketten çıkan sonuçlara göre değerler uygun başlıklar altında toplanmıştır.

BÖLÜM IV: BULGULAR VE YORUMLAR

Türkçe öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda hazırlanan yeni tablo aşağıdaki gibidir. Aytül Akal'ın çocuk romanlarında bulunan değerler bu sınıflandırmaya göre incelenmiştir.

Tablo 4.1: Schwartz'ın Değer Sınıflandırması Doğrultusunda Türkçe Öğretmenlerinin Görüşleri Sonucunda Hazırlanan Değer Sınıflandırması

Değerler	Alt Değerler
1. Güç	Cesur Olma ve Liderlik, Özgüven
2. Başarı	Akıl Yürütme, Azim ve Kararlılık, Çalışkanlık, Planlı Olma, Zamanı İyi Kullanma
3. Hazcılık	Estetik Duyguların Geliştirilmesi
4. Uyarılım	Girişimcilik
5. Özyönelim	Bağımsız ve Özgür Düşünebilme, Hedef Belirleme, İletişime Açıklık, Kendini Tanıma
6. Evrenselcilik	Adil Olma, Barış, Bilimsellik, Hoşgörü, İyimserlik, Özgürlük
7. İyilikseverlik	Arkadaşlık ve Dostluk, Dayanışma, Doğruluk ve Dürüstlük, Empati, Fedakârlık, Paylaşımçı Olma, Sevgi, Sorumluluk, Şefkat ve Merhamet, Vefa, Yardımseverlik
8. Geleneksellik	Aile Birliğine Önem Verme, Alçakgönüllü Olma, İffetli Olma, Kanaatkârlık, Minnettarlık, Misafirperverlik, Sabırlı Olma, Saygı
9. Uyma	Nazik Olma
10. Güvenlik	Güven, Sağlıklı Olmaya Önem Verme, Takım Ruhu, Temiz Olma, Tutumlu Olma

4.1. Güç

4.1.1. Cesur Olma ve Liderlik Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar

Cesaret insanoğlunun doğruluğuna inandığı şeyi korkmadan yapması ya da üslubuna uygun olarak yiğitçe söylemesidir (Seyyar, 2003, s.79). Cesaret doğuştan gelebileceği gibi sonradan da öğrenilebilecek bir yeti ya da değerdir. Cesaret insanı kuvvetlendiren, ileriye götüren, yükselten, başarı ve imkân veren bir güçtür diyebiliriz. Tüm bu özelliklere sahip insanlar toplum içinde lider olma vasfını taşır. Liderler de kitleleri peşinden sürükleyebilmek ve onları yönlendirebilmek için engeller karşısında cesurdurlar.

Cesur olma ve liderlik değeri Akal'ın çocuk romanlarında Tablo 4.2'deki gibi bir dağılım göstermektedir.

Tablo 4.2: Aytül Akal'ın Romanlarında Cesur Olma ve Liderlik Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: Cesur Olma, Liderlik	
	Sayfa	
Süper Gazeteciler	14, 94	
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	82	
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	-	
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	209	
Biri Uzaylı Mı Dedi?	-	
Yine Mi Uzaylı?	-	
Kırmızı Arabanın Hayaleti	-	
Esrarengiz Duman	182	

Süper Gazeteciler-1 romanında Yener evlerinin karşısındaki iki katlı evin, perili ev olduğunu düşünmektedir. Pencereden baktığında o evde tuhaf şeyler olduğunu görmüştür. Neler olup bittiğini iyice anlamak için onu görme ihtimallerine karşın tüm cesaretini toplar ve dikkatle perili evi izler.

“Cesaret ve inatla pencerenin önünde durmuştu. Oradan ayrılmaya niyeti yoktu. Nasıl olsa annesi içerdeydi; birazdan bu evden çıkıp gidecekler, bir daha bu mahalleye adımlarını atmayacaklardı.” (SG-1, s.14)

Süper Gazeteciler-1 romanında Tarih Öğretmeni Osman Bey çocukları şarkıcı yeğeni ile yapılacak röportaj hakkında konuşmak için çağırır. Çocuklar ise Osman Bey'in

yeğenin kaçırılmasına şahit olmuş ve polise haber vermemişlerdir. Osman Bey ile cesaretlerini toplayıp konuşmaya karar verirler.

“Yener konunun bir an önce konuşulup bitirilmesi amacıyla, cesaretini toplayıp söze girmek istedi:

‘Biz olayların böyle olacağını bilmiyorduk.’” (SG-1, s.94)

Esrarengiz Duman romanında ilaç kaçakçıları gizli formülleri elde etmek için Lei’yi kızını öldürmekle tehdit etmişler ve Pelin’in yerini öğrenerek onu rehin almışlardır. Lei ve eşi bu zor günleri birbirlerine cesaret vererek atlatmışlardır:

“Lei tekrar hıçkırdı. Hong-li karısının yanına gitti, elini beline dolayıp destekleyerek cesaret vermeye çalıştı.” (ED, s.182)

Aytül Akal’ın romanlarında cesaret değerine çok sık rastlanmamıştır. Değer, tehlike anında gücünü toplama veya istenmeyen bir durumda sabırlı ve dik durabilme olarak ele alınmıştır.

4.1.2. Özgüven Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar

Özgüven, insanın kendine güvenme duygusudur (TDK, 2011, s.1870). Özgüvene sahip bireyler her durumda kendine güvenir, kendini tanır, yapabileceklerinin farkındadır. Öz güveni yüksek bireyler her zaman başarıya daha yakındırlar. Çünkü bu bireyler kendilerine inanırlar.

Özgüven eksikliği sürekli sıkıntı ve karmaşaya yol açar; bireyin hayatını olumsuz yönde etkiler. İnsanlar özgüvenlerini geliştirdiği sürece toplum hayatında daha iyi iletişim kurup, daha iyi konumlara ulaşabilirler. Özgüven aslında bireyin kendini tanıması, kendiyle barışık olmasıyla da ilgilidir. Kendini tanımayan bireylerin yaşamları boyunca koydukları hedefler de mücadeleleri de gerçekçi olamaz. Özgüven eksikliğinin verdiği mutsuzluk da bireylerin yaşamdan zevk almamasına sebep olur.

Öz güven değeri Akal’ın romanlarında sadece birinde yerde ele alınmıştır, roman Tablo 4.3’te belirtilmiştir.

Tablo 4.3: Aytül Akal’ın Romanlarında Özgüven Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: Özgüven	
	Sayfa	
Süper Gazeteciler	-	-
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	-	-
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	-	-
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	-	-
Biri Uzaylı Mı Dedi?	107	-
Yine Mi Uzaylı?	-	-
Kırmızı Arabanın Hayaleti	-	-
Esrarengiz Duman	-	-

Biri Uzaylı Mı Dedi? romanında Dünya’ya bir görev için giden Hex Dünya’daki son gününde manken kılığına girmiştir. Hex, Postipidik’in tasarladığı elbiseleri podyumda kendine güvenen tavırlarla sunar:

“Hex podyumda emin adımlarla ilerlerken, elindeki minicik kumaş parçasını özellikle seyircilere doğru tuttu.” (BUMD, s.107)

Akal’ın romanlarından sadece birinde “özgüven” değerine rastlanılmıştır. Eserdeki kahraman işini yaparken özgüvenle yapmakta ve diğer insanlar tarafından takdir görmektedir.

4.2. Başarı

4.2.1. Akıl Yürütme Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar

Kişiler, geçmiş yaşantıları, gözlemleri ve öğrenmeleri sonucunda oluşturdukları somut ve soyut tasarımlar arasında mantık ilkelerine uygun bağlantılar kurarak yeni yargılara varırlar. Buna akıl yürütme denir.

Yaşamımızda belli bir amaç belirleyip o amaç için mücadele etme yolunda ve sonuca ulaşmada en önemli unsurlardan biridir akıl yürütme. Birey akıl yürütmeye dünyayı algılamaya başladığı en küçük yaştan itibaren başlar ve bu özelliği kazanmasında çevresi ile aldığı eğitim etkili olur. Akıl yürütebilen bireylerin yaşadığı toplumda sorunlar daha kolay çözülür ve bu da hem bireyin hem de toplumun gelişmesine katkı sağlar.

Akıl yürütme değeri Aytül Akal'ın çocuk romanlarının bazılarında belirgin bir şekilde ele alınmıştır. Tablo 4.4'te olduğu gibi bazı romanlarında ise akıl yürütme değerine hiç değinilmemiştir.

Tablo 4.4: Aytül Akal'ın Romanlarında Akıl Yürütme Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: Akıl Yürütme	
	Sayfa	
Süper Gazeteciler	46, 128	
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	96	
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	-	
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	-	
Biri Uzaylı Mı Dedi?	-	
Yine Mi Uzaylı?	129, 130	
Kırmızı Arabanın Hayaleti	-	
Esrarengiz Duman	77, 117	

Süper Gazeteciler-1 romanında Altay Şen adında ünlü bir şarkıcı Eliflerin okuluna gelir. Bütün öğrenciler çok heyecanlanır. Altay Şen'i okula getiren ise okulda öğretmen olan ve aynı zamanda Altay Şen'in amcası olan Osman Selimoğlu'dur. Elif ve arkadaşları soyadları farklı olup da nasıl amca yeğen olduklarını tartışırlar:

“ ‘Sabah sabah benimle kafa bulmayın. Bizim tarihçinin soyadı Selimoğlu. Altay Şen'in amcası olsa, ikisinin de soyadı aynı olurdu.’
 ‘Altay Şen şarkıcı olmaya karar verince soyadını değiştirmiş olamaz mı? Bütün şarkıcılar bunu yapıyor.’ “ (SG-1, s.46)

Yine aynı romanda çocukları ziyarete gelen Altay Şen'in aslında Altay Şen'e çok benzeyen Oğuzcan Selimoğlu olduğu anlaşılır. Okul çıkışı Selin, yeşil bereli bir adam ile Oğuzcan Selimoğlu'nu bir kafede birlikte görür. Selin ve arkadaşları Oğuzcan Selimoğlu'nun kaçırıldığı ana da şahit olmuşlardır. Yine o kafede buluşan çocuklar masadaki peçeteleri görürler. Gizemleri çözmeye çalışırken eski gözlemlerinden yararlanarak akıl yürütmeye şöyle başvururlar:

“Hiç kuşkusuz, yeşil bereli adam bu peçeteyi üç gün önce bu kafede oturduğu gün yürüttü, daha sonra Oğuzcan Selimoğlu'nun kaçırılması sırasında kullandı.” (SG-1, s.128)

Yine Mi Uzaylı? romanında akıl yürütme Hex'in arkadaşları Dünya'ya yolculuk yapar ve en parlak ışığı takip ederek Hex'in babası Ozezi'yi bulmaya çalışırlar. Fakat başka bir Hexonyalı olan Postipidik'i bulurlar. Bunun üzerine Postipidik onları akıl yürüterek şöyle yönlendirir:

“ ‘Güneş’i izleyin,’ dedi Postipidik. ‘O sizi bir gün boyunca Dünya'nın çevresinde tur attırır, en parlak rengi rahatça bulursunuz.’” (YMU, s.129)

Akal'ın çocuk romanlarında akıl yürütme kahramanların çözemedikleri bir sorun karşısında başvurdukları bir yöntem olarak karşımıza çıkar. Kahramanlar akıl yürütürken yaşlarına ve eğitimlerine göre eski bilgilerinden yararlanmaktadır.

4.2.2. Azim ve Kararlılık Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar

İnsanın başarıya ulaşmak için sağlam irade sergileyerek, yapmak istediğine kesin karar vermesi (Seyyar, 2003, s.59) olan azim insanın amaçlarını gerçekleştirmesi için sahip olması gereken değerlerden biridir. Azim büyük ölçüde kararlı insanların sahip olduğu bir özelliktir.

İnsanoğlu dünyaya geldiği andan itibaren sürekli mücadele içindedir. Hedeflediği amaçlara ulaşmak için çalışmaktan başka çaresi yoktur. Başarının anahtarı tek düze çalışmak değil azim ve kararlılıkla hedefine odaklanmaktan geçer.

Azimli olma ve kararlılık değeri Tablo 4.5'teki gibi romanlarda dağılım göstermektedir.

Tablo 4.5: Aytül Akal'ın Romanlarında Azimli Olma ve Kararlılık Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: Azim Ve Kararlılık
	Sayfa
Süper Gazeteciler	64, 69, 183, 206
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	127
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	37, 44, 54, 87
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	107, 140
Biri Uzaylı Mı Dedi?	-
Yine Mi Uzaylı?	157
Kırmızı Arabanın Hayaleti	-
Esrarengiz Duman	-

Süper Gazeteciler-1 romanında Evren ve Yener “Süper Gazeteciler” adında küçük bir gazete hazırlamaktadır. “*Süper Gazete*”nin yeni sayısı için biriyle röportaj yapmaları

gerekmektedir. Bu sefer çok ses getirecek bir sayı hazırlamak için okullarına gelecek olan ünlü şarkıcı Altay Şen ile röportaj yapmaya karar verirler. Evren ve Yener'e sınıf arkadaşları Selin de katılmak istemektedir ama çocuklar iki kişilik gruplarına asla yeni birini almak istemezler. Selin tekrar tekrar reddedilse de çok sevdiği bu işi yapmak için onlara katılmaya kararlıdır:

“Selin şansını daha fazla zorlamayıp sustu, ama bundan sonraki sayılarda da ne yapıp ne edip gazete işine katılmaya kararlıydı.” (SG-1, s.64)

İlerleyen bölümlerde Selin, *Süper Gazete* röportajı için Evren ve Yener'in peşinden ayrılmamaktadır. Amacına ulaşmak için onların vereceği işe yaramaz görevlere bile razıdır:

“Selin hayal kırıklığına uğramıştı. Bu iki canavar yine onu saf dışı bırakmaya çalışıyorlardı, ama pes etmeye niyeti yoktu. Ağlamaklı bir tavırla, ‘İsterseniz kapıyı ben çalayım. Ne de olsa çok ağır bir iştir bu.’ dedi. (SG-1, s.69)

Süper Gazeteciler-2 romanında Evren, Yener, Selin, Elif tarih öğretmenleri Osman Bey'e pek çok konu hakkında danışırlar. Osman Bey de yıllardır hayalini kurduğu kitabı kararlılıkla yazmaya başlamıştır. Yazdıklarının bir kısmını çocuklarla paylaşmak için onları evine davet eder:

“Artık kararlıyım. Yıllardır yazmak istediğim kitabın girişine başladım bile.” (SG-2, s.127)

Süper Gazeteciler-3 romanında yıllar sonra Selin'in üvey ablası olarak ortaya çıkan Meltem genç yetenekleri keşfedip ajanslara gönderme işini yapmaktadır. Meltem, Selin ile iyi ilişki kuramamış ama Elif ile görüşmeler yapıp onu manken olma yolunda ikna etmiştir. Elif, para kazanıp ailesine destek olacağı hayalini kurarak hırsıyla bu işi aklına koymuştur. Meltem'in verdiği adrese gider ve azimli ve kararlı görünmektedir. Yazar şöyle belirtir:

“...Meltem'in gösterdiği kapıya doğru güvenle yürüdü; tıpkı bir manken gibi. Başaracaktı. Ne derlerse yapacak ve rolü kapacaktı.” (SG-3, s.87)

Süper Gazeteciler-4 romanında Yener yaşadığı bazı talihsizlikler sonucunda işitme engelli numarası yapmak zorunda kalmıştır. Babasının düğünün yapılacağı otele Selin ve Selin'in halası misafir olarak gelirler. O esnada Yener'in bir travma sonucu duyma yetisini yitirdiğini öğrenen hala tanıdığı çok iyi bir doktor olduğunu söyler. Hala,

Yener'i doktora götürmeyi aklına koymuştur. Selin ve Yener oynadıkları oyunun nereye gideceğini tedirgin bir şekilde izlerken hala doktor randevusunu ayarlamaya girişir:

“Halanın vazgeçmeye hiç niyeti yoktu. O bir şeyi kafasına koydu mu kimse onu durduramazdı. Bu kez de konuyu çözene kadar bırakacağı yoktu.” (SG-4, s.107)

Akal'ın romanlarında ele aldığı karakterlerin hemen hepsi hedefleri için azim ve kararlılıkla çalışmaktadır. Romanlardaki karakterler düzenli çalışarak, amacına ulaşmayı çok isteyerek, hile ile ya da kısa yoldan kazanmayı tercih etmeyerek, iyi ve güzeli isteyerek bildikleri yolda yürürler. Yazar, kararlılıkla çalışanların daima hedeflerine başarıyla ulaştıklarını roman karakterleri üzerinden okuyucuya göstermiştir.

4.2.3. Çalışkanlık Değeri ile İlgili Bulgu ve Yorumlar

Yaşam boyunca kendimize hedefler koyar ve bu hedeflere ulaşmak için çalışırız. Amacımız hedefe ulaşmak olmasa bile varlığımızı sürdürebilmek için çalışmak zorundayızdır. İnsan sosyal bir varlık olduğu için toplum içinde onu çalışmaya veya çalışkan olmaya yönlendirecek pek çok faktör karşısına çıkacaktır. Çalışkan insanlar gayretli ve çalışmayı seven, faal kişilerdir (TDK, 2011, s.487). Toplum içinde işleyen mekanizmada her zaman çalışkanlar ilerleme kaydeder ve çalışkanlık istenen, beğenilen bir değer olarak karşımıza çıkar.

Çalışkanlık değerine Akal'ın romanlarının bazılarında sık rastlanırken bazılarında bu değere hiç değinilmemiştir. Değerin dağılımı aşağıda Tablo 4.6'daki gibidir.

Tablo 4.6: Aytül Akal'ın Romanlarında Çalışkanlık Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: Çalışkanlık
	Sayfa
Süper Gazeteciler	38, 41, 109
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	20, 56, 65, 106
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	73, 84, 97, 98, 107
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	-
Biri Uzaylı Mı Dedi?	-
Yine Mi Uzaylı?	-
Kırmızı Arabanın Hayaleti	-
Esrarengiz Duman	156

Süper Gazeteciler-1 romanında çocuklar servisle okula gelirken okul yolunda harcadıkları zamanı ders çalışarak değerlendirirler:

“ ‘Haydi, kalan yolu tarih çalışarak geçirelim,’ dedi Yener, ‘sınava yararı olur.’

‘Sana fikirlerinin çok parlak olduğunu söylemiştim,’ dedi Evren. ‘Bu da harika bir fikir! Gözden geçirmem gereken yerler var zaten. Haydi çalışalım.’ “ (SG-1, s.41)

Süper Gazeteciler-1 romanında Evren’in annesi kapıya gelen çocuklardan Selin’e ders durumunu ve sınıfta kaçınıcı olduğunu sorar. Selin de ikinci sırada oturduğunu söyler. Evren’in annesi bunu yanlış anlar, Selin’in sınıfta ikinci olduğunu düşünür ve oğlunun çalışkan arkadaşları ile birlikte daha da başarılı olacağını belirtir. Yani çevresinde çalışkan insanlar olanlar bundan etkilenererek kendileri de çalışırlar:

“Aferin Selin! Evren’in böyle çalışkan arkadaşlarının olması ne iyi! Böylece onun durumu da biraz daha düzelir umarım.” (SG-1, s.109)

Süper Gazeteciler-2 romanında Elif’in annesi apartmanın işlerinde kocasına yardım eden bir ev hanımıdır. Günün kalan vaktinde hem zamanı değerlendirmek hem de para kazanmak için yeni bir iş bulmuştur. İki iş birden onu çok yormuştur ama Sümbül Hanım çalışmaktan mutluluk duyar:

“Sümbül Hanım yorgundu ama mutluydu. Apartmanın öğle servisini de bitirdikten sonra yapabileceği ek bir iş bulmuştu.” (SG-2, s.20)

Süper Gazeteciler-2 romanında Evren ve Yener kurdukları “Süper Gazete”ye Selin ve Elif’i almak istemezler. Selin ve Elif de gazeteye katılabilmek için çaba harcarlar, yeni haber ve röportaj peşinde koşarlar. İki kız da bunu başarabilmenin en iyi yolunun çalışmaktan geçtiğini bilmektedir:

“ ‘Üzülme! O da olacak, göreceksin. Çalışan kazanır. Biz de çok çalışacağız.’

‘Ben çalışmaktan korkmam...’” (SG-2, s.56)

Süper Gazeteciler-3 romanında yoksul bir ailenin kızı olan Elif büyüünce üniversiteye gitmeyi hayal etmektedir. Ancak ailesinin maddi durumunun kötü olduğunu bildiği için şimdiden üniversite için para biriktirmek ister. Tesadüfen tanıştığı ve Selin’in ablası olduğunu iddia eden Meltem, onu mankenlik ajansına gelirse çok para kazanacağı konusunda ikna eder. Baştan tereddüt etse de Elif üniversite hayali için çalışması gerektiğini düşünür ve kabul eder:

“Eğer Meltem’in vadettiği gibi çok para kazanırsa... Öncelikle, üniversite parasını bir kenara koyacağını düşündü.” (SG-3, s.73)

Süper Gazeteciler-3 romanında, Selinlerin evinde çalışan Hacer Hanım’ın telefonda arayan kişinin ismini okuma yazma bilmediği için okuyamaması üzerine Selin; öğrenmek için geç olmadığını ona anlatır. Ayrıca Selin hem çalışıp hem okuyan arkadaşının annesini de örnek gösterir ona:

“Kaç kez söyledim Hacer Teyze, sana okuma yazma öğreteyim diye, istemedin. Kursa git öğren dedim, onu da yapmadın. Bak, benim sınıf arkadaşımın annesi hem bir apartmanda kapıcılık yapıyor hem de okuyor.” (SG-3, s.84)

Süper Gazeteciler-3 romanında kazandığı ilk parayla saç kurutma makinesi almaya giden Elif mağazada bir genç ile tanışır. Harun adındaki genç, lise öğrencisidir ve o da hem okula gidip hem de üniversite parası için mağazada çalışmaktadır. Hayallerini gerçekleştireceği için çalışmaktan mutluluk duymaktadır:

“Dokuzuncu sınıftayım. İşe okuldan sonra geliyorum, akşam geç saate kadar çalışıyorum. Hafta sonları da burdayım... Üniversite olanaklarımı kendim yaratmak zorundayım.” (SG-3, s.97)

Esrarengiz Duman romanında Pelin, babasının patronuyla tanışır ve patronun katlanılması çok zor bir adam olduğunu görür. Bunun üzerine babasına işine nasıl hala devam edebildiğini söyler. Babası da yapabildiği en iyi şeyin çok çalışmak ve elinden geleni yaptığına inanmak olduğunu belirtir:

“Ben yalnızca kendi işime bakıyorum elimden gelenin en iyisini yapmaya çalışıyorum Pelinciğim.” (ED, s.156)

Akal’ın eserlerinde çalışkanlık değeri 8 çocuk romanından 4 tanesinde ele alınmıştır. Bu romanlarda geçen çocuk kahramanlar maceradan maceraya koşarken derslerini ihmal etmeden çalışırlar. Romanlardaki kahramanlar, dersleri dışındaki hedefleri ne olursa olsun ona ulaşmak için çok çalışırlar ve severek çabalarlar. Kahramanlar ailelerine yardım etmek için de ellerinden geleni yapar ve seve seve onlarla birlikte çalışırlar.

4.2.4. Planlı Olma Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar

Plan bir işin gerçekleştirilmesi için uyulması tasarlanan düzendir (TDK, 2011, s.1932). Planlı olmak da bu düzene uymaktır. Plan, zaman yönetimine ihtiyaç duyan bireyler için çok önemlidir. Plan yapıldığında hem işlerin hangi aşamalardan geçeceği hem de sürenin nasıl kullanılacağı daha iyi hesaplanabilir.

Hedefleri olan bireyler buna ulaşmak için daima plan yaparlar. Planlı yapılan işler aksamaz ve ortaya kaliteli işler, ürünler koyulabilir. Plan toplum içinde tüm mekanizmaların aksamadan işlemesini sağlar. Planlı kişiler başarılıdır. Plansızlık, bireyi hedefinden uzaklaştırır ve verimsizliğe yol açar.

Planlı olma, Aytül Akal'ın romanlarının üçünde ele alınmıştır. Değerin dağılımı Tablo 4.7'de gösterilmiştir.

Tablo 4.7: Aytül Akal'ın Romanlarında Planlı Olma Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: Planlı Olma
	Sayfa
Süper Gazeteciler	23, 33, 38
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	151
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	-
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	-
Biri Uzaylı Mı Dedi?	-
Yine Mi Uzaylı?	-
Kırmızı Arabanın Hayaleti	-
Esrarengiz Duman	-

Süper Gazeteciler-1 romanında Evren ve Yener okul dışında kalan zamanlarında *Süper Gazete*'yi hazırlamaktadırlar. Sadece hazırlamakla kalmayıp gazetenin dağıtımıyla da onlar ilgilenmektedirler. Tüm bunları yaparken ders de çalışmaları gerekir. Zamanları çok kısıtlı olduğu için çocuklar her zaman planlı davranmalıdır. Gazete dağıtım işi için apartmanların kapıcılarıyla anlaşılır:

“...İlgilenmeleri gereken dersleri vardı. Zamanlarını alan bu iş için her evin kapıcısıyla konuşmuşlar, torbaları evlere onların dağıtması konusunda anlaşmışlardı.” (SG-1, s.23)

Süper Gazeteciler-1 romanının devamında Evren ve Yener'in gazetenin yeni sayısı için bir röportaj hazırlamaları gerekmektedir. Evren yemeğini bitirdikten sonra derslerini

çalışmaya koyulur. Evren bütün görevlerini yerine getirebilmek için planlı davranmak zorundadır:

“Dersini bitirdikten sonra bu konuyu tekrar gözden geçirmeyi planlayarak tarih kitabını eline aldı, yatağına girdi.” (SG-1, s.33)

Süper Gazeteciler-2 romanında çocuklar sürekli bir gizemin peşinde koşmaktadır. Maceradan macera koşarken her zaman plan yaparlar ve önceden ne yapacaklarını hesap ederler:

“Evren planı özetledi: ‘Tamam ilk işimiz, hırsızlık malından kurtulmak! Sonra doğru Perili Ev’e çocuğu kurtarmaya...’” (SG-2, s.151)

Akal’ın çocuk romanlarından pek azında planlı olma değeri belirgin bir şekilde işlenmiştir. Planlı olma daha çok zamanı kısıtlı olan ve az zamanda çok iş gerçekleştirmek isteyen kahramanların sahip olduğu bir değer olarak karşımıza çıkmaktadır. Yaptıkları planlara uyan kahramanlar hedeflerine kısa sürede ulaşmışlardır.

4.2.5. Zamanı İyi Kullanma Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar

Zaman, insanların hayatında değerinin anlaşılabilmesi ya da geç anlaşılmasıyla bilinen bir kavramdır. Zaman geri getirilememesi ve durdurulamaması sebebiyle insanoğlunun yaşamında önemli bir yere sahiptir. Her şey zamanında yapılıncı güzeldir, zaman pek çok şeyin ilacıdır. Bu yüzden insan zamana hükmetmek ister, onu iyi kullanmak için elinden geleni yapar. Başarılı ve mutlu insanların zamanı iyi kullanmayı bildiği bir gerçektir.

Zamanı iyi kullanma değerinin romanlardaki dağılımı Tablo 4.8’de belirtilmiştir.

Tablo 4.8: Aytül Akal’ın Romanlarında Zamanı İyi Kullanma Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: Zamanı İyi Kullanma
	Sayfa
Süper Gazeteciler	73, 75, 106, 183
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	42, 57
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	-
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	62
Biri Uzaylı Mı Dedi?	-
Yine Mi Uzaylı?	-
Kırmızı Arabanın Hayaleti	-
Esrarengiz Duman	-

Süper Gazeteciler-1 romanında Yener ve Evren okul çıkışında gazeteleri için çalışmalar yapmaktadır. Çocuklar zamanı etkili kullanıp gazete ile ilgili işlerini bitirip eve gider ve kalan zamanlarında ders çalışırlar:

“Bak, burada atışmakla boşa zaman öldürüyoruz. Daha gazete dağıtacağız ve eve gidip ders çalışacağız. Haydi herkes yoluna...” (SG-1, s.73)

Yine aynı romanda Elif, Selin ve Yener kaybolan arkadaşları Evren’i çok geç olmadan bulmak zorundadırlar. Zamanları çok kısıtlıdır ve Evren tehlikededir. Evren’i daha kısa sürede bulmak için iki gruba ayrılırlar:

“ ‘Burada bir sürü ev var. Hepsini tek tek aramaya kalkacak olursak çok zaman kaybederiz.’

‘İkiye ayrılalım. Elif, Sedat Amca’yla gitsin, Selin benimle gelsin. İki yandan araştırmaya başlayalım.’” (SG-1, s.183)

Süper Gazeteciler-2 romanında İpek Öğretmen derse vaktinde girmekte ve zamanı etkili kullanarak çocuklara örnek olmaktadır:

“İlk ders, Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi’ydi. Bu dersi veren İpek Hanım pek dakik bir öğretmendi. Zil çalar çalmaz sınıfa girer, herkesi sırasında görmek isterdi.” (SG-2, s.42)

Aynı romanda Elif ve Selin gazete için belediye başkanı ile röportaj yapmaya giderler. Zaman çok kısıtlıdır ve zamanı iyi kullanmaları gerekmektedir. Kızlar yolculuk esnasında boş durmayıp röportaj sorularını hazırlarlar:

“İki kız kalan on dakikayı, harıl harıl soru üretmekle geçirdiler. Araba belediye binasının bahçesine girdiğinde, her ikisinin de defterinde beşer soru vardı.” (SG-2, s.57)

Süper Gazeteciler-4 romanında Yener bilgisayar oyunu oynarken zamanı boşa harcamakta olduğunu farkındadır. Bu kötü alışkanlık hem sağlığını kötü etkilemekte hem de zamanı verimli kullanmasına engel olmaktadır.

“Yener bilgisayar oyunlarını iyi bilirdi. Oyuna kaptırdı mı saatler geçiyor, hiçbir şey yapmadan gün bitiyordu.” (SG-4, s.62)

Yazarın romanlarında kahramanlar zamanın boşa harcanmaması gereken kıymetli bir kavram olduğunu bilincindedirler ve zamanı verimli kullanmak için çabalarlar. Aynı zamanda romanlardaki kahramanlar her şeyi uygun zamanda yapmanın doğruluğuna inanırlar. Kısa bir zaman dilimi içinde pek çok şeyi başarmak isteyen kahramanlar işlerini bir plan çerçevesinde yaparak da zamanı yönetmeyi başarırlar.

4.3. Hazcılık

4.3.1. Estetik Duyguların Geliştirilmesi Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar

Estetik, güzellik duygusuyla ilgili olan olarak açıklanır (TDK, 2011, s.821). Estetik, güzellik duygusu hissettiren her şeydir. Güzel de her zaman ulaşılmak istenendir. İnsanoğlu nesnede de ruhta da hep güzeli görmek ister. Bu yüzden sanat onu maddi manevi güzel ile karşılaştırır. Sanatın özü de aslında estetik duyguları geliştirmekten geçer. Estetik duyguları gelişmiş ve sanatla ilgilenen insan kötüye yönelmez, kendisi ve çevresi için hep güzeli, iyiyi seçer.

Estetik duyguların geliştirilmesi değeri Akal’ın çocuk romanlarında belirgin bir şekilde değinmediği bir değerdir. Değerin kitaplardaki dağılımı Tablo 4.9’daki gibidir.

Tablo 4.9: Aytül Akal’ın Romanlarında Estetik Duyguların Geliştirilmesi Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: Estetik Duyguların Geliştirilmesi
	Sayfa
Süper Gazeteciler	-
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	-
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	-
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	-
Biri Uzaylı Mı Dedi?	-
Yine Mi Uzaylı?	15
Kırmızı Arabanın Hayaleti	-
Esrarengiz Duman	-

Yine Mi Uzaylı? romanında Hexonyalı çocuklar Dünya’ndan getirilen hayvanlara ilgi duymakta ve onları çok beğenmektedir. Çocuklardan biri zürafayı çok sever çünkü zürafanın boynu uzun görünüşü çok estetikdir:

‘Hayvan bakıcısı... Dünya’ndan getirilen hayvanlar çok ilgimi çekiyor. Şu uzun boylu olan mesela... Hem çok tuhaf hem de zarif bir hayvan.’ (YMU, s.15)

Akal’ın çocuk romanlarında ‘estetik duyguların geliştirilmesi’ değeri yazarın incelenen kitaplarından iki tanesinde ele alınmıştır. Romanlardan birinde sevilen bir hayvan olan zürafanın boynunun uzunluğu ve zarifliği çocukta güzel duygular oluştur. Bir diğer romanda ise bir sanat eseri olan tiyatronun izleyiciye hissettireceği güzel duygulardan bahsedilmiştir.

4.4. Uyarılım

4.4.1. Girişimcilik Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar

Girişimciler üretim için bir işe girişen, müteşebbis olan kişilerdir (TDK, 2011, s.947). Kişinin hayalini kurup peşinden koştuğu ideallerini gerçekleştirme onun girişimciliği sayesinde ortaya çıkar. Girişimcilik herkeste olmayan bir yetidir denebilir. Kişinin insanlarla olan güçlü iletişimi bu yetinin olmazsa olmazıdır. Çünkü iyi bir girişimci hem insanları iyi tanıyıp her alanda onlarla ortak bir hedefe yönelen hem de liderlik vasfıyla donatılmış bir bireydir.

Akal'ın on çocuk romanından sadece birinde girişimcilik değerine rastlanmaktadır ve Tablo 4.10'da belirtilmiştir.

Tablo 4.10: Aytül Akal'ın Romanlarında Girişimcilik Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: Girişimcilik
	Sayfa
Süper Gazeteciler	23
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	-
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	-
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	-
Biri Uzaylı Mı Dedi?	-
Yine Mi Uzaylı?	-
Kırmızı Arabanın Hayaleti	-
Esrarengiz Duman	-

Süper Gazeteciler-1 romanında Süper Gazete'nin kurucularından olan Evren ve Yener gazetelerinin satışının artması ve adının duyulması için bazı girişimlerde bulunurlar. Buna göre apartman kapıcılarına gazeteyi bedava verecekler ve gazetelerinin reklamını arttıracaklardır:

Bu anlaşmanın şartları arasında Süper Gazete'nin her sayısından kapıcılara bedava vermek de vardı. Eh, ayrıca arada sırada kapıcılara övgü yağdıran haberler de çıksa iyi olurdu. Böylece gazetede isimleri yayımlanmış olur ve onlar da yöneticilerine kendilerini gösterebilirlerdi. (SG-1, s.23)

Akal'ın incelenen çocuk romanlarından sadece 1 tanesinde girişimcilik değeri işlenmiştir. *Süper Gazeteciler-1* romanında çocuk kahramanlar kendi gazetelerini çıkartıp tanıtmak için bazı girişimci faaliyetlerde bulunur. Girişimcilikleri sayesinde daha çocukken hayallerine bir adım daha yaklaşırlar.

4.5. Özyönelim

4.5.1. Bağımsız ve Özgür Düşünebilme Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar

Aklın bağımsız ve kendine özgü durumu (TDK, 2011, s.743) düşünmedir. Elbette ki düşünme yetisi insanı diğer canlılardan ayıran en önemli özelliktir. İnsanoğlu düşünebildiği sürece vardır ve düşünerek, üreterek yaşamını sürdürür. Bu en önemli yeti

bireyin özgürlük alanını kapsar, yani birey dilediği gibi düşünmek ister. Kişinin düşüncelerini sınırlamak, kontrol altına almaya çalışmak onu mutsuz kılar ve üretkenliğini öldürür.

Gelişmiş toplumlarda insanların en temel haklarından biri de özgürce yaşamak ve diledikleri gibi düşünerek bunu ifade edebilmektir. Gelişmiş toplumları geri kalmış toplumlardan ayıran en önemli fark da budur.

Özgür düşünebilen birey önyargılardan kurtulmuş olarak düşünürse ancak üretken olabilir. Önyargılar, katı kurallar, saygılı olamama, yeniliklere kapalı olma düşüncelerimizi kısıtlar, gelişimi engeller.

Bağımsız ve özgür düşünebilme değeri Tablo 4.11’de görüldüğü gibi Akal’ın çocuk romanlarından sadece birinde ele alınmıştır.

Tablo 4.11: Aytül Akal’ın Romanlarında Bağımsız ve Özgür Düşünebilme Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: Bağımsız Ve Özgür Düşünebilme	
	Sayfa	
Süper Gazeteciler	-	
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	-	
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	-	
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	-	
Biri Uzaylı Mı Dedi?	-	
Yine Mi Uzaylı?	-	
Kırmızı Arabanın Hayaleti	-	
Esrarengiz Duman	35, 42, 58	

Esrarengiz Duman romanında Pelin’in babası Ayhan Bey kimya mühendisidir. Bir ilaç şirketinde yönetici olarak çalışmaktadır. Yaptığı yenilikçi çalışmalarla diğer çalışanlara göre dikkat çekmiştir ve ona Çin’de bir süre çalışıp yeni ilaçları tanıma fırsatı verilmiştir:

“Zaten Çin’deki görevin ona önerilmesinin nedeni de ilaç konusundaki bu yenilikçi anlayışı ve gelişime açık olmasıydı.” (ED, s.35)

Esrarengiz Duman romanında, Pelin üç yaşındayken Çinli bakıcısı Lei böcekli kek yapar, onların kültüründe bu doğal bir durumdur. Ancak Pelin üç yaşında olmasına rağmen kendi kültürüne göre böcek yemenin iğrenç bir şey olduğu önyargısıyla

böcekleri görünce ağlamaya başlar. Pelin yıllar sonra hala bu olayı hatırlar ve önyargılarla ilgili şöyle bir yorumda bulunur:

“Yaşamı, doğar doğmaz bize yüklenmeye başlanan önyargılarla değerlendiriyor olduğumuzun açık kanıtı değil mi üç yaşındaki tepkim?” (ED, s.42)

Esrarengiz Duman romanında Pelin’in annesi ona marketten sürekli farklı kişisel bakım malzemeleri almaktadır. Annesi, Pelin’in yeniliklere açık olmasını istemektedir. Pelin aslında bu durumdan sıkılmıştır fakat yazar konuya değinerek okuyucuya seçimleri özgür bırakmak konusunda mesaj vermektedir:

“Hep aynı markalara takılmamam, farklı şeyleri denemem ve seçimlerimi özgür bırakmam konusunda saçma sapan bir ısrarı vardı.” (ED, s.58)

Akal’ın çocuk romanlarından birinde bağımsız ve özgür düşünebilme değerine rastlanmıştır. *Esrarengiz Duman* romanında yeniliklere açık olma, başkalarına bağlı kalmadan özgürce seçimler yapabilme, farklı kültürlere karşı önyargılı olmanın yanlışlığı gibi konularda bağımsız ve özgür düşünme değeri vurgulanmıştır.

4.5.2. Hedef Belirleme İle İlgili Bulgu ve Yorumlar

Hedefler insanların gelişmesi ve gelişimlerini kontrol etmeleri için önemlidir. Kişiler yaşamlarında kendilerine hedefler çizerler ve bu yolda ilerler. Başarıya giden yolda karşılarına bazı engeller çıkar ama doğru bir hedefe odaklanmış bireyler bu engelleri aşarlar. Hedefi olmayan kişiler ise hayatın anlamını bulamayan mutsuz kişilerdir. Hedefsiz bireylere sahip toplumların gelişiminden söz edilemez.

Aytül Akal’ın çocuk romanlarında hedef belirleme değerine çok rastlanmamıştır. Değerin dağılımı aşağıda Tablo 4.12’de görüldüğü gibidir.

Tablo 4. 12: Aytül Akal’ın Romanlarında Hedef Belirleme Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: Hedef Belirleme
	Sayfa
Süper Gazeteciler	33, 61, 63
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	-
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	-
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	-
Biri Uzaylı Mı Dedi?	-
Yine Mi Uzaylı?	14, 15
Kırmızı Arabanın Hayaleti	-
Esrarengiz Duman	-

Süper Gazeteciler-1 romanında Yener ve Evren kurdukları *Süper Gazete*’yi on beş günde bir yayımlamaktadırlar. Çocuklar çeşitli konular bularak okuyucunun ilgisini çekmeye çalışmaktadır. Artık daha fazla çalışarak gazetelerini haftada bir hazırlama hedefini koyarlar kendilerine:

“Yener’le en büyük amaçları gazeteyi haftalık hale getirebilmektir.” (SG-1, s.33)

Selin daha küçük yaşta hedeflerini belirlemiş bir öğrencidir. İletişim fakültesine gitmek isteyen arkadaşlarının kurduğu Süper Gazete için röportajlar hazırlamaya çalışır. Aynı zamanda gelecekte stilist olmayı da düşünen Selin belirlediği bu hedef doğrultusunda daha küçük yaşta model çizimleri yapmaya başlar. Selin kendini tanıyan, hedeflerini belirleyebilen bir kızdır:

“İleride iletişim fakültesine gitmek istiyordu. Başarılı bir gazeteci ya da televizyon programcısı olmayı kafaya koymuştu. İkinci iş olarak da stilistliği düşünüyordu. Daha şimdiden modeller çiziyor, boyuyor ve bunları bir dosyada saklıyordu.” (SG-1, s.61)

Süper Gazeteciler-1 romanının devamında ileride iletişim okumak isteyen Selin, Evren ve Yener’in Süper Gazete için hazırlamaya çalıştığı bir ünlü ile yapacakları röportaja katkıda bulunmak ister. Çünkü bu ilerideki hedeflerine ulaşmada Selin için iyi bir fırsattır:

“Ünlü biriyle nasıl röportaj yapıldığını görmek istiyorum. Bu benim için çok iyi bir fırsat olacak. İleride seçeceğim meslek konusunda deneyim kazanacağım.” (SG-1, s.63)

Yine Mi Uzaylı? romanında Hexonyalı öğrenciler haftada bir anne ve babalarının iş yerlerini ziyarete götürüleceklerdir. Çünkü öğretmenlerin bu ziyaretler sayesinde öğrencilerin ileride meslek seçimlerine daha kolay karar verebileceklerini düşünmektedirler. Böylece her öğrenci daha küçükken hedef belirlemeye başlayacaktır:

“E işte, ileride meslek seçiminde bize katkısı olurmuş. Ne yapacağımıza daha kolay karar verirmişiz.” (YMU, s.14)

Yine Mi Uzaylı? romanının devamında öğrencilerden Ezi şimdiden hedefini belirlemiştir. Ezi hayvanları çok sevdiği için Dünya’dan getirilen hayvanların bakıcısı olmak istemektedir:

“ ‘Ben ne olacağımı şimdiden biliyorum.’

‘Ne olacaksın? Komedyen mi?’

‘Hayvan bakıcısı... Dünya’dan getirilen hayvanlar çok ilgimi çekiyor. Şu uzun boylu olan mesela... Hem çok tuhaf hem de zarif bir hayvan.’ (YMU, s.15)

Yazarın iki eserinde “hedef belirleme” değerine rastlanmıştır. Eserlerde geçen kahramanlar, yaptıkları işteki başarıyı arttırmak, çocukluk hayallerini gerçekleştirmek, istedikleri mesleğe sahip olmak gibi hedefler edinerek başarıya ulaşma yolunda çalışırlar.

4.5.3. İletişime Açıklık Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar

İnsanların birbirlerini anlayabilmeleri, kendilerini ifade edebilmeleri için hatta ait oldukları toplumla barışık yaşayabilmeleri için iletişimde bulunmaya ihtiyaçları vardır. İnsan iletişime muhtaç bir canlıdır. Huzurlu ve gelişmiş bir toplum için birbirini anlayan, iletişim kurabilen bireyler şarttır. İletişime açık olmayan bireyler toplum içinde sevilmez ve toplumdan dışlanırlar.

Aytül Akal’ın çocuk romanlarından sadece birinde iletişime açık olma değerine değinilmiştir ve değerın bulunduğu kitap Tablo 4.13’te gösterilmiştir.

Tablo 4.13: Aytül Akal’ın Romanlarında İletişime Açıklık Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: İletişime Açıklık
	Sayfa
Süper Gazeteciler	18
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	-
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	-
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	-
Biri Uzaylı Mı Dedi?	-
Yine Mi Uzaylı?	-
Kırmızı Arabanın Hayaleti	-
Esrarengiz Duman	-

Süper Gazeteciler-1 romanının başında Evrenlerin evinin karşısına Yener ve annesi taşınır. Evren hiç vakit kaybetmeden yeni komşularına merhaba demek için zillerini çalar. Evren’in yeni komşularına kopuk kol şakasıyla merhaba demesi Yener’in annesi Seher Hanım’ı çok korkutur. Seher Hanım tam Evren’e kızacakken oğlunun bu komşu çocuğuyla hemen kaynaştığını görür. Yener bu şakadan çok hoşlanmış, kapıdaki çocuğa kızmak yerine onunla sohbet etmeye başlamıştır:

Yeni tanışan Evren ve Yener;

“İki çocuk hiç de birbirlerini tanımıyor gibi davranmıyorlardı. Aksine, sanki uzun süredir tanışan iki arkadaş gibiydiler...” (SG-1, s.18)

Yazarın bir kitabında iletişime açık olma değerine belirgin bir şekilde rastlanır. Buna göre yeni tanışan kahramanlar kendilerini tanıtır ve sohbet etmeye başlar. İletişime açık ve sosyalleşmeyi seven bu kahramanlar toplum içinde sevilip, grup halinde yapılan işlerde başarılı olmuşlardır.

4.5.4. Kendini Tanıma Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar

Kişilerin kendi öz potansiyellerini ortaya çıkarabilmesi için önce kendilerini tanımaları gerekmektedir. Kendini iyi tanıyan kişi yeterli özgüvene sahip, başarıp başaramayacaklarının farkında olan ve mantıklı hareket eden biridir. Kendini tanıyan bireyler kendi benlikleriyle ve toplumla barışıktırlar.

Aytül Akal’ın kitaplarında kendini tanıma değerinin dağılımı aşağıda Tablo 4.14’te gösterilmiştir.

Tablo 4.14: Aytül Akal’ın Romanlarında Kendini Tanıma Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: Kendini Tanımak
	Sayfa
Süper Gazeteciler	32
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	15
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	-
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	-
Biri Uzaylı Mı Dedi?	-
Yine Mi Uzaylı?	-
Kırmızı Arabanın Hayaleti	-
Esrarengiz Duman	204, 208, 208

Süper Gazeteciler-1 romanında Yener’in annesi oğlundan çok daha fazla başarı beklemektedir. Seher Hanım’a göre Yener sınıf başarı ortalamasında ilk üçe girmek zorundaydı. Ama Yener böyle bir şeye gerek olmadığını, zaten yeterince sosyal ve derslerinde de başarılı bir öğrenci olduğunu düşünür. Çünkü Yener kendini tanır ve yeteneklerini bilir:

“Oysa o yalnızca derslerle ilgili değildi, sosyal yönü de olan bir çocuktur. Sihirbazlık numaraları yaparak herkesi eğlendirir, gitar çalar, judo dersleri alırdı. Okulda tiyatro ve bilgisayar kulübü başkanıydı. Üstelik arkadaşı Yener’le birlikte neredeyse bir yıldır, on beş günde bir ‘Süper Gazeteciler’ adında harika bir gazete hazırlıyordu. Bu anneler daha ne isterler, bilinmezdi!” (SG-1, s.32)

Süper Gazeteciler-2 romanında Elif kapıcı kızı olduğu için utanmaktadır. Yıllarca sınıfta horlandığını düşünerek herkesten uzak durmuştur bu yüzden hiç arkadaşı olmamıştır. Fakat sonradan kendini tanıdıkça o uzak durdukça kimsenin onunla arkadaş olmadığını fark eder:

“Beşinci sınıfa kadar arkadaş edinememiş, sınıfta öğretmeni ve arkadaşları tarafından hep horlandığını sanmıştı. Böyle düşünenin yalnızca kendisi olduğunu, aslında herkese uzak durduğu için kimsenin onunla arkadaşlık etmediğini fark ettiğinde artık altıncı sınıftaydı.” (SG-2, s.15)

Esrarengiz Duman romanında Pelin’in eski bakıcısı Lei onu çok sevmektedir ve Pelin’in mutlu olması için önce kendini tanıması gerektiğini belirtir. Lei’ye göre kendini tanıyan kişi her şeyi başarabilmektedir:

“Bak Pelin, hepimizin duyguları zaman zaman öfkeye uzanır ya da mutluluğa doğru açılır. Söylemek istediğim, içindeki gücü hissedip bu duyguları dilediğince yönetebileceğini sana hatırlatmaktı. Bunu başarıp başarmamak da yalnızca seninle ilgiliydi.” (ED, s.204)

Romanın devamında Pelin, yıllar sonra Lei'nin nasihatlerini dinler. Pelin olumlu duygularla içinden gelen sesi dinler. Böylece Pelin'de büyük değişim meydana gelir ve Pelin kendini yenilenmiş gibi hisseder. Lei ise ona yenilenmediğini kendini bulduğunu söyler:

“ ‘Yeni değilsin Pelin, sadece kendini buldun,’ dedi Lei.” (ED, s.208)

Akal'ın çocuk romanlarında “kendini tanıma” değeri kahramanın sahip olduğu yetenekleri bilmesi, bulunduğu konumu gerçekçi bir şekilde kabul etmiş olması, insanların hakkında söylediklerinden rahatsız olmayacak şekilde kendiyile barışık olması şeklinde işlenmiştir. Kendini iyi tanıyan roman kahramanları içsel mutluluğu yakalamış ve çevrelerindeki bireylerle iyi ilişkiler kurmuşlardır.

4.6. Evrenselcilik

4.6.1. Adil Olma Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar

Herkese kendine uygun düşeni, kendi hakkı olanı verme (TDK, 2011, s.24) olan adalet evrensel bir değerdir ve vazgeçilmezdir. Adalet, yasalarla sağlanmaya çalışılır fakat bireylerin yasa korkusu olmadan adalet duygusunun yaşamlarının her alanında benimsemesi gerekir.

Toplum hayatı içerisinde beraber yaşayabilmeyi sağlayan en önemli değerlerden biridir adil olma. İnsanoğlunun toplumsal bir varlık olmaya başlamasından bu yana adalet vardır ve insan olduğu sürece olması gereken bir değerdir.

Adil olmayan insanların yaşadığı toplumlarda huzur yoktur, burada yaşayan insanlar mutlu değildir. Böyle toplumların gelişmiş olması da beklenemez. Adil toplum olma ile gelişmiş toplum olma arasında doğru orantı olduğu söylenebilir. Adalet arttıkça o toplumda gelişmişlik, huzur ve mutluluk da artacaktır.

Adil olma değeri Aytül Akal'ın çocuk romanlarının çoğunda ele alınmıştır. Tablo 4.15'te olduğu gibi bazı romanlarında ise adil olma değerine hiç değinilmemiştir.

Tablo 4.15: Aytül Akal’ın Romanlarında Adil Olma Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: Adil Olma
	Sayfa
Süper Gazeteciler	84
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	60, 125, 239
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	184, 229
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	68, 71-72, 73, 100, 273
Biri Uzaylı Mı Dedi?	57, 80
Yine Mi Uzaylı?	-
Kırmızı Arabanın Hayaleti	-
Esrarengiz Duman	152, 178, 192, 192

Süper Gazeteciler-2 romanında Belediye Başkanı Hakkı Güven, Belediye Meclisinde tek başına söz sahibi olmadığını, bir karar verilecekse bunun kanunlar çerçevesinde mecliste görüşülmesi gerektiğini şöyle belirtir:

“İtiraz hakkım var tabii. Ya da kararı geciktirebilir, uygulamaya direnirim. Ama her konuda tek başına karar almak... Yoo, bu mümkün değil. Demokrasinin gereği budur zaten.” (SG-2, s.60)

Süper Gazeteciler-2 romanında arkadaşlarıyla birlikte bir gizi çözmeye çalışan Elif’in eline bir heykel geçer ve Elif bu heykeli ne yapacağını bilemez. Tarihi eser kaçakçısı olarak suçlanmaktan korkar. Fakat bu maceraya hep birlikte başladıkları için herkesin üzerine sorumluluk alması gerektiğini Selin şöyle ifade eder:

“Bakın, bu olayda hepimiz birlikteyiz. Eğer Elif suçlanacaksa, bizler de suç ortağı sayılırız.” (SG-2, s.125)

Süper Gazeteciler-4 romanında Akal, roman kahramanı Evren aracılığıyla bandrolsüz oyunların yasadışı şekilde çoğaltılmış olabileceğini ve bunun cezasının olduğunu okuyucuya iletiyor:

“Satışlarıyla ilgili istatistiklere bakarken, oyunun bandrol kontrolünün yapılması gerektiğiyle ilgili bir uyarı gördü. Bandrolsüz olanların yasa dışı yollarla kopyalanmış olabileceği, yakalandığı takdirde kullananların da büyük ceza göreceği bilgisi veriliyordu.” (SG-4, s.73)

Yine aynı romanda Yener, bilgisayarıcıdan aldığı CD’nin kanunlara aykırı bir şekilde çoğaltılması ve dağıtılması hakkında şöyle der:

“Bilgisayarcıyı da unutmamalıydı. Bedava oyun dağıtıyordu, ama oyunlar bandrolsüzdü. Kanuna aykırı değil miydi bu?” (SG-4, s.100)

Süper Gazeteciler-4 romanında Yener polisi aramak üzeredir ve suçlulardan biri Azmi'nin dayısıdır. Yener, Azmi'yi üzmemek istemediğini söyler. Bunun üzerine Azmi suçlu kişi akrabası da olsa adaletin yerini bulması ile ilgili şunları der:

“Ailem de olsa, eğer yasadışı bir işe karıştıysa... Gereğini yapman doğru davranış olur.” (SG-4, s.273)

Esrarengiz Duman romanında Pelin ve arkadaşını kaçıran aynı zamanda yasa dışı pek çok işe karışan bir çete, romanın sonunda adalete teslim edilir ve herkesin yüreğine su serpilir:

“Yeğen ve çete arkadaşları cinayete teşebbüsten uzun süre hapiste yatacakmış.”
(ED, s.192)

Akal'ın çocuk romanlarında karakterler öncelikle kanun ve yasalara uyarak adaletin gereklerini yerine getirmeye çalışmıştır. Ayrıca çocuk karakterler çıkarları doğrultusunda hareket etmeden haksız kazanç sağlayan sahte eser üretenlere karşı koyarlar. Romanların hepsinde yasadışı işlere karışanlar, adalete teslim edilmiştir. Yasalara uymanın yanı sıra tüm toplumu ilgilendiren bir bilginin saklanmaması gerektiğini belirterek adaletin yaşamın her alanında sağlanması romanlarda savunulmuştur.

4.6.2. Barış Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar

Barış karşılıklı anlayış ve hoşgörü ile oluşturulan bir ortamdır (TDK, 2011, s.255). Mutlu ve huzurlu yaşayabilmek için kendimizle de çevremizle de barış içinde olmamız gerekir. Fakat barış içerisinde yaşayabilmek için insanların ya da toplumların sadece kendi içerisinde barışı sağlaması ile olmaz. Toplumsal barış dışında devletlerarası barış da vardır. Dünyanın herhangi bir yerindeki savaşma durumu insanlığın barış duygusunu olumsuz yönde etkileyecektir. Bu yüzden barış bireyler arasında da devletler arasında da yaşanılabilir bir dünya için vazgeçilmezdir.

Aytül Akal'ın çocuk romanlarında barış değerinin dağılımı aşağıda Tablo 4.16'da gösterilmiştir.

Tablo 4.16: Aytül Akal’ın Romanlarında Barış Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: Barış
	Sayfa
Süper Gazeteciler	-
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	16, 131
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	48, 152, 204
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	13
Biri Uzaylı Mı Dedi?	59
Yine Mi Uzaylı?	-
Kırmızı Arabanın Hayaleti	-
Esrarengiz Duman	-

Süper Gazeteciler-2 romanında zaman zaman kardeşiyle kavga eden Elif’in kardeşiyle barışırken hissettiği duygular şöyle ele alınmıştır:

“Az önce öfke fırtınası yüzünden akan yaşları, bu yeni düşüncelerin taşıdığı duygusal sel yüzünden daha da yoğunlaştı; kardeşine duyduğu acıma duygusu, içindeki yıkıcı duyguları bastırdı. Elindekileri bırakıp kollarını açtı, gözyaşları içinde Arif’e seslendi.” (SG-2, s.16)

Yine aynı romanda gergin bir an yaşayan arkadaşların tam kavga edecekken barışmaları şöyle ele alınmış:

“Evren, kapışacakmış gibi birbirine horozlanan Selin’le Yener’in arasına girdi. ‘...Sinirimizi birbirimizden çıkarmak yerine sakın kafayla yeni fikirler üretelim.’ Selin, Evren’e hak verdi: ‘Haklısın özür dilerim.’ Sonra dostça bir tavırla elini Evren’in omzuna koydu.” (SG-2, s.131)

Süper Gazeteciler-3 romanında Elif’in üzgündür çünkü yeni tanıştığı bir çocuğun kaçırıldığı haberini alır. Aynı zamanda Elif polis tarafından sorguya çekilmekten de korkmaktadır fakat bunu kimseye söylememiştir. Bir gün kapı çalar ve odasına kaçar. Gelen Selin’dir. Annesi Elif’in tuhaf davranışlarından, onların küs olduğunu düşünür ve Selin’e barışmalarını söyler:

“Hadi gülüm, Elif’e seslen de barışın; tatsızlık olmasın. Arkadaşlar arasında olur böyle ama uzun sürmesin güzel kızım, olur mu?” (SG-3, s.152)

Biri Uzaylı Mı Dedi? romanında Başkan Postipidik, Hex ve Nen Dünya'ya inerler. Başkan kahraman olma hırsıyla her şeyi yapabilecek biridir. Bunun farkında olan Hex barış konusunda başkanı uyarır:

“ ‘İnsanlara zarar vermek yok!’ dedi Hex.

‘Söylediğin şeye bak... Biz uygar ve barışçıl bir ulusuz, kimseye zarar vermeyiz...’” (BUMD, s.59)

Akal'ın kitaplarında tartışan iki kardeşin ya da arkadaşın uzun süre küs kalamadığı ve barıştığı gözlenmiş. Sadece insanlar arasında değil, evrendeki tüm canlıların barış içinde yaşamaları gerektiği de karakterlerin sözleri ile vurgulanmıştır.

4.6.3. Bilimsellik Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar

İnsan yaradılışı itibariyle kendisini, çevresini tanıma ve anlama çabasında olmuştur. Bunu yaparken de çeşitli problemlerle karşılaşmış ve bunları çözme yolları aramıştır. Problemlerin en az yanıltıcı çözümlerini bilimde ve bilimsellikte bulmuştur. Bilim, genel geçerlik ve kesinlik nitelikleri gösteren yöntemli ve dizgesel bilgidir (TDK, 2011, s.339-340). İnsanoğlu engellerinde, üretme isteğinde, karar alma sürecinde bilimi devreye sokarak hareket ettiğinde her zaman gerçeklikle karşılaşmıştır.

Aytül Akal'ın çocuk romanlarında bilimsellik değerinin dağılımı aşağıda Tablo 4.17'de gösterilmiştir.

Tablo 4.17: Aytül Akal'ın Romanlarında Bilimsellik Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: Bilimsellik
	Sayfa
Süper Gazeteciler	28, 118, 123
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	51, 73, 83, 105
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	41, 82, 183
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	139
Biri Uzaylı Mı Dedi?	45
Yine Mi Uzaylı?	-
Kırmızı Arabanın Hayaleti	-
Esrarengiz Duman	-

Süper Gazeteciler-2 romanında Elif'in son zamanlarda kullandığı şampuan saçlarının dökülmesine sebep olmaktadır. Elif şampuan firmasına bir şikâyet mektubu yazar.

Firma da Elif'i kullanmış olduğu şampuanla birlikte laboratuvarlarına çağırır. Ürün laboratuvarında incelenip bilimsel bir sonuca varılacaktır:

“Elinizdeki ürünle birlikte bizi ziyaret ederseniz, sorunu buradaki laboratuvar çalışmalarıyla çözebileceğimizden eminim.” (SG-2, s.105)

Süper Gazeteciler-3 romanında Meltem isimli genç kız, Selin'in üvey ablası olduğunu iddia ederek kafaları karıştırır. Selin'in bu durumunu öğrenen arkadaşları şaşırır ona yardımcı olmak isterler. Elif'in aklına gelen ilk soru kimsenin elinde bilimsel bir kanıt olan DNA testinin olup olmadığıdır. Test yaptırmak bilimsel bir sonuçtur ve bütün şüpheleri yok edecektir:

“Nasıl olur... Durduk yere bir kardeş çıkar mıydı ortaya? DNA testi diye bir şey vardı canım, bunu yapmışlar mıydı?” (SG-3, s.41)

Romanın devamında çocuklar Meltem'in doğru söyleyip söylemediğini araştırmaktadırlar. Çocuklar Almanya'da Meltem'in doğduğu hastaneye ulaşırlar ve hastaneye iletişime geçerler. Çocuklar bir şeye inanmadan önce gerekli bilimsel verilerin hepsine ulaşmak için uğraşmaktadırlar:

“Dosyada Meltem'in doğum belgesi var. Bakın işte burda. Oktay Bey'in ilk eşi, boşanma tarihinden üç ay sonra doğurmuş Meltem'i. Yani olasılık yüksek...” (SG-3, s.82)

Yine aynı romanda Meltem'in çalıştığı oyunculuk ve mankenlik ajansı aslında gençleri ilaçlı içeceklerle uyutup organ mafyasına satmaktadır. Bu ajansa Elif ve kardeşi de gitmiştir. Ancak Elif'in içeceğini kardeşi Arif için Elif'i tuzağa düşürememişler Arif de kusup hastanelik olmuştur. Olay gerçekleştikten hemen sonra ajansta çalışanlar kiraladıkları evi hemen terk etmişlerdir. Gerçeklerin farkına sonradan varan Elif ve Selin bilimsel bir kanıt bulmak için kiralık eve tekrar gitmek isterler:

“Diyorum ki, tekrar gidip mutfaktaki bardakları alalım ve tahlile verelim. Bakalım ilaç kalıntıları var mı...” (SG-3, s.183)

Akal'ın romanlarında bilimsellik değeri karşılaşılan sorunlara çözüm ararken başvurulacak en doğru yöntem olarak ele alınmıştır. Romandaki karakterler karşılaştıkları sorunlarda bilimsel verileri ve deneyleri göz önünde bulundurarak bir karara varmışlardır.

4.6.4. Hoşgörü Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar

Bireylerin iyi ilişkiler içinde olabilmesi için hoşgörü şarttır. Her insanın kendi düşünceleri, doğruları ve hayata bakış açısı vardır. İnsanı, insanlığı anlamak, bilmek, saygı duymak, insanların birbirlerinden farklı duygu, düşünce, davranış, tutum, eylem biçimlerini olduğu gibi kabul etmek hoşgördür (Seyyar, 2003, s.195). Fakat insanların hepsinin bu özelliklere sahip olmasını beklemek olanaksızdır. Hoşgörülü insanların empati yeteneği de gelişmiştir. Onlar bir yargıda bulunmadan önce karşılarındaki kişinin yaşadıklarını, duygularını, konumunu bilerek kişiyi değerlendirir.

Hoşgörünün olmadığı yerde kargaşa ve düşmanlık vardır. Hoşgörü yaşamın vazgeçilmez bir değeri ve insan olabilmenin bir gereğidir. Hoşgörünün olduğu yerde düşünceler gelişir, duygular paylaşılır, yaşamlar zenginleşir ve her alanda ilerleme kaydedilir. Günümüz toplumları hoşgörüyle yaklaşan, iyi niyetli ve sevgi dolu insanlara muhtaçtır.

Hoşgörü değeri Aytül Akal'ın romanların bir kısmında hiç ele alınmazken bir kısmında belirgin bir şekilde işlenmiştir. Değerin dağılımı Tablo 4.18'de belirtilmiştir.

Tablo 4.18: Aytül Akal'ın Romanlarında Hoşgörü Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: Hoşgörü
	Sayfa
Süper Gazeteciler	96, 96-97, 126, 150
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	11, 77, 101
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	71, 85-86, 86, 149
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	204, 223
Biri Uzaylı Mı Dedi?	-
Yine Mi Uzaylı?	-
Kırmızı Arabanın Hayaleti	-
Esrarengiz Duman	110

Süper Gazeteciler-1 romanında Tarih Öğretmeni Osman Bey'in yeğeni Oğuzcan Selimoğlu, Şarkıcı Altay Şen tarafından tehdit edilmektedir. Oğuzcan Selimoğlu'nun Süper Gazete gibi önemsiz ve küçücük bir öğrenci gazetesine bile röportaj verememesinin sebebinin Altay Şen olduğunu söyler. Çocuklar öğretmenlerinin, kurmuş oldukları gazeteyi küçümsemesine üzülürler ama öğretmenlerinin bulunduğu zor durumu düşünerek onun sözlerini hoşgörü ile karşılamaya çalışırlar:

“ ‘Küçük ve önemsiz bir gazete ha!’ Üçü de bu sözcüklere takıldı, her biri sanki kendine hakaret ediliyormuş gibi kızarıp bozardı. Ancak gücendiklerini belli etmediler. Zavallı tarihçinin derdi zaten başından aşkındı.” (SG-1, s.96)

Süper Gazeteciler-2 romanında apartman görevlisinin kızı olan Elif yine apartman sakinlerinden biri olan Nihal Hanım tarafından aşağılanır, azarlanır. Elif bu durumda öfkelerini kontrol eder ve kendinden yaşça büyük kadına hoşgörüyü yaklaşır. Ona iltifat ederek onun da yumuşamasını sağlar:

“Eğer insanlara duymak istedikleri şeyleri söyler, onları mutlu edersen, öfkelerini kolayca unutabilirlerdi. Bu yöntemi uygularken kendisini de iki yüzlü hissetmemek için, sözcüklerini seçerken gerçekleri yeğlerdi.” (SG-2, s.11)

Aynı romanda belediye başkanı, röportajın iptal edilmesini istemek için telaşlı bir şekilde Eliflerin kapıcı dairesine gelir. Sonraki gün Selin onları konuşmak için ilk kez Eliflerin evine gelir ve evlerinin ne kadar izbe bir yer olduğunu görür. Selin, Elif’i kırmadan başkan onların evine bile geldiyse çok önemli bir durumun olduğunu söyler. Elif Selin’in evlerini küçümsemesine aslında biraz alınır ama o arkadaşının kötü bir şey söylemek istemediğini düşünür ve bu sözlerini hoşgörüyü karşılar:

“Elif alınmakla alınmamak arasında kısa bir tereddüt geçirdiyse de, Selin’in sözlerindeki içtenliği hissedip ayrıntılar üzerinde durmamayı yeğledi.” (SG-2, s.77)

Süper Gazeteciler-3 romanında Selin’in üvey ablası olduğunu iddia eden Meltem, Selin’in en yakın arkadaşı Elif’i mankenlik ajansına katılma konusunda ikna eder. Meltem Elif’e çok iyi davranmaktadır. Elif de giyimini vampire benzettiği bu kız hakkında insanların yanlış yargılarda bulunduğunu aslında Meltem’in çok iyi biri olduğunu düşünür. İnsanların kıyafetlerine hoşgörüyü yaklaşılması gerektiğini düşünür:

“Siyah bir elbise giymesi ya da siyah saçlarını kabartıp kendini vampire benzetmesi onu kötü biri yapmazdı. Aksine, onun melek gibi bir kalbi vardı.” (SG-3, s.85-86)

Romanın devamında çocuklar, Yenerlerin evinin karşısındaki perili olduğu düşünülen evi uzun zamandır gözlemlemektedir. Kapısını çaldıklarında kapıyı açan kadın çok sert davranmıştır onlara. Başka bir gün evden felçli bir çocuk çıkarttıklarını görür Evren ve Yener. İşin aslı öyle olmasa da çocuklar kadının felçli oğluna üzüldüğü için çok sinirli davrandığını düşünerek kadının sert tavırlarına hoşgörüyü yaklaşır:

“ ‘Yazık ya... Çocuk felçliymiş. Bu yüzden kadın çok sinirliydi demek.’

Yener de üzgündü.

‘Haklısın. Çok kötü davrandık. Çocuk olsa olsa bizden bir iki yaş büyüktür. Koşup oynamak yerine babasının kucağında geziyor. Çok zor bir şey.’” (SG-3, s.149)

Süper Gazeteciler-4 romanında Furkan hoşlandığı kıza yani Selin’e hala maço olmak adı altında kaba mesajlar göndermektedir. Selin bunu herkesten gizlese de artık halası da dahil herkes öğrenmiştir. Evren, Furkan’ın sopayı hak ettiğini söyler ama Selin’in halası bu duruma hoşgörülü bir tavırla yaklaşır. Furkan’a bu yaptığının yanlış olduğunu anlayana kadar izah etmek gerektiğini belirtir:

“ ‘Kabadayılık yok!’ diye kestirip attı hala. ‘İyilikle bir yol bulmalıyız. O da insan, önünde sonunda anlayacaktır.’” (SG-4, s.204)

Aynı romanda Selin’i kaba mesajlarıyla üzen, Azmi ile kavga eden Furkan’ın babası eroin kaçakçılığında yakalanır, bunu duyan annesi bayılır. Furkan perişandır, ağlar annesine sarılır. Evren; Furkan’ın bu zor durumdaki halinin fotoğrafını çekip internete koyacağını, yaptıklarının bedelini ödemesi gerektiğini söyler. Fakat Yener arkadaşını engeller. Furkan kötü şeyler yapmıştır ama onu bu zor durumuna hoşgörüle yaklaşır, Furkan’ın bu kadarını hak etmediğini söyler:

“ ‘Furkan’ın bu halinin resmini çekip internete koyayım da görsün.’

‘Yapma,’ dedi Yener. ‘Hoş bir şey değil. Bu kadarını hak etmedi.’” (SG-4, s.223)

Esrarengiz Duman romanında Pelin ve arkadaşı Merve kaçırılınca kızların aileleri birbirlerine destek olmak ve çözüm yolu aramak için bir araya gelirler. Ancak Merve’nin annesi Zeynep Hanım ve babası İlhan Bey aydırlar. Ebeveynler çözüm yolu ararken İlhan Bey sürekli birilerini suçlamakta ve agresif davranmaktadır. Ayhan Bey, İlhan Bey’in sözlü saldırılarına karşı hoşgörülü olmaya çalışır fakat Zeynep Hanım ile olan evliliklerine de İlhan Bey’in hoşgörüsüzlüğünün neden olduğunu anlamak zor değildir:

“Ayhan Bey yanıt vermedi. İlhan’la tartışmanın bir anlamı olmadığını öteden beri biliyordu. Zeynep’le evliliğinin sonlanmasında da büyük olasılıkla onun iletişimdeki hoşgörüsüzlüğü büyük rol oynamıştı.” (ED, s.110)

Akal’ın çocuk romanlarındaki ana kahramanlar yaşanan sorunlar karşısında çevrelerindeki insanlara karşı hoşgörülü davranırlar. Kahramanların hoşgörülü

olmasında empati yeteneklerinin gelişmiş olması çok etkili olmuştur. Çünkü karşılarındakinin bulunduğu hatalı söz ya da davranışı hangi durum ve ruh halinde gerçekleştirdiklerini düşünüp onlara hoşgörü ile yaklaşmışlardır.

4.6.5. İyimserlik Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar

İyimserlik, genellikle her düşünce ve işi iyi olarak değerlendiren bir tutum ve kişilik özelliğidir (TDK, 2011, s.1237). İyimserlik başımıza gelen olayların sonuçları ne olursa olsun yaşadıklarımızdan olumlu bir sonuç çıkarabilmek ve hayata pozitif bakabilmektir. İyimser insanlar kuvvetli olurlar ve yaşadıkları olumsuzlukların kendilerini yıkmasına fırsat vermezler. İyimser insanlar kendileri gibi çevrelerini de olumlu etkileyerek daha mutlu bir toplumun vazgeçilmez unsurlarıdır.

İyimserlik değerine Aytül Akal'ın romanlarının çoğunda rastlanmaktadır. İyimserlik değerinin dağılımı Tablo 4.19'da gösterilmiştir.

Tablo 4.19: Aytül Akal'ın Romanlarında İyimserlik Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: İyimserlik
	Sayfa
Süper Gazeteciler	24, 139
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	61, 235
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	-
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	103
Biri Uzaylı Mı Dedi?	102
Yine Mi Uzaylı?	113
Kırmızı Arabanın Hayaleti	-
Esrarengiz Duman	21, 26, 27, 37, 54, 158, 158, 206, 212

Süper Gazeteciler-1 romanında Evren ve Yener kendi harçlıkları ile *Süper Gazete*'yi hazırlamaktadır. Gazeteyi çok ucuza satmaktadırlar. Ama çocuklar bu duruma üzülmez, iyimser bir şekilde bakarlar. Onlar için şimdilik isimlerini duyurabilmek önemlidir. Nasılsa ilerde çok tanınan bir gazete olacaktır gazeteleri:

“Ama olsun, onlar harçlıklarının bir kısmını gazetenin masraflarına katıyor, gazetelerini yine de maliyetinin yarı fiyatına satıyorlardı. Önemli olan mahallede herkesin gazete okumasıydı. Bir gün bir de bakarsın gazeteleri iyice tanınır başka mahallelerden de aranırdı. Kim bilir, belki ülke çapında bile yayılabilir, Evren ve

Yener adlı iki süper gazetecinin başlattığı *Süper Gazete*'nin adı gazetecilik tarihine iri puntolu bilgisayar harfleriyle yazılırdı.” (SG-1, s.24)

Romanın devamında *Süper Gazete*'yi hazırlayan çocuklar ünlü şarkıcı Altay Şen ile röportaj yapacakken onun kaçırılmasına şahit olurlar. Çocuklar korkudan polise haber veremez. Diğer şahitlerin de en son *Süper Gazete* için röportaj yaparken Altay Şen'in kaçırıldığını polise söylemesinden ve suçlanmaktan çok korkarlar. Ama küçük bir öğrenci gazetesi oldukları için kimsenin onları ihbar etmeyeceğini düşünerek ilk kez gazetelerinin tanınan bir gazete olmamasına iyimser bir gözle bakarlar.

“*Süper Gazete*'nin küçük ve önemsiz bir gazete olmasından ilk kez mutluluk duydular.” (SG-1, s.139)

Süper Gazeteciler-2 romanında çocuklar *Süper Gazete* için belediye başkanı ile röportaj yaparlar. Tam röportajı gazetelerinde yayınlayacak iken belediye başka fikrini değiştirir ve röportajın yayınlanmamasını ister. Elif bu duruma çok üzülür. Selin de onu teselli eder. Selin en azından tecrübe kazandıklarını, röportajı öğretmenlerine gösterince sözlüden beş alacaklarını söyleyerek duruma iyimser bir şekilde yaklaşır:

“Olsun, üzülme. Deneyim kazandık, fena mı? Bence biz yine de bu röportajı yazıp bitirelim. En azından sınıfta okuyup öğretmenin vaat ettiği beşi kaparız.” (SG-2, s.61)

Süper Gazeteciler-2 romanının sonunda Eliflerin apartmanda oturan Nihal Hanım'ın eşi yasa dışı işlere bulaşmıştır ve sonunda tutuklanır. Nihal Hanım da eşi onu kandırarak yasadışı işlerine alet ettiği için yıkılır. Artık güveni sarsılmıştır ve ne yapacağına bilemeyerek ağlamaya başlar. Çocuklar da onu teselli etmeye çalışarak, iyimser bir bakış açısıyla Nihal Hanım'a daha genç olduğunu yeni bir hayat kurmak için önünde fırsat olduğunu söylerler:

Üzülme Nihal Abla daha gençsin, baksana. Boş ver bu hayırsızı. Kendine düzgün bir yaşam kurarsın.” (SG-2, s.235)

Süper Gazeteciler-4 romanında babasının düğünü için gittiği otelde Yener'in başına pek çok olay gelmiştir. Yasadışı işlere bulaşmış adamların konuşmalarına şahit olmuş ve her gün takip edilmektedir. Bunun yanı sıra yıllardır görmediği babası ve onun yeni eşiyle iletişimini güçlendirmeye aynı zamanda onları tanımaya çalışır. Tatil için gittiği otelde şimdiden çok yorulmuştur fakat ona destek olmak için ertesi gün en yakın arkadaşları

otele gelecektir. Yener her şeye rağmen durumuna iyimser bir şekilde bakar ve gülümser:

“Bütün aksiliklere rağmen Yener yine de gülümseyerek girdi otele.” (SG-4, s.103)

Biri Uzaylı Mı Dedi? romanında Başkan Postipidik, Dünya’ya yanında zorla getirdiği Hex ve Nen’den bir şeyler saklamaktadır. Çocuklar bu yüzden başkan hakkında kötü dileklerde bulunmazlar sadece başkan kendisi için iyi olan ne diliyorsa çocuklar da bundan faydalanmayı arzu ederler:

“Bizden her ne saklıyorsa, dilerim sadece kendisi için değil, bizim için de iyi bir şeydir.” (BUMD, s.102)

Esrarengiz Duman romanında Ayhan Bey ailesiyle birlikte iki yıllığına Çin’de çalışmaya gidecektir. Aslında Ayhan Bey ve eşi Esin Hanım hayatlarındaki bu büyük değişimden her ne kadar çekinseler de gelişmelere olumlu yönden bakmaya çalışırlar. Çin’deki bütün masrafları şirket karşılayacaktır. Onlar da Türkiye’deki evlerini kiraya verip para biriktirmek isterler:

“Daha iyi ya! Bu katı kiraya veririz, elimize daha fazla para geçer, evin borçlarından daha çabuk kurtuluruz.” (ED, s.26)

Romanda Ayhan Bey iş için Çin’e gideceklerini eşine söylerken eşi üzülecek diye çok korkmuştur. Ama korkusu boşuna çıkmıştır çünkü Esin Hanım iş teklifine olumlu yönden bakıp eşini de rahatlatmıştır:

“Ayhan Bey’in korkusu boşa çıkmış, eşi, yeni görevini heyecanla karşılamıştı. Hatta bu beklenmedik değişikliği kendisi için de bir fırsat olarak görmüştü.” (ED, s.27)

Esrarengiz Duman romanının ilerleyen bölümlerinde Esin Hanım Çin’de çok zor bir hastalık atlattığı ve sağlığına kavuşmuştur. Esin Hanım hastalığıyla ilgili hastane raporunu hep yanında taşır ve ne zaman olumsuz düşüncelere sahip olsa bu kâğıda bakıp hayata iyimser gözlerle bakmaya çalışır:

“Bu kâğıt parçası bana mutlu olmayı, şükretmeyi ve hayata daha olumlu bakmayı hatırlatıyor.” (ED, s.158)

Aynı romanda Lei, dumanı soluyan küçük Pelin’i hep olumlu düşünmesi için uyarır. Çünkü Pelin olumlu duygulara sahip olursa dumanın kötü etkisi de çevresindeki kötülükler de yok olacaktır.

“Sana olumlu duyguların gücünden söz etmişim o gün. ‘Dünyaya her zaman olumlu gözlerle bak,’ demişim. Çok küçüktün, yine de bu sözleri hatırlayacağını umuyordum.” (ED, s.206)

Romanın ilerleyen bölümlerinde Pelin esrarengiz dumanı soluduğundan beri hep çevresindekilere kaba davranır ve olumsuz duygularıyla ailesini de üzmektedir. Ama eski bakıcısı Lei, Pelin’e olumlu düşüncelere sahip olursa hayatındaki sorunların azalacağını söylemiştir:

“Olumlu düşünmek sadece karşındakine değil, insanın kendisine de yarar sağlar.”
(ED, s.212)

Yazarın çocuk romanlarında belirgin bir şekilde “iyimserlik” değerine rastlanmaktadır. Emeklerinin karşılığını alamayan kahramanlar tecrübelerini kar saymışlar, çevrelerinde kötü bir olay yaşayanları da aslında ellerinde var olan güzel şeyleri işaret ederek iyimser olmaya davet etmişlerdir. Kahramanlar bir sorunla karşılaşınca hem olumlu bakış açılarını yani iyimserliklerini hem de mücadeleci ruhlarını kaybetmemişleridir. Özellikle *Esrarengiz Duman* romanında ele alınan iyimserlik değeri hayata iyimser gözle baktıkça olumlu şeylerle karşılaşacağımızı öğütlemiştir.

4.6.6. Özgürlük Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar

Özgürlük herhangi bir kısıtlamaya, zorlamaya bağlı olmadan düşünme veya davranmadır. Özgür insanlar her türlü dış etkiden bağımsız olarak kendi iradesine, kendi düşüncesine dayanarak karar verir (TDK, 2011, s.1869). Yaşamaya açık olan bu yeti insanı öteki canlılardan belirgin bir şekilde ayıran bir özelliktir (Demirel, 2006, s.167-168).

Bireylerin özgürlükleri kısıtlandığında, bireyler baskı altına alındığında, davranışlar ve düşünceler kısıtlanır. Özgür olamayan bireyler robotlaşır, mutsuzlaşır. Üretimin ve gelişmenin olması için özgürlükçü toplumlara ihtiyaç vardır.

Akal’ın romanlarından üç tanesinde özgürlük değerine rastlanmaktadır ve değer yer aldığı romanlar Tablo 4.20’de belirtilmiştir.

Tablo 4.20: Aytül Akal’ın Romanlarında Özgürlük Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: Özgürlük
	Sayfa
Süper Gazeteciler	-
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	-
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	-
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	24, 28
Biri Uzaylı Mı Dedi?	-
Yine Mi Uzaylı?	-
Kırmızı Arabanın Hayaleti	-
Esrarengiz Duman	-

Süper Gazeteciler-4 romanında Furkan sınıf arkadaşı Selin’den hoşlanmaktadır. Selin ile kimse sevgili olmasın diye onun kendine ait olduğunu söyler. Bunu duyan Selin çok sinirlenir. Bir insanın kendinden başka kimseye ait olamayacağını ve özgür olduğunu düşünür:

“ ‘Selin benimdir!’ Selin kimindi? Bir insan kendisinden başka kimin olabilirdi ki?” (SG-4, s.24)

Aynı romanda annesi tatil için hazırlanan Yener’in valizine kumaş pantolon koymak ister. Ama okulda yeterince kıyafet konusunda kısıtlandığını belirten Yener dışarıda özgür olmak istediğini söyler annesine:

“Zaten okula her gün kumaş pantolon ve gömlek giyiyorum. Okul dışında bırak da özgürce giyineyim.” (SG-4, s.28)

Akal’ın üç çocuk romanında rastlanan “özgürlük” değeri; kişinin kimseye ait olmadığı ve kendi seçimlerinde özgür olduğu, kuralların olmadığı durumlarda yapacağı şeylere kendi karar verme isteği şeklinde ele alınmıştır.

4.7. İyilikseverlik

4.7.1. Arkadaşlık ve Dostluk Değeri ile İlgili Bulgu ve Yorumlar

İnsan sosyal bir varlıktır. Yalnız yaşamak insanın doğasına aykırıdır ve yalnızlık insanları bunalıma sürükler. Sosyal bir varlık olan insanoğlu birbiriyle maddi manevi pek çok şey paylaşır. İnsan bu paylaşımlarını kendine yakın bulduğu arkadaş ya da dost

dediği insanlarla yapmak ister. Sevgi ve saygı duyguları içerisinde iki kişinin birbirlerinin hakkını fedakârca korumaları ve birbirlerine her konuda destek olmaları arkadaşlıktır (Seyyar, 2003, s.52). Gönül birliğine bağlı arkadaşlıklar gün geçtikçe dostluğa dönüşür. Zamanla karşılıklı sevgi ve saygı çerçevesinde gerçekleşen bu iletişim veya paylaşım insanın mutlu olmasını sağlar. Bu sebeptendir ki birbirini seven arkadaş ve dostlar onları kaybetmemek için ellerinden geleni yapar.

Arkadaşlık ve dostluk değeri Aytül Akal’ın çocuk romanlarının çoğunda yoğun olarak ele alınmıştır. Tablo 4.21’de olduğu gibi bazı romanlarında ise arkadaşlık ve dostluk değerine hiç değinilmemiştir.

Tablo 4.21: Aytül Akal’ın Romanlarında Arkadaşlık ve Dostluk Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: Arkadaşlık, Dostluk
	Sayfa
Süper Gazeteciler	137
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	34, 37, 77, 133, 174
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	34, 64, 131, 167
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	18, 19, 20, 23, 23, 75, 88, 211, 237, 272
Biri Uzaylı Mı Dedi?	35, 47
Yine Mi Uzaylı?	-
Kırmızı Arabanın Hayaleti	-
Esrarengiz Duman	61, 73

Süper Gazeteciler-2 romanında çok iyi birer arkadaş olan Elif ve Selin arkadaşlığı ve arkadaşlığın güzelliği şöyle ele alınmıştır:

“Elif, Selin ile olan arkadaşlığının uzun süreli ve kalıcı olmasını diledi. Selin’in arkadaşlığından çok hoşlanıyordu.” (SG-2, s.34)

Romanın devamında yine iki arkadaşın birbirlerine ne kadar değer verdiği, arkadaşını kırmamak için çok dikkatli davrandığı şu şekilde belirtilmiştir:

“Selin bir yandan arkadaşının alınıp alınmayacağını anlamak için arkadaşının gözlerinin içine bakıyordu. Onu üzmemeyi gerçekten istemezdi. Ayrıca Selin için, arkadaşının nerede oturduğu hiç önemli değildi...” (SG-2, s.77)

Süper Gazeteciler-3 romanında Selin’in üvey ablası olduğunu iddia eden Meltem adında bir kız ortaya çıkar. Selin ve ailesi çok şaşkıncıdır, evde huzursuzluk başlar. Selin bu kıza inanmak istemez ve bu konuyu arkadaşlarıyla paylaşır. Selin bu zor zamanları

atlatmaya çalışırken arkadaşları Selin'den gizli bir çözüm planı yaparak onun yükünü hafifletmeye çalışırlar. Diğer üç çocuk röportaj adı altında Selin'in babasından DNA testi için doku örneği almaya çalışırken Selin onları görür. Selin, o olmadan röportaj yaptıkları için arkadaşlarına kırılır. Fakat gerçeği anlayınca içinden arkadaşlarını kaybetmek istemediğine dair şunları geçirir:

“Selin gerekçelerini öğrendiğinde, içten içe sevindi. Arkadaşlarını kaybetmek istemezdi. Hele onlara en çok gereksinim duyduğu böyle bir dönemde...” (SG-3, s.64)

Aynı romanda oğlunu zararlı madde bağımlılığından korumak isteyen Doktor Mustafa Bey, Evren ve Yener'e öğütler verir. Çünkü madde bağımlılığı yakın arkadaşlıklar sonucunda elde edilmektedir. Mustafa Bey'e göre de arkadaş, arkadaşının kötülüğünü istememelidir.

“Gerçek arkadaş, diğerinin yaşam kalitesini düzeltmek isteyen, düşürmek ya da yok etmek isteyen değil... Bir kez den bir şey olmaz diyenler arkadaş değil, en sinsisi düşmanınızdır.” (SG-3, s.167)

Süper Gazeteciler -4 romanında Selin'e içinde “Sen benimsin!” yazan bir not gelir. Selin bunu kimseye söyleyemez, biraz tedirgindir. Bu esnada Zehra halası kendi tatil planına Selin'i dahil etmiş ve Selin de diğer arkadaşlarıyla yaptığı tatil planını üzülerek iptal etmiştir. Çünkü Selin bu notta yazanların arkadaşlarını da tehlikeye atmasından korkmaktadır. En iyisi halasıyla bir tatil yapıp biraz uzaklaşmak diye düşünür. Çünkü arkadaşlarına anlatsa muhakkak onun için başlarını belaya sokacaklardı. Selin hem arkadaşlarını kaybetmekten hem de onların başının belaya girmesinden çok korkar.

“En çok da onların arkadaşlığını kaybetmekten ölesiye korkuyordu...” (SG-4, s.88)

Aynı romanın devamında, çocuklar tatilde bir araya gelmiştir ve başlarından yine pek çok macera geçmiştir. Yener'in babasının düğünün yapılacağı otelde tanıştıkları Furkan adındaki çocukla iyi birer arkadaş olurlar ve kısa zamanda çok şey paylaşırlar. Yener'in yeni arkadaşın dayısı suç işlemiştir ve bunu Furkan'ın da öğrendiği an Yener duygusal bir konuşma yapar:

“ ‘Kısa zamanda iyi bir arkadaş olduğumu kanıtladım,’ dedi. ‘Seni hepimiz çok sevdik.’

Selin, Evren, Elif ve Furkan başlarını sallayarak Yener'i onayladılar.

‘Senin üzülmeni hiç istemeyiz.’” (SG-4, s.272)

Esrarengiz Duman romanında, Pelin küçükken esrarengiz dumanı soluduktan sonra fiziksel gelişimi yaşıtlarına göre yavaşlamıştır. Aynı zamanda çok sinirli ve alıngan bir kız olmuştur. İyi arkadaşlarından Merve esrarengiz dumandan habersiz bir şekilde arkadaşının daha iyi olması için ona tavsiyelerde bulunur:

“Bak incecik kalacağım diye yemiyorsun, anlıyoruz, ama bizim yaşımız gelişme çağı kızım. Rejimi, diyeti falan bırak, zaten ufak tefek yapıdasın, baksana haline. Hem insan aç olunca, huysuz ve sinirli de oluyor.” (ED, s.61)

Esrarengiz Duman romanında gizemli adamlar tarafından kaçırılan Pelin ve Merve karanlık bir odaya kapatılırlar. İki arkadaş kimsenin yaşamak istemeyeceği bu zor anı birbirlerinden destek alarak atlatırlar.

“İyi ki yanımdasın Pelin. Sen olmasan ne yapardım bilmiyorum...”(ED, s.73)

Arkadaşlık ve dostluk değeri neredeyse Akal’ın tüm çocuk romanlarında ele alınmıştır. Kitaplarda kahramanların yanlarında hep arkadaşları vardır, öyle ki bazen arkadaşları ailelerinden bile yakındır onlara. Bu yüzden kahramanların hemen hepsi arkadaşlarını kırmaktan, onları kaybetmekten korkarlar. Akal’ın kahramanları; zor günlerinde birbirine destek olan, birbirine sevgi ve saygı duyan, birlikte vakit geçirmekten mutluluk duyan, ona minnettar kaldığını belirten, sadakat ile bağlı, her şeyini paylaşan arkadaşlara sahiptir. Arkadaş ve dostların hayattaki önemleri olumlu örneklerle romanların tamamına yakınında belirtilmiştir.

4.7.2. Dayanışma Değeri ile İlgili Bulgu ve Yorumlar

İnsanlar yaşamları boyunca karşılaştıkları engelleri tek başlarına aşamayabilirler. Toplumu oluşturan kişiler bir şeyi gerçekleştirmek için duygu, düşünce ve çıkar birliği gösterdiği, birbirini kolladığı (TDK, 2011, s.602) zaman dayanışma meydana gelir. Dayanışmanın olduğu toplumlarda bireyler kendini güvende ve mutlu hisseder. Aynı zamanda sorunlar karşısında dayanışmaya başvuran toplumlar kısa sürede kalkınır.

Dayanışma işi birbirine dayanma ihtiyacı olanların yardımlaşmasıyla ortaya çıkar. Seyyar (2003, s.97)’a göre bir sosyal bağlılık duygusudur dayanışma. İnsanların eşitliği ve adaleti gerçekleştirmek için birbirine yardım etmeleri ve karşılıklı bağlılık ve sağlıklı sosyal münasebet halinde bulunmalarıdır. Engeller dayanışma sayesinde aşıldıkça

toplum bir arada yaşama isteğini sürdürebilir. Yani toplumların parçalanmamasının en önemli anahtarı dayanışmadır.

Dayanışma değeri Akal'ın romanlarının bazılarında belirgin bir şekilde işlenirken, bazı romanlarında bu değere hiç değinilmemiştir. Değerin dağılımı aşağıda Tablo 4.22'de gösterilmiştir.

Tablo 4.22: Aytül Akal'ın Romanlarında Dayanışma Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: Dayanışma
	Sayfa
Süper Gazeteciler	41, 94, 171, 208
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	24, 29, 37, 46, 56, 89, 125, 141
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	-
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	76, 154
Biri Uzaylı Mı Dedi?	-
Yine Mi Uzaylı?	99-100
Kırmızı Arabanın Hayaleti	-
Esrarengiz Duman	-

Süper Gazeteciler-1 romanında Evren ve Yener Süper Gazete için çalışmalar yapmaktadır, ikisinin de farklı yetenekleri vardır ve bu yeteneklerini birleştirdince ortaya güzel çalışmalar çıkmaktadır. Çocuklar bu güzel çalışmaların dayanışma sayesinde ortaya çıktığının farkındadırlar:

“ ‘Sen de hiç fena değilsin,’ dedi Yener. ‘Ben fikir üretmede iyiyim ama uygulamada sen harikasin. Sen olmasan benim fikirlerim beş para etmezdi.’” (SG-1, s.41)

Süper Gazeteciler-1 romanında tarih öğretmeni Osman Bey'in yeğeni şarkıcı Altay Şen tarafından tehdit edilmektedir. Akrabasını zor durumda bırakmak istemeyen Osman Bey ona yardım edeceğini söyler. Çünkü akrabalar zor günlerde dayanışma içinde olmalıdırlar.

“Bu konuşmayı yapmak zorunda kalmak benim çok üzücü ama ne de olsa ben onun amcasıyım. Onu güç durumda bırakmam doğru değil.” (SG-1, s.94)

Süper Gazeteciler-2 romanında Elif *Süper Gazete* için belediye başkanı ile röportaj yapmayı düşünür ama tek başına bunu nasıl yapacağına karar veremez. En iyisi bu işi dayanışma ile halletmektir. Elif yardım almak için arkadaşı Selin'i arar:

“Elif bir süre düşündü, kafasında plan yapmaya çalıştı. Sonunda bu işi tek başına değil, dayanışma ile daha kolay çözebileceğine karar verdi.” (SG-2, s.24)

Süper Gazeteciler-2 romanında Süper Gazete için belediye başkanı ile röportaj yapmaya giden çocuklar kendi arasında iş bölümü yaparlar. Dayanışma ile gazeteye son halini vereceklerini planlarlar:

“İkimiz de her şeyi aynı anda not edelim. Elimizde teyp olmadığına göre, gözümüzden kaçan ya da yazmaya yetişemeyeceğimiz şeyler olabilir. Eğer ikimiz de not alırsak birimizin atladığını diğeri yakalamış olur, sonra bütün notları tek yazıda toplarız.” (SG-2, s.56)

Süper Gazeteciler-2 romanında çocuklar gizemi çözmeye çalışırken, yanlışlıkla küçük bir tarihi eser Elif’in eline geçer. Elif polis in onu tutuklamasından çok korkar ve durumu arkadaşlarına anlatır. Diğer çocuklar da bu olayda Elif’in yanında olduklarını sorunu birlikte dayanışma ile çözeceklerini belirtirler:

“Bakın, bu olayda hepimiz birlikteyiz. Eğer Elif suçlanacaksa, bizler de suç ortağı sayılırız.” (SG-2, s.125)

Yine Mi Uzaylı? romanında bir görev için Dünya’ya giden Hexonyalı bir müzik öğretmeni olan Allegro, öğrencilerini yapacakları görev için uyarır. Allegro onlardan daha tecrübeli olan Nen’i dinleyerek dayanışma içinde davranmaları gerektiğini belirtir:

“Çocuklar, ben hem öğretmeniniz hem de sizden yaşça büyük biri olsam da, Nen, Dünya konusunda benden daha deneyimli. Bu nedenle ben dahil hepimiz Nen ne derse onun sözünü dinleyecek, onun kararlarına uyacağız anlaşıldı mı?” (YMU, s.99-100)

Yazarın 8 çocuk romanından 4 tanesinde dayanışma değerine rastlanmış olup değere değinme sıklığının da az olduğu gözlenmiştir. Romanlarda geçen karakterlerin hemen hepsinin arkadaşlık ilişkilerinde dayanışmaya önem vermiş ve karşılaştıkları sorunlara birlikte çözümler bulmuşlardır.

4.7.3. Doğruluk ve Dürüstlük Değeri ile İlgili Bulgu ve Yorumlar

Doğru olana yakışır davranış, dürüstlük, adalet gibi kavramlarla (TDK, 2011, s.692) açıklanan doğruluk ve dürüstlük her zaman güven kavramını da akla getirir. Herkesin ihtiyacı olan güven duygusu ancak doğru ve dürüst bireyler arasında sağlanır.

Teknolojinin getirdiği bazı yeniliklerle birlikte günümüzde insanlar arası iletişim artık boyut değiştirmiştir. Güven duygusu ve samimiyet çerçevesinde yapılan yüz yüze iletişim günlük hayatımızın çok az bir bölümünde varlığını sürdürmektedir. Bunun yerine diğer insanlarla tüm iletişimlerimiz sanal ortamda gerçekleşirken bazı değerlerimizi de birer birer yitirmekteyiz. Bunların en başında doğruluk ve dürüstlük gelmektedir. Toplumdan ve yüz yüze iletişimden uzaklaşan birey başka bir bireye neden dürüst davranması gerektiğini anlayamaz. Sanal ortamda kendini istediği bir kimliğe sokan birey, benmerkezci bir tutumla sadece görmek istediği gerçekleri çevresine yansıtır.

Doğruluk ve dürüstlük değeri Aytül Akal'ın neredeyse bütün kitaplarında ele alınmış ve işlenmiş bir değerdir. Aşağıda Tablo 4.23'te değerın işlenme sıklığını gösterilmiştir.

Tablo 4.23: Aytül Akal'ın Romanlarında Doğruluk ve Dürüstlük Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: Doğruluk, Dürüstlük
	Sayfa
Süper Gazeteciler	84, 92, 108, 158
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	11, 37, 81, 109, 131, 139, 170, 180
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	70, 143, 226
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	53, 55, 59, 67, 228, 243
Biri Uzaylı Mı Dedi?	123
Yine Mi Uzaylı?	104, 105
Kırmızı Arabanın Hayaleti	-
Esrarengiz Duman	65, 118, 118-119, 119, 120, 136

Süper Gazeteciler-1 romanında Evren, Yener, Elif ve Selin; Oğuzcan Selimoğlu'nun kaçırılma olayına şahit olurlar. Çocuklar aileleri tarafın yanlış anlaşılacakları ya da azarlanacakları korkusuyla bu olayı kimseye açmak istemezler. Fakat ortada bir insanın hayatı söz konusudur, bir suç işlenmiştir. Çocuklar doğru olanın polise haber vermek olduğunu düşünürler:

“ ‘Bakın çocuklar, bence bugünkü olaydan kimseye söz etmeyelim.’

Yener, Selin'in bu önerisine karşı çıktı.

‘Neden ama? En azından polise bildirmek zorundayız. Güpegündüz gözümüzün önünde adam kaçırıldılar.’ “ (SG-1, s.84)

Süper Gazeteciler-1 romanının devamında çocukların kaçırılma olayıyla ilgili konuştuklarını sınıf arkadaşları Gökhan duyar. Gökhan onların sohbetine katılmaya çalışır. Aslında fark etmeden çocukların vicdanlarını yoklar ve yaptıkları yanlışlığı onlara hatırlatır. Çünkü çocuklar Altay Şen'in Oğuzcan Selimoğlu'nu kaçırttığını polise haber vermeyerek doğru bir şey yapmadıklarının farkındadırlar:

“ ‘Bakın, eğer böyle bir şey varsa, sizi polise ihbar etmem gerekir. Söylemezsem sonra ben de suç ortağınız sayılırım.’

Gökhan'ın bu sözlerinden sonra üçünün de ağzını bıçak açmadı. Üçü de aynı şeyi düşünüyorlardı. Oğuzcan Selimoğlu'nun kaçırılma olayını polise duyurmamış olduklarından, kendileri de en az Altay Şen kadar suçluydular.” (SG-1, s.108)

Süper Gazeteciler-2 romanında Elif apartman sakinlerinden Nihal Hanım'ı sinirli görünce onu sakinleştirmek için iltifat eder. Elif iltifat ederken doğruluktan ayrılmamak adına kadının gerçekten güzel yönlerinden bahsederek kendini de kötü hissetmek zorunda kalmaz:

“Eğer insanlara duymak istedikleri şeyleri söyler, onları mutlu edersen, öfkelerini kolayca unutabilirlerdi. Bu yöntemi uygularken kendisini de ikiyüzlü hissetmemek için, sözcüklerini seçerken gerçekleri yeğlerdi.” (SG-2, s.11)

Yine aynı romanda Selin ve Elif Süper Gazete için röportaj hazırlama telaşı içindedirler. Ancak son anda belediye başkanı röportajın iptal edilmesini isteyince kızlar ne yapacaklarını şaşırırlar. En doğrusunun herkese gerçekleri söylemek olduğunu yalan söylemenin işleri daha da karıştıracığını düşünürler:

“ ‘Hem yalan söyleyip başımızı derde sokmamış oluruz.’

‘Haklısın. Yalan yerine doğruyu söylemek her zaman daha kolay.’ “ (SG-2, s.81)

Süper Gazeteciler-2 romanın devamında parkın çalışma alanında Elif'in kardeşi Arif küçük bir heykel bulur ve onu eve getirir. Elif bunun tarihi eser olduğunu düşünür ve çok korkar. Daha sonra bu küçük heykelin sahte olduğu anlaşılır ama yine de habersiz alınan ne olursa olsun yerine götürmek en doğru davranıştır:

“Sahte bile olsa, gizlice alınan bir şey, hırsızlığa girerdi. ‘Bence gidip yine de yerine koyalım.’ “ (SG-2, s.131)

Elif, romanın ilerleyen bölümlerinde saçının dökülmesine sebep olan şampuanın analizi için şampuan markasının fabrikasına gider. Fabrikada yetkililerle görüşür, yetkililer

hatayı kabul edip ona birkaç hediye şampuan ve eve dönmesi için taksi parası verirler. Taksi parası artınca Elif bu paranın kendine ait olmadığını düşünerek bu parayı fabrikaya geri vermenin daha doğru bir davranış olacağını düşünür.

“Elif kendini çok mahcup hissetti. Bu para onun hakkı değildi; en kısa zamanda fabrikaya iade etmeliydi.” (SG-2, s.139)

Süper Gazeteciler- 3 romanında Evren ve arkadaşları Selin’in babasının odasından araştırdıkları bir konu hakkında dosya alırlar. Amaçları Selin’in ablası olduğunu iddia eden Meltem’in sahtekârlığını ispat etmektir. Fakat dosyadaki yazılar Almancadır. Evren’in babası Almanca bildiği için belgeyi ona okutmaya karar verirler. Evren’in babası Mustafa Bey bu belgeyi okuyunca içinde Oktay Bey ile ilgili önemli bilgiler olduğunu görür ve Evren’e bu belgeyi nereden bulduğunu sorar. Evren’de belgeyi gizlice aldıkları konusuna değinmeden Selin’in ne kadar üzgün olduğundan ve Meltem’in sahtekârlığından bahsetmeye başlar. Eğer yalan söylerse işler içinden çıkılmaz bir hal alacaktır.

“Doğrunun bir kısmını söylemek, yalan söyleyip başımı belaya sokmaktan iyiydi. En azından doğrunun ne kadarını söyleyebileceğin sana kalırdı.” (SG-3, s.70)

Yine aynı romanda, Elif gelecekte üniversiteye gidebilmek için para biriktirmesi gerektiğini düşünür çünkü ailesinin maddi durumu onu okutabilecek kadar iyi değildir. Elif, Meltem’in çalıştığı mankenlik ajansına gider ve orada bazı garip işler döndüğünü keşfeder. Daha sonra Elif ve diğer arkadaşları bu gizemi çözmek için aslında ajans adı altında bir organ mafyasının içine düşer. Hepsinin başı belaya girmiştir. Çok tehlikeli olaylarla karşılaşmışlardır. Elif’in telefon etmesi sayesinde kurtulsalar da Elif her şeyin kendi hevesleri yüzünden olduğunu düşünüp büyüklere doğruyu söyler:

“Teşekkürü hak etmedim Oktay Amca. Doğruyu söylemek gerekirse, arkadaşlarımla güç durumda kalması, aslında benim yüzümden oldu. Kolay para kazanma hevesine kapılmasaydım, bunlar başımıza gelmeyecekti.” (SG-3, s.226)

Süper Gazeteciler-4 romanında Yener yıllardır görmediği, annesinden boşanmış olan babasının düğününe gider. Hem de onunla arasındaki buzları eriteceklerdir. Fakat düğünün yapılacağı otele gider gitmez tuvalette bir takım belalı adamların konuşmalarına şahit olur ve başı belaya girmesin diye sağır numarası yapmak gelir aklına. Adamlar onun sağır olduğunu zannedince Yener’e zarar vermezler ve giderler.

Yener kurtulduğunu düşünür ama bu adamlar otelde sürekli karşlarına çıkmaktadır ve Yener babasına da sağır numarası yapmak zorunda kalır. Babası ile iletişimi çok kuvvetli olmayan Yener gerçeği bir türlü ona söyleyemez. Babasına geçmişten beri kızgın da olsa ona gerçeği söylemenin en doğru şey olduğunu düşünür:

“Haksızlık ediyordu. Doğru değildi. Kızgın da olsa, o babasıydı. Gerçeği anlatıp, başkalarına söylememesi için söz alabilirdi ondan.” (SG-4, s.55)

Süper Gazeteciler-4 romanının devamında Yener söylemek zorunda olduğu bir yalanın ardından daha birçok yalan söylemek zorunda kalmıştır. Artık yalanların içinden çıkamamakta işleri düzeltmeye çalışırken yeni bir yalana bulaşmak zorunda kalır. Bu yalanlara bir son vermenin vaktinin geldiğini düşünür:

“Her bulduğu fikir onu yeni bir yalana sürüklüyordu. Bu yalanların bir yerde durması gerekiyordu ama nasıl?” (SG-4, s.59)

Romanın devamında Furkan adındaki çocuk Selin’den hoşlanmaktadır ve Selin’e kaba mesajlar göndermektedir. Selin ise bundan çok rahatsızlık duymaktadır. İkisi yüz yüze geldiklerinde Selin Furkan’a yaptıklarının yanlış olduğunu söyleyerek ona gerçek duygularını ifade eder:

“ ‘Hoşlanmak başka, sahiplenmek başka,’ dedi Selin. ‘Sanki senin malınmışım gibi davranmam, arkadaşlarımı benden uzaklaştırmaya çalışman ne oluyor? Çok kabasın ve ben kaba biriyle arkadaşlık bile etmem, bırak beraber olmayı...’ ” (SG-4, s.243)

Biri Uzaylı Mı Dedi? romanının sonunda Başkan Postipidik yeteneklerini keşfedince Dünya’da kalmaya karar verir. Dünya’ya birlikte gelip maceralar yaşadığı Hex ve Nen ise Hexonya’ya döneceklerdir. Ayrılık zamanı geldiğinde, Hep kendi çıkarlarını düşünen başkan çocuklara planın onları Dünya’da bırakıp kaçmak olduğunu itiraf eder:

“İkiniz de çok sinir bozucu çocuklarsınız, ama yine de sizi burada bırakmayı düşündüğüm için üzgünüm.” (BUMD, s.123)

Yine Mi Uzaylı romanında çocuklar müzik öğretmenleri Allegro ile Dünya’ya Hex’in babasını kurtarmaya giderler. Bu yolculuk esnasında öğretmenleri, çocuklara dürüstçe tecrübesiz olduğunu ve Dünya’ya daha önce gitmiş olan Nen’in söylediklerini dinlemek zorunda olduklarını belirtir:

“Çocuklar, ben hem öğretmeniniz hem de sizden yaşça büyük biri olsam da, Nen, Dünya konusunda benden daha deneyimli. Bu nedenle ben dahil hepimiz Nen ne derse onun sözünü dinleyecek, onun kararlarına uyacağız anlaşıldı mı?” (YMU, s.99-100)

Esrarengiz Duman romanında, bütün arkadaşlarına karşı çok kaba davranan Pelin’e arkadaşı Merve yaptığı için yanlış olduğunu söyler:

“Tamam, artık kızarsan kız, senden mi korkacağım? Açıkça söylüyorum işte, bazen herkese çok kötü davranıyorsun. Her şeyi eleştiriyorsun. Sinirli ve huysuzsun. Ayrıca çok kırıcı oluyorsun. Ne zaman nasıl tepki vereceğini bilmediğimiz için yanında dikkatli konuşuyoruz ve...” (ED, s.118)

Devamında Merve açıklamalarını sürdürür:

“Yanlış anlama Pelin, seni hepimiz seviyoruz, ama bazen dayanılmaz oluyorsun. İlkokulda tanıyıp arkadaş olduğum o tatlı Pelin’i çok özleyorum.” (ED, s.118-119)

Esrarengiz Duman romanının devamında Merve, Pelin’in yaptığı bütün hataları ona bir bir söyler. Merve bu davranışlarının doğru olmadığını arkadaşına anlatmaya çalışır:

“Sen de kızın saçını kavrayıp, öğretmen odasından yürüttüğün makasla cart diye kesiverdin. Sence bu yaptığın doğru muydu?” (ED, s.119)

İlerleyen bölümlerde Pelin ile baş başayken Merve onun yaptığı bütün yanlışları söyler. Arkadaşına doğruları söylediği için rahatlamıştır:

“Merve durup soluklandı. Son bir yıldır arkadaşı için neler hissettiğini itiraf etmek zor da olsa, sonunda ona dürüst davranabildiği için rahatlamıştı.” (ED, s.120)

Esrarengiz Duman romanında Pelin’in babası Çin’de çalışırken Pelin’in annesi hastalanmıştır. Tedavisi çok zor olan bu hastalığa çare bulan doktor bir şart koşar: Ayhan Bey Çin’de ilaçlarla ilgili çalışma yapmayacaktır. Ayhan Bey eşinin iyileşmesi üzerine sözünde durur:

“O sırada ne işimi ne de geleceğimizi düşünebilecek durumdaydım. Tek istediğim, annenin iyileşmesiydi. Onlara verdiğim sözü tuttum, Şanghai’daki zamanımı hemen hemen hiçbir şey yapmadan geçirdim.” (ED, s.136)

Akal’ın incelenen çocuk romanlarının hemen hepsinde doğruluk değeri ele alınmıştır. Yazarın oluşturduğu karakterler, olaylar karşısında dürüst bir tutum sergileme eğilimindedir. Doğruluk ve dürüstlükten uzaklaşan roman kahramanları ya uyarılmış ya

da emellerine ulaşamamışlardır. *Kırmızı Arabanın Hayaleti* romanında doğruluk ve dürüstlük değerine ilişkin kahramanların söz ya da davranışlarına rastlanmamıştır. Ancak bu romanda sezdirme yoluyla insanların doğruluk ve dürüstlükten ayrıldıkları zaman olumsuz durumlarla karşılaşacağı aktarılmıştır.

4.7.4. Empati Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar

Türkçe Sözlük (TDK, 2011, s.796)'te duygudaşlık diye tanımlanan empati insanı sosyalleştiği tüm ortamlarda sahip olması gereken en önemli yetidir. İnsan toplum içinde farklı rollere bürünüp farklı konumlara gelir, çeşitli insanlarla ilişkiler kurar. Bu ilişkiler esnasında duygulardan oluşmuş insanı çözmek hiç kolay değildir. Empati yeteneği olan birey, karşısındakinin yerine kendini koyarak, olaylara onun bakış açısıyla bakar, o kişinin duygularını ve düşüncelerini doğru olarak anlayabilir, hisseder ve bu durumu ona iletir (Seyyar, 2003, s.120). Empati kuran kişi tüm bunları yaparken sevgilerini kullanır ve şefkatli bir tutum takınır.

Empati hayatın her alanında kullanılması gereken bir yeti ve değerdir. Empatinin olmadığı yerde iletişimsizlik ortaya çıkar. Bu da toplum içinde çatışmalara yol açar. Birbirini anlamayan bireylerin oluşturduğu bir toplumda bencilliğin en ileri seviyede olduğu gözlenebilir.

Empati kişilerarası ilişkileri güçlendirir ve anlaşmayı sağlar. Empati kurabilen kişiler toplumda saygı görür ve empati yeteneğine sahip kişilerden oluşan toplumlar sorunlarla daha kolay başa çıkarlar.

Aytül Akal'ın çocuk romanlarının çoğunda empati değerine rastlanmaktadır. Empati değerinin dağılımı aşağıda Tablo 4.24'te gösterilmiştir.

Tablo 4.24: Aytül Akal’ın Romanlarında Empati Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: Empati
	Sayfa
Süper Gazeteciler	59
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	66
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	-
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	71, 83, 97, 121, 244-245
Biri Uzaylı Mı Dedi?	28, 29
Yine Mi Uzaylı?	28, 103
Kırmızı Arabanın Hayaleti	-
Esrarengiz Duman	121, 177, 184, 187

Süper Gazeteciler-1 romanında Oğuzcan Selimoğlu adındaki şarkıcı ondan daha ünlü olan Altay Şen’e benzemektedir. Oğuzcan Selimoğlu, Altay Şen’in baskılarına maruz kalır ve şarkıcılık kariyerinde istediği yere ulaşamaz. Oğuzcan Selimoğlu çok güzel bir sese sahip olmasına rağmen sürekli Altay Şen’e benzetilince çok üzülmemektedir. Bu duruma bir kez de Evren ve Yener de şahit olurlar. Çocuklar da Oğuzcan Selimoğlu’nun neler yaşadığını empati yaparak anlamaya çalışırlar:

“Ünlü bir sanatçının benzeri olmak ve hep onun gölgesinde kalmak hiç de hoş bir durum olmasa gerekti. Üstelik dün akşamki haberden hatırladığı kadarıyla bu adamın sesi de Altay Şen kadar güzeldi. Ama Altay Şen hayatta olduğu sürece onun kadar ünlü olabilmesi olanaksızdı.” (SG-1, s.59)

Süper Gazeteciler-2 romanında apartman görevlisi olan Elif’in annesi Sümbül Hanım yeni bir ek iş bulur. Sümbül Hanım artık hem vaktini değerlendirecek hem de maddi olarak ailesine daha çok katkıda bulunacaktır. Sümbül Hanım günlerce bulduğu işin sevincini yaşar fakat öğrenir ki bu iş sadece 10 günlüktür. Sümbül Hanım işin bu kadar kısa süreli olduğunu duyunca çok üzülür. Elif annesinin duygularını çok iyi anlar ve onu teselli eder:

“Elif annesinin üzüntüsünü anlıyordu.

“Üzülme anne. Kısa da olsa iş iştir. Daha iyilerini de bulursun.” (SG-2, s.66)

Süper Gazeteciler-4 romanında Yener babasının yanına gittiği otelde başına gelen talihsiz bir olay yüzünden duyma engelli numarası yapar. Fakat yalan yalanı doğurur ve Yener uzun süre duyma engelli numarası yapar. Bu rolün içindeyken duyma engellilerin hangi zorlukları yaşadığını daha iyi anlar:

“Emin ol, hiç, eğlenceli değil. Duyup duymamış gibi yapmak zor, gerçekten duymamak kim bilir ne kadar zor...”(SG-4, s.71)

Süper Gazeteciler-4 romanının devamında Yener’in duyma engelli olduğunu bilenler, o dudak okumasın ve söylenenleri anlamasın diye bazen ağızlarını elleriyle kapatarak konuşurlar. Bunu fark eden Yener hemen okuldaki arkadaşı Okan’ı düşünür. Okan duyma engellidir. Yener, insanların Okan’a da böyle davranılıp davranılmadığını düşünür ve Okan’ın bu durumda ne kadar kötü hissedebileceğini daha iyi anlar:

“Yener’den söz ederken dudak hareketlerini görmesinler diye de, akıllarınca elleriyle ağızlarını örtüyorlardı... Yener, Okan’ı düşündü. Her zaman bu tür davranışlarla karşılaşılıyor muydu acaba? Döndüğünde onu daha sık arayarak arkadaşlıklarını geliştirmeye karar verdi.” (SG-4, s.83)

Romanın devamında Selin’den hoşlanan Furkan, Selin’e kaba mesajlar göndermeye devam eder. Furkan kızların maço erkeklerden hoşlandığını düşünmektedir ve bunu da filmlerden öğrenmiştir. Bunu duyan Selin çok güler. Kızları anlayabilmek için önce kendi kişiliğini geliştirmesi gerektiğini belirtir. Hem kendini hem başkasını anlamanın en iyi yolu çok kitap okumaktan geçmektedir Selin’e göre:

“ ‘O zaman önce kendi kişiliğini geliştir, başkalarına değer vermeyi öğren.’
‘Bu yaşta bu olgunluğunu nereden buluyorsun sen?’
‘Bilmem... Belki çok okuduğum, çevremdeki insanların duygularına dikkat ettiğim, yaşamı anlamaya çalıştığım içindir.’” (SG-4, s.244-245)

Biri Uzaylı Mı Dedi? romanında Hex’in annesi o daha doğarken ölmüştür. Bunun burukluğunu hep yaşayan Hex, şimdi de Dünya’daki tehlikeli görevleri yüzünden babasını kaybetme korkusuyla karşı karşıya kalır. Nen arkadaşının hislerini anlamaya ve ona destek olmaya çalışır:

“Yan gözle Hex’e baktı. Hex’in annesi yoktu. Babası da ölürse, arkadaşının neler hissedebileceğini anlamaya çalıştı.” (BUMD, s.28)

Biri Uzaylı Mı Dedi? romanında herkesin birbirine empati ile yaklaşması için bazı uygulamalar vardır. Bu uygulamalardan birine göre Hexonya’da doğum esnasında annesini kaybeden çocuklara Hex adı verilir. Böylece diğer Hexonyalılar, Hex adındaki çocuklara empati ile yaklaşır onların duygularını anlamaya çalışır:

“Herkes, Hex’in adından, annesinin öldüğünü anlayabilirdi, çünkü yalnızca annesini doğumda kaybetmiş olan çocuklara isim olarak, ülkelerin ilk hecesi verilebilirdi. Böylece hangi yaşta olursa olsun, çevresindekiler onun başına gelenleri bilir, eksikliğini duyduğu anne sevgisini vermeye çalışırdı.” (BUMD, s.29)

Yine Mi Uzaylı? romanında Hex’in babasını bulmak için Dünya’ya giden çocuklar orda maceralar yaşarlar ve eğlenirler. Ama bir yandan da kendilerini kötü hissederler çünkü oraya çok üzgün olan Hex için gitmişlerdir. Çocuklar arkadaşlarıyla empati kurarak, bir an eğlendikleri için kendilerinden utanırlar:

“ ‘İyi ki Hex’e haber vermedik,’ diye geçirdi aklından. ‘O da gelmek isterdi. Eğlendiğimi fark ederse de üzülürdü. Ne de olsa, aramak için yola çıktığımız kişi, onun babası...’” (YMU, s.103)

Esrarengiz Duman romanında Merve, arkadaşı Pelin ile konuşmaktadır. Pelin okulda çok hırçın, anlayışsız bir kızdır. Merve Pelin’e tatlı bir dille eskiden böyle biri olmadığını, hatalarını anlatır ve artık kendine çeki düzen vermesi gerektiğini söyler. Pelin de arkadaşını dinleyince neden böyle davrandığını sorgulamaya başlar. Sonra davranışlarındaki değişikliğin ve tutarsızlığın sebebinin küçükken Çin’de soluduğu ve onun ergenliğe girmesini engelleyen esrarengiz duman olduğuna karar verirler. Merve arkadaşını anlamaya çalışır ve onunla empati kurar:

“Ama artık seni daha iyi anlıyorum Pelin. Bütün bu olumsuz tavırların nedeni, duygularını denetlemekte zorlanman. O şey yüzünden... Şey...” (ED, s.121)

Romanın devamında Pelin bir çete tarafından kaçırılır ve sonra serbest bırakılır. Pelin’in kaçırılmasına sebep olan kişinin Çin’deki tanıdıkları Lei olduğuna karar veren aile hep birlikte Çin’e Lei ile görüşmeye giderler. Yıllar geçmiş Lei’nin de çocuğu olmuştur. Pelin’in annesi Lei’ye neden böyle bir şey yaptığını kendisiyle empati kurması gerektiğini söyler:

“Kaçırılan senin çocuğun olsaydı neler hissederdin, bir düşünsene. Kendini benim yerime koy.” (ED, s.177)

İlerleyen bölümlerde Lei Pelin'in kaçırılmasını istemediğini, olayların onun kontrolü dışında geliştiğini belirtir. Çünkü bu çete Lei'yi eğer Pelin'in yerini söylemezse, kızını öldürmekle tehdit eder. Çaresiz kalan Lei de Pelin'in adresini vermiştir. Onun çaresizliğini Esin Hanım da anlar ve Lei ile empati kurar:

“ ‘Seni anlıyorum,’ dedi. ‘İnsan çocuğu için her şeyi yapabilir. Ben de olsam, farklı davranmazdım.’” (ED, s.184)

Esrarengiz Duman romanın sonunda Pelin fiziksel olarak yaşlılarından çok geride kalmasının derdinden anne ve babasını anlamaya çalışmayı hiç düşünmediğini fark eder. Pelin o kadar bencil ve hırçın olmuştur ki zor şartlarda çalışıp onun gönlünü hoş tutmaya çalışan anne ve babasıyla ancak yıllar sonra empati kurabilmiştir:

“Son zamanlarda kendi sorunlarıma öylesine odaklanmışım ki, bunca yıl sizin neler yaşadığınızı fark etmemişim.” (ED, s.187)

Yazarın kitaplarında empati değeri karşısındaki bulduğu duruma kendini koyup onun hissettiklerini anlamaya çalışan karakterler aracılığıyla okuyucuya aktarılmıştır. Özellikle *Esrarengiz Duman* roman kahramanı Pelin, roman boyunca bazı hatalar yapmaktadır. Pelin empati kurmayı öğrendiği anda yaşamında olumlu değişiklikler meydana gelmeye başlar. Romanların çoğunda çevresindekilere karşı empati kuran kahramanlar mutluluğu yakalar.

4.7.5. Fedakârlık Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar

Fedakârlık bir şey uğruna en kıymetli şeyini vermekten çekinmeme, el açıklığı, kendini diğer insanlar için feda etmektir Fedakâr insanlar karşılık beklemeden muhtaçlara maldan, paradan cömertçe ve güler yüzle verir (Seyyar, 2003, s.129). Fedakâr insanlar her zaman paylaşmayı seven, cömert insanlardır. Fedakârlık sadece mal paylaşmak değil duygularını, zamanını, çabasını da paylaşmak olarak algılanabilir. İnsan sosyal bir varlık olduğuna göre toplum içinde fedakâr insanlara her zaman ihtiyaç vardır ve bu insanlar toplumda her zaman sevilen ve saygı gören şahsiyetlerdir. Fedakâr kişiler bencillikten uzaktır.

Aytül Akal’ın çocuk romanlarında fedakârlık değeri Tablo 4.25’teki gibi bir dağılım göstermiştir.

Tablo 4.25: Aytül Akal’ın Romanlarında Fedakârlık Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: Fedakârlık
	Sayfa
Süper Gazeteciler	-
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	20, 52, 238
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	143
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	-
Biri Uzaylı Mı Dedi?	35
Yine Mi Uzaylı?	-
Kırmızı Arabanın Hayaleti	-
Esrarengiz Duman	47, 114, 181, 184, 188

Süper Gazeteciler-2 romanında Elif’in annesi ek bir iş bulmuştur. Zaten kendi işiyle ve ev işleriyle yeterince yorulan Sümbül Hanım bu işi de sırf çocuklarına iyi bir gelecek sağlamak için fedakârca ve gönülden yapmak ister:

“Sümbül Hanım yorgundu ama mutluydu. Apartmanın öğle servisini de bitirdikten sonra yapabileceği ek bir iş bulmuştu.” (SG-2, s.20)

Romanın devamında, Evren ve Yener kendi çabalarıyla bir gazete çıkartmaktadırlar. Çok sevdikleri bu gazeteyi çıkartmak için ise kimseden para istemezler. Sadece harçlıklarından fedakârlık yaparak gazetenin basım ve çoğaltma masraflarını karşılarlar:

“Süper Gazete’nin parası yok ki! Gazeteyi çıkartmak için zaten ikimiz de bütün harçlığımızı ortaya koyuyoruz.” (SG-2, s.52)

Süper Gazeteciler-3 romanında Harun isimdeki çocuk mankenlik ajansında çalışma vaadiyle kandırılıp organ mafyasının eline düşmüştür ve kayıptır. Harun üniversiteye gidebilmek için para biriktirmek zorundadır bu yüzden okuldan sonra bu işte çalışmaya başlamıştır. Ama Harun artık kayıptır. Annesi perişandır. Harun’un bulunmasını ve evine dönmesini ister. Anne oğlu için bütün fedakârlıkları yapmaya hazırdır:

“Harunum, canım oğlum, neredeyse dön gel. Ben pazarda limon satar da yine seni okuturum. Darda açıkta bırakmam seni.” (SG-3, s.143)

Biri Uzaylı Mı Dedi? romanında Hexonya başkanı Postipidik tehlikeli bir görev için Dünya'ya giderken yanında küçük bir Hexonyalıyı da götürecektir. Okul çocuklarının arasından minik bir kız olan Nen'i seçer görev için fakat arkadaşı Hex, Nen'in korkusunu anlar. Hex öne atılır ve fedakârca davranarak Nen'in yerine Dünya'ya gitmek istediğini söyler:

“Arkadaşının korkudan taş kesilmiş halde başkana bakakaldığını gören Hex, hemen atıldı: ‘Onun yerine ben geleyim başkanım.’” (BUMD, s.35)

Esrarengiz Duman romanında Pelin'in soluduğu dumanın yarattığı olumsuz etkinin tedavisi için Lei, sevgilisi Hong-li'den bir ilaç yapmasını ister. Hong-li Eğer bu ilacı hocasına verdiği yemine karşı gelip gizli gizli yaparsa çok sevdiği doktorluk mesleğine veda edecektir. Hong-li sevgilisini kıramaz ve onun isteğini yerine getirerek kendi mesleğinden vazgeçer:

“Hong-li, sevgilisini kırmak istemiyordu ama onurlu bir gençti. Hocasına verdiği yemine karşı gelmesi, onun için mesleğinden vazgeçmesi anlamına gelecekti.” (ED, s.47)

Esrarengiz Duman romanında Pelin çete tarafından kaçırılır ve aileden fideye istenir. Pelin'in annesi Esin Hanım kızının sağ salim dönmesi için canını bile feda edeceğini söyler:

“Esin Hanım, Pelin'i sağ salim geri almak için her şeyi yapabilirdi. İsteseler, kendi canını vermekte bir saniye tereddüt etmezdi.” (ED, s.114)

Esrarengiz Duman romanında Pelin, kendi ailesinin ve Lei'nin ailesinin başlarından geçenleri düşünür. İki aile de Pelin için hayatlarında bazı şeylerden fedakârlık yapmışlardır:

“Her iki ailenin de çektiği sıkıntıları, yaşadıkları üzüntüleri geçirdi aklından. Babası sevmediği bir işte çalışıp onu okutmaya çabalamış, annesi her tersliğini gülümseyerek karşılamış, Hong-li ise mesleğini bırakmak zorunda olacağını bile bile ona ilaçlı şeker hazırlamıştı.” (ED, s.181)

Yazarın çocuk romanlarında fedakârlık maddi sıkıntı çeken annelerin çocuklarını okutmak için pek çok işte birden çalışmayı göze almaları, aile büyüklerinin çocuklarını mutlu etmek için maddi ve manevi zorluklara katlanmaları, arkadaşların birbirlerini korumak için harcadıkları fiziksel çaba gibi alt başlıklarda incelenmiştir. Fedakâr aile

bireyleri ve fedakâr arkadaşlar önünde sonunda hak ettikleri değeri kazanmıştır ve çevrelerindekiyelerinin hayatlarına önemli yönler vermiştir.

4.7.6. Paylaşımçı Olma Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar

Paylaşmak insan olmanın bir gereğidir. Paylaşmak; aralarında bölüşmek, pay etmektir (TDK, 2011, s.1903). İnsanlar maddi ve manevi pek çok şeyi paylaşabilirler. Paylaşmak cömertliğin, iyiliğin ve yardımseverliğin göstergesidir. Bencil olmamak, kendinden başkalarına da değer vermek hayatı daha yaşanılır kılar. Paylaşmak insanın manevi yönünü güçlendirir, insan ilişkilerini pekiştirir.

Aytül Akal’ın çocuk romanlarından dördünde paylaşımçı olmak değerine değinilmiştir. Değerin dağılımı Tablo 4.26’da gösterilmiştir.

Tablo 4.26: Aytül Akal’ın Romanlarında Paylaşımçı Olma Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: Paylaşımçı Olmak	
	Sayfa	
Süper Gazeteciler	-	
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	-	
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	-	
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	-	
Biri Uzaylı Mı Dedi?	15	
Yine Mi Uzaylı?	-	
Kırmızı Arabanın Hayaleti	-	
Esrarengiz Duman	36, 76	

Biri Uzaylı Mı Dedi? romanında Hex’in babası Ozezi bilim adamıdır. Ozezi işi gereği yeni icatlarla tanışır her gün. Ozezi bu icatları oğluna da tanıtmak için eve de götürür. Bu heyecanı oğluyla paylaşır.

“Bay Ozezi, her yeni buluşu mutlaka eve getirir, oğluna da gösterirdi.” (BUMD, s.15)

Esrarengiz Duman romanında Çinliler değişik karışımlar hazırlayarak çeşitli hastalıklara çareler bulmaktadır. Fakat bu karışımların formüllerini insanlık ile paylaşmaları gerekirken onlar formülleri gizlemeyi tercih eder:

“Bunları bir an önce cömertçe insanlığın hizmetine sunmaları gerekirken, kullandıkları hammaddeleri eksik ya da yanlış bildiriyor, karışımların formüllerini tüm dünyadaki ilaç üreticilerinden gizliyorlardı.” (ED, s.36)

Pelin’in esrarengiz dumanı soluduktan sonra büyümesi yavaşlamıştır. Pelin bunu kimseyle paylaşmaz. Git gide kaba ve içe kapanık bir kız olmaya başlar. Pelin ve Merve çete tarafından kaçırıldıkları zaman bir odaya kapatılırlar. Merve ve Pelin bu odada dertleşirler. Pelin arkadaşına bu sırlarını anlatır ve içindekileri paylaştıkça rahatlar.

“Pelin bu konuyu ilk kez biriyle paylaşıyordu, az da olsa rahatlamış gibiydi.” (ED, s.76)

Akal’ın çocuk romanlarında “paylaşımçı olma” değeri daha çok aile bireyleri arasında ve arkadaşlar arasında karşımıza çıkar. Birbirini seven kahramanlar maddi ve manevi her şeyi paylaşır, paylaşmaktan mutlu olurlar aynı zamanda karşılarındakini de mutlu ederler

4.7.7. Sevgi Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar

Sevgi, insanı bir şeye ya da bir kimseye karşı yakın ilgi göstermeye yönelten duygudur (TDK, 2011, s.2081). Sevgi sadece insanlar için değil pek çok canlı için hayati önem taşıyan bir duygudur. Sevgi insanlar başta olmak üzere canlılara yaşama sevinci veren güzel bir duygudur.

Sevgi insan ruhunda bulunan değerli ve olumlu bir yetenektir. Her şeye sevgi ile yaklaşmak nefreti yok eder, bütün kötülük ve olumsuzlukları ortadan kaldırır. Sevgisizlik durumunda ise yalnızlık, yıkım ve umutsuzluk ortaya çıkar.

Sevgi değeri Aytül Akal’ın her romanında en çok değindiği değer olarak dikkat çekmektedir. Sevgi değerinin romanlardaki dağılımı aşağıda Tablo 4.27’de ele alınmıştır.

Tablo 4.27: Aytül Akal’ın Romanlarında Sevgi Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: Sevgi
	Sayfa
Süper Gazeteciler	19, 22, 22, 90, 141, 145
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	20, 26, 28, 31, 32, 65, 97, 122, 164, 167, 169, 188
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	27, 41, 42, 42, 57, 58-59, 125
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	14, 30, 32, 52, 87, 97, 172, 178, 193, 226, 278
Biri Uzaylı Mı Dedi?	29, 43, 43, 45
Yine Mi Uzaylı?	16, 40, 43, 58
Kırmızı Arabanın Hayaleti	65, 165
Esrarengiz Duman	45, 75, 114, 132, 133-134, 175, 181, 187, 187, 188,188,188

Süper Gazeteciler-1 romanında Yener ve annesi birlikte yeni bir eve taşınır. Yener daha çok küçükken annesi ve babası ayrılmıştır. Yener’in annesi tek başına ev geçindirerek çocuğunu büyütülmektedir. Hayatın yükü hep annesinin omuzlarında olmuştur. Yeni evlerine taşındıklarında annesinin gülümseyen yüzüne sevgiyle bakıp yaşadıkları zorlukları düşünür Yener:

“Yener annesinin yüzüne hayretle bakmıştı. Uzun süredir onu böylesine içten, doya doya gülerken gördüğünü hatırlamıyordu. Belki de perili olan ev karşıda ya da yan bahçede değil, tam da onların kiralamak istedikleri evdi. Ve bu iyilik perileri sayesinde annesinin gözleri ilk kez ağlamaktan değil, gülmekten yaşarmıştı.” (SG-1, s.19)

Yener ve annesinin birlikte taşındıkları ev kuş cıvıltılarıyla dolu bir bahçeye bakmaktadır. Doğayı ve hayvanları çok seven aile bu eve taşındıkları için çok mutludurlar:

“Belki de yalnız kendi değil, bu sokakta, bu mahallede, bu kentte, hatta bu ülkede yaşayan herkes bunu düşünmeliydi. Acaba kaç kuşun sesini duyabiliyoruz? Kaç kuşu tanıyoruz?” (SG-1, s.22)

Süper Gazeteciler-1 romanının ilerleyen bölümlerinde Evren doktor olan babası Mustafa Bey ile sohbet etmektedir. Evren dünyada işleri robotların yapmasının hayalini kurar ama hiçbir robotun babası kadar başarılı bir iş çıkaramayacağını söyler. Babasına sevgiyle sarılır:

“Babacığım, senin yerine on robot da yapsalar senin yaptığın işi yapamazlar. Sen bir tanesin!” (SG-1, s.90)

Aynı romanın devamında Seher Hanım oğlu Yener’de davranış değişiklikleri olduğunu düşünür. Davranış değişikliklerinin sebebini ergenlik olarak gören Seher Hanım oğlunun yanlış davranışlarda bulunup karakterinin değişmesinden korkar. Yener ile bu konuyu konuşunca anne-oğulun arası gerilir fakat ikisinin de birbirlerine duydukları sevgi tartışmanın büyümeden bitmesini sağlar:

“Seher Hanım, yalnız bir kadın olduğunu ve oğlunu tek başına eğitmeye çalıştığını hatırladı, sesi titremeye başladı. Yener annesinin üzülmesini istemedi.

‘Anneciğim, boşuna endişeleniyorsun. Ben öyle kolay kolay bir günden ertesi güne değişecek biri değilim. Hem okulda rehber öğretmenler var. Senin çözemeyeceğin sorunlar olursa onlara danışırım.’” (SG-1, s.141)

Yener bir istediğini yerine getiren annesine sarılır ve ona sevgi dolu sözcükler söyler:

“ ‘Sen harika bir bankacısın anneciğim.’

Yener annesinin yanaklarından öptü. Bu beklenmedik sevgi gösterisi karşısında duygulanan annesi onu kucaklayıp sevmek isteyince de o anda hatırlamış gibi hemen yerinden fırladı.” (SG-1, s.145)

Süper Gazeteciler-2 romanında bir gün Elif’in kardeşi Arif kendi üstüne salça sürerek ablasının okuldan gelmesini bekler. Ablası gelince Arif ölü taklidi yapar ve Elif çok korkar. Elif şaka olduğunu anlayınca, hem Arif’in şakasına hem de salçayı bitirip her yeri kirletmesine çok kızar. Çocuklar biraz tartıştıktan sonra annelerini üzmemek için hemen barışıp birbirlerine sevgiyle sarılırlar.

“Annelerini üzmeyi hiç istemezlerdi. Her ikisi de susmayı yeğledi. Ne ziyan olan salçadan söz etmenin yeri vardı, ne de sokak kapısının neden açık kaldığından. İki kardeş sevgiyle kucaklaştılar.

‘Merak etme anne. Ben kardeşimle ilgilenirim. Onu seviyorum.’” (SG-2, s.20)

Elif ve Selin’in hemen hemen aynı yaşlarda birer erkek kardeşleri vardır. Kızlar sık sık kardeşleriyle kavga etmektedir. Kızlar birbirlerine kardeşlerini şikâyet ederler, onlardan çok bunaldıklarını söylerler. Fakat bir an kardeşlerinin olmadığını düşünüp söylediklerinden utanırlar, sonunda itiraf ederler: çok yaramaz da olsalar kızlar kardeşlerini çok sevmektedir.

“Ya aslında benimkinin canavarlığına bakma sen. Çok şeker çocuktur. Çok da iyi kalplidir. Severim miniği.’

‘Ona bakarsan ben de kardeşimi çok severim...’” (SG-2, s.26)

“Kardeşini düştüğü komik durumdan kurtarmanın tek çaresi olarak, kendi başına da aynı şeyin geldiğini söylemenin doğru olacağını düşünmüştü. Düşündüğü doğru çıktı. Arif hemen sakinleşti.” (SG-2, s.31)

Aynı romanda Elif ve kardeşi Arif yine kendi aralarında tartışmaktadır. Elif Arif’e kirlettiği giysileri yıkayıp asmasını söyler. Arif giysileri yıkar ama asmaya çalışırken giysiler hemen yere düşer. Ablası da onun bu haline sevgi ve şefkatle yaklaşır nasıl asılacağını gösterir. Onları izleyen annesi çocuklarını birbirine sarılmış bir şekilde görünce içi mutlulukla dolar:

“Sümbül Hanım, birbirlerine sarılmış yürüyen iki kardeşin ardından mutlulukla baktı.” (SG-2, s.32)

Süper Gazeteciler-2 romanın devamında Elif evde kitap okumaktadır ve annesi Sümbül Hanım o gün yeni başladığı işten gelir. Elif annesini görünce hemen sarılıp onu öper.

“Annesini görünce hemen yerinden fırladı; koşup yanaklarından öptü.

‘İlk iş günün nasıldı anneciğim?’” (SG-2, s.65)

Daha sonrasında belediye arazisinde çocuk parkı yapılacakken kaçak şampuan dolmuş merkezi kurulmuştur. Elif ve arkadaşları bu olayın ardındaki gizemi çözüp o iş yerini yıktırmak için uğraşırlar. Elif içten içe bunun olmasını istemez çünkü ek iş olarak annesi şampuan dolmuş merkezinde çalışmaktadır. Eğer annesini işi biterse annesi çok üzülür. Elif de çok sevdiği annesinin üzülmesini istemez:

“Bencilce düşünmüştü, farkındaydı. Ama annesinin üzülmesine dayanamazdı.”
(SG-2, s.97)

Romanda ilerleyen bölümlerde Yener ve Evren başkanın kaçırılan oğlunu ararken Perili Ev’e gizlice girerler. Saklandıkları yerde kötü adamların konuşmalarını duyarlar: adamlar ortalıkta dolaşan kedilerden rahatsız olurlar ve yavru kedileri öldürmek isterler. Hayvanları çok seven çocuklar hemen kedileri kurtarmak için plan yaparlar:

“Evren dehşet içinde kaldı. Zavallı kedi yavruları büyük tehlike içindeydi... Sessiz adımlarla bodruma döndü. Kedi yavrularını bir an önce oradan çıkartması gerekiyordu.” (SG-2, s.167)

Sonrasında kedileri kurtaran çocuklar onlara süt alıp kedilerin karınlarını da doyururlar. Çocukların kalbi o kadar sevgi doludur ki başkanın oğlundan önce kedileri güvenli bir yere getirmişleridir:

“Kedilerin aç olabileceğini düşünen Evren, bir koşu Bakkal Nazmi’ye gidip, bir şişe süt aldı.” (SG-2, s.169)

Süper Gazeteciler-2 romanının son bölümlerinde Perili Ev’in önüne gelen Arif anne kediyi acı acı miyavlarırken görür ve kediye çok üzülür. Arif kedinin yavrularını kaybettiğini düşünür.

“Kedi bir kapının önünde durup miyavladı. Arif hayvanları çok severdi; kediye çok acıdı.”

“Herhalde yavruları vardır. Baksanıza nasıl ağlıyor; onu burada bırakmayalım.” (SG-2, s.188)

Süper Gazeteciler-3 romanında Selin’in babası maddi getirisi iyi olan bir işte çalışmaktadır. Annesinin çalışıp para kazanmasına gerek yoktur. Ama annesi Mercan Hanım mesleğini çok seven bir öğretmendir ve işini bırakmayı asla düşünmez:

“Gerçi Mercan Hanım da çalışıyordu, ama bildiği kadarıyla onun çalışmasının nedeni para değil, mesleği sevmesiydi.” (SG-3, s.41)

Aynı romanda Selin ve Murat’ın babaları Oktay Bey’in doğum günüdür. Selin babası için doğum günü pastası hazırlatır ve babası ile annesini gelmesini bekler. Önce annesi gelir, kızının pastayı hazır ettiğini görünce çok sevinir onu öper. Selinlerin sevgi dolu, sıcak bir aileleri vardır:

“Doğum günü için her şeyin hazır olduğunu görünce Selin’i sevinçle kucaklayıp öpmüştü.” (SG-3, s.42)

İlerleyen bölümlerde Meltem adında bir kız ortaya çıkar ve babasının Oktay Bey olduğunu iddia eder. Selin’in annesi Mercan Hanım ve babası Oktay Bey düşünmek için bir süre ayrı kalmaya karar verirler. Bu süre içerisinde Selin bir türlü inanmak istemez babasının başka bir kızı daha olduğuna. Babasına kızgındır ama yine de onu çok sevmektedir:

“Ne olursa olsun. Babasıydı o. Selin onu seviyordu.” (SG-3, s.57)

Romanda Selin aniden ortaya çıkan üvey kardeş sorunuyla boğuşmaktadır. Acaba Meltem adındaki kız yalan mı söylemekte diye Selin gizemleri çözmeye çalışmaktadır. Bu zor günlerde onu çok seven ve düşünen arkadaşları Selin'in kafası başka şeylerle meşgul olsun diye telefonla ona dersler hakkında sorular sorarlar:

“Eve döner dönemez Selin’i arayıp, ders konusunda telefonda yardımcı olabilir miyiz diye soralım. Bu fırtınalı günlerde arkadaşlığımıza gereksinimi vardır aslında, dersi bahane olarak öne sürmüştür.” (SG-3, s.58-59)

Elif ailesinden gizli mankenlik ajansına gitmiş ve yanında Arif’i de götürür. Arif ajansta ikram edilen meyve suyunu içince kusar. Elif ailesine haber vermekten korkmuştur çünkü çok sert bir babası vardır. Elif babası doktor olan arkadaşı Evren’i arar ve onlardan yardım ister. Evren ve babası onlara yardımcı olur. Bu esnada Elif’in çaresizliğini gören Evren, her zaman yanında olan babasına sevgiyle bakar.

“Evren, bir an sevgi ve minnetle baktı babasına. Hayatta ne yanlış yaparsa yapsın, babasına söyleyebileceğini ve ondan yardım isteyebileceğini düşündü.” (SG-3, s.125)

Süper Gazeteciler-4 romanında Yener’in annesi ve babası yıllar önce ayrılmıştır. Yener neden ayrıldıklarını sorar. Annesi ise bu konu hakkında konuşmak istemez ve şu an oğluyla birlikte yaşamaktan çok mutlu olduğunu söyler. Anne oğul birbirine sevgiyle sarılır.

“Yener kalkıp annesine sarıldı. ‘Evet anne, mutluyum. İnan mutluyum...’” (SG-4, s.14)

Yener yıllardır görmediği babasının düğününe giderken annesi valizine bir sürü kıyafet koymuş ve onu sıkı sıkı tembihlerle bunaltır. Yener annesine kırıcı sözler söyler. Annesini çok seven Yener söyledikleri için çok üzülür ve ona sıkı sıkı sevgiyle sarılır.

“Annesi ses çıkarmamış, Yener ise ağzından kaçan sözlere pişman olmuştu, ama artık yapabileceği bir şey yoktu. ‘Seni özleyeceğim. Canım annem benim...’ diye sıkı sıkı sarılıp yanaklarından öperek unutturmaya çalışmıştı sözlerini.” (SG-4, s.32)

Devamında Yener yıllardır görmediği babasına onları terk edip gittiği için kızgındır. Şimdi onunla ilk karşılaşmasında hiç kıpırdamadan duracağını, ona sarılmayacağını hayal eder. Ama öyle olmaz baba oğul ilk karşılaşmada sevgiyle birbirine sarılır:

“Ardından koşarak sarıldı babasına. Bir süre öylece kalakaldılar. Otel görevlisi baba oğlu baş başa bırakıp ortadan kayboldu.” (SG-4, s.52)

Süper Gazeteciler-4 romanında Selin’in yaşlı halası onlara misafirliğe her gelişinde evlerindeki mobilyaların yerini değiştirir. Selin ve ailesi halayı sevdiklerinden onu üzmemek için ona kötü bir şey demezler ama hala gidince eşyaları eski yerine geçirirler:

“Zehra halayı üzmemek için bir şey söylemezlerdi; ama o, valizini alıp çıkar çıkmaz hep birlikte evi eski haline getirirlerdi...”(SG-4, s.87)

Aynı romanda Evren sınıf arkadaşı Elif’e karşı arkadaşlığın ötesinde farklı bir sevgi hissetmektedir. Bazen Elif ile konuşurken bu tuhaf duygu onu utandırmakta ve yüzünün kızarmasına sebep olmaktadır:

“Evren önceki akşam Elif’le neler konuştuğunu anlatırken elinde olmadan kızardı. Yalnızca olayları aktarmak için değil, sesini duymak için de aramıştı Elif’i, ama arkadaşlarına bunu söyleyemezdi.” (SG-4, s.172)

İlerleyen bölümlerde Selin halasıyla birlikte Yener’in babasının düğününün yapılacağı otele tatile gelirler. Selin halasıyla bu otelde pek çok macera yaşar ve sırlarını paylaşır. Zaten birbirini çok seven hala ve yeğen artık birbirlerine daha da yakınlaşırlar:

“Ama şimdi Selin, ikisinin arasında hala-yeğen ilişkisinin de ötesinde bir dostluk doğduğunu hissediyordu.” (SG-4, s.193)

Süper Gazeteciler-4 romanının son bölümlerinde başına gelen bir aksilik yüzünden duyma engelli taklidi yapan Yener yıllar sonra ilk kez gördüğü babasına bile yalan söylemek zorunda kalır. Nihayet romanın sonunda tüm gerçekler ortaya çıkar suçlular yakalanır. Yener’in duyma engelli taklidi yapmasına gerek kalmaz ve babasına gerçekleri anlatır. Babası da onu her haliyle çok seveceğini söyleyerek sarılır:

“Yener’e sarıldı, ‘Bilmeni isterim... Engelli olup olmaman sana olan sevgimi değiştirmezdi,’ diye fısıldadı, oğlunun iki yanağından öptü.” (SG-4, s.278)

Biri Uzaylı Mı Dedi? romanında annesi olmayan çocukların isimleri aynı olmaktadır. Böylece çocuğun ismini öğrenen herkes bu çocuklara sevgiyle yaklaşır ve anne sevgisinin eksikliğini hissettirmemeye çalışırlar:

“Herkes, Hex’in adından, annesinin öldüğünü anlayabilirdi, çünkü yalnızca annesini doğumda kaybetmiş olan çocuklara isim olarak, ülkelerin ilk hecesi verilebilirdi. Böylece hangi yaşta olursa olsun, çevresindekiler onun başına

gelenleri bilir, eksikliğini duyduğu anne sevgisini vermeye çalışırdı.” (BUMD, s.29)

Biri Uzaylı Mı Dedi? romanında Dünya’ya bir görev için gelen Nen ve Hex yavru kedi kılığına girip yağmurlu bir günde ağacın altına saklanırlar. Zeynep adında hayvanları çok seven bir kız onları yağmurdan sırlıklam olmuş olarak bulur ve evine götürür. Zeynep annesinin ona kızma ihtimaline rağmen kedileri evine götürüp onlara sevgi ve şefkat gösterir:

“Eğilip kedileri kucağına aldı, tek eliyle yağmurluğunun önünü açarak kedileri göğsüne bastırıp, üzerlerini örtüp hızlı adımlarla tekrar toprak yola çıktı. ‘Sizi burada bırakamam, hastalanıp ölebilirsiniz. Hem karnınız da acıkmıştır. Annemi razı edebilirsem, yağmur dinene kadar bizde kalırsınız.’” (BUMD, s.43)

Zeynep yavru kedileri kucağına alır ve yağmurda evine ilerler. Onu çok merak eden annesi Zeynep’i görünce rahatlar ve çok sevgiyle sarılır:

“Annesi yağmur başlayınca endişelenmeye başlamıştı. Zeynep’i karşısında görünce, rahatladı, kızına sitem dolu bir sevgiyle sarıldı.” (BUMD, s.43)

Biri Uzaylı Mı Dedi? romanının devamında Zeynep yavru kedileri eve almak istediğini söyler. Annesi de hem çok sevdiği kızının isteğini geri çeviremez hem de kedileri yağmurda dışarıya atmaya gönlü el vermez.

“Annesi yufka yürekliydi. Dayanamadı: ‘Çok tatlı şeyler... Tamam, yağmurda dışarıya atamayız minik yavruları...’” (BUMD, s.45)

Yine Mi Uzaylı? romanında Ezi Dünya’dan Hexonya’ya getirilen hayvanlar arasından en çok köpeği sevmektedir. Ezi çok sevdiği bu hayvanın kısa süre yaşamasına da çok üzülmemektedir.

“Benim en sevdiğim hayvan, köpek. Evlerde bakılıyor, çok kolay eğitilmiş. Üstelik pek sevimli hayvanlar... Ama hepi topu ortalama on beş yıl yaşıyormuş zavallı şeyler.” (YMU, s.16)

Romanda Dünya’da bazı canlı türlerinin nesli tükenmektedir ve insanlar bununla ilgili hiçbir önlem almamaktadır. Fakat Hexonya’da her canlı çok sevilir ve her canlıya değer verilir. Bu yüzden canlıların yaşam koşulları en iyi şekilde sağlanmaktadır:

“Hexonya’da bütün canlılara çok değer verirlerdi.” (YMU, s.40)

Aynı romanda bebekken annesini kaybeden Hex'in babası da sık sık görevi gereği onu evde yalnız bırakmaktadır. Hex babası gelene kadar dedelerinde ya da büyükannelerinde kalmak istemez. Hex onları çok sevmekte ve onlarla iyi vakit geçirmektedir ama yine evde tek başına babasını bekler:

“Hex, dedesinde de, dedesinin dedesinin evinde de kalmak istemiyordu. Aslında bütün dedelerini ve büyükannelerini çok severdi...”(YMU, s.58)

Kırmızı Arabanın Hayaleti romanında hayvan sevgisine sahip çocuk, kötü durumdaki bir köpeğe yardım edemediği için çok üzülür.

“Teyze neden durmadın? Köpeği hastaneye götürseydik!” (KAH, s.65)

Esrarengiz Duman romanında Lei, Esin Hanım'ın kızı Pelin'e bakıcılık yapmaktadır. Esin Hanım bir gün çok hastalanır tedavisi bulunamaz. Lei Pelin'i de aileyi de çok sevmektedir. Esin Hanım'ın iyileşmesi için doktorluk okuyan sevgilisinden ilaç yapmasını ister:

“Aileyi seviyordu. Esin Hanım'ın göz göre göre erimesine ve küçük Pelin'in annesiz kalmasına razı olamazdı. Bu nedenle sevgilisinden yardım istemeye karar vermişti.” (ED, s.45)

Romanın ilerleyen bölümlerinde Pelin ve arkadaşı Merve bir ilaç çetesi tarafından kaçırlır. Kızlarını kurtarmaya çalışan Esin Hanım, kızını o kadar çok sevmektedir ki onu kurtarmak için canını bile feda edebilecek bir annedir:

“Esin Hanım, Pelin'i sağ salim geri almak için her şeyi yapabilirdi. İsteseler, kendi canını vermekte bir saniye tereddüt etmezdi.” (ED, s.114)

Kitabın devamında Pelin'in kaçırılmasına Lei'nin sebep olduğu ortaya çıkar ve Pelin'in babası Ayhan Bey bu duruma çok sinirlenir. Lei'nin böyle bir şey yapmasına inanamaz. Çünkü yıllar önce Çin'de kızlarına bakıcılık yapan Lei'yi onlar kendi kızları gibi çok sevmiş ve kızları da Lei'yi çok sevmiştir:

“Onu kendi çocuğumuz gibi sevdik, o da bize karşı sevgi doluydu. Hele sana... çok bağlıydı. Ayrılırken çok ağladı.” (ED, s.133-134)

Esrarengiz Duman romanında Pelin'in annesi Esin Hanım ve Pelin'in bakıcısı Lei yıllar sonra karşılaşır. İkisi de yaşanmış bazı sorunlara rağmen birbirlerini çok sevmektedir ve birbirlerine sarılırlar.

“Şaşkınlık içinde önce karşılıklı bakıştılar, hemen ardından Lei ve Esin Hanım, çığlık çığığa bağırarak birbirlerinin boynuna atladılar.” (ED, s.175)

Romanın son bölümlerinde Pelin annesi ve babasının yıllarca onu mutlu etmek için ellerinden geleni yaptıklarını anlar. Ayrıca Lei ve eşi de Pelin’i dumanı soluduktan sonra iyileştirmek için kendi hayatlarından ödün vermişlerdir. Pelin herkesin onu ne kadar çok sevdiğini henüz yeni fark etmiştir.

“Bunca yıl yapılan her şey aslında onun iyiliği içindi. Demek onu gerçekten sevmişlerdi.” (ED, s.181)

Sonunda Pelin yıllardır sürdürdüğü gereksiz hırçınlığın farkına varır. Annesi ve babası onun için ellerinden geleni yapmıştır. Pelin annesine sevgiyle sarılır ve hatalarının farkına vardığını söyler:

“Esin Hanım çok uzun zamandır kızıyla böyle kucaklaşmadıklarını düşündü.” (ED, s.187)

Pelin, anne babası maddi sıkıntılarına rağmen onu mutlu etmek için ellerinden geleni yaparken, istedikleri alınmadığı için hırçınlık edip onlara surat astığı zamanlar için üzüntü duyar. Onu çok sevdiklerini şimdi daha iyi anlar ve onlardan özür diler:

“Affedilecek bir şey yok kızım. Sen bizim canımızsın, hiçbir şey senden değerli değil bizim hayatımızda.” (ED, s.188)

Akal’ın bütün romanlarında “sevgi” değeri en belirgin şekilde işlediği değerlerden biridir. Yazar romanlarında sevgi dolu kahramanlar yaratmıştır. Eserlerin hepsinde kahramanlar aile fertlerine, arkadaşlarına, doğaya, hayvanlara sevgi ile bağlıdır. Kahramanlar sık sık sevgilerini karşısındaki yakınlarına ifade ederler. Seven ve sevilen kahramanlar, yaşamlarında mutlu, huzurlu ve başarılıdır.

4.7.8. Sorumluluk Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar

Sorumluluk yapıp ettiklerinden, düşüncelerinden dolayı bir birey olarak hesap vermeye hazır olmak ve bir yükümlülüğü taşımak, gerektiğinde onun hesabını vermeyi üstlenmektir (Demirel, 2006, s.191).

Sorumluluk genel olarak bireyin üzerine düşen görevleri yerine getirmesidir. Bireyler çocukluktan itibaren giderek artan sorumlulukları yerine getirerek hedeflerine ulaşırlar.

Sorumluluklar yerine getirilmediği sürece yaşamda bazı aksaklıklar meydana gelir. Başarı bekleyen bireyler sorumluluklarının bilincindedirler.

Sorumluluk değerinin romanlarda dağılımı Tablo 4.28'deki gibidir.

Tablo 4.28: Aytül Akal'ın Romanlarında Sorumluluk Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: Sorumluluk	
	Sayfa	
Süper Gazeteciler	12, 23, 56, 65, 71, 73, 103, 110, 132, 174, 179, 195	
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	31, 32, 57, 60, 76-77, 78, 79, 94, 97, 102, 103, 104, 159, 237	
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	49, 67, 124	
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	15, 112, 255	
Biri Uzaylı Mı Dedi?	-	
Yine Mi Uzaylı?	-	
Kırmızı Arabanın Hayaleti	-	
Esrarengiz Duman	46, 47	

Süper Gazeteciler-1 romanında Evren ve Yener *Süper Gazete* için çalışma yapmaktadır ama işlerini bitirip derslerinin başına oturmaları gerektiğinin farkındadırlar:

“İzlenmekten nefret ediyorum. Hadi sen de konuşup duracağına bitir artık şunu.

Eve gidip ders çalışmam gerek.’

‘Aaa, şuna bak. Sanki benim dersim yoktu. Şu işi bitirir bitirmez ben de tarih çalışacağım...’” (SG-1, s.12)

Evren ve Yener derslerinden arta kalan zamanlarda *Süper Gazete* için çalışırlar. Fakat gazete işleri çok vakitlerini aldığından diğer sorumluluklarını da en iyi şekilde yerine getirmek isteyen çocuklar gazete dağıtım işi için apartman kapıcılarıyla işbirliği yaparlar:

“...İlgilenmeleri gereken dersleri vardı. Zamanlarını alan bu iş için her evin kapıcısıyla konuşmuşlar, torbaları evlere onların dağıtması konusunda anlaşmışlardı.” (SG-1, s.23)

Romanın devamında Evren ve Yener okullarına gelen bir ünlü ile *Süper Gazete* için röportaj yapma telaşındadırlar. Fakat onların kafası bununla meşgul iken asıl sorumlulukları akıllarına gelir birazdan sınav olacaktırlar ve sınava odaklanmaları gerekmektedir:

“Boş ver şimdi buna kafa yormayı. Sınav için son hazırlıklarımızı yapalım. Bu konuyu daha sonra düşünürüz.” (SG-1, s.56)

Evren ve Yener *Süper Gazete* için çalışırken Selin de onlara katılmak ister. Fakat çocuklar aralarına kimseyi almak istemezler. Okul çıkışı yeni haberler peşine düşecek olan çocuklar Selin’e eve gitmesi gerektiğini ve ailesinin onu merak edeceğini söylerler. Ama Selin ailesini konuyla ilgili çoktan bilgilendirmiştir.

“ ‘Ailen merak etmez mi seni?’

‘Merak etme, o işi çoktan hallettim. Teneffüste eve telefon edip okuldan sonra sizde ders çalışacağımı söyledim.’ “ (SG-1, s.65)

Süper Gazeteciler-1 romanında çocuklar okul sonrası gazeteleri için çalıştıktan sonra ödevlerine de vakit ayırmaları gerektiğinin farkındadırlar.

“Bak, burada atışmakla boşa zaman öldürüyoruz. Daha gazete dağıtacağız ve eve gidip ders çalışacağız. Haydi herkes yoluna...” (SG-1, s.73)

Süper Gazeteciler-1 romanın devamında çocukların *Süper Gazete* için röportaj yapacakları ünlü kayıplara karışmıştır. Çocuklar onu en son gördükleri kafenin garsonuna sorarlar. Garson uzun uzun anlatır sonra birden sorumluluğunun işini yapmak olduğunu fark eder ve çocukların yanından ayrılır.

“Birden mesleğinin garsonluk olduğunu hatırlayıp müşterilerle fazla gevezelik ettiğini fark etti. Parayı aldı, ‘İyi günler efendim,’ diyerek yanlarından ayrıldı.” (SG-1, s.132)

Aynı romanda Yener okul çıkışı arkadaşı Evren ile vakit geçirir, çoğu zaman da birlikte *Süper Gazete*’nin yeni sayıları için hazırlık yaparlar. Yener mutlaka annesine eve kaçta geleceğine ve nerde olduğuna dair bilgi verir:

“...Ama saat beşe doğru telefon ettiğinde Yener’i ille de evde bulmak isterdi. Eğer beşten sonra bir yere gitmesi gerekiyorsa, Yener annesine mutlaka haber verirdi.” (SG-1, s.174)

Süper Gazeteciler-1 romanının son bölümlerinde çocuklar Altay Şen ve Oğuzcan Selimoğlu’nun ortadan kaybolma olaylarıyla ilgili bütün gizemleri çözmeye çalışırken her yere Selinlerin şoförü Sedat amca götürmüştür onları. Fakat Sedat amcanın olanlardan haberi yoktur, o sadece çocukları gezdirme görevini yerine getirdiğini

düşünür. Çocuklar tehlikeden tehlikeye koşarken aslında bütün sorumluluk Sedat amcadadır ve bunu öğrendiğinde çok üzülür.

“Şu çocuklara bakar mısınız? Meğer ne haltlar karıştırıyorlarmış da benim haberim yokmuş! Üstelik bu tehlikeli işlere onları arabayla taşıyan da ben oldum. Başlarına bir şey gelse ailelerine ne derdim sonra hiç düşünmezler. Yapılacak şey mi bu, söyleyin Allah aşkına! Her şeyi son ana kadar benden gizlediler.” (SG-1, s.195)

Süper Gazeteciler-2 romanında Arif kıyafetine salçalar sürerek ablası Elif’e bir şaka hazırlar. Şaka bittikten sonra Elif, Arif’e kirlettiği her yeri temizlemesi gerektiğini ve üzerindeki salçalı kıyafetleri yıkaması gerektiğini söyler. Çünkü annesi işten yorgun argın gelecektir ve Arif bu şakayı yaptığına göre kirlettiği yerleri temizleme sorumluluğu da kendisine ait olmalıdır:

“Aferin kızım. Kardeşini bu konuda uyarmana çok sevindim.” (SG-2, s.31)

Anneleri Sümbül Hanım eve geldiğinde çocuklarını çamaşır sermeye çalışırken görür ve artık sorumluluk alabildikleri için sevinir:

“Çocuklarının büyüdüğünü, artık sorumluluk almaya başladıklarını düşündü.” (SG-2, s32)

Aynı romanda çocuklar okul çıkışlarında *Süper Gazete* için çalışma yapmaktadır. Fakat Elif artık bu çalışmalara katılamayacaktır. Çünkü artık annesi öğleden sonra yeni bir işte çalışmaya başlayacaktır ve Elif okul çıkışı eve gidip kardeşiyle ilgilenmesi gerekmektedir. Elif sorumluluğunu bildiği için gazete konusunu annesine açmamıştır bile:

“Bundan böyle okul çıkışlarında doğru eve gitmem gerek. Annem yeni bir iş buldu. Kardeşim evde yalnız kalamaz; ona bakacağım. Bu durumda Süper Gazete için nasıl çalışabilirim.” (SG-2, s.57)

İlerleyen bölümlerde Elif’in annesi Sümbül Hanım şampuan dolum işinde çalışmaya başlayınca Arif de onunla gitmek ister ve oradaki görevliler ona da oyalanması için kapının önünde bekçilik görevi verirler. Süper Gazeteciler şampuan dolumu yapılan belediye arazisine gidince Arif bekçi olduğunu ve patrona gelenleri haber vermesi gerektiğini söyler. Arif sorumluluğunu öyle güzel yerine getirmektedir ki gelenlerin ablası ve arkadaşları olmasına rağmen onlara ayrıcalık tanımaz:

“Bekçiyim bekçi! Gelenleri haber vereceğim; içeriye de kimseyi sokmayacağım.”
(SG-2, s.94)

Daha sonrasında Yener arkadaşlarını *Süper Gazete* ile ilgili çalışma yapmak için evlerine davet eder. Evde birlikte yemek yiyebileceklerini söyler. Fakat arkadaşları Yener’in işte olan annesi geldiğinde onları görünce kızabileceğini düşünür. Yener de evi düzenleyip sorumlu davranırsa annesinin kızmayacağını söyler:

“Orası annemin olduğu kadar benim de evim. Evi düzenli tuttuğum sürece, arkadaşlarımı davet etmemde hiçbir sorun yok.” (SG-2, s.97)

“Her zaman böyle yapardı annesi. Yener’in kendi yemeğini hazırlamaktan hoşlandığını ve dolaptaki tencerelerin kapağını açmayacağını bildiği halde, yine de bir gece öncesinden yemek yapıp bırakmaktan geri kalmazdı.” (SG-2, s.103)

Elif saçlarının dökülmesine sebep olan şampuan hakkında üretici firmaya şikâyet mektubu yazar. Firma yetkilileri de hem posta yoluyla hem de telefonla Elif ile iletişime geçerek soruna çözüm aramıştır. Bu durumda hem Elif hem de şampuan üreticisi firma üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmiştir.

“Bize bir mektup yazmışsınız. Ürünlerimizden biri ile ilgili bir şikâyetiniz var. Aslında bu konuda size mektup yazıp derhal postaladık, ama belki elinize ulaşması gecikir diye Genel Müdür’ümüz telefonla da aramamızı istedi. Sizinle kendisi konuşmak istiyor.” (SG-2, s.104)

Süper Gazeteciler-2 romanın devamında, Süper Gazeteciler gizemleri çözmek için okul çıkışı Perili Ev’in bulunduğu yere gelirler. Ancak saat beşi geçmiştir ve ailelerini arayıp geç kalacaklarını bildirmeleri gerekmektedir. Hepsi sorumlu çocuklar oldukları için ailelerine haber verirler:

“Daha geç kalacakları zaman ailelerine mutlaka haber vermeleri gerekirdi.” (SG-2, s.159)

Süper Gazeteciler-2 romanının sonunda belediye arsasıyla ilgili sorun çözülür ve suçlular yakalanır. Oğlunu kurtaran belediye başkanı evinde bir davet düzenler ve bu davete Süper Gazeteciler aileleriyle birlikte katılır. Sohbet esnasında Arif ortadan kaybolur ve annesi Sümbül Hanım onu ararken belediye başkanı Arif’in kendi oğluyla birlikte oynadığını söyler. Belediye başkanı Arif’in çok iyi ve sorumluluk sahibi bir çocuk olduğunu söyleyerek Sümbül Hanım’ı rahatlatır.

“Endişelenmeyin Sömbül Hanım. İçerde, benim oğlanla birlikte bilgisayarın başındalar. Arif çok iyi bir çocuk, çok da sorumlu. Onun için merak etmenize gerek yok.” (SG-2, s.237)

Süper Gazeteciler-3 romanında Süper Gazeteciler Selin’in üvey ablası Meltem ile ilgili gizemleri çözmeye çalışmaktadır. Elif biraz süre geçince randevusu olduğunu söyler ve geç kalmamak için arkadaşlarından izin ister:

“Çocuklar, benim verilmiş bir sözüm var. Röportajın bu saate kadar biteceğini hesaplayıp söz vermiştim. Burada sizden ayrılmak zorundayım.” (SG-3, s.67)

Romanın daha sonraki kısımlarında Elif ailesinden gizli bir şekilde kardeşi Arif ile mankenlik ajansına gider ve Arif’e orda içtiği meyve suyu dokunur. Arif ajansta kusar ve fenalaşır. Elif de ailesini aramaya korkar babası doktor olan arkadaşı Evren’i arar. Evren de telaşlı bir şekilde babasından yardım ister. Evren’in babası Mustafa Bey oğluna bir şey olduğunu düşünüp çok korkar ve başka bir çocuğun hasta olduğunu görünce rahatlar. Ama o bu düşüncelere daldığında suçluluk duygusu hisseder ve hemen sorumluluğunu yerine getirip hasta çocuğu iyileştirmesi gerektiğini kendine hatırlatır:

“Karşısında hasta bir çocuk vardı. Kendi ailesini düşünmeyi bırakıp, hemen küçük çocukla ilgilenmeliydi.” (SG-3, s.124)

Süper Gazeteciler-4 romanında Yener’in annesi ve babası yıllar önce ayrılırlar. Bir gün Yener’in babası eski eşi Seher Hanım’ı arar ve yeni biriyle evleneceğini, düğüne oğlu Yener’in de gelmesini istediğini söyler. Fakat Erkan Bey yıllardır oğlunu görmemiştir ve onun nasıl biri olduğuyla ilgili Seher Hanım’dan bilgi ister. Seher Hanım da buna çok kızar. Çünkü Erkan Bey yıllardır oğlunu arayıp sormamış ve sorumsuzca davranmıştır. Şimdi oğlunu tanımak için kendisi çaba harcamak zorundadır:

“Ben sana ipucu verecek değilim. Kendin tanımaya çalış oğlunu... Bence bunu çoktan yapman gerekirdi...”(SG-4, s.15)

Yener’in babasının düğünü bir otelde yapılacaktır. Önce Yener ardından bütün Süper Gazeteciler otele gider. Elif’i babası düğüne gönderirken Abdi Abi diye bir şoför arkadaşına emanet eder. Fakat çocuklar düğün gecesi yine bir maceranın peşinden koşarken Abdi Abi Elif’e dışarı çıkması için izin vermez. Elif’e babasına karşı sorumluluğu olduğunu gece gece dışarı çıkmaması gerektiğini söyler:

“Sen gidemezsin Elif. Sorumluluğunu bana verdi baban. Ne derim sonra?” (SG-4, s.255)

Esrarengiz Duman romanında Esin Hanım hastalanınca Lei onun tedavisi için sevgilisi Hong-li'den ilaç yapmasını ister. Ama Hong-li sorumluluk sahibi bir öğrencidir ve hocasından izin almadan bu ilacı yapamayacağını söyler. Eğer ilacı yaparsa doktorluk mesleğini bırakmak zorunda kalacaktır. Nitekim Lei sevgilisini ilaç yapmaya ikna eder ve Hong-li de hem dürüst hem de sorumluluk sahibi biri olduğu için mesleğini çok sevse bile mesleğine veda etmek zorunda kalır.

“Yaşlı doktor Kun'un yanında eğitim alan Hong-li, hocasına, haberi olmadan hiçbir hastaya ilaç vermeyeceğine dair doktor yemini vermişti.” (ED, s.46)

“Yemine karşı gelemem Lei, bunu benden isteme.” (ED, s.47)

Akal'ın çocuk romanlarında en belirgin şekilde işlediği değerlerden biri de “sorumluluk” değeridir. Yazarın oluşturduğu kahramanların hemen hepsi sorumluluklarına sıkı sıkıya bağlıdırlar. Kahramanlar yaşamlarındaki rollerini ve görevlerini bilerek bu doğrultuda sorumluluklarını yerine getirmeye çalışmaktadırlar. Özellikle öğrenci olan kahramanlar okul dışındaki vakitlerini değerlendirirken okul ile ilgili sorumluluklarını daima yerine getirmektedirler.

4.7.9. Şefkat ve Merhamet Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar

Şefkat, acıdığı için değil de sevgi duyduğu için yapılan yardım ve korumadır (Demirel, 2006, s.194). Merhamet ise bir kimsenin ya da bir canlının karşılaştığı kötü durumdan ötürü duyulan üzüntü, acımadır (TDK, 2011, s.1657).

Mutlu ve huzurlu toplumların oluşabilmesi için insani duyguların en başında gelen merhamet ve şefkat duygusunun insanlar tarafından hissediliyor olması gerekmektedir. Merhamet ve şefkat duygusuna sahip olmayan topluluklarda bencillik vardır ve dayanışmaya rastlanmaz. Yardımlaşmanın, dayanışmanın olmadığı toplumlar da ileriye gidemez.

Şefkat ve Merhamet değeri Akal'ın romanlarının hepsinden ele alınmıştır. Değerin dağılımı Tablo 4.29'da gösterilmiştir.

Tablo 4.29: Aytül Akal’ın Romanlarında Şefkat ve Merhamet Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: Şefkat Ve Merhamet
	Sayfa
Süper Gazeteciler	19, 26, 33, 69, 73
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	16, 31, 138, 188, 198, 203, 222
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	63, 166, 216
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	143
Biri Uzaylı Mı Dedi?	43
Yine Mi Uzaylı?	68, 75
Kırmızı Arabanın Hayaleti	65, 103, 139, 172
Esrarengiz Duman	41, 51, 82, 187

Süper Gazeteciler-1 romanında Yener’in babası onu ve annesini yıllar önce bırakıp gitmiştir. Yener’in annesi yıllarca bütün zorluklara göğüs germiş ve çalışarak oğlunu büyütüştür. Şimdi çok şirin bir eve taşınırlar ve annesinin mutluluktan gözlerinin içi gülmektedir. Yıllardır gözünden yaş eksik olmayan kadını böyle mutlu gören Yener’in içi annesine karşı şefkatle dolar:

“Yener annesinin yüzüne hayretle bakmıştı. Uzun süredir onu böylesine içten, doya doya gülerken gördüğünü hatırlamıyordu. Belki de perili olan ev karşıda ya da yan bahçede değil, tam da onların kiralamak istedikleri evdi. Ve bu iyilik perileri sayesinde annesinin gözleri ilk kez ağlamaktan değil, gülmekten yaşarmıştı.” (SG-1, s.19)

Aynı romanda Evren ve Yener *Süper Gazete* için maddi zorluklar çektiğinden dükkânını kapatmak üzere Nazmi Amca ile röportaj yaparlar. Yıllardır dükkân işleten Nazmi Amca’nın haline onlar üzüdür ve başkalarının da merhamet edip dükkânından alışveriş yapması için gazetede yaşlı adamın sesini duyurmaya çalışırlar:

“Nazmi Amca hayli duygusal konuşmuş, mahalleli etkilenir de belki alışverişlerinin birazını da bakkala ayırır. Baksana Nazmi Amca dükkânı kapatıp torununun evine gitmekten söz ediyor. Oysa bu mahallede ben doğmadan önce de bakkallık yapıyormuş. Ondan önce de babası bakkalmış.” (SG-1, s.26)

Roman kahramanlarından Selin, büyüyünce iletişim okumayı hayal etmektedir. Bu yüzden Yener ve Evren’in kurduğu *Süper Gazete* için çalışmayı çok istemektedir. Gazeteye katılmak için elinden geleni yapıp çok çalışır fakat Evren ve Yener aralarına kimseyi almak istemezler. Çocuklar bir gün yine Selin’e görev vermek istemeyince

Yener Selin'in üzüntüsünü fark eder ve ona merhamet eder. Selin'e röportajda önemli bir görev vererek onu mutlu etmeye çalışır:

“Yener, kızın üzüldüğünü fark etti. Kaç yıllık sınıf arkadaşlarıydı ve bu işe girmeye çok istekliydi. Gönlünü almak istedi.

‘Senin çok önemli bir görevin olacak Selin. Not tutacaksın.’ “ (SG-1, s.69)

Süper Gazeteciler-1 romanının devamında Evren hala Selin'in gazeteye katılmasını istememektedir. Fakat Yener Selin'e şefkatle yaklaşır ve arkadaşına Selin'in çok emek harcadığını söyler.

“Öyle deme! Zavallı kız bugüne kadar bizim ekibe katılmak için kendini az mı parladı?” (SG-1, s.73)

Süper Gazeteciler-2 romanında Arif üstüne salça sürer ve ablası okuldan gelince ona şaka yapar. Elif önce korkar ama şaka olduğunu anlayınca Arif'e çok kızar ve onunla tartışmaya başlar. Arif de ablası ona kızdığı için çok üzülür. Elif bir an kardeşine karşı şefkatle dolar ve ona bağırdığı için üzülür:

“Az önce öfke fırtınası yüzünden akan yaşları, bu yeni düşüncelerin taşıdığı duygusal sel yüzünden daha da yoğunlaştı; kardeşine duyduğu acıma duygusu, içindeki yıkıcı duyguları bastırdı. Elindekileri bırakıp kollarını açtı, gözyaşları içinde Arif'e seslendi.” (SG-2, s.16)

Süper Gazeteciler-2 romanının devamında Elif kardeşinden salçayla kirlettiği kıyafetleri yıkamasını ister. Arif zor da olsa kıyafetlerini yıkar ama asmaya çalışırken zorlanır. Çünkü mandal takmadığı için çamaşırlar yere düşmektedir. Kardeşini çabalarken gören Elif ona şefkatle yaklaşır ve sarılır.

“Elif kardeşine şefkatle yaklaştı; saçlarını okşayarak sakinleştirmeye çalıştı.” (SG-2, s.31)

Aynı romanda Arif Perili Ev'in kapısının önünde acıklı bir şekilde miyavlayan anne kedi görür. Arif kedinin yavrularını kaybettiğini düşünüp ona merhamet eder ve yardım etmek ister:

“Kedi bir kapının önünde durup miyavladı. Arif hayvanları çok severdi; kediye çok acıdı.”

‘Herhalde yavruları vardır. Baksanıza nasıl ağlıyor; onu burada bırakmayalım.’” (SG-2, s.188)

Süper Gazeteciler-2 romanının ilerleyen bölümlerinde belediye başkanının oğlu kaçırılınca Elif'in babası suçsuz olmasına rağmen şüpheli görülüp tutuklanır. Elif'in annesi Sümbül Hanım üzüntüden perişan olmuştur. Sümbül Hanım'ın bitkin halini gören Selin ona merhamet eder ve halini merak eder:

“Selin, Arif’le giden kadının Elif’in annesi Sümbül Hanım olduğunu tahmin etti. Kadıncağız üst üste gelen sorunlar altında ezilmiş gibi sırtını iyice kamburlaştırmış, adeta Arif’ten destek alarak yürüyordu. Selin’in içi acıdı. Öte yandan Süleyman Efendi’ye ne olmuştu acaba? Hala tutuklu muydu? Arkadaşımı düşündü... Elif’in zor bir hayatı vardı.” (SG-2, s.222)

Süper Gazeteciler-3 romanında Selin arkadaşlarının kendinden gizli haber yaptıklarını düşünerek onlara kırılır. Elif en yakın arkadaşının üzülmelerini istemez ve aslında Selin’in sorunlarını çözmek için bazı planlarla uğraştıklarını itiraf eder:

“Elif fırsatı kaçırmak istemedi. Selin’i atlatmadıklarını, kalbinin daha fazla kırılmasını önlemek için ona haber vermediklerini anlattı.” (SG-3, s.63)

Süper Gazeteciler-3 romanının devamında Süper Gazeteciler Perili Ev’e taşınanları izlerken evden bir çocuğun kucakta çıkarıldığını görürler. Çocuğun yürüyemediğini ve çocuk felci olduğunu düşünürler. Gördükleri karşısında çocukların içindeki merhamet duygusu ortaya çıkar:

“ ‘Ayy, içim acıdı valla.’

‘Yazık çocuğa. Çocuk felci midir nedir?’” (SG-3, s.166)

Süper Gazeteciler-4 romanında başına gelen talihsiz olaydan kendini korumak isteyen Yener duyma engelli rolü yapmak zorunda kalır. Çevresinde dolanan tehlikeli adamlar yüzünden bu yalanı sürdürür ve Selin’in halası onu duyma engelli olarak tanır. Gerçeği bilen Selin Yener’in anne ve babası ayrıldığı için üzüntüden duyma engelli olduğunu belirtir. Selin’in halası Yener’in durumuna şefkatle yaklaşır ve ona yardımcı olacağını söyler:

“Yavrucuğum, üzülme sakın. Hepimiz senin yanındayız.” (SG-4, s.143)

Biri Uzaylı Mı Dedi? romanında yağmurda kalan yavru kedileri gören küçük kız onlara şefkatle yaklaşır ve onları kucağına alıp eve götürür:

“Eğilip kedileri kucağına aldı, tek eliyle yağmurluğunun önünü açarak kedileri göğsüne bastırdı, üzerlerini örtüp hızlı adımlarla tekrar toprak yola çıktı. ‘Sizi

burada bırakmam, hastalanıp ölebilirsiniz. Hem karnınız da acıkmıştır. Annemi razı edebilirsem, yağmur dinene kadar bizde kalırsınız.” (BUMD, s.43)

Yine Mi Uzaylı? romanında küçük bir kız kılığına giren Ozezi hasta numarası yapar ve okula gitmez. Küçük kızın annesi de Ozezi’yi koltuğa yatırır ve ona şefkatle yaklaşır. Bu şefkatli dokunuştan Ozezi çok etkilenir.

“Ozezi, Dünyalı kadının şefkatli elini bir kez daha alnında hissetti. Sevgi dolu, sıcacık, yumuşacık...” (YMU, s.68)

Yine Mi Uzaylı? romanının devamında Elif adında Dünyalı küçük bir kıza dönüşen Ozezi kendini kızın ikizi Aliye olarak tanıtır. Elif’i ve ailesini inandırmak için hüznü bir hikâye uydurmak zorunda kalır. Elif onun haline üzülür ve ikiz kardeşi sandığı Ozezi’ye şefkatle yaklaşır:

“Elif dayanamayıp ikizine sarıldı. ‘Ah canım. Üzülme artık, bak bizimlesin.’” (YMU, s.75)

Kırmızı Arabanın Hayaleti adlı romanda Murat yaralı köpeği görünce onun haline çok üzülür:

“Teyze bak! Kamyon çarpmış zavallıya, can çekişiyor!” (KAH, s.65)

Daha sonra ölmüş bir köpeğe rastlayan Murat, teyzesinden köpeğin canlanması için sihirli olduğunu düşündüğü ilaçtan ister, bu kimsesiz ölü köpeğe çok acımıştır:

“O şişedeki şey... Bu zavallı köpeğe de versen, n’olursun!” (KAH, s.103)

Aynı romanın farklı bir bölümünde roman kahramanı yol kenarında susuzluktan bayılan kuşları görür ve onlara şefkatle yaklaşır su içirmek ister:

“Uçarken sıcaktan bayılıp düşüyor zavallılar. Suyu içerlerse canlanırlar...”(KAH, s.172)

Esrarengiz Duman romanında Pelin küçükken Lei’in yaptığı kekten böcek ve solucan çıktığını görünce korkudan ağlamaya başlar ve yere düşer. Onu gören Lei, Pelin’e şefkatle sarılır ve onu sakinleştirmeye çalışır.

“Lei beni yerden kaldırdı. Bir yerimi incittim mi diye kontrol edip, düşerken kanattığım bacağıma okşadı.” (ED, s.41)

Aynı romanda Pelin iki üç yaşlarındayken Lei ile Hong-li’nin çalıştığı dükkâna gider. Orada pek çok iksir ve deney tüpü vardır. Bir kedi raftaki şişelerden bir kaçını

düşürünce sıvılar karışır ve ortaya boğucu bir duman çıkar. Bu esnada Pelin çok korkar eli ayağına dolaşır düşer ve dizi incinir. Lei ağlayan Pelin'e şefkatle sarılır ve onu sakinleştirmeye çalışır.

“Sus güzel bebek, sus prensesçik, ağlama. Bir şey yok, bak. Hong-li her şeyi düzeltecek merak etme.” (ED, s.51)

Kitabın ilerleyen bölümlerinde Pelin ve arkadaşı Merve kaçırılınca iki kızın annesi de perişan olur meraktan. Pelin'in annesi Esin Hanım, Merve'nin annesini görünce onun haline de üzülür ve ona şefkatle sarılır:

“Esin Hanım, arkadaşının perişan halini görünce boynuna sarıldı, o ana kadar tutmaya çalıştığı gözyaşlarını serbest bıraktı.” (ED, s.82)

Akal bütün çocuk romanlarında “şefkat ve merhamet” değerine değinmiştir. Akal'ın kahramanları acıma duygusu olan, zor durumdakine sevgi ile yardım eden kişilerdir. Kahramanlar hayvanlara karşı da şefkat ve merhamet duyguları hisseder ve haline üzüldükleri hayvanları koruyup kollar, onların ihtiyaçlarını karşılarlar. Şefkat ve merhamet duygusu gelişmiş roman kahramanları yakınlarına sevgi ile bağlıdır ve duygularını paylaşmaktan çekinmezler.

4.7.10. Vefa Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar

Vefa; verilen sözü yerine getirme, borcunu ödeme, sözünde durma, taahhüt, dostluk ve sevginin gerektirdiği davranışlarda sadakat göstermedir. Vefa ile insanlar birbiriyle kaynaşır bütünleşir, sosyal ilişkiler en üst seviyeye ulaşır. Aynı zamanda vefa eski dostluğu korumak ve eski dostları unutmamaktır (Seyyar, 2003, s.436).

Vefa, yapılan iyilikleri unutmama ya da iyilikte bulunanlara daha güzel bir iyilikle karşılık vermedir. İnsan ve toplum hayatının gelişmesi karşılıklı iyi ilişkilere bağlıdır. Vefa değeri de insanlar arası ilişkilerin, sohbetlerin kesintiye uğramadan devam ettirilmesi için gereklidir.

Aytül Akal'ın çocuk romanlarından sadece ikisinde vefa değerine rastlanmıştır ve Tablo 4.30'da değerin sayfa numaraları belirtilmiştir.

Tablo 4.30: Aytül Akal’ın Romanlarında Vefa Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: Vefa
	Sayfa
Süper Gazeteciler	-
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	-
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	34
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	14
Biri Uzaylı Mı Dedi?	-
Yine Mi Uzaylı?	-
Kırmızı Arabanın Hayaleti	-
Esrarengiz Duman	-

Süper Gazeteciler-3 romanında Selin’in annesi ve babasının arasının açılması üzerine Yener düşüncelere dalar. Çünkü yıllar önce onun da anne babası ayrılmıştır ve annesiyle yaşayan Yener hep babasını suçlu görmüştür. Babasını suçlu görüp yıllarca aramayan Yener bir an babasını özler ve onu arayıp halini hatırını sorma isteği duyar.

“Eve döner dönmez babasını arayıp hatırını sormayı düşündü.” (SG-3, s.34)

Süper Gazeteciler-4 romanında annesi ve babası ayrı olan annesiyle yaşayan Yener yıllar sonra babasının düğününe davet edilir. Yener gitmek istemese de annesi, babasıyla sık sık görüşmesi gerektiğini belirtir.

“Babanla daha sık görüşmelisin. Artık yerleşik bir adresi olacağına göre, zaman zaman gidip onda kalabilmelisin. Ne de olsa senin baban o.” (SG-4, s.14)

Akal romanlarında vefa değerini uzun zamandır haber alınmayan, ziyaret edilmeyen akrabaları aramak gerektiği üzerinden işlemiştir. Bazı sorunlar yüzünden ayrı düşen aile fertlerinin her şeye rağmen birbirlerini aramaları gerektiğine dair mesaj verilir.

4.7.11. Yardımseverlik Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar

Kendi gücünü imkânlarını, başka birinin iyiliği için kullanmak (TDK, 2011, s.2134) olan yardımlaşma-yardımseverlik bireylerin toplum halinde yaşayabilmesi için önemli bir değerdir. İnsanlar yardımlaştığı sürece sorunları daha kolay aşar ve yardım etmenin manevi hazzını yaşar.

Aytül Akal’ın bütün çocuk romanlarında yardımseverlik değeri ele alınmıştır. Değerin dağılımı Tablo 4.31’de gösterilmiştir.

Tablo 4.31: Aytül Akal’ın Romanlarında Yardımseverlik Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: Yardımseverlik
	Sayfa
Süper Gazeteciler	12, 22, 26
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	16-17, 71, 89, 106, 117
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	34, 110, 226-227, 227, 232
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	76, 92
Biri Uzaylı Mı Dedi?	26, 66, 95
Yine Mi Uzaylı?	23
Kırmızı Arabanın Hayaleti	21
Esrarengiz Duman	24, 45

Süper Gazeteciler-1 romanında Evren ve Yener *Süper Gazete* için hazırladıkları bir bölümde mahalleliyi sokak köpeklerini besleme konusunda yardıma davet etmişlerdir. Mahalleli de çocukların bu çağrısına uyup bütün köpekleri yardımlaşarak beslemiştir:

“ ‘Köpek Besleyenlere Merhaba!’ konulu yazı herkesin çok hoşuna gitmiş, bir o kadar da yararlı olmuştu. Mahallede artık herkes kimin köpek beslediğini ve hangi evde hangi köpeğin neler yediğini öğrenmişti. Böylece tüm mahalleli, yemek artıklarını ayrı ayrı torbalara koyup, üzerlerine istedikleri köpeğin adını yazarak evlerinin önüne bırakmaya başlamıştı.” (SG-1, s.22)

Aynı romanda Evren ve Yener yine *Süper Gazete* için hazırladıkları bir bölümde bakkalı kapanmak üzere olup, maddi sıkıntılar çeken Nazmi Amcanın bakkalından alışveriş yapıp ona destek olmaları konusunda mahalle sakinlerinde yardım isterler:

“Nazmi Amca hayli duygusal konuşmuş, mahalleli etkilenir de belki alışverişlerinin birazını da bakkala ayırır. Baksana Nazmi Amca dükkânı kapatıp torununun evine gitmekten söz ediyor. Oysa bu mahallede ben doğmadan önce de bakkallık yapıyormuş. Ondan önce de babası bakkalmış.” (SG-1, s.26)

Süper Gazeteciler-2 romanında Elif yaramazlık yapan kardeşi Arif’i uslu durması konusunda uyarır. Çünkü annesi hem dışarıda çalışıp hem eve gelip onların dağınıklıklarını toplarken çok yorulmaktadır. Arif de uslu durmalı ve bazı ev işlerinde annesine yardımcı olmalıdır.

“Sanki annem çamaşır yıkamaya bayılıyordu! Bu evde herkes kendi işini yapsa, annem de bu kadar yorulmazdı. Zaten bütün gün başkalarının işi için koşuşup

duruyor, bir evde gelip bu evin işiyle uğraşiyor. Sence bu haksızlık değil mi?” (SG-2, s.16-17)

Romanın ana kahramanlarından Elif hem apartman işlerine koşturan hem ev işlerine koşturan annesinin yorulmasına çok üzülmemektedir. Annesine ev işlerinde ve kardeşinin bakımında yardımcı olur.

“Elif ise genellikle yaşından çok olgun davranır, hatta kardeşinin idaresinde bile annesine yardımcı olurdu.” (SG-2, s.71)

Süper Gazeteciler-3 romanında Yener annesiyle birlikte yaşamaktadır. Yener annesiyle alışverişe çıkıp torbaları taşımada ona yardımcı olmaktadır.

“Seher Hanım evin alışverişini cumartesi yapardı. Torbaları taşımakta yardımcı olmak için Yener de annesiyle birlikte markete gitmek zorunda kalırdı.” (SG-3, s.110)

Yine aynı romanda Elif büyüyünce üniversiteye gidebilmek için şimdiden para biriktirmek ister. Tesadüfen Selin’in üvey ablası olduğunu iddia eden Meltem’in mankenlik ajansına davet edilen Elif kendini ve arkadaşlarını büyük tehlikeye atar. Çünkü mankenlik ajansı gençleri kaçırıp organ mafyasına teslim etmektedir. Neyse ki Elif ve arkadaşları son anda organ mafyasının elinden kurtulur. Selin’in babası Oktay Bey’in maddi durumu iyidir ve Elif’in üniversite hayalini duyunca onun masraflarını karşılamaya söz verir:

“Elif eğer üniversiteye girmek istiyorsa, çalışıp puanları almak ondan, parasını ödemek benden... Hangi üniversiteye girerse girsin, Elif’i ben okutacağım.” (SG-3, s.226-227)

Süper Gazeteciler-4 romanında Yener başına gelen bazı talihsiz olaylar sonucu bir süre çevresindekilere duyma engelli rolü yapmak zorunda kalır. Fakat inandırıcı olabilmek için gerçekten duyma engelli olan sınıf arkadaşı Okan’dan yardım ister ve arkadaşı ona yardımcı olur:

“Aynanın karşısına geçti ve biraz işaret dili çalıştı. İyi ki Okan vardı da, onu düşebileceği güç bir durumdan kurtarmıştı.” (SG-4, s.76)

Yardımlaşmanın tekrar ele alındığı bu romanda Yener babasının düğünü için gittiği otele arkadaşlarını da davet eder. Ama Elif’in annesi rahatsızdır ve Elif’in yapması

gereken çok iş vardır. Evren de apartmanın servis işlerinde Elif'e yardım etmek için onlara gider:

“Elif gelse ne iyi olurdu. Ama onun, ailesinden izin alması çok zordu. Hele şimdi annesi hastayken ve Elif onun işlerini de yüklenmek zorunda kalmışken... ‘Ben çıkıp Elif'e uğrayayım, servise yardım ederim biraz.’” (SG-4, s.92)

Biri Uzaylı Mı Dedi? romanında, Başkan Postipidik Dünyalılarla dost olmak ve onların gelişmesine katkı sağlamak için Dünya'ya gitmek istediğini belirtir:

“Biz onların uygarlığını daha ileriye götürmeleri için katkı vermeye gidiyoruz...”
(BUMD, s.26)

Yine Mi Uzaylı? romanında babası Dünya'ya bir görev için giden ve uzun süredir dönmeyen Hex çok mutsuzdur. Arkadaşları annesi olmayan ve babasız kalmaktan çok korkan Hex'e yardım etmek isterler. Bunun için Dünya'ya gidip Hex'in babasını kurtarma planı yaparlar:

“Babasını kurtarmak için Hex'e yardım etmeliyiz.” (YMU, s.23)

Kırmızı Arabanın Hayaleti romanında yaşlı bir kadın roman kahramanından yiyecek ister. Ama olumsuz bir tepkiyle karşılaşır. Kadın iyilik yapmak ile ilgili şöyle bir söz söyler:

“İyilik yapan iyilik bulur oğlum,” (KAH, s.21)

Esrarengiz Duman romanında Pelin'in babası akşam yemeğinin hazırlanmasında eşi Esin Hanım'a yardımcı olur:

“Ayhan Bey çiçekleri vazoya yerleştirdi. Mutfakta hazır bekleyen tabakları masaya taşıyıp sofrayı kurdu.” (ED, s.24)

Aynı romanda Esin Hanım'ın hastalandığını öğrenen Lei onun iyileşmesi için elinden geleni yapar ve doktorluk okuyan sevgilisinden yardım ister:

“Aileyi seviyordu. Esin Hanım'ın göz göre göre erimesine ve küçük Pelin'in annesiz kalmasına razı olamazdı. Bu nedenle sevgilisinden yardım istemeye karar vermişti.” (ED, s.45)

Akal'ın incelenen çocuk romanlarında kahramanlar hem aile içinde hem de arkadaşları arasında yardımlaşmayı severek yapmaktadır. Yardımlaşma her eserde belirgin bir

şekilde ele alınmıştır. Roman kahramanları yardımlaşarak sorunların üstesinden gelir ve birlik ve beraberlik duyguları içinde birbirlerine bağlanırlar.

4.8. Geleneksellik

4.8.1. Aile Birliğine Önem Verme Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar

Evlilik ve kan bağıyla oluşan, karı, koca, çocuklar arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birlik (TDK, 2011, s.57) olarak tanımlanan aile, toplumu oluşturan ve onu bir arada tutan en küçük yapı taşıdır. Aynı zamanda aile devletin en temel birimidir. Bu yüzden bir toplumun aynasını küçük bir ailede bile görebiliriz.

Aile yapısı çökmüş, manevi değerlerini yitirmiş bireyler arasında sevgi, saygı, birlik ve beraberlik duygularının sağlam olması beklenemez. Toplumlardaki yozlaşmanın önce ailenin yozlaşmasıyla ortaya çıktığı düşünülürse aile birliğinin ve düzeninin önemi daha iyi anlaşılır.

Aile birliğine önem verme değerine yazarın iki çocuk romanında rastlamaktayız. Değerin dağılımı Tablo 4.32’de gösterilmiştir.

Tablo 4.32: Aytül Akal’ın Romanlarında Aile Birliğine Önem Verme Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: Aile Birliğine Önem Verme	
	Sayfa	
Süper Gazeteciler	-	
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	-	
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	67	
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	12-13	
Biri Uzaylı Mı Dedi?	-	
Yine Mi Uzaylı?	-	
Kırmızı Arabanın Hayaleti	-	
Esrarengiz Duman	-	

Süper Gazeteciler-3 Likörlü Çikolata romanında Selin anne-babası ve kardeşiyle huzurlu bir şekilde yaşamaktadır. Ama yıllar sonra Meltem adında bir kız çıkıp gelir ve Selin’in üvey ablası olduğunu iddia eder. Bu yüzden ailenin huzuru bozulur Selin’in anne ve babası kavga eder. Meltem’in yalan söylediğini düşünen Selin DNA testi yaptırmak için araştırmalara başlar. Fakat testi yapmak için Meltem’den ya da

annesinden izin alınması gerektiği, aksi takdirde bunun etik olmadığı belirtilir. Ailesini bütünlüğünü korumak isteyen Selin bu engelle karşılaşınca tepkisini şöyle gösterir:

“Etik değilmiş. Hah! Bin yıl sonra ortaya çıkıp aileleri darmadağın etmek etik oluyor ama.” (SG-3, s.67)

Süper Gazeteciler-4 romanında anne babası yıllar önce ayrılmış olan Yener bir gün babasından gelen bir zarf ile hayal kırıklığına uğrar. Zarfta babasının başka bir kadınla evleneceğini müjdeleyen bir düğün davetiyesi vardır. Yener dağılmış olan ailesinin yeniden bir araya geleceği hayalini kurmuştur.

“Kartı ve notu tekrar tekrar okurken farkına vardı ki içinde gizli bir yerlerde, bir gün onların tekrar bir araya geleceği umudunu taşımıştı bunca yıl.” (SG-4, s.12-13)

Akal’ın çocuk romanlarından ikisinde “aile birliğine önem verme” değerine belirgin bir mesajla rastlamaktayız. Romanlarda geçen karakterlerden Selin bir arada olan ailesinin dışarıdan gelen etken yüzünden dağılmaması için elinden geleni yapmaktadır. Diğer karakter Yener ise daha o çok küçükken ayrılmış anne babasının tekrar bir araya gelmesini hayal eder. Akal’ın roman kahramanları mutlu ve huzurlu olabilmek için ailelerini bir arada olmasını, birlikte yaşamasını istemektedir.

4.8.2. Alçakgönüllü Olma Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar

Alçakgönüllü olmak, sahip olunan imkânlar, iyilik ve güzellikler karşısında gurura kapılmamaktır. Alçakgönüllü kimseler kendi değerini olduğundan daha aşağı gösterir, başkalarını küçük görmez, büyüklenmezler (TDK, 2011, s.86). Alçakgönüllü kişi kendi değerlerinin, yeteneklerinin, olumlu ve olumsuz yanlarının farkındadır. Yaşam tarzını bunlara göre kurar, kendini bilerek hareket eder, kendini olduğundan farklı göstermez.

Alçakgönüllü insanlar benlik tutkusundan kurtulmuş, öze önem veren ve özü gören kişilerdir. Tüm bunlardan dolayı alçakgönüllü kişiler çevrelerinde gerçek anlamda sevilir ve sayılırlar.

Alçakgönüllü olma değeri Tablo 4.33’te olduğu gibi Aytül Akal’ın çocuk romanlarının bazılarında ele alınmış, bazılarında ise bu değere rastlanmamaktadır.

Tablo 4.33: Aytül Akal’ın Romanlarında Alçakgönüllü Olma Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: Alçakgönüllü Olma
	Sayfa
Süper Gazeteciler	-
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	27, 34
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	-
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	32, 229
Biri Uzaylı Mı Dedi?	-
Yine Mi Uzaylı?	-
Kırmızı Arabanın Hayaleti	-
Esrarengiz Duman	-

Süper Gazeteciler-2 romanında Selin’in ailesinin maddi durumu iyidir, Elif’in ailesi ise apartman görevlisidir ve maddi durumları çok iyi değildir. Fakat bu Selin için hiç önemli değildir. Selin’in Elif hakkındaki alçakgönüllü düşünceleri şöyle aktarılmış:

“Ailesini hiçbir zaman küçük görmemişti; onların ne iş yaptıkları onun için fark etmezdi ama...” (SG-2, s.27)

Aynı romanın devamında Selin’in alçakgönüllü davranışlarının farkına varan Elif de bunu şöyle dile getirir:

“Selin zengin bir ailenin çocuğuydu, ama hiç de kendini beğenmiş değildi. Elif’i küçümser bir tavır takınmamış, ona dostça davranmıştı.” (SG-2, s.34)

Süper Gazeteciler-4 romanında Yener yıllardır görmediği babasının yanına gidecektir. Annesi, Yener’e gideceği yerde güzel davranışlar sergilemesi konusunda öğütler verir. Annesi Yener’i alçakgönüllü olma konusunda şöyle uyarmaktadır:

“Sakin orda da ters laflar edip kimseyi üzme. Geremediği yerde hiç konuşma, sus. Varsay ki dilsizsin, kırıcı konuşmak yerine sessiz durmak daha iyi.” (SG-4, s.32)

Akal’ın romanlarında alçakgönüllü olma değeri işlenirken; maddi üstünlüğe sahip kişilerin diğer insanları hor görmeden onlarla yakın ilişkiler kurabildikleri üzerinde durulmuştur. Aynı zamanda insanlarla iyi ilişkiler kurabilmek için de her doğru bildiğini söylemek yerine bazen de sessiz kalıp alçakgönüllülükle onları dinlemek gerektiği belirtilmiştir.

4.8.3. İffetli Olma Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar

Seyyar, Ahlak kurallarına uyan, güzel ve iyi olarak bilinen her türlü olumlu davranış iffettir (Seyyar, 2003, s.205). İffetli insanlar yaşamlarında her alanda şerefli davranırlar ve aşırılıklardan uzak dururlar.

İffet duygusu insanlarda doğuştan var olup ailenin ve çevrenin tutum ve davranışlarıyla şekillenir. Aslına toplumlarda farklı özellik gösterse de iffet insanı hayvanlardan ayıran değerlerden biridir. Bazı toplumlar için kişinin iffetini koruması onun en önemli yaşam mücadelelerinden biridir. İffet duygusu özellikle inançlarla iç içe geçmiş bir değerdir.

İffet değerinin yok olması bireysel sorunların yanında toplumsal sorunları beraberinde getirebilir. Çünkü iffet duygusu aileleri de bir arada tutan önemli bir değerdir. Aile içi çatışmalar, yozlaşmalar toplumda tüm değerlerin çöküşünün başlangıcıdır.

İffetli olma değerine Akal'ın üç çocuk romanında rastlanmıştır ve değerlerin dağılımı Tablo 4.34'te gösterilmiştir.

Tablo 4.34: Aytül Akal'ın Romanlarında İffetli Olma Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: İffetli Olma
	Sayfa
Süper Gazeteciler	-
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	113
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	33
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	-
Biri Uzaylı Mı Dedi?	-
Yine Mi Uzaylı?	-
Kırmızı Arabanın Hayaleti	-
Esrarengiz Duman	87, 129

Süper Gazeteciler-2 romanında Elif, apartman sakinlerinden Nihal Hanım'ı yabancı bir adamın arabasında çok neşeli bir şekilde görür. Nihal Hanım sanki adamın sevgilisi gibi davranmaktadır. Elif evli bir kadının başka bir adamla samimi bir şekilde dolaşmasını tuhaf karşılar:

“Arabadaki adam kimdi acaba? Yüksel Abi'nin, güzel karısının pahalı bir arabayla yaptığı bu park gezisinden haberi yoktu elbet; zavallı adam bütün gün çalışıp dururken, Nihal Abla manken pozlarında orda burda geziyordu demek.” (SG-2, s.113)

Süper Gazeteciler-3 romanında Selin'in üvey kardeşi olduğunu iddia eden Meltem, Selinlerin evine kadar gelir. Evren ve Yener ise olayı henüz tam anlamıyla öğrenmemişler, kulaktan dolma bilgilerle aralarında tartışır. Meltem'in, Selin'in babası Oktay Bey'in sevgilisi iddiasıyla kapılarına kadar geldiğini düşünürler. Gencecik kızın babası yaşındaki hem de evli biriyle nasıl sevgili olduğunu anlayamazlar. Evren ve Yener'e göre bu çok utanmazca bir durumdur.

“Utanma olsa zaten babası olacak yaştaki adamın sevgilisi olmazdı.” (SG-3, s.33)

Esrarengiz Duman romanında Pelin ve Merve ortadan kaybolunca Pelin'in babası kızların erkek arkadaşları olup olmadığını anlamak için kızların sosyal iletişim ağlarını incelemek ister. Fakat o an çok duygusal olan kızların anneleri Ayhan Bey'e tepki gösterirler. Çünkü kızlarını edepi bir şekilde yetiştirdiklerini düşünürler bu yüzden kızlarına laf gelmesini istemezler:

“Esin Hanım eşinin uyarısını dikkate alsa da, sonuçta o da bir anneydi, kızına laf gelsin istemezdi.” (ED, s.87)

Romanın devamında Pelin ve Merve'nin kim tarafından kaçırıldığı ve yerleri tespit edilmeye çalışılırken iki genç erkek gelir polise ihbarda bulunur. Bu delikanlılar kafede kızları görmüş, kızlar evlerine dönerken bindikleri taksiyi takip etmiş ve hangi binaya götürüldüklerine şahit olmuşlardır. Kızlar delikanlılar sayesinde kurtulur ama Ayhan Bey'in delikanlıların kızları takip etmesini hiç hoş karşılamaz:

“Niye düşmüşler bizim kızların peşine? Utanmamışlar mı? Ayıp ayıp!” (ED, s.129)

Yazarın üç romanında ele alınan iffet değeri, evli kişilerin başka kişilerle görüşmesinin doğru olmadığı, genç kızların tanımadıkları erkeklerle iletişimde bulunmaması gerektiği şeklinde karşımıza çıkar. Kahramanların iffetli olma değerine sahip olmaları aile birliğini koruma ve saygı değeriyle aynı doğrultudadır. Karşısındakine saygı duyan ve ailesinin parçalanmasını istemeyen roman kahramanları iffetli olmaya önem vermektedir.

4.8.4. Kanaatkârlık Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar

Gereken çabayı gösterip verilen nimetlere razı olmak kanaatkârlıktır. Kanaatkâr kişi az veya çok rızık her zaman kutsal görür, dengeli ve sosyal duyarlı yaşayarak israftan kaçınır (Seyyar, 2003, s.253).

Her insan ihtiyacını en iyi şekilde karşılamak ve yerine getirmek ister. Ama yaşadığımız dünyada bunu başarmak çoğu zaman mümkün olmuyor. Ancak kazandığımız kadar imkânlardan faydalanabiliriz. Elde ettiklerimizin daha fazlasını isteyip de alamazsak mutsuz bir yaşam süreriz. Bunun olmaması için bireyin kendi sahip olabileceklerini ve ihtiyacından fazlasının gereksizliğini anlaması gerekmektedir.

Değerin romanlarda geçme sıklığı tablo 4.35’te gösterilmiştir.

Tablo 4.35: Aytül Akal’ın Romanlarında Kanaatkârlık Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: Kanaatkârlık	
	Sayfa	
Süper Gazeteciler	-	
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	22	
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	-	
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	-	
Biri Uzaylı Mı Dedi?	-	
Yine Mi Uzaylı?	-	
Kırmızı Arabanın Hayaleti	-	
Esrarengiz Duman	-	

Süper Gazeteciler-2 romanında Elif okul çıkışı arkadaşlarıyla *Süper Gazete* için çalışmalar yapmak ister. Fakat annesi Sümbül Hanım bütçeye katkısı olsun diye öğlenden sonraları ek bir eş bulur. Elif gazetenin çalışmalarına katılmayıp öğlenden sonra evde kardeşini bakacağını anlayınca çok üzülür. Annesi de Elif’in üzüntüsünü maddi durumlarının kötü olmasıyla ilgili olduğunu düşünerek kızını teselli etmeye çalışır. Sümbül Hanım pek de iyi olmayan imkânlarını kızına sıralayarak hallerine şükreder.

“Üzülme Elif. Halimize çok şükür, işimiz var, oturacak evimiz var, sağlığımız da yerinde; geçinip gidiyoruz. Sen de, kardeşin de okuyup meslek sahibi olun, iyi işlerde çalışın; başka bir dileğim yok.” (SG-2, s.22)

Akal’ın incelenen çocuk romanlarından yalnızca birinde “kanaatkârlık” değerine belirgin bir şekilde rastlanmıştır. Maddi durumu kötü olan bir aile bireyi olan anne sahip oldukları için şükreder ve kızını olumlu düşünmesi için teşvik eder.

4.8.5. Minnettarlık Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar

Minnet, iyilik bilme, bir iyiliğe teşekkür etme ve iyilik karşısında duyulan borçluluk duygusudur (Seyyar, 2003, s.297). İyilik yapma, karşılık beklemeden yapılan ve erdemli bir toplum için vazgeçilmeyen bir değerdir. Fakat iyilik yapmada karşılık beklenmese de iyilik gören kişi bu lütfun kıymetini bildiği süre toplum içinde iyilikler katlanarak çoğalır. Yani iyiliğin kıymetini bilenler olduğu sürece toplum kalkınır.

Minnettarlık değerine Aytül Akal’ın çocuk romanlarının çoğunda rastlanmıştır. Minnettarlık değerinin dağılımı aşağıda Tablo 4.36’da belirtilmiştir.

Tablo 4.36: Aytül Akal’ın Romanlarında Minnettarlık Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: Minnettarlık
	Sayfa
Süper Gazeteciler	21, 81, 202, 206
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	59
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	131
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	-
Biri Uzaylı Mı Dedi?	78
Yine Mi Uzaylı?	-
Kırmızı Arabanın Hayaleti	87, 89
Esrarengiz Duman	73

Süper Gazeteciler-1 romanında Yener ve annesi yeni taşındıkları evi çok beğenmiştir. Yener’in annesi evlerinin kuş sesleriyle dolu bir bahçeye bakmasından dolayı hayata karşı minnet doludur. Çünkü diğer insanların betona ya da çöplüğe bakan evlerde oturmalarına karşın kendini çok şanslı hissetmektedir:

“Ne kadar şanslıyız! Herkesin penceresi çöplüğe ya da betona bakar, biz kuş sesleriyle dolu bir bahçeye bakıyoruz. Bunun değerini bilmeliyiz oğlum. Acaba mahallemizde oturan kaç kişi şu güzel bahçedeki kuşların sesini duymuştur?” (SG-1, s.21)

Süper Gazeteciler-1 romanının devamında ünlü şarkıcı Altay Şen'in kaçırılma olayının çözümlenmesinde Evren, Yener, Selin ve Elif'in rolü büyüktür. Bunun üzerine sağ salim özgürlüğüne kavuşan Altay Şen çocuklara minnet duygusuyla teşekkür eder:

“Hayatımı kurtardınız. Sizlere nasıl teşekkür edebilirim?” (SG-1, s.202)

Süper Gazeteciler-2 romanında Elif ve Selin *Süper Gazete*'ye katılmak için can atmaktadır. Fakat bunun için önce iyi bir röportaj hazırlamaları gerekmektedir. Elif de babasının çaycı olarak çalıştığı belediyede, belediye başkanı ile bir röportaj ayarlar. Selin buna çok sevinir. Röportaj günü gelir ve Selin konuşmaya ilk Elif'in başlamasını ister çünkü burada olmaları Elif sayesinde. Selin arkadaşına minnet duymaktadır:

“Selin'le Elif birbirlerine baktılar. Hangisi önce başlayacaktı? Selin, bu röportajın onun sayesinde gerçekleştiğini unutmamıştı; sözünü arkadaşına vermek istedi. Gözüyle Elif'i uyararak, önceliği ona tanıdığını ima etti.” (SG-2, s.59)

Süper Gazeteciler-3 romanında Elif'in aldığı çikolatalar ve mankenlik ajansındaki içkiden sonra kardeşi Arif rahatsızlanır. Elif korkudan ailesine haber veremez. Arkadaşı Evren'den yardım ister. Evren'in doktor olan babası Arif ile ilgilenir ve sağlığına kavuşturur küçük çocuğu. Elif de bu durumda arkadaşını Evren'e minnettar kalır, ona teşekkür eder:

“Elif sessizce uzandı, Evren'in koluna dokundu. ‘Teşekkür ederim Evren. Çok iyi bir arkadaşısın.’ (SG-3, s.131)

Biri Uzaylı Mı Dedi? romanında köpek kılığına giren Başkan Postipidik bir kayak merkezinde kayan çocukları kurtlardan kurtarır. Aslında kurt sesini de çıkaran Postipidik'tir. Çocuklar bunun farkında değildir bu yüzden onları kurtaran köpeğe minnettar kalırlar:

“Gelsin, boynuna sarılıp öpeceğim o köpeği! Kahramanım benim!” (BUMD, s.78)

Kırmızı Arabanın Hayaleti adlı romanda kadın kahraman ihtiyaç sahibi birine ilaç verince adam ona teşekkür eder:

“Sağ ol, ellerin dert görmesin.” (KAH, s.87)

Aynı romanın ilerleyen bölümlerinde kadın kahramandan onu kızının düğününe yetiştirmesini isteyen bir adamın minnet duası şöyledir:

“Yaşlı adam son bir umutla, ‘Düğüne yetişeceğim, geç kaldım,’ dedi. ‘Sana ömür boyu dua ederim, hep böyle güzel arabalarda gezesin diye.’” (KAH, s.89)

Esrarengiz Duman romanında Pelin ve arkadaşı Merve bir çete tarafından kaçırlır. İki kız korku dolu anlar yaşar ve birbirlerine destek olurlar. Merve arkadaşı Pelin’e yanında olduğu için teşekkür eder:

“İyi ki yanımdasın Pelin. Sen olmasan ne yapardım bilmiyorum...”(ED, s.73)

Akal’ın çocuk romanlarının çoğunda “minnet” duygusuna yer verildiğini görmekteyiz. Kahramanlar kendilerine yapılan iyilikler karşısında, teşekkür ederek ya da karşısındaki için iyi bir davranışta bulunarak minnettarlığını belirtmeye gayret eder. Bazı kahramanlar aile bireylerinin veya arkadaşlarının varlığına bile minnet duyarlar. Minnet duygusuna sahip kahramanlar mutlu ve huzurludurlar.

4.8.6. Misafirperverlik Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar

Misafirperverlik, Türk gelenek ve göreneklerinde çok ayrı bir yere sahiptir. Misafirperverlik sosyal dayanışmanın en yaygın biçimidir, misafir haklarını yerine getirmek gerekir (Seyyar, 2003, s.298). Misafirler her zaman özenle ağırlanır, ikramlar yapılır, güler yüzle davranılır. Misafir ağırlamak ya da bir yere misafirliğe gitmek sosyal ilişkileri de kuvvetlendirir. Birbirine yakın, ve samimi topluluklar oluşur. Misafirperverlik değeri toplumu bir arada tutmaya katkı sağlayan önemli bir değerdir.

Misafirperverlik değerinin Akal’ın çocuk romanlarındaki dağılımı Tablo 4.37’de belirtilmiştir.

Tablo 4.37: Aytül Akal’ın Romanlarında Misafirperverlik Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: Misafirperverlik
	Sayfa
Süper Gazeteciler	17
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	70
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	90, 126
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	-
Biri Uzaylı Mı Dedi?	-
Yine Mi Uzaylı?	-
Kırmızı Arabanın Hayaleti	69, 80
Esrarengiz Duman	-

Süper Gazeteciler-1 romanında Evrenlerin sokağına yeni birileri taşınır. Taşınanlar Yener ve annesi Seher Hanım'dır. Evren de misafirperverlik yaparak onlara 'Hoş geldiniz.' demek için kapılarını çalar:

"Adım Evren. Sizi burada görünce yeni taşınacak komşularımız olduğunuzu düşündüm, merhaba demeye geldim." (SG-1, s.17)

Süper Gazeteciler-2 romanında Belediye Başkanı Hakkı Güven acil bir durumu bildirmek için Eliflerin kapıcı dairesine gelir. Elif'in annesi Sümbül Hanım kapıda başkanı görünce telaşlanır ve hemen içeri buyur eder:

"Buyrun içeriye geçin. Oturmaz mısınız?" diyerek salondaki yıpranmış koltukları işaret etti." (SG-2, s.70)

Süper Gazeteciler-3 romanında Evren ve Yener'in evlerinin karşı sokağına birileri taşınmıştır. Çocuklar yeni komşulara merhaba diyerek misafirperverlik yapmak ister:

"Gidip yeni komşularımıza bir merhaba desek. Hem böylece tanışmış oluruz." (SG-3, s.90)

Kırmızı Arabanın Hayaleti romanında küçük Murat ve teyzesi bir eve misafir olurlar ve ev sahibi onları güler yüzle karşılar:

"Arkadaşı Tekirdağ'ın merkezinde oturuyordu. Evi bulup kapıyı çaldılar. Pelin onları sevinçle karşıladı." (KAH, s.69)

İlerleyen bölümlerde aynı ikili yolculuklarının devamında başka bir evde de güzel bir şekilde misafir edilirler:

"İkiniz de hoş geldiniz. Geçin içeriye, bakın neler pişirdim sizin için. Gerçi yeğeninle geleceğini söylememiştin, bilsem ona göre de bir şey yapardım." (KAH, s.80)

Akal'ın romanlarında misafirperverlik değeri; misafir ağırlamaya istekli olma, misafire iyi davranma, misafire güler yüz gösterme şeklinde karşımıza çıkar. Misafirperver kahramanların sosyal ilişkilerinin kuvvetli olduğu, mutlu bireyler olduğu anlaşılmaktadır.

4.8.7. Sabırlı Olma Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar

Sabır, olacak veya gelecek bir şeyi telaş göstermeden beklemektir (TDK, 2011, s.1996). Sabır zor bir durum karşısında mücadele gücünü yitirmeden beklemek; olumsuzluklar bitene dek bu zorluklara katlanmaktır. Sabırlı olmak erdemli insanların sahip olduğu en önemli özelliklerdendir.

Sabırlı olmak çoğu zaman zordur; ama gerçekten büyük işler başarmış kişileri başarıya götüren en önemli değerdir sabır. Sabır insanların ani ve yanlış karar vermelerini engeller. Sabırlı kişiler karşlarına çıkan problemleri sakinçe değerlendirip çözüm yolu ararlar. Sabır huzurlu bir şekilde yaşamının en büyük anahtarlarındanıdır.

Sabırlı olma değeri beş çocuk romanında belirgin bir şekilde işlenmiştir. Değerin dağılımı Tablo 4.38’de ele alınmıştır.

Tablo 4.38: Aytül Akal’ın Romanlarında Sabırlı Olma Değeri Dağılımı

Romanın Adı	Değeri Adı: Sabırlı Olma
	Sayfa
Süper Gazeteciler	13, 56, 101-102
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	11, 193-194, 195, 214
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	-
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	-
Biri Uzaylı Mı Dedi?	-
Yine Mi Uzaylı?	-
Kırmızı Arabanın Hayaleti	-
Esrarengiz Duman	12, 37, 67, 86, 95, 97, 116

Süper Gazeteciler-1 romanında Evren ve arkadaşı Yener Süper Gazete için röportaj hazırlamak ile uğraşırlar. Okullarına gelen ünlü şarkıcı Altay Şen tuhaf tavırlarıyla Evren’in aklında bazı soru işaretleri oluşmasına sebep olur. Ama Altay Şen ikinci dersin sonunda onlarla görüşecektir. Evren’in gizemi çözmesi için biraz daha sabırlı olması gerekmektedir:

“Aklına takılan sorular vardı ama hiçbirine yanıt bulamıyordu. Sonunda o da ‘en iyisi beklemek,’ diye karar verdi ve arkadaşının peşinden sınıfa koştu.” (SG-1, s.56)

Yine aynı romanda Yener ergenlik çağına girmek üzere olan bir erkek öğrencidir. Yener’in ses tonu çocukluk ve gençlik dönemi arasında olduğu için biraz ince

çıkılmaktadır. Bazen telefonu açtığında onu kız zannetmektedirler. Yener bu duruma hem üzülür hem de çok sinirlenir. Annesi de Yener'e biraz daha sabırlı olmasını yakında sesinin kalınlaşacağını söyler:

“Yener ‘hanımefendi’ sözünü duyunca çok sinirlendi. Sesi inceden kalına geçiş dönemindeydi ve zaman zaman çatlama yapıyor da değildi, ama asla kadın sesi gibi değildi. Bu kadarı da fazlaydı. Telefonla konuşurken hep bu gelirdi başına zaten. Annesi, ‘Az sabret, göreceksin. Yakında sesin iyice kalınlaşacak, bir daha kimse telefonda seni kadın sesiyle karıştırmayacak,’ diye teselli ederdi.” (SG-1, s.101-102)

Süper Gazeteciler-2 romanında annesi apartman görevlisi olan Elif, apartman sakinleri tarafından bazen kırıcı sözlere maruz kalmaktadır. Böyle durumlarda Elif öfkesini kontrol eder ve sabırlı davranarak onlara gülümser:

“Böylece, onların sivri dilleri çalışmaya başladığında, öfkesini tutmaya çalışıp gülümseyerek onlara selam verirdi.” (SG-2, s.11)

Yener ve annesi akşam eve geldiklerinde gün boyunca başlarından geçenleri anlatacaklardır. Fakat Yener o gün o kadar korku dolu anlar yaşamıştır ki annesinin bankada yaşadığı sıradan olaylar ona ilginç gelmez. Zaten annesine yaşadığı bu maceraları ayrıntısına kadar anlatmamak için sabretmelidir. Çünkü annesi de Yener için endişelenebilirdi:

“Alt tarafı annesinin bankasına gitmiş olan arkadaşının, kendi başına gelenlerden daha ilginç anlatacak neyi olabilirdi ki? Yine de sabırlı davranıp bu konuda bir şey söylemedi.” (SG-2, s.193-194)

Aynı romanda Belediye Başkanı Hakkı Güven ile röportaj ayarlayan Elif'in babası Süleyman Efendi belediyede çaycı olarak çalışmaktadır. Röportajdan sonra başkanın oğlu kaçırılır ve başkan şüpheli olarak Süleyman Efendi'yi polise ihbar eder. Polis suçsuz olan adamı alır götürür. Elif ve annesi çok üzgündürler. Elif annesini sabırlı olmasını babasının suçsuzluğunun çok yakında anlaşılacağını söyler:

“Üzülme anne. Babamın suçsuz olduğu nasıl olsa anlaşılacak. Biraz sıkıntı çekeceğiz, ama her şey ortaya çıkacak, göreceksin.” (SG-2, s.195)

Esrarengiz Duman romanında Pelin yaşlıları gibi büyüyemiyordur ve kısa kalmıştır. Bu durum Pelin'i çok üzer. Arkadaşı Ceren de Pelin'e sürekli neden büyüyemediği ile ilgili sorular sorar. Pelin arkadaşına kırıncı bir şey söylememek için sabırlı davranır:

“Ceren’in sinir bozucu sorularını savuşturmaya çalışmak beni huzursuz ediyordu, yine de odamdan kovup bir daha evimize uğramamasını söyleme isteğimi bastırarak, sabrımın kalan son kırıntılarıyla ona bir yanıt uydurdum.” (ED, s.12)

Aynı romanda kimya mühendisi olan Ayhan Bey, ilaç piyasasındaki gelişmeleri takip etmek için ailesiyle birlikte Çin’in Şanghay şehrine taşınmıştır. Fakat çalışkan bir mühendis olan Ayhan Bey bir türlü formülleri gizli tutulan ilaçlarla ilgili bilgi edinemez ve kendini başarısız hisseder. Eşi Esin Hanım da henüz kısa bir süre geçtiğini ve sabırlı olması gerektiğini istediği başarıya ulaşacağını söyler:

“Şunun şurasında yedi sekiz ay geçti, sabret. Elbet bir şeyler bulacaksın.” (ED, s.37)

Esrarengiz Duman romanının devamında Pelin ve arkadaşı Merve çete tarafından kaçırlınca ikisinin de ailesi olayı çözmek için bir araya toplanır. Hepsi çok korkmuş ve gergindir. Merve'nin babası İhsan Bey çözüm aramak yerine kaba sözleriyle diğerlerini de germektedir. Ortamı sakinleştirmeye çalışan Pelin'in babası Ayhan Bey adama çok kızsada sabırlı olup bir şey demez:

“Ayhan Bey, artık sabrının sınırındaydı. O da merak ve endişe içindeydi, ancak o ana kadar herkese güven vermek ve yatıştırmak için sakin görünmeye çalışıyordu. Bu nedenle arkadaşının tavrı onu çok sinirlendirdi, ama yine de kendini tutmayı başardı.” (ED, s.95)

“Sabırlı olma” değerine Akal'ın romanlarından üç tanesinde belirgin bir şekilde rastlanmaktadır. Kahramanlar karşılaştıkları sorunlara çözüm ararken sabırlı davranmış ve çözümü beklemişlerdir. Sabırlı olan kahramanlar karşılarındakini de kırmamak için davranışlarına ve sözlerine özen gösterirler. Sabırlı kişiler sinirlendikleri durumlarda sabretmeyi seçerler.

4.8.8. Saygı Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar

Saygı değeri, üstünlüğü gibi özellikleri dolayısıyla bir kimseye, bir şeye karşı özenli, ölçülü davranmaya sebep olan sevgi duygusudur (TDK, 2011, s.2047). Saygı bir davranış biçimidir. Saygı sayesinde insanlar arasında kuvvetli bağlar oluşur. Saygı ailede öğrenilip sosyal çevreyle gelişir. Ailede saygıyı öğrenen birey çevresine de saygılı olur, hak ettiği saygıyı da görür. Aslında kendine saygısı olan birey bunu çevresine yansıtır ve böylelikle toplumda yaşanabilecek bazı sorunların önüne en başından geçilmiş olur.

Saygı değeri ile ilgili romanlarda geçen ifadelerin sayfa numaraları Tablo 4.39’da belirtilmiştir.

Tablo 4.39: Aytül Akal’ın Romanlarında Saygı Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: Saygı
	Sayfa
Süper Gazeteciler	31, 104, 117, 176
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	44, 61, 67, 71, 72, 98, 127, 160, 176, 218
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	36, 42, 92, 96, 120, 146
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	25, 67, 88, 116, 116, 142, 150, 161, 163, 193, 244-245
Biri Uzaylı Mı Dedi?	20-21
Yine Mi Uzaylı?	-
Kırmızı Arabanın Hayaleti	-
Esrarengiz Duman	21, 195, 198

Süper Gazeteciler-1 romanında Yener ve arkadaşları Altay Şen’in kaçırılma olayının peşindedirler. Tesadüfen Altay Şen Yener’in annesinin çalıştığı bankanın müşterisidir ve bütün parasını çekmek ister. Yener annesinden Altay Şen ile ilgili bilgi almak ister ama annesi görevine ve müşterilerine saygıdan ötürü oğluya bile bilgileri paylaşmaz:

“Bak canım, müşterilerimizle ilgili bilgi vermeyiz, biliyorsun. Bu meslek ahlakına uymaz.” (SG-1, s.104)

Süper Gazeteciler-1 romanının devamında gizemi çözmekle meşgul olan çocukların kafası karışıktır ve gergin bir ortamda sohbet ederler. Yener Selin’e kırıcı bir söz söyler. Evren hemen arkadaşını uyarır. Çok sinirli de olsalar saygılı bir şekilde kırmadan konuşmak gerektiğini belirtir:

“ ‘Haydutlar kapı çalmaz, aptal kız.’

Evren hemen atıldı:

‘Tamam hepimiz çok sinirliyiz, ama birbirimizle böyle kırıncı konuşmayalım.’”

(SG-1, s.117)

Aynı romanının devamında Yener yaşlı bir adama adres sorar fakat adam adresi söyleyeceğine Yener’e dertlerini anlatmaya başlar. Ama Yener’in acelesi vardır, yaşlı adamın sözünü kesip ona saygısızlık yapmak istemez:

“Yener kim bilir ne zamandır dertleşmek için birilerini arayan yaşlı adamı, sözünü kestiği için darılmaktan çekinerek araya girdi.” (SG-1, s.176)

Süper Gazeteciler-2 romanında Elif yanlışlıkla sıranın kapağını gürültülü bir şekilde kapatır. Sınıftaki herkes korkar. Elif de utanır ve saygısından dolayı öğretmeninden özür diler:

“Elif çok utanmıştı. Hemen yerinden kalkıp hafif bir sesle, ‘Özür dilerim. İsteyerek olmadı efendim,’ dedi.” (SG-2, s.44)

Bir gün Elif ve Selin belediye başkanı ile röportaj yapmış eve dönmektedir. Elif’in babası da belediyede çalışmaktadır. Selin Elif’e babasına uğrayıp uğramamak istediğini sorar ama Elif babasına saygısından onu iş yerinde rahatsız etmek istemez:

“ ‘Babana uğramak ister misin?’

‘Hayır, doğru olmaz. Şimdi iş yerinde rahatsız etmeyelim.’” (SG-2, s.61)

İlerleyen bölümlerde Elif ve kardeşi Arif tartışırken Arif ablasına kırıncı sözler sarf eder. Annesi de Arif’i ablasına saygılı davranması konusunda uyarır.

“Doğru konuş Arif. Ablanın sözünü dinle. O senden büyük.” (SG-2, s.67)

Devamında çocuklar okuldan sonra yapacakları plan için ailelerine haber vermek isterler. Çocuklar nerede olduklarını ailelerine bildirdikleri ve aileler de her şeye karışmadığı yani karşılıklı saygı olduğu sürece sorun çıkmayacağını düşünürler:

“Bence her anne babanın buna hakkı var. Tabii vereceğimiz kararlara karışmadıkları ve hep kendilerinin haklı olduğunu düşünmedikleri sürece.” (SG-2, s.98)

Süper Gazeteciler-2 romanın ilerleyen bölümlerinde Selin Evren'i telefonla arar. Bir süre konuşurlar fakat Evrenlerin evinde misafirler olduğu için onlara saygısızlık yapmamak adına telefonu kapatmak zorunda olduğunu söyler Selin'e:

“Kapatmak zorundayım... İçerde konuklarımız var.” (SG-2, s.176)

Romanın son bölümlerinde apartman sakinlerinden Nihal Hanım akşam geç saatte Elif'i markete süt aldirmaya gönderir. Elif sütü getirince kadın ona şampuan armağan etmek ister. Fakat Elif bunu kabul etmek istemese de o an saygısızlık yapmamak için şampuanı alır:

“Elif, Nihal Abla'dan armağan almak istemiyordu. Onu kırmadan geri vermek için bir bahane uydurdu.” (SG-2, s.218)

Süper Gazeteciler-3 romanında Selin sabah derse geç kalır ve öğretmeninden özür dileyerek sınıfına girer:

“Geciktim, özür dilerim öğretmenim... Sabah çalar saatim çalmadı.” (SG-3, s.36)

Devamında Selin'in üvey ablası olduğunu iddia eden Meltem ortaya çıkar. Selin'in annesi Mercan Hanım ve babası Oktay Bey şaşkındır. Ailede bazı huzursuzluklar başlar ama anne ve baba bir birlerine saygılı davranırlar, düşünmek için biraz yalnız kalmaya karar verirler. Aynı şekilde çocuklarından da kararlarına saygılı davranmalarını isterler:

“Babanız bir süre evden ayrılacak çocuklar. Düşünmemiz gerek. Yardımcı olup, bu durumu anlayışla karşılayacağınızı umuyorum.” (SG-3, s.42)

Meltem'in ortaya çıkmasıyla Selin için zor günler başlar. Selin Meltem'in üvey ablası olduğuna inanmak istemez. Selin aklındaki soru işaretlerine cevap ararken arkadaşları hep ona destek olur. Fakat olay tamamen Selin'in aile ilişkileri ile ilgili olduğu için çocuklar bazen geri adım atar ve Selin'e saygısızlık etmek istemezler.

“Ne de olsa bu konu Selin'in özel aile sorunuydu, arkadaşlarının durmadan olaya burunlarını sokmalarından hoşlanmıyor alabilirdi.” (SG-3, s.120)

Süper Gazeteciler-4 romanında Yener babasının düğünü için gittiği otelde yasadışı işler yapan adamların konuşmalarına şahit olmuş ve başına bir şey gelmemesi için duyma engelli taklidi yapmıştır. Bir akşam yemeğinde bu adamla karşılaşan Yener ne yapacağını bilemez. Adam da Yener'i görünce bir yalan uydurur ve o gün yaşananların kamera şakası olduğunu bula bula da sakat bir çocuğa yani Yener'e rastladığını söyler.

Selin'in halası adamın saygısızca konuşmasından rahatsız olur. Sakat kelimesi yerine duyma engelliyi kullanmanın daha doğru olacağını söyler:

“Şaka yapmak için bula bula duyma engelli çocuğu mu buldunuz, çok ayıp!”

‘Ne bileyim çocuğun sakat olduğunu!’

Hala kibar bir tavırla düzeltti:

‘Duyma engelli...’ (SG-4, s.116)

Aynı romanın devamında Yener babasının evleneceği kadın olan Bahar'ın kitaplarını okur. Fakat kitapları hiç beğenmez. Selin'in halası Yener'e kitapların nasıl olduğunu sorunca Yener kitaplar hakkındaki asıl düşüncelerini söyleyip saygısızlık etmek istemez ve konuyu geçirir:

“Arkadaşlarının iddia ettiği gibi kitapları önyargılı mı okumuştun acaba? Şimdi olumsuz bir yorum yapması doğru olmazdı o zaman.” (SG-4, s.142)

İlerleyen bölümlerde Evren otelde bir koridorda bir genç kız ve genç adamı samimi bir şekilde görür fakat hem utancından hem saygısından yolunu değiştirip onların yanından geçmez:

“Birkaç adım daha atsa, asansöre binmeden onlara yetişebilirdi, ama nedense onları bu samimi pozda gördüğünü belli etmesi doğru olmaz gibi geldi Evren'e.” (SG-4, s.161)

Süper Gazeteciler-4 romanının devamında Selin'in halası Yener'in bir travma sonucu duyma yetisini kaybettiğini öğrenince onu iyileştirmek için yakın bir doktor arkadaşından Yener için randevu alır. Fakat Yener'in duyma engelli rolü yaptığını öğrenince hala arkadaşını arar ve randevuyu iptal eder. Böyle bir davranış hem doktora karşı hem de bekleyen diğer hastalara karşı saygı duyduğunun göstergesidir:

“Yener'in numara yaptığını öğrenir öğrenmez, halanın ilk işi doktor arkadaşına telefon edip gelemeyeceklerini bildirerek özür dilemek oldu.” (SG-4, s.163)

Yaşanan bazı olaylar sonucu çocuklar kimsenin kimseye saygısı kalmadığını düşünürler. Bazı acımasız ve saygısız insanların hoşlandığı kız ona bakmayınca kızını öldürdüğünden bahsederler:

“İnsanların birbirlerinin varlığına, kişiliklerine saygısı kalmamış. ‘Benim olmazsa ölsün daha iyi,’ diye nasıl düşünebilir insan, aklım almıyor.” (SG-4, s.193)

Süper Gazeteciler-4 romanının son bölümlerinde Selin'den hoşlanan Furkan Selin'e "Sen benimsin!" diye mesajlar göndermiştir. Bu mesajlar Selin'i rahatsız eder. Furkan ile karşılaşınca ona diğer insanlara karşı anlayışlı ve saygılı davranması gerektiğini anlatır:

" 'O zaman önce kendi kişiliğini geliştir, başkalarına değer vermeyi öğren.'
 'Bu yaşta bu olgunluğunu nerden buluyorsun sen?'
 'Bilmem... Belki çok okuduğum, çevremdeki insanların duygularına dikkat ettiğim, yaşamı anlamaya çalıştığım içindir.'" (SG-4, s.244-245)

Biri Uzaylı Mı Dedi? romanında Başkan Postipidik bir okulu ziyaret eder ve öğrencilere bir bu sürprizini beğenip beğenmediklerini sorar. Başkanın gelmesine anlam veremeyen çocuklar saygısızlık yapmamak için durumdan memnunmuş gibi davranırlar.

"Sürprizin ne olduğunu pek anlamasalar da, saygısızlık etmemek için alışıldığı üzere hep bir ağızdan 'Eveeeet!' diye bağırdılar." (BUMD, s.20-21)

Esrarengiz Duman romanında Pelin'e bir mektup gelir. Mektubu önce annesi görür ve kızına saygısından merakına yenilip de açmaz, kızının gelip açmasını bekler:

"O ana kadar sabırla beklemiş olmasına şaşmam gerekirdi ya, onca merakına rağmen, bireysel özgürlüklere pek saygılıdır. Beğendiğim az sayıdaki iyi huydan biri." (ED, s.21)

Esrarengiz Duman romanının son bölümlerinde Ayhan Bey ve patronu Sezer Bey aileleri ile birlikte Çin'e gider. Ayhan Bey daha önce Çin'de yaşadığı için Sezer Bey ve eşini almadan otelden çıkamayacağına söz verir. O sabah Sezer Bey'in odasını telefonla arar ama telefon yüzüne kapanır. Ayhan Bey verdiği söze sadık kalmak ister ama patronunu rahatsız etmek de saygısızlık olacağından onları tekrar aramaz:

"Ayhan Bey yüzüne kapanan telefonda sonra, ısrar etmenin doğru olmayacağını düşünüyordu." (ED, s.198)

Akal'ın çocuk romanlarında en çok üzerinde durulan değerlerden biri "saygı" değeridir. Eserlerdeki kahramanlar daima çevrelerindeki insan ya da insan dışı tüm varlıklara saygı duymuşlardır. Saygı değeri; haklara, kurallara, özel hayata saygı duyma olarak romanlarda işlenmiştir.

4.9. Uyma

4.9.1. Nazik Olma Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar

Başkalarına karşı saygılı ve incelikli davranmak nezakettir (TDK, 2011, s.1769). Saygı ile iç içe geçmiş nezaket değeri sözde ve davranışta zarif olmayı da beraberinde getirir.

Nazik insanlar eyleme geçmeden önce düşünür, kırıcı davranışlardan çekinir, çevrelerindeki büyük veya küçük herkese saygı ve zarafet ile yaklaşır.

Günümüzde sosyal ağların yaygınlaşması ile güzel davranışlardan çok kötü söz ve davranışların özenilip, benimsenmesi bireylerin nezaketten yoksun olmalarına sebep olmaktadır. Özel hayata saygı duymayan, sözlerinin kırıcı olup olmadığı umursamayan, günlük konuşma dilinde argoyu kullanan giderek kabalaşan ve bencilleşen bireylerin sahip olmaları gereken en önemli değerdir nezaket.

Nazik olma değerine Akal'ın çocuk romanlarında çok değinilmemiştir. Değerin dağılımı aşağıda Tablo 4.40'ta gösterilmiştir.

Tablo 4.40: Aytül Akal'ın Romanlarında Nazik Olma Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: Nazik Olmak
	Sayfa
Süper Gazeteciler	-
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	-
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	-
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	-
Biri Uzaylı Mı Dedi?	-
Yine Mi Uzaylı?	11
Kırmızı Arabanın Hayaleti	-
Esrarengiz Duman	195

Yine Mi Uzaylı? romanında Hex'in babası Dünya'daki bir görev için gitmiştir ve uzun zamandır babasından haber alınamamıştır. Hex'in annesi de yoktur ve babasını kaybetmekten çok korkar. Bu korkuyla Hex'in davranışlarında bazı değişiklikler olur: Her zaman nazik olan çocuk artık çok kaba davranışlar sergilemektedir. Arkadaşları Hex'in eskisi gibi yine nazik biri olması için onun derdine çare aramaya başlarlar. Çünkü kaba olmak hem kendisine hem de çevresine zarar vermektedir:

“Ne oluyordu Hex’e böyle? Arkadaşlarına kötü davranıyor, günlerdir herkesi tersleyip kırıyordu. Öğretmenden iki kez ceza almıştı ama akıllanmaya niyeti yok gibiydi. Her zamanki nazik ve düşünceli Hex gitmiş, yerine kaba ve hırçın biri gelmişti.” (YMU, s.11)

Esrarengiz Duman romanında aynı otelde kalan Ayhan Bey ve patronu Sezer Bey sabah olunca birlikte Şanghay’ı gezecektir. Ayhan Bey sabah hazırlanır odasından çıkar ve Sezer Bey gelmemiştir. Ayhan Bey’in eşi Esin Hanım nezaketen, eşinden Sezer Bey’in odasını aramasını ister:

“Önce Sezer Bey’i ara, habersiz çıkmayalım, bir kez daha ayıp olmasın.” (ED, s.195)

Akal’ın üç çocuk romanında ele alınan “nezaket” değeri, kaba davranmama, karşısındakinin haklarına saygıyla yaklaşma, yapılan bir iyilik karşısında minnettarlığını belirtme olarak karşımıza çıkar.

4.10. Güvenlik

4.10.1. Güven Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar

İnsanoğlunun en büyük ihtiyaçlarından biri olan güven; korku, çekinme ve kuşku duymadan inanma ve bağlama duygusudur (TDK, 2011, s.1012). Güvenilir kimse emanete ihanet etmez ve kimseye zarar vermez. Güven duygusunu hissedemeyen birey her zaman huzursuz ve tedirgindir. Toplumlarda güven duygusu yitirildiğinde ise çatışmalar ve gerileme başlar.

Aytül Akal’ın çocuk romanlarının bazılarında güven değeri çok belirgin bir şekilde ele alınmış. Yazarın bazı romanlarında ise güven değerine hiç değinilmemiştir. Güven değerinin dağılımı aşağıda Tablo 4.41’de gösterilmiştir.

Tablo 4.41: Aytül Akal’ın Romanlarında Güven Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: Güven Duyma
	Sayfa
Süper Gazeteciler	105, 141, 181, 182
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	27, 71, 77, 144
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	25, 125, 157, 167, 227
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	18, 55, 133, 170, 269
Biri Uzaylı Mı Dedi?	-
Yine Mi Uzaylı?	-
Kırmızı Arabanın Hayaleti	-
Esrarengiz Duman	79, 86

Süper Gazeteciler-1 romanında Yener’in annesi Seher Hanım bankacıdır. Seher Hanım akşam yemeğinde keyifsizdir ve oğlu Yener neler olduğunu annesine sorar. Annesi müşterilerinden birinin parasının hepsini bankadan çekmek istediğini belirtir. Yener bu müşterinin kim olduğunu merak eder ama annesi iş kuralları gereği müşteri ile ilgi bilgi veremeyeceğini belirtir. Yener çok ısrar edince Seher Hanım bu kişinin Altay Şen olduğunu söyler. Yener ve arkadaşları tam da Altay Şen ile ilgili gizemleri çözme peşindedirler. Yener bu bilgiyi arkadaşlarıyla paylaşmak ister ama annesinin güvenini sarsmak da istemez:

“Yener hemen telefon edip Evren’e bu yeni gelişmeyi anlatmak için sabırsızlanıyordu, ama eğer annesi aralarında konuştuklarını başkalarına iletmediğini anlarsa onu hiç affetmezdi. Hatta belki de bu yüzden bu ipucunu arkadaşlarına hiç söylememesi gerekiyordu. Annesinin güvenini sarsmak istemezdi.” (SG-1, s.105)

Romanın devamında bir gizemin peşinde olan çocuklar. Eve geç kalırlar. Hepsi azar işitecekleri için ailelerini aramaktan da çekinirler. Ama Yener annesini aramaktan çekinmez, diğer çocuklar buna şaşırır. Yener ise annesinin ona güvendiğini ve gerekli açıklamayı yaptığı sürece annesinin ona kızmadığını belirtir:

“Merak etmeyin. Annem bana güvenir.” (SG-1, s.181)

“ ‘Tamam oğlum. Sana güveniyorum. Çok geç kalma ama...’

‘Peki anne. Teşekkür ederim. Seni seviyorum.’” (SG-1, s.182)

Süper Gazeteciler-2 romanında Evren ve Yener’in kurduğu *Süper Gazete*’ye katılabilmek için Elif, Selin’e birlikte bir röportaj hazırlamayı teklif eder. *Süper*

Gazete'ye katılmayı çok isteyen Selin bu teklife çok sevinir hem de Elif çok güvendiği bir arkadaşıdır.

“Elif’le iş birliği mükemmel bir teklifti. Elif iyi bir arkadaşı; Selin ona güvenirdi.”
(SG-2, s.27)

Süper Gazeteciler-2 romanının devamında belediye başkanı Eliflerin hazırladığı röportajın iptali için Eliflerin kapısına kadar gelir. Kapıda başkanı gören Elif’in annesi Sumbül Hanım kızının bir kabahat işlediğini düşünür ve çok endişelenir. Ama Elif annesine bakışlarıyla her şeyin yolunda olduğunu anlatmaya çalışarak ona güvenmesi gerektiğini hissettirir. Konuşmadan da anne-kız arasında güven duygusunu hissettirebilir birbirine:

“Elif gözleriyle önemli bir şey olmadığını işaret ederek annesini sakinleştirdi. Merak edilecek bir durum yoktu; bir yaramazlık yapmamıştı.” (SG-2, s.71)

Romanın devamında bir şampuan yüzünden saçı dökülen Elif, şampuan firmasıyla iletişime geçmiş ve şikâyetini dile getirmiştir. Arkadaşları Elif’in sonuca ulaşamayacağını düşünse de Elif firmanın yaklaşımını çok beğenmiş ve bu yüzden onların sorunu çözeceğine inanmaktadır. Yani Elif arkadaşları güvenirse de firmaya güvenmektedir:

“Ne dersiniz deyin. Ben fabrikanın yaklaşımını çok olumlu buldum. Benim sorunuma çare bulacaklar.” (SG-2, s.144)

Süper Gazeteciler-3 romanında Elif, kardeşi Arif uslu dursun diye ona likörlü çikolata alır. Fakat Arif çikolatayı yiyince hastanelik olur. Elif ailesine haber veremez çünkü babasının ona kızacağını düşünür. Bunlara şahit olan Evren hangi hatayı yaparsa yapsın babasından yardım almakta çekinmeyeceğini düşünür. Çünkü baba-oğul birbirlerine güven duygusuyla bağlıdır:

“Evren, bir an sevgi ve minnetle baktı babasına. Hayatta ne yanlış yaparsa yapsın, babasına söyleyebileceğini ve ondan yardım isteyebileceğini düşündü.” (SG-3, s.125)

Süper Gazeteciler-3 romanının devamında, okumak için para biriktirmek isteyen gençleri tuzağına düşüren çetenin ağından Elif ve arkadaşları son anda kurtulur. Okumak uğruna tüm bu olaylara maruz kaldığını öğrenen Selin’in babası ve Evren’in babası, ailesinin maddi durumu kötü olan Elif ve Arif’in tüm okul masraflarını

karşılama kararı alırlar. Oktay Bey ve Mustafa Bey bu konuda sözlerinde duracaklarına dair kendilerini güvenilmesini isterler:

“Ben de burdayım. Arif’i de ben okuturum. Değil mi ki çalışmak ve okumak istiyorlar. Süleyman Bey ve Sümül Hanım bu konuda bize güvenebilirler.” (SG-3, s.227)

Süper Gazeteciler-4 romanında Yener bazı talihsiz olaylar yüzünden duyma engelli taklidi yapmak zorunda kalır. Yener, annesini ve onu yıllar önce terk edip gitmiş olan babasının düğünü için gittiği otelde bu yaşadığı zor durumu babasıyla paylaşmak ister ama ona içten içe bir kızgınlığı da vardır. Bir yandan da düşünür, o babasıdır. Babasına güvenmeyip de kime güvenecektir:

“Haksızlık ediyordu. Doğru değildi. Kızgın da olsa, o babasıydı. Gerçeği anlatıp, başkalarına söylememesi için söz alabilirdi ondan. Evet, neden olmasın? Oğlunu ele verecek değildi ya...” (SG-4, s.55)

Romanının devamında Yener ve yeni tanıştığı arkadaşı Azmi bir uyuşturucu çetesinin izindeyken olayı aydınlatmak üzereyken arkadaşlarına yalan söylemek zorunda kalırlar. Büyükler tarafından yalan söylediği anlaşılan Yener’in yalanı ortaya çıkınca arkadaşı Selin Yener’e güvendiğini belirtir. Yıllardır tanıdığı Yener eğer bir yalan söylemek zorunda kaldıysa bir sebebi vardır elbet diye düşünür Selin:

“İzin verin de anlatsın. Biz arkadaşımıza güveniyoruz. Yalan söylemişse mutlaka doğru bir gerekçesi vardır.” (SG-4, s.269)

Esrarengiz Duman romanında Pelin ve arkadaşı Merve bir çete tarafından kaçırlır. Aileleri kızlardan haber alamayınca bir araya gelip kızlara ne olduğunu bulmaya çalışırlar. Telaşlanan anneleri sakinleştirmek için Pelin’in babası kızlarına güvenmek zorunda olduklarını belirtir. Kızlarını düzgün bir şekilde yetiştirdikleri için hata yapmayacaklarına inanmaktadır Ayhan Bey:

“İkisi de aklı başında kocaman kız. Neyin eğri neyin doğru olduğunu bugüne kadar öğrettik onlara, bundan sonra yapacakları tercihler, onların kendi seçimi. Kızlarımıza güvendiğimize göre sabırla bekleyeceğiz.” (ED, s.86)

Güven değeri Akal’ın kitaplarında aile bireylerinin, arkadaşların birbirine karşı duyduğu bir değer olarak karşımıza çıkar. Akal’ın eserlerinde ana kahramanlar her zaman

güvenilir kişilerdir. Özellikle kahramanların dostluklarında sahip oldukları güven duygusunun vazgeçilmez bir değer olduğu gözlenir.

4.10.2. Sağlıklı Olmaya Önem Verme Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar

Sağlık; bireyin fiziksel, sosyal ve ruhsal yönden tam bir iyilik durumunda olmasıdır (TDK, 2011, s.2006). Her yönden sağlıklı bireylere sahip toplumlar daha güçlüdür. Vatandaşları sağlık sorunu yaşamayan devletler maddi ve manevi olarak iyi bir konumdadır. Bireylere daha küçük yaşta sağlığın önemi kavratılmalıdır.

Sağlıklı olmaya önem verme Aytül Akal'ın neredeyse bütün çocuk romanlarında işlenmiştir. Değerin dağılımı Tablo 4.42'de gösterilmiştir.

Tablo 4.42: Aytül Akal'ın Romanlarında Sağlıklı Olmaya Önem Verme Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: Sağlıklı Olmaya Önem Verme
	Sayfa
Süper Gazeteciler	38, 52, 184
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	233
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	156, 166, 171, 232
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	33, 62, 211, 212
Biri Uzaylı Mı Dedi?	97
Yine Mi Uzaylı?	-
Kırmızı Arabanın Hayaleti	97
Esrarengiz Duman	14, 61, 123-124, 156, 157, 164

Süper Gazeteciler-1 romanında Evren ve Yener kendi aralarında vitamin haplarından bahsederler. Evren'in annesi ona gelişim çağında olduğu için ve daha sağlıklı bir gelişim göstermesi için vitamin hapı verir. Her gün bu hapı kullanmasını söyler:

“ ‘Sahi nereden çıktı o ilaç?’

‘Annem verdi. Gelişme çağındaymışım, her gün bir tane almalıymışım.’ “ (SG-1, s.52)

Romanda, bir anne yalın ayak dolaşan üç yaşındaki çocuğunu şefkatle uyarır. Hava soğuk olduğu için çıplak ayakla dolaşırsa hastalanabileceğini söyler:

“Gel bakayım annenin kucağına. Neden çıplak ayakla dolaşıyorsun, daha yaz gelmedi, üşütürsün, karnın ağrır.” (SG-1, s.184)

Süper Gazeteciler-2 romanında tarihi eser kaçakçılığı yapan bir çete dikkat çekmemek için sahte şampuan üretimi yapıp piyasaya sürmektedir. Bu şampundan Elif de almıştır ve saçları hızla dökülmeye başlamıştır. Elif ve arkadaşlarının girişimiyle çete yakalanır. Olayı yakından takip eden şampuan firması da halkın sağlığını dikkate alarak sahte şampuanların derhal toplatılmasını ister:

“Bu arada, piyasadaki bütün sahte şampuanları toplamamız gerek. Halkın sağlığıyla oynayamayız.” (SG-2, s.233)

Süper Gazeteciler-3 romanında Evren’in anne ve babası onu zehirli alışkanlıklardan korumak için bazı uyarılarda bulunur. Evren’in annesi, ilaç bağımlılarının hem kendi yaşamlarından olduklarını hem de ailelerini perişan ettiklerini belirtir.

“İlaç bağımlılarını bekleyen son belli. Ya anne babalar? Onları neden düşünmüyorlar?” (SG-3, s.156)

Aynı romanda çocuk kahramanlar engelli bir çocukla karşılaşırlar ve onun çocuk felci geçirdiğini düşünürler. Çocuklar bu hastalığa önlem olarak çocuk felci aşısı olduğunu, ailenin bundan haberdar olmadığını konuşurlar kendi aralarında. Yani çocuklar hastalıklara karşı önlem almanın ne kadar önemli olduğunu farkındadırlar:

“Onun aşısı var, küçükken yapıyor. Bunlar aşığı yaptırmamışlar mı ki?” (SG-3, s.166)

Süper Gazeteciler-3 romanının ilerleyen bölümlerinde Elif’in ve Selin’in kardeşi arabada uyuyakalırlar. Selinlerin şoförü Sedat amca çocuklar hastalanmasın diye üzerlerini örtmek ister:

“Çocuklar uyuyakaldı. Üzerlerini örtecek bir şey de yok. Hastalanmasınlar diye...”(SG-3, s.171)

Süper Gazeteciler-4 romanında Yener’in annesi ve babası ayrıdır. Yener babasının düğünü için başka bir şehre onu ziyarete gidecektir. Annesinden ilk kez ayrılacaktır. Annesi onun valizini hazırlarken ona sağlığına dikkat etmesi ve temiz olması konusunda nasihatler verir:

“Temiz giyin, her gün çorap değiştir, gömleğin ütülü olsun, dişlerini fırçalamayı unutma, geç yatma, düğünde sakın içki içme...” (SG-4, s.33)

Yener'in bilgisayar oyunu oynarken saatlerce hareketsiz kalması sonucu bazı sağlık sorunları ortaya çıkmıştır:

“Oyun oynadığı sıralarda bilgisayar karşısında hep aynı şekilde oturmaktan sırt ağrıları çekerdi. Gözlerini kırıştırdığında kirpikleri batıyormuş gibi hissettiğinde, annesi onu göz doktoruna götürmüştü. Göz kuruluşunun suçlusu da bilgisayar çıkmıştı. Aslında pek öyle sayılamazdı, çünkü onun karşısında saatlerce oturmayı seçen Yener'di.” (SG-4, s.62)

Süper Gazeteciler-4 romanının devamında ilaç üretiminde kullanılan bir madde uyuşturucu kaçakçıları tarafından eroin yapımında kullanılmak üzere toplanıp kaçırılır. Bu maddenin piyasada eksilmesi üzerine bazı ilaçların üretimi de yapılamayacaktır ve hastalar ilaçlarına kavuşamayacaktır:

“Bak şimdi ilaç sanayi de hammaddesiz kaldı. Bir süre ateş düşürücü ilaçlar imal edilemeyecek, hastalar ilaçsız kalacak.” (SG-4, s.211)

Biri Uzaylı Mı Dedi? romanında Dünya'daki görevleri için manken kılığına giren Hex ve Nen mankenlikle ilgili pek çok şey öğrenirler. Nen 34 beden kıyafetler giyebilmek için zayıf kalmak zorunda olduğunu söyler. Aç olmasına rağmen yemek yemez bir tok tuttuğu söylenen bir ilaç içerken Hex ilacı fark eder ve hemen çöpe atar. Hex, Nen'e böyle ilaçlar içerse sağlığının bozulacağını söyler:

“Böyle saçma nedenlerle ilaç içilir mi? Sağlığını bozacaksın...”(BUMD, s.97)

Kırmızı Arabanın Hayaleti adlı romanda sağlığına önem veren kahraman doktor tavsiyesi olmadan herhangi bir ilaç içmek istemediğini belirtir:

“Hayatta içmem. Öyle her ilaca güvenilmez. Hani doktor reçetesi? Hani prospektüsü?” (KAH, s.97)

Esrarengiz Duman büyüme problemi yaşayan Pelin arkadaşı Merve ile sohbet eder. Merve henüz Pelin'in esrarengiz dumanı soluduğunu bilmemektedir ve arkadaşının kilo almamak için rejim yaptığını düşünür. Arkadaşının sağlığını düşünen Merve ona güzel beslenmesi konusunda nasihatler verir:

“Bak incecik kalacağım diye yemiyorsun, anlıyoruz, ama bizim yaşımız gelişme çağı kızım. Rejimi, diyeti falan bırak, zaten ufak tefek yapıdasın, baksana haline. Hem insan aç olunca, huysuz ve sinirli de oluyor.” (ED, s.61)

İlerleyen bölümlerde Pelin ve arkadaşı Merve bir çete tarafından kaçırılmış ve günlerce karanlık bir odada kapalı tutulmuştur. Kızlar kurtarılınca aileleri onların psikolojilerinden endişelenir ve onları doktora götürmek ister:

“ ‘Kızları doktora götürmeliyiz,’ diye fısıldadı. ‘Günlerdir kapalı kalmaktan psikolojileri bozulmuş olabilir.’ “ (ED, s.123-124)

Yıllar önce Pelin’in annesi Esin Hanım ağır bir hastalığa yakalanınca Ayhan Bey eşini tedavi ettirmenin bütün yollarını dener ama bulmaz. Pelin’in bakıcısı Lei sevgilisi Hong-li’ye Ayhan Bey’in Çin’deki işinden istifa etmesi şartıyla ilaç yaptırır. Bu ilaç sayesinde Esin Hanım kurtulur. Ayhan Bey sağlığın, paradan daha önemli olduğunu belirtir:

“Öyle deme Pelin. Ne iş, ne ev ne de para annenin sağlığından daha önemli olamazdı.” (ED, s.157)

Esrarengiz Duman romanının devamında Ayhan Bey’in patronu Sezer Bey ve eşi gençleştiren bir ilacın peşindedirler. Sezer Bey’in eşi bu ilacı bulduğu gibi içmeyi aklına koymuştur fakat Sezer Bey bilmediği ilaçları içmenin hiç de sağlıklı olmadığını düşünür.

“Sezer Bey’in, ne sonuç vereceğini henüz bilmediği ilaçları eşi gibi gözü kapalı yutmaya hiç niyeti yoktu.” (ED, s.164)

Akal’ın romanlarının hemen hepsinde sağlıklı olma değerine rastlanmıştır. Kahramanlar kendi sağlıklarına ve çevrelerinde yaşayanların sağlıklarına önem vermiş ve bu sebeple gereken önlemleri almaya özen göstermişlerdir. Karşılaşılan sağlık sorunlarında her zaman birlik olmuş, çözüm için fedakârlıklarda bulunmuşlardır.

4.10.3. Takım Ruhu Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar

Takım ruhuna sahip olmak demek aynı değerleri paylaşıp, ortak bir hedefe beraber yürümektir. Bu ruh insanların egolarını ikinci plana atıp takımın başarısı için mücadele etmesiyle elde edilir. Takımın bir üyesi olabilmek için de üzerine düşen görevi en iyi şekilde yapıyor olmak gerekmektedir.

Aytül Akal’ın çocuk romanlarından ikisinde takım ruhu değerine rastlanmıştır ve Tablo 4.43’te belirtilmiştir.

Tablo 4.43: Aytül Akal’ın Romanlarında Takım Ruhu Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: Takım Ruhu
	Sayfa
Süper Gazeteciler	27, 68, 70, 85
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	-
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	-
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	-
Biri Uzaylı Mı Dedi?	-
Yine Mi Uzaylı?	-
Kırmızı Arabanın Hayaleti	-
Esrarengiz Duman	-

Süper Gazeteciler-1 romanında *Süper Gazete*’yi hazırlayan Evren ve Yener gazete ile ilgili yapacakları her yeniliğe birlikte karar verirler:

“Bütün düşüncesi gazeteyi daha ilgi çekici hale getirmektir. Her şeyi birlikte hazırladıklarından, bu değişikliğe de birlikte karar vermeleri gerekirdi.” (SG-1, s.27)

Romanda *Süper Gazete*’yi hazırlayan çocuklar bir araya gelirler ve hep birlikte röportaj sorularını hazırlarlar:

“Ben herkese kalem dağıtıyorum. Hepimiz aklımıza gelen soruları kâğıda yazalım, sonra da birbirimize okuyalım. İlginç bulduklarımızı şu deftere geçiririz.” (SG-1, s.68)

Romanın devamında çocuklar gazeteleri için haber peşinde koşarken herkes işini severek isteyerek yapar ve aralarında daima görev paylaşımı vardır:

“Ben çevreyi dikkatle kontrol eder, her şeyi not ederim. O işi bana bırakın.’
‘Harika bir fikir bu Yener! Böylece ben teybin şifresini çözerken Selin’in notlarını da kullanabilirim.’ “ (SG-1, s.70)

İncelenen çocuk romanlarının birinde “takım ruhuna sahip olma” değeri belirgin bir şekilde ele alınmıştır. Kahramanlar arkadaşları ile hedefledikleri bir amaca ulaşmak için bir takım gibi çalışır ve görev paylaşımı yaparlar. Takımın üyesi olan herkes üzerine düşen görevi en iyi şekilde yapmak ister. Başarıya ulaştıklarında kahramanlar, başarının anahtarının birlik ve beraberlik içinde çalışmalarının olduğunu bilincindedir ve mutludurlar.

4.10.4. Temiz Olma Değeri ile İlgili Bulgu ve Yorumlar

Her birey kişisel temizliğinden ve çevresinin temizliğinden sorumludur. Temizlik eğitimi ailede başlar ve okulda devam eder. Kişi temiz kalarak kendi sağlığını ve çevresindekilerinin de sağlığını korumuş olur. Beden temizliğinin yanı sıra yaşanılan çevrenin de temiz tutulması sağlık açısından önemli olduğu kadar estetik açıdan da gereklidir.

Aytül Akal'ın çocuk romanlarından bazılarında temiz olmaya değinilirken bazılarında bu konu hiç ele alınmıştır. Temiz olma değerinin dağılımı Tablo 4.44'te gösterilmiştir.

Tablo 4.44: Aytül Akal'ın Romanlarında Temiz Olma Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: Temiz Olma	
	Sayfa	
Süper Gazeteciler	-	
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	141	
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	125, 161	
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	29, 33	
Biri Uzaylı Mı Dedi?	-	
Yine Mi Uzaylı?	-	
Kırmızı Arabanın Hayaleti	-	
Esrarengiz Duman	-	

Süper Gazeteciler-2 romanında Yener gizlice girdiği Perili Ev'de sahte şampuan fiçisinden dökülen şampuana basar ve eve geldiğinde her yeri ayak izleriyle kirletir. Sabah arkadaşları gelir Yenerlere gelir ve ona evi temizlemesi için yardım ederler:

“Sildiler, kuruladılar; tekrar sildiler, kuruladılar. Sonunda balkon karolarında belli belirsiz kırmızı bir leke kaldı, o kadar. Her yer tertemiz olmuştu.” (SG-2, s.141)

Süper Gazeteciler-3 romanında Elif ve Selin, Meltem ve arkadaşlarının mankenlik ajansı adı altında kiralayıp boşalttığı daireyi kontrole giderler. Ev sahibinden anahtarı alıp evi incelerler. Kızlar, kiracıların çıkarken evi temiz bırakması gerektiğini düşünürler:

“Gerçekten pis yaratıklarımış. Taşınırken insan siler süpürür de öyle bırakır evi.” (SG-3, s.161)

Süper Gazeteciler-4 romanında Yener’in annesi ve babası yıllar önce ayrılmıştır. Yener’in babası yeni biriyle evlenecektir ve oğlunu da düğüne çağırır. Annesi, babasının yanına gidecek olan oğlunun valizine kişisel temizlik için kullanması gereken pek çok eşya koyar. Yener’i temiz olması konusunda nasihatler verir:

“Diş fırçanı, deodorantını sakın unutma. Çoraplarını ve çamaşırlarını da gün sayısına göre al.” (SG-4, s.29)

Süper Gazeteciler-4 romanında Yener’in annesi, Yener yola çıkana kadar temizliğine dikkat etmesi konusunda nasihatlerine devam eder:

“Temiz giyin, her gün çorap değiştir, gömleğin ütülü olsun, dişlerini fırçalamayı unutma...” (SG-4, s.33)

Akal çocuk romanlarının üç tanesinde temiz olma değerini belirgin bir şekilde işlemiştir. Roman kahramanları temizlik eğitimini ailelerinden almaktadırlar, onlara göre temizlik hem düzen hem de sağlık ile ilgilidir. Kahramanlar kişisel temizliklerine, evlerinin temizliğine ve çevre temizliğine önem vermektedirler. Ayrıca temizlik konusunda ailelerine ve arkadaşlarına yardımcı olmaktadır.

4.10.5. Tutumlu Olma Değeri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar

İnsanların parasını, malını, eşyalarını, zamanını ve sağlığını gerektiği gibi koruma ve kullanmasına tutumlu olmak denir. Tutumlu bireyler sahip oldukları her şeyi özenli kullanır ve kötü alışkanlıklardan uzak durur.

Romanlarda geçen tutumlu olma değerinin geçtiği sayfa numaraları Tablo 4.45’te gösterilmiştir.

Tablo 4.45: Aytül Akal’ın Romanlarında Tutumlu Olma Değerinin Dağılımı

Romanın Adı	Değerin Adı: Tutumlu Olma
	Sayfa
Süper Gazeteciler	-
Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar	74
Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata	26, 73, 137
Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye	61
Biri Uzaylı Mı Dedi?	-
Yine Mi Uzaylı?	-
Kırmızı Arabanın Hayaleti	-
Esrarengiz Duman	-

Süper Gazeteciler-2 romanında Elif ve Selin telefonda *Süper Gazete* için yapacakları planlar hakkında konuşmaktadır. Elif ve Selin bir süre düşüncelere dalıp sessiz kalırlar ve uzunca süre telefonu meşgul ederler. Elif’in annesi Sümbül Hanım telefonla uzun süre gereksiz bir şekilde konuşmaması için kızını uyarır:

“Yavrucuğum konuşuyor musunuz, susuyor musunuz anlamadım. Telefonu uzun süre açık tutma. Söyle arkadaşına da kısa konuşsun.” (SG-2, s.74)

Süper Gazeteciler-3 romanında Yener ve Selin telefonda konuşurken, Selin bir süre sessiz kalınca Yener ne olduğunu anlayamaz ve Selin’in kontörleri boşuna harcanmasını diye telefonu kapatır:

“ ‘Oysa onun kontör harcamamak gibi bir derdi yok ki, harçlığımdan ödediğim için dikkat eden benim. Alışkanlık olmuş, başkasının aramasında bile kontör hesaplıyorum...’

‘Üzülme, sen doğrusunu yaptın. Babam da telefon konusunda beni uyarır.’” (SG-3, s.26)

Romanda, Elif’in ailesinin maddi durumu onu üniversitede okutmaya elverişli değildir. Ortaokula giden Elif, Meltem adında bir kızın davet ettiği mankenlik ajansına gidip çok para kazanıp bu parayı da üniversite hayalleri için biriktirmeyi düşünür:

“Eğer Meltem’in vadettiği gibi çok para kazanırsa... Öncelikle, üniversite parasını bir kenara koyacağını düşündü.” (SG-3, s.73)

Süper Gazeteciler-4 romanında Yener’in annesi bankacıdır. Yener’in annesi ailelerin küçük yaştaki çocuklara önce parayı idareli kullanmayı öğretmek yerine çocuklarına

hemen kredi kartı vermelerine çok kızmaktadır. Bu yüzden kendisi bankacı olmasına rağmen oğlu Yener'e parasını idareyi etmeyi öğrenene kadar asla kredi kartı vermeyeceğini söyler:

“Gençler önce parayı para olarak kullanıp idare etmeyi öğrenmeli, kart 16 yaşından sonra,” (SG-4, s.61)

Akal'ın kitaplarından üç tanesinde tutumlu olma değerine rastlanmaktadır. Roman kahramanları ellerindeki imkânları boşa harcamaktan kaçınır, yemeklerini ziyan etmez, harçlıklarını idareli kullanır, daha iyi bir gelecek için çalışıp para biriktirerek tutumlu olmaya çalışırlar.

BÖLÜM V: SONUÇ

5.1. Sonuç

Aytül Akal'ın ele alınan 8 çocuk romanında 44 değer incelenmiştir. Bu değerler Schwartz'ın Değer Sınıflandırmasına göre sınıflandırılmıştır. Bazı değerler bütün romanlarda işlenirken bazı değerlerle ilgili açık ifadelere sadece birer romanda rastlanmıştır. Romanlarda, belirgin ve açık şekilde ifadelere sahip değerlerin yanı sıra örtük bir şekilde sezdirme yoluyla verilmek istenen değerler de bulunmaktadır.

Schwartz'ın Değer Sınıflandırmasına göre Aytül Akal'ın çocuk romanlarında 11 alt değerle en çok *İyilikseverlik* değerine ait alt değerlere rastlanmıştır. Ardından sırasıyla romanlarda *Geleneksellik* değerine ait 8 alt değer, *Evrenselcilik* değerine ait 6 alt değer, *Başarı* değerine ait 5 alt değer, *Güvenlik* değerine ait 5 alt değer, *Özyönelim* değerine ait 4 alt değer, *Güç* değerine ait 2 alt değer işlenmiştir. *Hazcılık*, *Uyarılım* ve *Uyma* değerlerine ait birer alt değere rastlanmıştır. Bu tespitlerden yola çıkarak Schwartz'ın Değer Sınıflandırmasına göre Aytül Akal'ın çocuk romanlarında kahramanlar en çok iyilikseverlik ve geleneksellik değerleri doğrultusunda söz ve davranışlarda buldukları gözlenmiştir.

Romanlarda geçen 44 değerın işlenme sıklığı ise aşağıdaki tabloda ayrıca incelenmiştir.

Tablo 5.1: Akal'ın Çocuk Romanlarında Geçen Değerlerin Toplam İşlenme Sıklığı

Değer Adı	Romanlarda Geçen Değerlerin İşlenme Sıklığı	Değer Adı	Romanlarda Geçen Değerlerin İşlenme Sıklığı
1. Adil Olma	17	23. İyimserlik	16
2. Aile Birliğine Önem Verme	2	24. Kanaatkârlık	1
3. Akıl Yürütme	7	25. Kendini Tanıma	5
4. Alçakgönüllü Olma	4	26. Minnettarlık	10
5. Arkadaşlık ve Dostluk	24	27. Misafirperverlik	6
6. Azim ve Kararlılık	12	28. Nazik Olma	2
7. Bağımsız ve Özgür Düşünebilme	3	29. Özgürlük	2
8. Barış	7	30. Özgüven	1
9. Bilimsellik	12	31. Paylaşımçı Olma	3
10. Cesur Olma ve Liderlik	5	32. Planlı Olma	4
11. Çalışkanlık	13	33. Sabırlı Olma	14
12. Dayanışma	15	34. Sağlıklı Olmaya Önem Verme	20
13. Doğruluk ve Dürüstlük	30	35. Saygı	35
14. Empati	15	36. Sevgi	58
15. Estetik Duyguların Geliştirilmesi	1	37. Sorumluluk	34
16. Fedakarlık	10	38. Şefkat ve Merhamet	27
17. Girişimcilik	1	39. Takım Ruhu	4
18. Güven	20	40. Temiz Olma	5
19. Hedef Belirleme	5	41. Tutumlu Olma	5
20. Hoşgörü	14	42. Vefa	2
21. İffetli Olma	4	43. Yardımseverlik	22
22. İletişime Açıklık	1	44. Zamanı İyi Kullanma	7

Buna göre Akal'ın romanlarında en çok işlediği değer sevgidir. Sevgi değerini yazar bütün kitaplarında belirgin bir şekilde işlemiştir. Yarattığı karakterlerin hemen hepsi insana ve tüm canlılara karşı sevgi doludur. Ardından Akal'ın romanlarında işlenme sıklığı en çok olan değerler sırasıyla; saygı, sorumluluk, doğruluk-dürüstlük, şefkat-merhamet, arkadaşlık-dostluk, yardımseverliktir. Akal'ın ana kahramanları güzel bir aile eğitimi almış dürüst ve çevresine saygılı bireylerdir. Bu ortaokul çağı öğrencileri

her zaman kendilerine ait sorumluluklarını yerine getirmek için mücadele eden, arkadaşlığına önem veren, merhametli bireylerdir.

Yazarın çocuk romanlarında işlenen diğer değerler; romanlarda işlenme sıklığına göre sırasıyla; güven, sağlıklı olmaya önem verme, adil olma, iyimserlik, dayanışma, empati, hoşgörü, sabır, çalışkanlık, azim ve kararlılık, bilimsellik, fedakârlık, minnettarlık, akıl yürütme, barış, zamanı iyi kullanma, misafirperverliktir. Bu değerler roman kahramanlarının söz ya da davranışlarıyla okuyucuya aktarılmıştır.

Cesur olma- liderlik, hedef belirleme, kendini tanıma, temiz olma, tutumlu olma, alçakgönüllü olma, iffetli olma, planlı olma, takım ruhu, bağımsız ve özgür düşünebilme, paylaşımcı olma, aile birliğine önem verme, nazik olma, özgürlük, vefa, estetik duyguların geliştirilmesi, girişimcilik, iletişime açık olma, kanaatkârlık, özgüven değerleri romanlarda işlenme sıklığı daha az olan değerlerdir.

Akal'ın çocuk romanlarında geçen her değer her kitapta geçme sıklığı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 5.2: Değerlerin Akal'ın Çocuk Romanlarına Göre İşlenme Sıklığı

Değer Adı	Süper Gazeteciler	Süper Gazeteciler-Parktaki Esrar	Süper Gazeteciler-Likörli Çikolata	Süper Gazeteciler-Belalı Davetiye	Biri Uzaylı Mı Dedi?	Yine Mi Uzaylı?	Kırmızı Arabanın Hayaleti	Esrarengiz Duman
1. Adil Olma	1	3	2	5	2	-	-	4
2. Aile Birliğine Önem Verme	-	-	1	1	-	-	-	-
3. Akıl Yürütme	2	1	-	-	-	2	-	2
4. Alçakgönüllü Olma	-	2	-	2	-	-	-	-
5. Arkadaşlık ve Dostluk	1	5	4	10	2	-	-	2
6. Azim ve Kararlılık	4	1	4	2	-	1	-	-
7. Bağımsız ve Özgür Düşünebilme	-	-	-	-	-	-	-	3
8. Barış	-	2	3	1	1	-	-	-
9. Bilimsellik	3	4	3	1	1	-	-	-
10. Cesur Olma ve Liderlik	2	1	-	1	-	-	-	1
11. Çalışkanlık	3	4	5	-	-	-	-	1
12. Dayanışma	4	8	-	2	-	1	-	-
13. Doğruluk ve Dürüstlük	4	8	3	6	1	2	-	6
14. Empati	1	1	-	5	2	2	-	4
15. Estetik Duyguların Geliştirilmesi	-	-	-	-	-	1	-	-
16. Fedakârlık	-	3	1	-	1	-	-	5
17. Girişimcilik	1	-	-	-	-	-	-	-
18. Güven	4	4	5	5	-	-	-	2
19. Hedef Belirleme	3	-	-	-	-	2	-	-
20. Hoşgörü	4	3	4	2	-	-	-	1
21. İffetli Olma	-	1	1	-	-	-	-	2
22. İletişime Açıklık	1	-	-	-	-	-	-	-
23. İyimserlik	2	2	-	1	1	1	-	9
24. Kanaatkârlık	-	1	-	-	-	-	-	-
25. Kendini Tanıma	1	1	-	-	-	-	-	3
26. Minnettarlık	4	1	1	-	1	-	2	1
27. Misafirperverlik	1	1	2	-	-	-	2	-

Tablo 5.2'nin devamı

Değer Adı	Süper Gazeteciler	Süper Gazeteciler-Parktaki Esrar	Süper Gazeteciler-Likörlü Çikolata	Süper Gazeteciler-Belalı Davetiye	Biri Uzaylı Mı Dedi?	Yine Mi Uzaylı?	Kırmızı Arabanın Hayaleti	Esrarengiz Duman
28. Nazik Olma	-	-	-	-	-	1	-	1
29. Özgürlük	-	-	-	2	-	-	-	-
30. Özgüven	-	-	-	-	1	-	-	-
31. Paylaşımçı Olma	-	-	-	-	1	-	-	2
32. Planlı Olma	3	1	-	-	-	-	-	-
33. Sabırlı Olma	3	4	-	-	-	-	-	7
34. Sağlıklı Olmaya Önem Verme	3	1	4	4	1	-	1	6
35. Saygı	4	10	6	11	1	-	-	3
36. Sevgi	6	12	7	11	4	4	2	12
37. Sorumluluk	12	14	3	3	-	-	-	2
38. Şefkat ve Merhamet	5	7	3	1	1	2	4	4
39. Takım Ruhu	4	-	-	-	-	-	-	-
40. Temiz Olma	-	1	2	2	-	-	-	-
41. Tutumlu Olma	-	1	3	1	-	-	-	-
42. Vefa	-	-	1	1	-	-	-	-
43. Yardımseverlik	3	5	5	2	3	1	1	2
44. Zamanı İyi Kullanma	4	2	-	1	-	-	-	-

Değerlerin işlenme sıklığından yola çıkarak kitaplarda geçen kahramanların genel özelliklerini şöyle açıklayabiliriz:

Süper Gazeteciler Serisi dört kitaptan oluşmaktadır ve ana kahramanlar ortaokul öğrencileri Selin, Elif, Eren ve Evren'dir. Bu kahramanların sahip olduğu en önemli değer sevgi ve saygıdır. Çocuklar yaşadıkları olaylar karşısında sevgi ve saygıdan asla ödün vermezler. Bu dört romanda sorumluluk ile ilgili ifadelerin çokluğu göze çarpmaktadır. Kahramanlar maceradan maceraya koşarken yazar kahramanlarına ve okuyucuya sorumlulukları yerine getirmenin önemini hissettirir. Çocuklar arkadaş ortamında yaşanılacak bütün güzel değerlere sahiptirler. Kahramanlar; arkadaşlığa, adil olmaya, dayanışmaya, empatiye, güven duymaya, hoşgörüye, minnettarlığa, şefkate, yardımseverliğe dair davranışlarda bulunur ya da sözler söylerler. Ayrıca aileleri

tarafından iyi eğitim alan bu çocuklar sağlıklı olmaya önem verir ve temizliklerine özen gösterirler. Küçük yaşta hedeflerini belirleyen ve girişimci ruha sahip olan roman kahramanları akla ve bilime inanarak engelleri aşmaya çalışır. Takım ruhuna sahip bu çocuklar planlı ve sabırlıdırlar, zamanı iyi kullanırlar.

Fantastik Galaksi Serisi'nde bulunan, *Biri Uzaylı Mı Dedi?* ve *Yine Mi Uzaylı?* romanlarında Hexonya adındaki gezegenden Dünya'ya seyahat eden kahramanların maceraları işlenmiştir. Yazar yarattığı Uzaylı kahramanlar üzerinden sevgi değerini sıkça işlemiştir. Bu serideki roman kahramanlarının sahip olduğu en belirgin değerlerin başında; adil olma, barış, doğruluk, empati, şefkat-merhamet, yardımseverlik gelmektedir. Kendini tanıma değeri ise açık ifadelerle desteklenmemesine rağmen eserlerin sonunda Dünya'da kendini tekrar keşfedip orada kalmaya karar veren iki farklı Hexonyalı karakterle örtük olarak ve sezdirilerek okuyucuya aktarılmaktadır. Yazarın oluşturduğu kurguda Dünyalılara önyargıyla bakan Hexonyalıların sevgi, barış, empati, yardımseverlik değerleriyle önyargılarından kurtulmaları ele alınmıştır.

Kırmızı Arabanın Hayaleti adlı roman dört farklı gencin başından geçenlerin anlatıldığı yazarın korku ve gerilim temalı eseridir. Bu eserde diğer çocuk edebiyatı ürünlerinin sahip olduğu güzel davranışlarda bulunan, iyi değerlere sahip, kötülerle mücadele edip kazanan karakterler ve okuyucuya ders veren ifadeler bulunmamaktadır. Yazar oluşturduğu hikâyeler boyunca dürüstlükten nasibini almamış ve çıkarıcı karakterlerinin başına felaketler getirmektedir. *Kırmızı Arabanın Hayaleti*'nde dört genç, kendilerine verilen görevi yerine getirmek yerine hile yaparak hırslarının kurbanı olur. Romanda minnettarlık, sağlıklı olmaya önem verme, sevgi, şefkat-merhamet, yardımseverlik değerlerinin işlenme sıklığının daha az olduğu görülmüştür. Kahramanların davranış ve sözlerini temsil eden ifadelerin dışında romanda sezdirilerek verilen değerler şunlardır: Adil olma, çalışkanlık, doğruluk-dürüstlük, kanaatkârlık, iyilik yapmak.

Esrarengiz Duman adlı eserin ana kahramanı ergenlik çağına girmek üzere olan Pelin'dir. Fedakâr bir anne ve babanın kızı olan Pelin karakteri hayata olumsuz bir pencereden bakar ve sevdiğini üzen davranışlarda bulunur. Bu eserde de sevgi değeri sıklıkla işlenmiştir. Başlarına ne gelirse gelsin roman kahramanları birbirine sevgiyle bağlanmıştır. İyimserlik, doğruluk- dürüstlük, empati, fedakârlık, sabırlı olma, sağlıklı olmaya önem verme, sorumluluk, şefkat, kendini tanımak, saygı gibi değerler ana

kahramanımız Pelin'e roman boyunca yol gösteren önemli değerlerdendir. Yazarın oluşturduğu kurguda olumsuzdan olumluya doğru davranışlar sergileyen Pelin; başta sevgi, iyimserlik, fedakârlık, sabır değerleri sayesinde amacına ulaşır böylece yaşadığı sorunların üstesinden gelir. Romanda kendini bulmak ve kendini tanımak örtük ve açık ifadelerle üzerinde düşündüren bir değer olarak işlenmiştir. Bunların yanı sıra roman kahramanları sorunları çözerken akıl yürütme ve cesareten de faydalanmıştır.

Sonuç olarak Akal'ın kitaplarında MEB'in amaçları doğrultusunda ortaokul öğrencilerinin sahip olması gereken, ulusal ve evrensel değerlerle örtüşen, öğrencilerin gelişimini olumlu yönde etkileyen değerlere rastlanmıştır. Akal'ın roman kahramanları ergenlik döneminde bulunan 5-8. sınıf öğrencilerine örnek teşkil edebilecek roman kahramanlarına sahip olmakta ve kimlik arayışlarında öğrencilere yol göstermektedir.

5.2. Öneriler

1. Ortaokul seviyesindeki öğrencilerin sahip olması gereken değerler bağlamında Aytül Akal'ın zengin bir hayal dünyası sunan, problem çözme yeteneğini geliştiren, zorlamadan doğru davranışları kazandırmayı amaçlayan çocuk romanları; sahip olduğu roman kahramanlarının iyi birer örnek teşkil etmesi sebebiyle ortaokul öğrencilerine önerilmeli ve okutulmalıdır.
2. Aytül Akal'ın çocuk romanları sahip oldukları ulusal ve evrensel değerler dolayısıyla okullarda değerler eğitimi sürecinde, okul kütüphanelerinde ve sınıf kitaplıklarında bulundurulmalı ve okuma derslerinde öğrencilere okutulmalıdır.
3. Bundan sonra yapılacak farklı araştırmalarda Aytül Akal'ın kitapları Milli Eğitim Bakanlığının kaynaklarında tespit edilen değerlerden farklı olarak yeni değerler ve farklı değer sınıflandırmaları doğrultusunda yeniden incelenebilir.
4. Okullarda öğrencilere kazandırılması istenen değerler, değerler bağlamında incelenmiş, tez çalışması yapılmış eserlerden seçilerek planlı ve programlı bir şekilde öğrenciye kazandırılmalıdır.
5. Aytül Akal'ın incelenen çocuk romanlarında değerler eğitimi bağlamı dışında farklı hususlar da dikkati çekmiştir. Buna göre kitaplarda yazım ve noktalama hatalarına rastlanmıştır. Ayrıca kitaplardan bazılarının içerik ve uzunluk bakımından roman

türünden çok hikâye türüne yakınlık gösterdiği de bir tartışma konusu olabilir. Bu doğrultuda yazarın çocuk romanları araştırmacılar tarafından yukarıda belirtilen yönleriyle tekrar ele alınıp incelenebilir.

YAZARIN İNCELENEN ESERLERİ

Akal, A. (2014). *Süper Gazeteciler*. İzmir: Tudem.

Akal, A. (2012). *Süper Gazeteciler- Parktaki Esrar*. İzmir: Tudem.

Akal, A. (2013). *Süper Gazeteciler- Likörlü Çikolata*. İzmir: Tudem.

Akal, A. (2014). *Süper Gazeteciler- Belalı Davetiye*. İzmir: Tudem.

Akal, A. (2013). *Biri Uzaylı Mı Dedi?*. İstanbul: Mandolin.

Akal, A. (2014). *Yine Mi Uzaylı?*. İstanbul: Mandolin.

Akal, A. (2012). *Kırmızı Arabanın Hayaleti*. İzmir: Tudem.

Akal, A. (2014). *Esrarengiz Duman*. İstanbul: Mandolin.

KAYNAKÇA

- Acat, B. (2010). Öğrenme sürecinde değerler ve öğretmenin ahlaki (moral) liderliği, *Değerler Eğitimi Konferans Bildirileri* içinde (s. 136-147). İstanbul: Millî Eğitim Müdürlüğü.
- Ahmed, A. A. (2015). Cevat Şakir Kabaağaçlı'nın Gülen Ada hikâyesinde aktarılan değerler. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (2), 78-92.
- Akbaş, O. (2008). Değer eğitimi akımlarına genel bir bakış. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(16), 9-27.
- Aslan, Z. Ş. (2010). Değerler eğitiminde bir yöntem önerisi: edebiyat metinlerinden yararlanma. *Değerler Eğitimi Konferans Bildirileri* içinde (s. 47-55). İstanbul: Millî Eğitim Müdürlüğü.
- Aydın, M. (2011). Değerler, işlevleri ve ahlak. *Eğitime Bakış*, 7(19), 39-45.
- Bahar, H. İ. (2005). *Sosyoloji*. Ankara: Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu Yayınları.
- Baki, Y. ve Karakuş, N. (2012). *Türkçe öğretiminde öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Balcı, A. (2013). *Okuma ve anlama eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Baş, B. (2012). *Türkçe öğretimi açısından çocuk edebiyatı*. İstanbul: Kriter Yayınevi.
- Baş, T. ve Akturan, U. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri: nvivo ile nitel veri analizi, örnekleme, analiz, yorum*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Beyreli, L., Çetindağ, Z. ve Celepoğlu A. (2015). *Yazılı ve sözlü anlatım*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Bozkurt, V. (2008). *Değişen dünyada sosyoloji: temeller-kavramlar-kurumlar*. Bursa: Ekin Kitabevi.
- Cemiloğlu, M. (2009). *İlköğretim okullarında Türkçe öğretimi*. Bursa: Alfa Aktüel.
- Çelikkaya, H. (1996). *Fonksiyonel eğitim sosyolojisi*. İstanbul: Alfa.
- Çiftçi, O. (1999). *Sosyolojiye giriş- temel kavramlar*. Trabzon: Akademi Kitabevi.
- Demirel, K. (2006). *Açıklamalı insani terimler sözlüğü*. İstanbul: EpsilonYayımları.
- Demirel, Ş. (2010). *Edebi metinlerle çocuk edebiyatı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Dilidüzgün, S. (2004). *İletişim odaklı Türkçe derslerinde çocuk kitapları*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Dilidüzgün, S. (2007). *Çağdaş çocuk yazını*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Doğanay, A., Seggie, F. N. ve Caner, H. A. (2012). Değerler eğitiminde örnek bir proje: Avrupa değerler eğitimi projesi. *International Journal of Curriculum and Instructional Studies*, 2(3). 73-86

- Durukan, E. (2008). İlköğretim ikinci kademe (2005) Türkçe dersi öğretim programında genel amaçlar-hedef/kazanımlar ilişkisi. *Journal of International Social Research*, 1(4).
- Ekşi, H. ve Okudan, A. Y. (2011). Eğitim yöneticilerinin bakış açısı ile değerler eğitimi. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 8(2), 178-190.
- Fichter, J. H. (1990). *Sosyoloji nedir?* (Çev. Nilgün Çelebi). Konya: Toplum Yayınları.
- Güngör, E. (2000). *Değerler psikolojisi üzerine araştırmalar*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- <http://www.aytulakal.com/> Erişim Tarihi: 30.08.2016
- <http://www.istmem.com/Sayfa/24/Degerler-Egitimi.aspx> Erişim Tarihi: 10.09.2016
- İdi Tulumcu F. ve Tulumcu F. (2015). İlköğretim ikinci kademe Türkçe dersi programlarında yer alan değerler, *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13(29), 535-560.
- Kale, N. (2007). Nasıl bir değerler eğitimi. Recep Kaymakcan (Ed.) *Değerler ve eğitimi uluslararası sempozyumu bildiriler kitabı* içinde (313-329). İstanbul: Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karatay, H. (2011). Çocuk edebiyatı metinlerinde bulunması gereken özellikler. Tacettin Şimşek (Ed.) (77-123). *Kuramdan uygulamaya çocuk edebiyatı*. Ankara: Grafiker Ofset Yayıncılık.
- Kıbrıs, İ. (2010). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Kuçuradi, İ. (1971). *İnsan ve değerleri:(değer problemi)*. İstanbul: Yankı Yayınları.
- Kuşdil, M. E. ve Kağıtçıbaşı, Ç. (2000). Türk öğretmenlerin değer yönelimleri ve Schwartz değer kuramı. *Türk Psikoloji Dergisi*, 15(45), 59-76.
- MEB, (2006). *Türkçe dersi öğretim programı (6,7, 8. sınıflar)*. Ankara: MEB.
- Oğuzkan, F. (2006). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Özensel, E. (2003). Sosyolojik bir olgu olarak değer. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(3), 217-239.
- Sever, S. (2010). *Çocuk ve edebiyat*. İzmir: Tudem Yayıncılık.
- Sever, S. (2013). *Çocuk edebiyatı ve okuma kültürü*. B. Düzçay (Ed.). İzmir: Tudem
- Seyyar, A. (2003). *Ahlak terimleri (ansiklopedik sözlük)*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Sınar, A. (2007). Türkiye’de çocuk edebiyatının gelişimi. Ramazan Korkmaz (Ed.) (547-568). *Yeni Türk edebiyatı*. Ankara: Grafiker Yayıncılık.
- Şirin, M. R. (2000). 99 soruda çocuk edebiyatı. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- TDK (2011). *Türkçe sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Yaman, E. (2014). *Değerler eğitimi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yazıcı, K. (2006). Değerler eğitimine genel bir bakış. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 19(19), 499-518.

EKLER

Ek-1

Roman Özetleri

Süper Gazeteciler-1

Yener ve Evren ortaokula giden iki sınıf arkadaşıdır. Çocuklar *Süper Gazete* adında küçük bir gazete hazırlamaya karar verirler. Yoğun çalışmalarını sonucu bu gazeteyi çıkarırlar. Gazetenin her sayısı için yeni bir haber ve konu arayışına girerler. Mahallede dağıttıkları gazete için yeni fikirler düşünmeye başlarlar. Evren'in aklına ünlü biriyle röportaj yapmak gelir. Yener bu fikre önce sıcak bakmasa da sonra kabul eder. Çocuklar kiminle röportaj yapacaklarını düşünmeye başlarlar. Evren akşam haber izlerken ünlü Şarkıcı Altay Şen'in bir benzerinin ortaya çıktığını görür ve gece rüyasında da o adamı görür.

Evren sabah uyandığında bu rüyanın bir işaret olduğunu düşünür. Okul servisinde Yener ile bu konuyu konuşurlar ve Altay Şen ile röportaj yapmayı kararlaştırırlar. Sınıf arkadaşları Selin de onlara katılır ve okula gittiklerinde kapıda Altay Şen'i görürler. Buna inanamayıp rüyada olduklarını düşünürler. Bir süre kendi aralarında konuşurlar ve Altay Şen'in yanına gidip ona selam verirler. Altay Şen öğrencilerle biraz sohbet ettikten sonra kendini öğretmenler odasına zor atar. Üçü birden onunla bir an önce röportaj yapmayı teklif etmek ister. Bunun *Süper Gazete* için mükemmel bir şey olacağını düşünürler. Ünlü birinin yanına gidip röportaj teklifinde bulunmak çok kolay olmayacaktır çünkü herkes ondan imza almak için peşine takılmıştır.

Çocukların tam da o gün tarih sınavları vardır. Ancak Tarih Öğretmeni Osman Bey sınıfa girdiğinde yalnız değildir, yanında Altay Şen vardır. Osman Bey yanında getirdiği adamın yeğeni Oğuzcan Selimoğlu olduğunu söyler. Adamı Şarkıcı Altay Şen zanneden bütün öğrenciler şaşkına döner. Süper Gazetecilerin planları değişir. Teneffüste bir araya gelip konuşurlar yeni bir karar alırlar buna göre, Oğuzcan Selimoğlu ile röportaj yapacaklardır.

Oğuzcan Selimoğlu ile konuşup ertesi gün saat üçte onun evinde buluşmak için randevu alırlar. Ertesi gün okul çıkışı Selinlerin şoförü onları üçe çeyrek kala alır ve adrese bırakır. Hepsi görevini tekrar kontrol edip kapıyı çalar. Oğuzcan Selimoğlu kapıyı açar ve çocukları içeriye alır. Selin not defterine her şeyi not alacaktır. Tam röportaj başlayacakken kapı çalar, Selin kapıyı açmaya gider ve içeri maskeli adamlar girer. Adamlar Selin'i düşürürler. Haydutlar Oğuzcan Selimoğlu'nu çocukların gözü önünde kaçırlar. Çocuklar korkudan kalakalır. Hemen Selinlerin arabasına binip ne yapacakları hakkında konuşmaya başlarlar. Oğuzcan Selimoğlu gözlerinin önünde kaçırılmıştır. Çocuklar korkudan polise haber veremezler. Aslında işin içinde iş olduğunu düşünerek bu olayı derinlemesine araştırmak isterler.

Çocuklar bu defa Altay Şen ile röportaj yapmayı düşünürler. Bunun için Elif'e ihtiyaçları vardır. Çünkü Elif'te sevdiği bütün ünlülerin telefon numaraları ve adresleri vardır. Elif'ten Altay Şen'in telefon numarasını alırlar ve Yener Altay Şen'i arayıp randevuyu ayarlar. Altay Şen'e Elif'in onun büyük bir hayranı olduğunu da söyler. Altay Şen Elif'in hayranı olduğunu öğrenir ve onun da röportaja gelmesini ister. Ama Yener ve Evren, Elif'in oraya gelmesini istemez. Yener ve Evren Elif'in röportaja gelmemesi için bir plan yaparlar: saat üçteki randevuyu Elif'e dörtte diye söylemeye karar verirler. Ertesi sabah Selinleri şoförü onları yine üçe çeyrek kala okuldan alır. Çocuklar Altay Şen'in evine gelir üçü de çok heyecanlıdır. Altay Şen onlara çok iyi davranır. Fakat onlar sohbet ederken birden hizmetçi kadının çığılığı duyulur. Sesin geldiği yöne koşarlar, kadın bayılmıştır ve içeri yine o maskeli adamlar girmiştir. Haydutlar çocukların gözü önünde bu defa da Altay Şen'i kaçıır. Hepsi çok korkmuştur ve haydutlar çıkıp gittikten sonra bir anda kapı çalmaya başlar. Israrla çalınan kapıyı açtıklarında karşılarında Elif'i görürler. Elif yerde yatan kadını görünce ona her şeyi anlatırlar. Çocuklar yaşadıkları korkuyu üzerlerinden atmaya çalışırken Altay Şen'in telefonu çalmaya başlar ve Yener sesini kalınlaştırıp telefonu açar, karşıdaki Yener'in annesidir. Yener çok heyecanlanır. Yener'in annesi onu Altay Şen zannedip bankadaki bütün parayı çekmek istediğinden emin olup olmadığını sorar. Yener bozuntuya vermeden parayı çekmek istemediğini söyler ve telefonu kapatır.

Çocuklar oradan ayrılıp kafeye giderler ve hep birlikte bu konuyu konuşmaya başlarlar. Selin'in dikkatini masadaki peçeteler çeker. Selin birkaç gün önce bu peçeteden Oğuzcan Selimoğlu'nun yanındaki yeşil şapkalı adamın düşürdüğünü görmüştür. Üç

gün önce onları yine bu kafede görmüştür zaten. O sırada camdan Oğuzcan Selimoğlu veya Altay Şen'in geçtiğini görürler ve hemen arabaya binip şoföre adamı takip etmesini söylerler. Araba Oğuzcan Selimoğlu'nun adresine gider ve işler karışmaya başlamıştır. Çocuklar gruplara ayrılır; Evren ile Yener, Elif ile Selin çevrede yaşayanlardan bilgi almaya çalışırlar. Elif ile Selin o esnada sınıf arkadaşları Gökhan'la karşılaşır. Gökhan uzun uzun konuştuktan sonra tarihçiden not istemeye mi geldiklerini sorar. Kızlar şaşırır. Gökhan'dan tarih öğretmenleri Osman Selimoğlu'nun yakındaki binada oturduğunu öğrenirler. Hemen gidip tarif edilen kapıyı çalarlar ama öğretmenleri kapıyı açmaz.

Araştırmaları sonuçsuz kalan çocuklar evlerine döner. Ertesi sabah okulda tarih sınavının o gün kesin yapılacağını düşünürler fakat müdür tarih öğretmenlerinin, Oğuzcan Selimoğlu ile tatile gittiğini söyler. Derse gelen resim öğretmeni sessizce konuşmalarına izin verir. Dört arkadaş bir plan yapar. Evren karın ağrısı bahanesiyle öğretmenin yanına gider ve dersin sonunda döneceğini söyleyip izin alır. Selinlerin şoförünü arayıp onu Oğuzcan Selimoğlu'nun evine bırakmasını ister. Gittiği evde Oğuzcan Selimoğlu veya Altay Şen olabileceğini düşündüğü biri vardır. Evren kendi başına gidip kapıyı çalar, kapıyı açan yeşil şapkalı adam Evren'in gözüne sprej sıkarak.

Çocuklar teneffüste şoförü arar ve şoför onlara olanları anlatır. Şoför Evren'in ortadan kaybolduğunu ve dört kişinin evden bir halı ile çıktığını söyler. Çocuklar arkadaşlarını bulmak için hemen bir taksiye binip oraya giderler. Ne tesadüftür ki çocuklar yine Gökhan ile karşılaşır ve ona tarih öğretmenlerini görüp görmediğini sorarlar. O da onların çiftlik evinde olabileceğini söyler. Gökhan arkadaşlarına çiftlik evinin nasıl bir yer olduğunu ve nerede olduğunu anlatır. Çocuklar hemen yola koyulur, ailelerine eve geç kalabileceklerini haber verirler. Köye ulaştıklarında kapı kapı gezmeye başlarlar. Şoför ile Elif, Yener ile de Selin gruplar halinde dağılıp arama yaparlar. Selin ve Yener birkaç ev sonra gittikleri kafenin peçetesini yerde görür. Evren daha önce peçeteyi cebine koymuştur, yani bunu evren düşürmüş olabilir. Yener ağıla bakacaktır, Selin ise o sırada gözlemcilik yapacaktır. Tam kapıyı açarken bir kadın ve yeşil bereli bir adam onlara doğru yaklaşmaktadır. Çocuklar gözlerine inanamaz. Haydutlar Yener'i bağlamıştır, tam bağırırken şoför elinde silahla gelir ve arkadan polisler gelir. Evren'in gözleri bağlıdır ve gerçek Altay Şen de bağlı bir vaziyette orada tutulmaktadır. Polisler herkesi çözer ve haydutları tutuklar. Altay Şen, onu kaçırtıp bu oyunu hazırladığı için

Oğuzcan Selimoğlu'na çok kızar, bağırp çağırır. Suçlu olan Oğuzcan Selimoğlu tutuklanır ama amcası Osman Bey çok şaşkın ve üzgündür.

Altay Şen çocuklara olayı gün yüzüne çıkardıkları için teşekkür edip onları aileleri ile birlikte hep beraber akşam yemeğine davet eder. Herkes Altay Şen'in evinde toplanmış keyifli ve güzel anılardan konuşulmuştur. Altay Şen onlara çok güzel hediyeler almıştır: şoföre imzalı fotoğraf, Yener'e kayıt cihazı, Evren'e fotoğraf makinesi, Elif'e elektronik rehber, Selin'e güzel bir not defteri ve daha fazlası. Herkes bu güzel yemekle yaşadığı kötü olayları unutmaya çalışır.

Süper Gazeteciler-2 Parktaki Esrar

Elif ve ailesi bir apartmanın kapıcı dairesinde yaşamaktadır. Elif'in annesi apartmanda kapıcılık, babası ise belediyede çaycılık yapmaktadır. Annesi aile bütçesine katkı sağlamak için ek bir iş bulmuştur ve aile bu durumdan çok mutludur.

Bir gün okuldan gelen Elif karnını duyurmak için sandviç yapar. Bu sırada evde hiç ses olmadığı fark eder. Evde kimse olmadığını düşünen Elif yatak odasının kapısını açtığı anda kanlar içinde yatan kardeşi Arif'i görür. Elif çok korkar ama kardeşinin salçayla ona küçük bir şaka yaptığı anlaşılır. İki kardeş ortalığı temizlerken annesi yorgun argın yeni bulunduğu işten gelir. Sümül Hanım bir firmanın dolum tesisinde şampuan ve parfüm dolduracaktır. Bu işi ona sekiz numaralı dairenin sahibi Nihal Hanım'ın kozmetik işindeki kocası Yüksel Bey bulmuştur. Dolum tesisi dedikleri yer ise uzun zamandır çocuk parkı yapılması planlanan belediyenin boş arazisidir. Aslında kaçak şampuan üreticileri derme çatma bir dolum tesisi kurup burada sahte şampuanlar üretmektedirler. Fakat bu arazide neler olup bittiğinden kimsenin haberi yoktur. Arif ablası okulda olduğu için annesiyle dolum tesisine gitmeye başlar ve orada ona bekçilik görevi verilir. Arif parkta bekçilik yaparken minik bir heykel bulur ve onu eve getir. Kazılmış park alanında bu küçük heykelciklerden daha bir sürü bulunmaktadır.

Elif'in uzun süredir saçları dökülmektedir. En son çok para verip aldığı şampuanın saç dökülmesine sebep olduğunu düşünür ve şampuan firmasına şikâyet dilekçesi gönderir. Daha sonra Elif çantasını düzenlemeye başlar. Tarih öğretmenleri Osman Bey'in verdiği röportaj ödevi aklına gelir. Kiminle röportaj yapacağını düşünürken babasının çaycılık yaptığı belediye binasında başkanlık yapan Hakkı Güven Bey ile röportaj yapmak gelir aklına. Babasından randevu almasını ister. Ertesi gün Elif arkadaşı Selin ile birlikte

belediye binasına giderler. Belediye başkanı onları kapıda karşılar ve röportaja başlarlar. Selin belediye başkanına eski belediye arazisinin park olup olmayacağını sorar. Fakat belediye başkanı bu kararı tek başına alamayacağını, meclis ile birlikte alınabilecek bir karar olduğunu söyler. Kızlar belediye başkanının üzgün olduğunu hissederler ve ona daha fazla soru sormazlar. Başkan gerçekten de çok üzgündür çünkü 4 yaşındaki oğlu kaçırılmıştır ve kimseye anlatmaması konusunda tehdit edilmiştir. Onun park yapmak istediği arazi ile ilgili bazı sorunlar yaşanmaktadır. Başkan röportaj bitince kızları belediye aracıyla yolcu eder. Elif ve Selin okulda Yener ve Evren'e belediye başkanın ile görüşmelerinde yaşadıklarını anlatırlar. Çocuk parkı yapılacağı müjdesi verilen arazi hakkında bazı belirsizlikler vardır. Çocuklar okul çıkışı araziye görmeye giderler. Arazideki eski binayı fark ederler ve oradan ayrılırken yanlarından çok güzel bir araba geçer. Elif arabada apartmanlarında oturan Nihal Hanım'ı başka bir adamla görür.

Yener o gece uykusundan bir çocuk çığlığıyla uyanır. Sesin yan taraftaki perili evden geldiğini ve perili evde kırmızı ışıkların belirdiğini fark eder. Yener balkonlarından perili eve gizlice girer. Yukarıdaki odalardan sesler geldiğini duyar. Odaların birine girer ve odanın içinde büyücü kazanlarına benzer kazanlar olduğunu görür. O anda ayağının altından yumuşak bir şeyin geçtiğini hisseder. Dengesini kaybedip kazana çarpar, kazan devrilir ve kırmızı sıvı yere dökülür. Yener çok korkar, hemen eve geri döner. Ertesi sabah annesinin çığlığıyla uyanır. Annesinin yerde kanlar içinde yattığını görür. Ama annesi iyidir ve sadece Yener'in gece etrafa bulaştırdığı kırmızı sıvıda kaymıştır. Annesi Yener'e evi temizlemesini söyler ve işe gider.

Elif'e şikâyet dilekçesi gönderdiği şampuan firmasından cevap gelmiştir. Firma Elif'i kullandığı şampuan ile birlikte saç analizi için fabrikaya çağırılmaktadır. Elif fabrikaya gider, uzmanlar hem şampuanı hem de Elif'in saçını inceler. Şampuanlarında gerçekten bir hata olduğunu kabul ederler ve Elif'ten özür dileyip ona yeni şampuanlar vererek evine gönderirler. Sümbül Hanım da eve üzgün bir halde gelir yeni başladığı işine kısa süre içinde son vermişleridir.

Çocuklar okulda buluşurlar. Yener gece yaşadıklarını ve küçük bir çocuk çığlığı duyduğunu arkadaşlarına anlatır. Okul çıkışı hep beraber Yenerlere giderler. Selin mutfakta sandviç yaparken diğerleri de evdeki kırmızı izleri temizlerler. Elif kırmızı sıvının kullandığı şampuanına benzediğini fark eder ve şüphelenir. Çocuklar evi

temizledikten sonra perili eve gitmeye karar verirler. Fakat Selin ve Elif oradan ayrılıp belediye binasına gitmeye karar verirler. Bu sırada Yener ile Evren de perili eve girip ne olduğunu anlamaya çalışır. Yener'in acil bir işi çıkar ve perili evden çıkmak zorunda kalır. Fakat Evren binada yalnız kalmıştır. Evren de orayı terk ederken binadaki kedileri görünce onları da alıp dışarı çıkar. Daha sonra Yener, Evren'i aramak için eve girer ama evde ortaya çıkan silahlı adamlar Yener'i yakalarlar. Adamların yanlarında dört yaşlarında çilli bir çocuk vardır. Adamlar Yener'i oracıkta bağlarlar ve küçük çocuğu alıp giderler.

Bu sırada Eliflerin evinin kapısı çalar. Gelen ellerinde tutuklama kararı olan polisler ve belediye başkanıdır. Elif'in babasını tutuklamak isterler sebebi ise belediye başkanın çocuğunu kaçırmaktır. Bunun üzerine Elif'in ailesi telaşlanır. Elif arkadaşlarıyla konuştuklarından yola çıkarak babasının böyle bir şey yapmadığından emin bir şekilde başkanın çocuğunu kimin kaçırdığını bildiğini söyler. Belediye başkanını da alarak perili eve giderler. Fakat perili evde buldukları tek çocuk belediye başkanının oğlu değil Yener'dir. Yener'i çözdüklerinde Yener belediye başkanının çocuğunu kaçıranları gördüğünü ve nereye götürdüklerini bildiğini söyler. Yener elinde gizlediği bir etiketi fark eder ve şüphelilerin o adrese gittiğini söyler. Başkan buna inanmaz çünkü o fabrika başkana ait bir kozmetik fabrikasıdır.

Elif annesini merak ettiğini söyler ve evlerine dönerler. O sırada apartmanın servis zili çalar. Elif servise çağırmanın Nihal Hanım olduğunu görür. Yukarı çıkar. Nihal Hanım Elif'ten süt istemektedir. Elif marketten sütü alır ve Nihal Hanım'a getirir. O sırada kapının arkasından kedi miyavlamasına benzer bir ses duyup kapıyı açar ve kapının arkasında dört yaşlarında çilli bir çocuk görür. Elif bu duruma şaşırır çünkü Nihal Hanımların çocuğu yoktur ve etrafta kayıp küçük bir çocuk aranmaktadır. Nihal Hanım artık yorgun bir şekilde kapıya gelir ve bildiklerini herkese anlatmaya karar verir. Kadının kocası belediye arazisinin kullanımı yüzünden başkanın oğlunu kaçırmıştır.

Nihal Hanım Elif'i kocasının çalıştığı fabrikaya götürür. O sırada fabrikaya belediye başkanı ve polisler gelir. Arkadaşlarını kurtarmak isterken başları belaya giren Selin'i, Arif'i, Evren'i ve Yener'i kurtarırlar. Polisler Nihal Hanım'ın kocası Yüksel Bey'i tutuklar. Meğer belediyenin arazisinde başkanın şampuan firmasının sahte üretimi gerçekleşmektedir. Aynı zamanda da sahte tarihi eserler paketlenip kaçakçılık

yapılmaktadır. Bu yüzden dolandırıcılar işlerini yürütebilmek için belediye arazinin park yapılmasını istemez ve başkanın oğlunu kaçırmıştır.

Oğluna kavuşan belediye başkanı Elif'in annesine ortaokulu bitirmek şartıyla bir kozmetik ve parfümeri dükkânı açma sözü verir. Başkan Süper Gazetecilere belediye arazisinin çocuk parkı olacağını söyler. Bu duruma tüm çocuklar gibi Süper Gazeteciler de çok sevinir.

Süper Gazeteciler-3 Likörlü Çikolata

Selin'in babası Oktay Bey'in doğum günüdür ve Selin babasına teknoloji harikası dijital bir çerçeve alır. Selin okul çıkışında babasına sürpriz yapmak için onun iş yerine gider. Babasının odasından simsiyah giyinmiş, tuhaf bir makyaj yapmış yirmili yaşlarda bir genç kız çıkar. Selin çok şaşkındır, kızın kim olduğunu anlayamaz ve bu duruma anlam veremez. Daha sonra Selin babasının odasına girer, hediyesini verip babasının doğum gününü kutlar. Fakat babası hediye için kızına teşekkür etmez. Babası tepkisiz bir şekilde koltuğunda oturmaktadır. Bunun üzerine kız üzgün ve sessiz bir şekilde odadan çıkar.

Selin eve geldiğinde hala o garip kızın kim olduğunu ve babasının davranışlarının neden değiştiği düşünmektedir. Arkadaşıyla telefonda konuşurken, kapı çalar. Kapıyı açtığında, karşısında siyah giysili ve abartılı makyajıyla o kızı görür. Siyah giysili kız, Selin'e durup dururken, güzel olduğunu ve manken olmak isterse bir düşünmesini, ne de olsa tekrar geleceğini söyleyip eve gider. Selin'in aklı çok karışmıştır ve bu durum onu çok kızdırmıştır.

Evren ile Yener evlerine dönerken Selin'in yaşadıkları hakkında tartışırlar. Yener hep birlikte hazırladıkları *Süper Gazete*'ye yeni bir konu bulup, Selin'den o konuyu araştırması, böylece yaşadıklarından birazcık uzaklaşabileceğini söyler. Evren'de bu fikri destekler ve o günden sonra konu bulmaya çalışırlar.

Ertesi sabah, Selin okuluna geç kalır, sırasına doğru yürürken, Evren'le Yener'in olduğu sıraya doğru bakarak, yüz ifadesiyle onlara bir şeylerin yolunda olmadığını anlatır. Teneffüs zili çaldığında dört arkadaş toplanırlar ve Selin önceki gün karşılaştığı kızın babasının sevgilisi olmadığını, kızın adının Meltem olduğunu ve o kızın ablası olduğunu söyler. Elif, DNA testi diye bir gerçek olduğunu, daha geçen gün bir ünlünün çocuğunun ortaya çıkıp, DNA testinde çuvalladığını hatırlar. Selin dün olanlardan çok

etkilenmiştir, annesi ve babası akşam tartıştığı için babası bir süre evden ayrılmıştır. Selin ne yapacağını bilemez.

Çocuklar bu işi çözmek için araştırmalara başlar. Selin, ipucu olması ve arkadaşına fikir verebilmesi adına, ona mankenlik için aldığı teklifi de anlatır. Ama henüz pek bir şey bilmediklerinden, bir dahaki buluşmada Meltem'in ağzından nasıl laf alabileceklerini konuşurlar. O gün okul çıkışında Selin tam servise binerken Meltem'in ona seslendiğini duyar. Elif de onlara katılır ve bir kafeye giderler böylece Meltem'in kendini tanıttığını dinlerler. Meltem, Almanya'da doğup büyümüştür. Elif, Meltem'e Oktay Bey ile annesinin ne zaman tanıştıklarını sorar. Bunun üzerine Meltem, annesiyle babasının bir partide tanışıp birbirlerine aşık olduklarını, birkaç ay beraber yaşayıp evlendiklerini ve bir süre sonra babasının Türkiye'ye dönmesi gerektiğinden ayrıldıklarını söyler. Fakat babasının geri geleceğine dair annesine söz verdiğini, üniversitesine Türkiye'de devam ettiğini ama sonra bir daha hiç birbirlerinden haber alamadıklarını anlatır. Selin dayanamayıp Meltem'i yine tersler. Meltem, Selin'e kırılgan bir şekilde bakar ve annesinin ciddi şekilde hasta olduğunu, çok az zamanı kaldığını anlatır. Annesi Meltem'den, Türkiye'ye gidip babasını bulmasını istemiştir. Selin hala bu kıza bir türlü ısınmaz. Elif sorularına devam eder, işi hakkında sorular sorar ve Meltem'in bir ajansta pazarlama uzmanı olduğunu, annesine de onun baktığını, iyi bir kazancı olduğunu ama baba özlemi çektiğini öğrenir. Meltem bunları anlatırken gözünde dolan yaşları bir mendille siler ve masadaki tablaya bırakır. Meltem sözlerine devam eder, bu sefer şirketin Türkiye temsilciliğini yapacağını ve amacının yeni yetenekler keşfetmek olduğunu vurgular. Tüm bu konuşmalar bittiğinde artık ayrılmaları gerektiği için üçü de ayağa kalkarlar. Elif masanın biraz arkasında durup, Meltem'in bıraktığı mendili gizlice cebine koyar. Meltem aniden arkasını döner. Elif, onu mendili alırken gördüğünü düşünür ama Meltem Elif'e bir kart verip, manken olmak isterse onu aramasını söyler.

Bu sırada Evren'le Yener, Selin'e *Süper Gazete* için konu bulmaya çalışırlar. Çocuklar yeni bir konu bulamayınca Elif'e danışmaya karar verirler. Fakat Elif başka bir konuyla meşguldür ve DNA testi için Meltem'in kullandığı mendili almıştır. Şimdi Oktay Bey'den de gizlice bir DNA örneği almaları gerekmektedir. Gazete için röportaj yapma bahanesiyle Oktay Bey'in iş yerine giderler. Elif ayağa kalkıp ipuçları aramaya başlar, gezerken cam kenarında bir dosya görür. Almanca yazılar olan dosyada "Meltem"

kelimesine gözü takılır. Elif gizlice dosyayı alır. Selin de evden ayrılmış olan babasının kirli kıyafetlerini yıkamak bahanesiyle alır. Çocuklar röportajı bitirdiği gibi “Genetik Tanı Merkezi”ne giderler fakat kısa süre içinde tekrar çıkarlar. Çünkü bu testin yapılabilmesi için hem Meltem’in annesinin, hem de Oktay Bey’in izni olmalıdır.

Laboratuvardan dönüşte Elif bir sözü olduğunu, oraya gitmesi gerektiğini söyleyerek arkadaşlarından ayrılır. Elif’in ailesinin maddi durumu çok kötüdür. Elif de üniversite masraflarını şimdiden karşılamak için para kazanmak ister. Bu yüzden Meltem’in mankenlik ajansına gider. Bunu yaparken arkadaşı Selin’i kırmaktan çok çekinmektedir. Ajansa ulaşır ve Meltem ile kısa bir süre konuştuktan sonra deneme çekimleri yapılır. Elif çok mutludur, hayatında ilk kez para kazanmıştır. Oradan ayrılır ve uzun zamandır ihtiyaç duyduğu saç kurutma makinesini almak için bir mağazaya gider. Orada Harun adında yakışıklı bir lise öğrencisiyle tanışır. Harun da onun gibi okul masraflarını karşılamak için çalışmaktadır. Elif, Harun’a daha çok para kazanması için Meltem’in ajansını tavsiye eder, adresi verir.

Bu esnada Evren, Oktay Bey’in odasından aldıkları Almanca dosyada ne yazdığını babasına sorar. Babası neler olduğuna dair Evren’i sıkıştırır. Dosyada Meltem’in doğumu ile ilgili bilgiler bulunmaktadır. Evren olanlardan babasına bahseder ama her şeyi açıklamaz. Evren ertesi gün okulda Meltem’in Oktay Bey’in kızı olduğunu kanıtlayan dosya hakkında arkadaşlarıyla konuşur. Çocuklar kötü haber karşısında pes etmezler ve tekrar araştırmalara devam ederler. Bir süre sonra Selin, Oktay Bey’in de babalık testi için başvuru yaptığını ve sonuçların yirmi gün sonra çıkacağını haberini verir. O gün okul dağıldığında Elif, tekrar stüdyoya gider. Meltem Elif’in makyajını yaparken, Meltem’in iyi biri olduğunu düşünmekten kendini alamaz. Çekim zamanı geldiğinde Elif’in kendine güveni güçlenir, başarabileceğine inanır, Meltem ile muhabbet etmek ona iyi gelmiştir.

Bu sırada Yener eve gelir. Evlerinin karşısında “perili ev” dedikleri bir ev vardır. Sahipleri ölmüş, varisleri olmayan bir yerdir. Eve tuhaf birilerinin taşındığını gören Yener merakla onları izler. Evren ile Yener macera yaşamak için gizli gizli perili evin bahçesinde dolaşırlar ve evden sakat bir çocuğun çıkarıldığını görürler. Çocuklar bu hasta çocuğa hem üzülür hem de bu tuhaf davranan yeni komşulardan korkup bir daha oraya gitmemeye karar verirler. Evren akşam olunca Meltem’in Almanya’daki doğduğu

hastaneye e-posta gönderir. Birkaç gün sonra hastaneden gelen cevapta bahsedilen doğumun orada gerçekleşmediği ve evrakın sahte olduğu yazmaktadır.

Daha sonra Selin babasının işyerine gider ve Meltem'in annesi olduğunu söyleyen Nalan Hanımla tanışır. Selin'in sınırları iyice bozulur. Elif ise evde bırakmadığı kardeşi Arif'i de alıp ailesinden ve arkadaşlarından gizli mankenlik ajansına çekimlere gitmiştir. Arif'i sessiz kalması için likörlü çikolatayla kandırır, üstüne ajansta ikram edilen meyve suyundan iki bardak içen Arif kusar ve fenalaşır. İki kardeş apar topar ajanstan atılır. Elif ne yapacağını bilemez ve Evren'den yardım ister. Çocuklar Arif'i Evren'in babasının kliniğine götürür. Mustafa Bey Arif'i iyileştirir ve iki kardeşi eve gönderir. Elif çok mahcup bir şekilde onlardan özür diler. Ancak daha sonra yapılan tahliller sonuçlandığında Arif'in kanında uyuşturucu maddeye rastlandığı ortaya çıkar. Mustafa Bey, oğlu Evren ve arkadaşı Yener ile öğüt verici bir konuşma yapar. Çocuklar arkadaşlarının uyuşturucu kullanmadığını bir yanlışlık olduğunu Mustafa Bey'e anlatmaya çalışır.

Daha sonraki gün Elif apartmanda gazeteleri dağıtırken Harun'un kayıp olduğu haberini okur, çok telaşlanır. Elif çok korkar ve ajansa gittiğini, Harun'u oraya yönlendirdiğini arkadaşı Selin ile paylaşır. Selin bu konuda Elif'e kızmaz, ona yardım etmek ister. Kızlar gerçekleri anlamak için ajansa gitmeye karar verirler. Elif ile Selin ajansa geldiğinde, orayı hala bıraktıkları gibi pis ve iğrenç bir koku içinde bulurlar. Mobilyalar yoktur ama Arif'in kusmuğu, hala orada duruyordur. Aralarında evin pisliği hakkında konuşup, Meltem'i bulamayınca çıkarlar. Evrenlerin evinin önüne giderler. İki kız dışarıda oturup, arkadaşlarını beklerken perili evi izler. Onlar da Evren ile Yener'in gördüğü felçli çocuğu görürler, kapı açıktır. Evren ve Yener geldiğinde herkes bilgileri paylaşır ve tartışırlar. Çocukların tespitlerine göre ajanstaki mobilyalar ve perili evdeki mobilyalar aynıdır.

Selin ile Elif perili eve, yani yeni ajansa giderler. Meltem ordadır onları içeri davet eder. İçeri girerken telefonları girişteki masaya bırakırlar. Salondaki görevliler kızlara meyve suyu ikram eder. Meyve suyunda ilaç olduğunu bilen Selin ile Elif içmezler. Ama görevli kadın içmeleri konusunda ısrar eder. Bunun üzerine Selin bilerek meyve suyunu yere döker. Ama yanlışlıkla olduğunu söyler. Kızlar ajanstakilerin amaçlarının ne olduğunu öğrenmek için, Elif meyve suyunu içip uyumuş numarası yapar. Yeni

meyve suyu geldiğinde Selin tekrar döker. Kadın sinirlenip onu bir odaya kilitler. Elif ise, aşağıda yalnız kalmıştır. Uyumaya devam eder. Selin odaya girdiğinde, Harun ile birkaç kişinin de orada olduklarını görür. Harun onu neden kilitlediklerini Selin'e anlatır. Bunlar çocukları uyutup kaçırmanın bir çetedir. Bu arada Elif'i bir arabaya alırlar. Belli ki Meltem'in babalık testi sonuçlanmadan önce hemen Almanya'ya gitmek istemektedirler. Selin ise bir şekilde pencereden Evren ile Yener'den yardım istemeyi başarmıştır. Onlar kurtulup dışarı çıkarken kadının zoruyla bir hap içerler ve uykuya dalarlar. Elif'in arkadaşlarını uyur vaziyette da arabaya getirirler. Onlar tam yola çıkacakken Elif Selin'in telefonunu gizli gizli alır. Sonra uyuyor numarasına devam eder. Elif çok korkunç dakikalar geçirir. Bütün yük Elif'in üstündendir. Arkadaşlarını ve kendisini kurtarmaktan başka çaresi yoktur. Yardım istemek için telefonu kurcalamaya başlar. Kurbanlar yurt dışına çıkarılmadan polis telefonun sinyallerinden onları bulur, kurtarır. Çocuklar bir organ mafyası tarafından kaçırılmaktadır. Çocuk kaçırmanın bu mafyanın lideri Nalan Hanım ve diğerleri tutuklanır. Aslında gerçekten evlenip boşanmış olan Nalan Hanım ve Oktay Bey'in çocukları hiç olmamıştır. Tüm gerçekler ortaya çıkar ve Selin'in ailesi rahatlar. Oktay Bey de herkesi kurtaran Elif'e teşekkür eder, Elif'in üniversite masraflarını karşılayacağına söz verir. Süper Gazeteciler bu defa çok büyük bir tehlike atlattı ve kurtulmuşlardır.

Süper Gazeteciler-4 Belalı Davetiye

Bir gün Yener'e babasının düğün davetiyesi gelir. Yener'in annesi ve babası uzun yıllar önce ayrılmıştır. Yener bankacı olan annesi ile birlikte yaşamakta ve uzun yıllardır babasını görmemektedir. Yener anne ve babasının bir gün barışacağı umuduyla yaşamaktadır. Babasının başka biriyle evleneceğini duyan Yener üzülür ve davetiyeyi okuyan annesi de gözyaşlarına boğulur. Yener annesine asla düğüne gitmeyeceğini söyler. Seher Hanım kendini toplar ve oğlunun babasının düğününe gitmesi gerektiğini belirtir. Yener başta dirense de annesinin sözünü dinler ve babasının İzmir'de yapılacak olan düğününe gitmeyi kabul eder. Anne oğul bu konuşmayı yaparken zil çalar, gelen Evren'dir. Evren, Yener'e *Süper Gazete* için yeni bir haber bulduğunu ve hemen çalışmalara başlamak için gitmeleri gerektiğini söyler. Fakat Evren, Yener'in moralinin bozuk olduğunu anlar ve sebebini arkadaşına sorar. Yener babasının yeni biri ile evleneceğini anlatınca arkadaşı onu teselli eder ve evden çıkarlar.

Ertesi gün okulda Yener; arkadaşları Elif ve Selin'e de babasının düğünü olduğunu, tatilde İzmir'e gitmek zorunda kaldığını, onlardan ayrı kalacağı için üzülmediğini anlatır. Yener yaz tatilini arkadaşları ile geçirmeyi hayal etmiştir ama artık başka bir plan yapmaları gerekir. Son zamanlarda okuldaki çocuklardan biri Selin'den hoşlanmaktadır ve Selin'in yanındaki erkeklere tehdit mesajları göndermektedir. Selin'e yardım etmek isteyen Yener ve Evren bunun kim olduğunu bulamaz, Selin de bu çocuktan çok rahatsız olmaktadır.

Okul kapanır ve Yener'in İzmir'e gitme vakti gelir. Yıllardır babasını görmeyen Yener heyecanla valizini hazırlar, annesi ile vedalaşır ve uçağa biner. Yener'i havaalanında babası yerine gelinin erkek kardeşi karşılar. Düğünün yapılacağı otele vardıklarında Yener'in tuvaleti gelir ve yanındaki adamdan izin isteyip tuvalete girer. Otelin tuvaletinde birtakım kötü niyetli adamlar, adam öldürmekten bahsetmektedirler. Yener'in onları duyduğunu fark ederler ve Yener'in üstüne yürürler. Yener bir an da sağır ve dilsiz taklidi yaparak adamları kandırır. Adamlar Yener'i rahat bırakır ve Yener otelde korkmuş bir şekilde babasını aramaya başlar. Babası düğün hazırlıkları ile ilgilendiği için Yener odasına çıkıp babasını gelmesini beklemek zorunda kalır. Yener odasında yaşadığı korkuyu düşünürken birden telefon çalar ama aklına sağır ve dilsiz taklidi yaptığı gelir. Arayanların katil tipli adamlar olmasından korkar ve bu yüzden telefonu açmaz. Yener kıyafetlerini yerleştirirken biri kapıyı sertçe çalmaktadır, kapıyı açar gelen babasıdır. Uzun yıllardır görmediği babasının yanında başkaları da olduğu için Yener sağır ve dilsiz taklidi yapmaya devam etmek zorunda kalır. Babası Yener'in durumuna şaşırır ve çok üzülür. O esnada babasının evleneceği kadın olan Bahar kendini tanıtmaya başlar ve yazar olduğunu söyler. Söylediğine göre Bahar'ın kitapları çok satmaktadır, iki tane kitabı da İspanyolcaya çevrilmiştir. Babası Yener ile anlaşabilmek için oğlundan ona işaret dilini en kısa zamanda öğretmesini isteyip odadan ayrılır.

Babası odadan çıkınca Yener *Süper Gazete*'nin bir sayısı için röportaj yaptığı duyma engelli arkadaşı Okan ile iletişime geçmesi gerektiğini düşünür. Hemen internete bağlanıp Okan'dan işaret diliyle ilgili bir şeyler öğrenmesi gerekmektedir. Yener internete bağlanmadan önce karnını doyurmalıdır; çünkü çok acıkmıştır. Önce pek de kıymetli olmayan eşyalarını odasının kasasına koyar. Bunların arasında papyonu ve paraları vardır. Sonra Yener karnını doyurmak için pastaneye gider. Ardından da otelin

yanında bir bilgisayarçı bulur. Okan ile iletişime geçebilmek için hemen bir kamera alması gerekmektedir. Kamerayı alır ve yanında hediye verilen oyunu da kabul edip bilgisayarçıdan çıkar. Otele girdiğinde danışmadan anahtarını alırken cep telefonuna bir mesaj gelir, bu mesaj tuvalette karşılaştığı kötü adamlardan gelmiştir. Adamlar kamera şakası yaptıklarını ve şakanın bir televizyon kanalında yayınlanacağını söylemektedirler. Yener yaşadığı olayın şaka mı gerçek mi olduğunu anlayamaz, gizlice arkadaşı Evren'i arayıp böyle bir kanal olup olmadığını araştırmasını ister. Daha sonra da bilgisayarına kamerayı takıp Okan ile konuşur. Okan'dan işaret dili ile ilgili bir şeyler öğrenir. Hemen ardından böyle bir kanal olmadığına dair Evren'den cevap gelir. Yener'in kafası çok karışmıştır. Bilgisayarçıdan aldığı oyunu bütün gece oynar, ardından uyuyakalır.

Sabah uyandığında kapının ardından hafif bir müzik sesi geldiğini fark eder. Yener dışarıda kötü adamların olabileceğini düşünerek kapıyı yavaşça açar. Kapıda müzik dinleyen küçük çocuk, babasının onunla ilgilenmesi için parayla görevlendirdiği Azmi'dir. Azmi ve Yener tanışıp kahvaltıya inerler ve Yener karşı masada yine o kötü adamlardan birini fark eder. Adamın yanına babası ve Bahar gelir, birlikte sohbet etmeye başlarlar. Yener neler olduğunu anlayamaz hemen odasına çıkıp arkadaşı Evren'i arar ve olanları ona anlatır. Yener bir sürpriz ile karşılaşır. Arkadaşları Elif, Eren ve Selin de onun yanına geleceklerdir. Yener çok sevinir ve ertesi günü ipe çeker. Yener ertesi sabah uyandığında kasaya bakar ve papyonunun, paralarının orada olmadığını görür, koşarak danışmaya iner. O sırada babası ve Bahar'ın o tarafa geldiğini görünce dilsiz taklidi yaparak onlara da neler olduğunu anlatır. Babası da bir tomar para çıkarıp Yener'e uzatır fakat Bahar paraların yarısını Yener'den alır. Yener odasına çıkıp kasaya tekrar bakar. Gördükleri karşısında dehşete düşer. Papyon kutusu, oyunları, paralarını bir kısmı kasaya geri gelmiştir. Yener yaşadıklarına bir türlü anlam verememektedir.

Evren, Elif, Selin ve Selin'in halası otele gelirler. Hala çocuklara göz kulak olmak için onlarla birlikte gelmiştir. Yener bir süre Zehra halaya da sağır dilsiz numarası yapmak zorunda kalır. Yener arkadaşlarına başından geçenleri bir bir anlatır. Çocuklar önce bilgisayarçıyı dolaşır ve bilgisayarçının verdiği hediye oyunların içinde bilgisayarları ele geçiren bir program olduğunu tespit ederler. Başka bir gün ise Zehra halanın kolyesi de kasadan kaybolmuştur. Zehra hala da artık bu gizemin peşine düşer.

Bahar, Selin'in halası Zehra Hanım ile tanışır ve ona kitaplarını hediye eder. Zehra hala Bahar'ın kitaplarını okur ve hiç beğenmez. Hatta bu kitapların nasıl yabancı dile çevrilip çok satıldığını anlayamaz. Bu esnada Azmi de çocuklarla tanışıp arkadaş olur. Çok büyük bir tesadüf olur ve Selin'e aşık olan okul arkadaşları Furkan da ailesiyle birlikte o otele gelmiştir. Furkan'ın babası Bahar'ın kitaplarını taşıyan tırların sahibidir. Furkan bu defa da Selinlerin yanında dolanan Azmi'ye gözdağı vermeye başlar. Azmi de Furkan'a yaptığı şeyin çok kaba olduğunu ve Selin'in bu davranışlara kırıldığını söyler. Furkan Azmi'yi döver ve Azmi'nin dudağı kanar. Çocuklar ve Zehra hala Azmi'yi görüp onu sakinleştirmeye çalışırlar.

Dolandırıcıların hazırladığı CD kullanıcıların bilgisayarındaki bütün işlemleri kontrol edebilir ve banka hesaplarını boşaltabilmektedir. Furkan'ın babası da eroin kaçakçılığından tutuklanır. Furkan çok üzgündür ve arkadaşlarından utanmaktadır.

Artık düğün başlamak üzeredir. Bütün misafirler toplanır. Herkes düğünle ilgilenirken Yener ve Azmi birilerinin koli taşıdığını fark eder. Bir tıra taşınan kolilerin içinde ne olduğunu Yener ve Azmi gizlice kontrol eder. Kolilerde Bahar'ın İspanyolcaya çevrilmiş kitapları vardır. Yener ve Azmi nakliye yapan adamlar tarafından yakalanıp tıra atılır.

Diğerleri düğününde Yener ve Azmi'nin yokluğunu fark eder. Düğün davetlilerine Bahar'ın kitapları hediye olarak dağıtılırken çocuklar kitap çevirmeni ve yayıncısının da ortadan kaybolduğunu görürler. Çocuklar telaşlanır ve arkadaşlarını aramaya başlar. Furkan'ın annesinden tırın teslim saati ve yerini öğrenip Zehra Halayla birlikte yola çıkarlar. Saat 10.00'da tır yakalanır ve adamlar tarafından kaçırılan Yener ve Azmi kurtarılır. Olanlar polise de haber verilir. Tırdaki kitaplar incelendiğinde kitapların içlerinde eroin gizlendiği tespit edilir. Her şeyden habersiz olan Furkan'ın babasının suçsuz olduğu anlaşılır ve serbest bırakılır. Bahar kitaplarının kötü niyetle kullanılmasına çok üzülür. Düğünleri de mahvolmuştur. Bahar balayından sonra yeni bir kitap yazmaya karar verir. Yener babasına neden engelli rolü yaptığını anlatır ve baba oğul sarılırlar.

Fantastik Galaksi Serisi-1 Yine Mi Uzaylı?

Hex, Nen, Hexonya gezegeninde yaşayan 11 yaşlarında iki arkadaştır. Bir gün okul müdürü Teltenek okullarına misafir geleceğini söyler. Teltenek çok telaşlıdır,

öğrencileri sıraya sokmaya çalışmaktadır. Teltenek çocukların bir türlü sakinleşmediğini görünce onları sakinleştirmek için Müzik Öğretmeni Allegro'yu bir bestesini çalmak üzere yanına çağırır. Allegro piyanosunu çalmaya başlayınca her zaman olduğu gibi öğrencileri sakinleştirir hatta bazılarını uyutur. Allegro'nun müzikleri Hexonyalıları uyuttuğu için genelde kimse onun bestelerini dinlemek istemez. Öğrencilerin hepsi uyumak üzereyken beklenen misafir gelir. Okullarına gelen misafir Hexonya başkanı Postipidik'tir. Başkan Dünyalıların Uzaylılara olan olumsuz bakış açısını değiştirmek istemektedir. Dünyalılar Uzaylıları hep kötü ve düşman olarak tanımaktadırlar.

Başkan Postipidik de buna artık bir son vermek istediği için Dünya'ya gitme planları yapmaktadır. Artık Hexonyalıların Dünya'ya gidip dost olduklarını söyleyip barışı sağlama vaktinin geldiğini belirtir. Bu görevi başkan bizzat kendisi üstlenecek ve kahraman olacaktır. Hem de tüm Uzay'da tanınan ünlü biri olmak istemektedir. Başkan görev esnasında yakalanma ihtimalini de düşünür. Bu yüzden onu kurtaracak birine ihtiyacı vardır. Bu kişi de fazla dikkat çekmeyen ufak tefek biri olmalıdır. İşte o çocuğu seçmek için okulu ziyaret etmiştir. Onunla gelmesini istediği çocuğu seçer ve işaret ederek çağırır. Bu esnada bütün çocuklar korku içindedir ve kimse Dünya'ya gitmek istememektedir. Başkan Hex ve Nen'i seçer ve Dünya'ya gitmek için hazırlıklar yapılır.

Postipidik, Hex ve Nen şimşek ışığıyla Dünya'ya inerler. Hexonyalılar Dünya'ya bir el fenerinin ışığıyla da gelmektedir. Bu el fenerini Zomtrikista adında bir bilim adamı icat etmiştir. Hexonyalılar eğer tek kişi iseler lazer ışığıyla da yolculuk yapabilmektedirler. Yağmurlu bir günde kedi kılığında bir ağacın altında bulurlar kendilerini. Nen ve Hex yavru kedi Postipidik ise yetişkin bir kedidir. Onları yağmurda ıslanmış ve çaresiz bir şekilde gören Zeynep isimindeki Dünyalı küçük kız yavru kedileri kucağına alır ve evine götürür. Arkalarından Potipidik de gelmiştir. Hexonyalıların ilk dostluk planları Dünyalı Zeynep'i şimşek çakarken ağacın altına çekmek ve onu kurtarmış numarası yapmaktır. Onu kurtaracak kişi de Başkan Postipidik'tir. Böylece başkan kahraman ilan edilip Dünyalılarla dost olma mesajları verecektir. Fakat plan istedikleri gibi gitmez.

Hemen başka bir plan yapmaları gerekmektedir. Hexonyalılar üç gün dolmadan Dünya atmosferinden çıkmak zorundadırlar. Dünya2da geçirilen 3 gün Hexonya'da on yıl demektir. Üç Dünya günü içinde evlerine dönmezlerse Hexonya'da epey yaşlanmış olacaklardı. Başkan da gelecek yıl yapılacak başkanlık seçimlerine katılamamış

olacaktı. Birinci Dünya günü başarısızlıkla bitmiş ve kahramanlar ikinci Dünya günü yeni planlarını uygulamak için bir kayak merkezine giderler. Dağda kayak yapan çocukları kurtlardan kurtarmak için köpek kılığına girerler. Fakat kurt taklidi yaparken Postipidik çok yüksek ses çıkarır ve çığın düşmesine sebep olur. Çığ yavru köpekler ve çocukların üzerine düşer. Yavru köpekler yani Hex ve Nen karın altında hava boşluğu oluşturarak kurtarma ekipleri gelene kadar çocukların nefes almalarını sağlarlar. Başkan Postipidik yine kahraman olmayı başaramamıştır.

Artık üçüncü Dünya gününe gelmişlerdir ve bu sefer de insan kılığında olmayı seçmişlerdir. Şehrin merkezinde çok büyük bir plazada önemli bir defileye katılacaklardır. Postipidik moda tasarımcısı, Hex ve Nen ise onun tasarımlarını sergileyen iki manken kılığındadır. Amaçları en dikkat çekici tasarımı oluşturup kameralar Portipidik'i çekerken Dünyalılara dostluk mesajı vermektir. Başkanın elinde hiç malzeme olmadığı için gizli gizli diğer modacıların tasarımlarından parçalar alır ve yeni kıyafetler oluşturur. Hex ve Nen bu kıyafetleri giyip podyumda yürürken izleyiciler Postipidik'in tasarımlarına hayran kalır. Defile bitince bütün gazeteciler Postipidik'in başına toplanır. Postipidik gördüğü ilgiden çok memnun kalır. Gerçek kimliğini açıklamaz, adının Benuz Aydan olduğunu söyler. Potipidik tasarımcı olmaktan çok mutluluk duymuştur. Artık hayatının kalan kısmına Dünya'da ünlü bir tasarımcı olarak devam etme kararı alır, Dünya'ya dostluk mesajı verme ve kahraman olma planı da iptal olmuştur. Bu duruma çok şaşırın Hex ve Nen ne yapacaklarını bilemez. Başkan el fenerini Hex ve Nen'e verir, çocuklar Hexonya'ya geri dönerler.

Fantastik Galaksi Serisi-2 Yine Mi Uzaylı?

Hexonya gezegeninde yaşayan Hex nazik, yardımsever bir öğrencidir. Ancak son zamanlarda o, düşünceli ve nazik Hex gitmiş yerine kaba bir çocuk gelmiştir adeta. Arkadaşları Hex'teki bu değişiklikleri fark ederler ve bu davranışlarının sebebini anlamaya çalışırlar. Arkadaşlarına göre Hex'teki değişikliğin sebebi, Dünya yolculuğu yapmasının yan etkileridir. Fakat daha önemli bir sebep daha vardır. Hex'in babası Ozezi önemli bir görev için Dünya'ya gönderilmiştir ve hala gezegene geri dönmemiştir. Hex'in annesi de yıllar önce ölmüştür. Yani annesiz büyüyen Hex şimdi bir de babasını kaybetme korkusu yaşamaktadır. Ozezi gideli Dünya gününe göre üç gün olmuştur fakat hala bir haber gelmemiştir. Ozezi Hexonya'ya döndüğünde en az on

yıl yaşlanacaktır. Eğer Dünya günüyle 20 gün orda kalırsa, Ozezi tüm yaşamını tüketmiş olacaktır.

Ozezi'nin görevi Dünya'dan farklı türlerde hayvanlar getirmektir. Hexonyalı bilim adamları bu hayvanlar üzerinde deneyler yaparak Hexonya'daki yaşama sürelerini tespit etmek isterler. Ozezi Dünya'ya bu görev için pek çok kez gitmiştir ve farklı farklı hayvan türleri alarak Hexonya'ya dönmüştür. Ozezi bu sefer de bilim adamlarının ısmarladığı bir köpek bulmak için Dünya'ya gitmiştir. Evcil hayvanları sahiplerinden alıp Hexonya'ya götürmek çok zor bir görevdir, fakat Ozezi mesleğini çok severek yapmaktadır.

Hexonyalıların Dünya'ya gittiklerinde insanlar tarafından fark edilmemek için kılık değiştirmeleri gerekmektedir. Ancak kılık değiştirmek için üç hakları vardır ve bu haklarını akıllıca kullanmaları gerekmektedir. Bazen insana, bazen bir hayvana dönüşürler. Ozezi ilk Dünya gününde fareye dönüşmeye seçer ama bu hiç doğru bir seçim olmamıştır. Çünkü fareyi gören insanlardan bazıları korkup kaçar bazıları da onu kovalamaya başlar. Uyku sersemliğiyle ne olduğunu anlayamayan Ozezi bir anda bir örümceğe dönüşür. Aslında kuşa dönüşmeyi planlamıştır. Böylece şehrin üstünde birkaç tur atıp beğendiği köpeği seçebilecektir.

Ozezi örümcek haliyle ne yapacağını düşünürken bir anne ve bir kız görür. Adı Elif olan küçük kız, okula gitmek üzereyken köpeği Tükürük servisi takip eder. Ozezi hemen küçük kızın kılığına girerek son dönüşüm hakkını kullanır. Ozezi, Tükürük'ü çağırır. Tükürük bir anda aslında Ozezi olan sahibini görür ve Ozezi'nin üzerine atlayarak onun suratını yalamaya başlar. Ozezi köpekten kurtulmaya çalışırken Elif'in annesi gelir. Annesi servise bindirip okula gönderdiği kızının aslında okula gitmediğini görünce kızar. Ozezi de hasta olduğunu söyler. Annesi Elif'i (Ozezi'i) alıp eve götürür, ona ıhlamur kaynatır. Ozezi'nin kafası karışıktır çünkü üçüncü dönüşümü de tamamladığına göre artık dördüncü dönüşümde Hexonyalı kılığına geri dönecektir. Ama bunu da yapamaz çünkü köpeği almadan buradan ayrılmamalıdır. Hem de Hexonya'ya dönmek için kuvvetli bir ışık kaynağı bulması gerekmektedir

Ozezi ıhlamuru içince tatlı tatlı uyumaya başlar. Çıglıklarla uyanır ve karşısında Elif'i ve Elif'in babasını görür. Ozezi o anda heyecan ve endişeden ne yapacağını bilemez hemen bir yalan uydurur. Ozezi Elif'in ikizi olduğunu söyler. Aile bunu duyunca çok

şaşırır çünkü doğumda hastanede ellerine bir bebek verilmiştir. Ozezi yalanı ortaya çıkmasın diye yeni yalanlar uydurmaya başlar. Onu doğum sonrasında satın aldıklarını, anne ve babasının bir kazada öldüğünü, adının Aliye olduğunu, gerçek ailesini bulmaya geldiğini anlatır. Fakat aile Aliye'nin Elif ile tıpatıp aynı giysileri nasıl giydiğini merak eder. Ozezi bu sorunu da ikizlerin aynı şeyleri hissettiğini, düşündüğünü söyleyerek geçiştirir. Aile Ozezi'ye inanmış görünmektedir.

Artık Ozezi'nin Dünya'daki üçüncü günüdür. Aile Ozezi'ye inanmış ve bir kızlarının daha olduğu haberini bütün akrabalarına haber verme telaşındadırlar. Bu esnada Ozezi de gizlice kaçma planları yapmak ile meşguldür. Ama bir türlü kaçmanın yolunu bulamaz. Tam kaçacakken, yıllar sonra ortaya çıkan ikiz kardeş haberini duyan gazetecileri Eliflerin evinin kapısının önüne yığılmış bir şekilde bulur. Elif de o gün gazeteciler yüzünden dershaneye gidemez, evdedir.

Ozezi tüm bunlarla uğraşırken Hex'in arkadaşları ve öğretmeni Allegro, Ozezi'yi bulmak için Dünya'ya gelirler, hepsi de insan kılığına girmiştir. Oki, Nen, Zet ve Allegro fenerin ışığıyla Dünya'da en parlak domtik mavisini ışığı takip ederek oraya inerler. Domtik mavi ışığın bulunduğu yerde sadece Hexonyalılar bulunmaktadır. Fakat indikleri yer Ozezi'ni yanı değil Hexonya'nın eski başkanı Postipidik'in evidir. Kapıyı çalarlar ama artık Benuz Aydan ismini alan ve ünlü bir tasarımcı olan Postipidik onları umursamaz, evine sokmak istemez. Çocuklar, Positipidik'i ikna edip bir şekilde eve girer ve Ozezi'yi bulmak için yardım isterler. Postipidik de bir gün boyunca Güneş'i takip ederlerse en parlak domtik ışığının en son gelen Hexonyalıya ait olduğunu söyleyerek onlara yardımcı olur. Çocuklar ve Allegro oradan ayrılırlar ve geceyi bekleyene kadar lunaparkta eğlenmeye karar verirler.

Artık onlar da Dünya'da üçüncü günlerini yaşamaktadırlar. Ozezi'nin kaldığı evin önüne gelirler. Evin önünde o kadar çok gazeteci vardır ki ne yapacaklarını şaşırırlar. Gazetecileri atlatıp kapıyı çalarlar. Ozezi onları tanır ve içeri alır. Aileye kendisine burs vermek isteyen kişiler olarak tanıtır. Allegro evin içinde bir piyano görünce heyecanlanır hemen piyanonun başına geçer. Elif'in annesi ise piyano bursu vereceklerini düşünür. Anne ikram hazırlamak için mutfağa geçer, bu esnada Elif de dershanededir. Hemen bir plan yapıp Hexonya'ya dönmeleri gerekmektedir. Kılık değiştirip gizlice kaçabilirlerdi fakat Ozezi değişim haklarını kullandığı için kılık

değiştiremez. Bu esnada Allegro'nun aklına bir şey gelir ve hemen Elif'in kılığına dönüşür. Ozezi'yi de koltuğun arkasına saklar. Anne mutfaktan geldiğinde Aliye'i piyano çalarken görür. Allegro muhteşem piyano çalmaktadır. Hexonya'da herkesin uyumasına sebep olan bu müzik, Dünya'da kulağa mükemmel gelmektedir. Onu dinleyen herkes müziğin etkisiyle kendinden geçmiştir. Hexonyalılar tam kaçacakken Allegro gelmekten vaz geçer. Allegro müziğinin beğenilmesine çok sevinmiştir ve Dünya'da kalıp çok ünlü bir müzisyen olmaya karar verir. Diğerleri bunu kabul eder ve mutlulukla evlerinin yolunu tutarlar. Allegro da Elif'in kız kardeşi Aliye olarak eğitim hayatını tamamlayarak ünlü bir müzisyen olacağının mutluluğunu yaşar.

Kırmızı Arabanın Hayaleti

Üniversite mezunu genç bir adam iş başvuruları yapmaktadır. Başvurduğu işlerin maaşları çok düşüktür bu yüzden çok mutsuzdur. Fakat bir gün ilanına gelen ilginç yanıt dikkatini çeker. Bu yanıtta bir iş seyahati sonucu ilk üç ayda son model bir araba ve bir yılın sonunda bir ev sahibi olmayı vaat eden bir iş teklifidir.

Genç adam hemen verilen adrese gider. Kocaman, gizemli bir köşktür burası ve bir kediden başka kimseler yoktur. Biraz sonra köşkün ölen sahibinin avukatı karşılar onu. Avukat, genç adama iş hakkında bilgi vermeye başlar. Köşkün ölen sahibi yalnız başına yaşayan bir yazardır ve vasiyetine göre kasasına bıraktığı tohumların ülkenin her iline birer tane olmak kaydıyla itinayla ekilmesini istemektedir. Böylece ülke ağaçlanıp, çiçeklenecek ve zengin bir ülke olacaktır. Yolculukta tüm masraflar onlar tarafından karşılanacaktır. Köşk ve iş teklifi gibi avukat da çok tuhaftır. Genç adam ürperir ama bu mükemmel işi kabul edip gerekli evrakları imzalar.

Hemen kız arkadaşı Derya'ya işten bahseder ve mutluluğunu paylaşır, onu da bu yolculuğa davet eder. Fakat Derya bu işten hiç hoşlanmaz, genç ile tartışır ve ayrılmaya karar verirler. Genç adam kazanacaklarını düşünür ve her şeyi geride bırakıp yolculuğa başlar. İlk vardığı ilde tohumu kurallarına uygun ekerken bir anda yanında aç olduğunu söyleyen bir teyze belirir. Genç, kadını azarlar ve arabasına biner fakat anahtarları kaybetmiştir. Anahtarı ararken arabada elma bulur ama dilenci kadına bu elmalardan vermez. Anahtarı bulduğu gibi gaza basıp oradan uzaklaşır. Yolda giderken tuhaf duygular hissetmeye başlar ve ürperir. İkinci tohumunu Kocaeli'ye eker. Tam tohumu ekerken bu sefer de suda boğulmakta olan bir kedi görür. Kediyi kurtarmak için

bir dal parçası uzatır ama kedi kurtulamaz. Üstünü kirletmek istemeyen genç adam bunu kafasına pek takmaz ve yoluna devam eder. Sakarya'da üçüncü tohumu ekerken ise masal kitabı isteyen küçük bir çocukla karşılaşır. Genç adam bu çocuğu da umursamadan oradan ayrılır. Karanlık çöktüğü için tohumları yerleştirirken bir kısmını yanlışlıkla yere döker ve tohumları toplama gereği duymaz.

Geceyi geçirmek için kendine bir otel bulur ve o gece yine hayal ve gerçek arası olan anlam veremediği ürkütücü olaylar yaşar. Sabah olmadan dayanamaz ve oteli terk eder, sınırları bozulmuştur. Bilinçaltının ona hayaller gördürdüğünü düşünür ve sakinleşmeye çalışır. Birkaç şehir daha dolaşır. Çankırı'da yemek yerken boğulmak üzere gördüğü kediyi tekrar görür. Yan masada oturan kadın da dilenci kadına benzemektedir. Genç adam çok şaşırır ve korkmuştur. Yola devam etmeye karar verir ama karnı ağrır. Yolda karşı taraftan kullandığı arabanın aynısını kullanan kıvrıkcık saçlı bir kız gelmektedir. Yanından hızlıca geçip gider. Genç adam arabadan inmeden tohumları saça saça yoluna devam eder. Aslında niyeti hepsini fırlatıp gitmektir ama avukatın arabaya koymuş olabileceği bir cihazla sinyallerini takip edeceğini düşünür. Bu yüzden tüm şehirleri dolaşmak zorundadır. Genç adam yola devam ederken birden üstü açık arabasının içine ağaç yaprakları dolur. Bu yapraklar tenine, boynuna, koluna yapışır ve bir türlü çıkmak bilmez. Bunları silkmeye çalışırken kaza yapar ve yolun kenarına yuvarlanır. Ambulansın gelip onu kurtaracağını düşünürken bir dede ve torunu bir de kedi gelir. Ona doğru bakıp bir ağaçtan bahsetmektedirler. Genç adam olanlara anlam veremez ama o bahsedilen ağacın kendi vücudu olduğunu anlar ve sesi duyulmaz.

Ağaca dönüşen gencin başvurduğu iş ilanının bir benzerine de İstanbul'da işletme okumuş kendine güveni olmayan bir genç kız başvurur. Yazar ve doktor olan yaşlı kadın vefat edince vasiyetini yerine getirmek için yeğeni bir iş ilanı verir. Buna göre ölen kadının hazırladığı küçük mavi şişelerdeki ilaç ülkenin bütün illerini dolaşarak yalnızca en çok ihtiyacı olanlara verilecektir. Bu ilacın her hastalığı iyileştirme etkisi vardır. İş bitince de son model kırmızı bir araba ücret karşılığı olarak verilecektir. Seyahat de bu kırmızı arabayla gerçekleştirilecektir.

Üniversite boyunca diğer kız arkadaşlarının yanında kendini hep çok çirkin hisseden bu genç kız işi kabul eder. Çünkü işi başarıyla bitirip, arabayı satıp, kendini güzelleştirecek estetik ameliyatlarının parasını kazanmak ister bir an önce. İş görüşmesindeki yaşlı

kadın ona çok tuhaf ve ürkütücü görünür. Kadın ona bu işten kimseye bahsetmemesi gerektiğini söyler. Ayrıca mavi şişeleri son kullanma tarihi geçmeden en çok ihtiyacı olan kişiye vermesi gerekmektedir.

Genç kız bu işten kimseye bahsetmez ve seyahate çıkacağını söyler ailesine. Tam hazırlıklarını tamamlamışken yeğeni Murat onu ziyarete gelir. Tatil ödevi için İstanbul'a gelmiş olan Murat'ı da alıp yolculuğuna Tekirdağ'dan başlar. Yolda giderlerken araba çarpmış ve yaralı olan bir köpeğe rastlar. Murat teyzesine köpeğe yardım etmeleri konusunda yalvarır ama genç kız arabayı kirletmek istemediği için gaza basıp gider. Genç kız şehir şehir eski arkadaşlarını dolaşır, onların evinde konaklar. Bu esnada da ilacı ihtiyacı olanlara değil de küçük sorunlar yaşayanlara düşünmeden dağıtmaktadır. Ona göre bu saçma ilaç hiçbir işe yaramamaktadır. Hatta bir akşam başı ağrırken kendi de bir şişe içer. Baş ağrısı geçer ama kendiliğinden geçtiğini düşünüp ilacın iyileştirme gücüne inanmaz. Bir gün yolda ondan yardım isteyen yaşlı bir adam görür ona yardım etmez. Başka bir gün ilacı bir alkoliğe verir. Artık yeğeni Murat da teyzesini bir ilacı durmadan birilerine verdiğinin farkına varmıştır ve teyzesine bu konu hakkında sorular sorar. Genç kız bir lokantacıya bu mavi şişelerden beş tane satar. Sonra ölen yaşlı kadının yeğeni gelir aklına ya onu takip ediyorsa diye. Kendi kendine saçmaladığını düşünür ve yola devam ederler. Manisa'ya geldiklerinde Murat'ı otele yerleştirir ve bir hastane bahçesinde ilacı verecek birilerini arar. Şişman bir kadın ve sigara içen kocasının yanına gider. Kadın bu ilaçtan içtiği gibi zayıflar ve gençleşir. Hepsi şaşkına döner. Genç kız hafife aldığı bu ilacın etkisine inanamaz ve oradan kaçarak uzaklaşır. Bu ilaç bir mucizedir ve bu ilacı bedavaya dağıtmasının ne kadar aptalca olduğunu düşünür. Bir tanesini analiz ettirmek için eski erkek arkadaşı Hakan'a gönderip Murat'ı da alıp İzmir'e doğru yola çıkar. Yol kenarında ölü bir köpek gören teyzesinden köpek için bir şişe ilaç ister. Genç kız vermek istemez ama yeğeninin ısrarlarına dayanamaz. Murat ölü köpeğin ağzına ilacı damlatır ve köpek onlar arabaya binince ayağa kalkar. Murat ve teyzesi köpeğin canlandığını görünce çok şaşırır. Ancak her şehirde kullanılan bir şişe etkisini göstermektedir. Murat'ı zorla Aydın'da dedelerine bırakır ve yoluna devam eder. Muğla'da bir arkadaşında kalır. Arkadaşı Fisun, genç kızın eski sevgilisi Hakan ile evlenme kararı almıştır. Bu haberi duyan genç kız çok sinirlenir ve oradan ayrılır. Antalya'ya vardığında bu ilacın ticaretine başlayıp, Hakan'ı da kendine âşık edip hayallerini gerçekleştirecektir. Yol kenarında park eder ve

güzelleşmek için ilaçtan bir tane içer. Fakat bir bebeğe dönüşür. O esnada Hakan'dan gelen mesajda gönderdiği şişenin boş olduğu yazmaktadır. Bebek çılgınlık atarak ağlarken ormandan vahşi bir yaratık yanına doğru gelmektedir.

Üçüncü iş ilanı yine aynı köşkten bu kez bir emekli öğretmen tarafından verilir. Emekli öğretmen o kadar yaşlıdır ki ilan için görüşmeye giden delikanlı onun ölü gibi göründüğünü düşünür. Yapacağı iş; volkanik dağların olduğu şehirleri gezip, taş toplamak ve orada ilk gördüğü kişiye yaşlı öğretmenin hazırladığı hediyelerden birer tane vermektir. Bu yolculuğu son model kırmızı arabayla yapacak ve öğretmen tarafından uydudan izlenecektir.

Delikanlı iş başvurusuna giderken kız arkadaşı da onu gizli gizli takip etmiştir. Bir türlü bu kocaman köşkte bir öğretmenin oturmasına anlam veremez. Sevgilisinin anlattığına göre emekli coğrafya öğretmeni yazacağı kitap için volkanik taşlara ihtiyaç duymuştur. Daha önce bunları toplayamamasının sebebi ise hasta olmasıdır. Genç kız sevgilisi Kaya'yı iş görüşmesine giderken gizlice takip etmiş ve çalıların kenarına saklanıp onun fotoğrafına çekecekken yanından bir tavşan geçip onu ürkütmüştür. Genç kız o kökün etrafında çok tuhaf hissetmiş ve içini bir korku kaplamıştır. Aynı şekilde Kaya da hem emekli öğretmenden hem de köşkten korkmuştur. Yine de bu iş teklifini kabul edip yollara düşerler. Tam on sekiz volkanik dağ gezecektir. Kaya volkanik dağları bir bir gezerken karşısına çıkan ilk kişiye hediyesini verir. Tesadüfen herkese de ihtiyaç duyduğu bir hediye rastlamaktadır. Kaya Noel Baba gibi hediye dağıtırken o hediyelere sahip olmadığı için ya da onları başkalarına kendi elleriyle verdiği için pişmanlık duymaktadır. Yedinci görevden sonra sevgili Sumru'yu çağırır. Sumru ve Kaya Şanlıurfa'daki Karacadağ'da buluşurlar. Dağa birlikte giderler, oradaki hediyeyi bir adama verir ve içinden bilezik çıkar ama Sumru adamın elinden bileziği geri alır. Sumru, hediyeleri insanlara vererek aptallık ettiği için Kaya'ya çok kızgındır. Eğer bu ana kadar yanında olsaydı bütün hediyeleri onlardan geri alırdı. Otele geldiklerinde hediyeleri bir bir açmaya başlarlar fakat içlerinden Cd, rubik küpü gibi değersiz eşyalar çıkmaya başlar. Daha önceki hediyeler o kadar değerli ve pahalı şeyler iken kutunun birinden de tavşan çıkar. Beyaz, küçük tavşan zıplayarak odadan çıkar. Sonraki hediye kalem çıkar. O gün dağda adamın elinden aldığı bilezik kutusunu açarlar fakat içinden solucan çıkar. Çok şaşırırlar ve otelden ayrılmaya karar verirler. Kırmızı arabaya binip yola çıkarlar. İki sevgili bu işin böyle olmayacağını düşünür ve yeni bir

plan yapmaya karar verirler. Bu plana göre hiç akrabası kalmayan bu yaşlı coğrafya öğretmenini öldürüp mirasına konmaktır. Yolda giderken kalan hediyeleri de değerlendirmek için bir volkanik dağa daha uğramaya karar verirler. Kaya'nın çizdiği haritaya göre en yakın dağ Erciyes Kayseri'dedir ve bu kıza çok uzak gelir. Adıyaman'dan çıkarken Nemrut dağının tabelasını gören Sumru sevgilisiyle alay eder ve Nemrut'u nasıl unuttuğunu sorar. Dağa çıkarlar ve hediyeleri açarlar. Kutular boştur. Bir yanlışlık vardır asıl volkanik Nemrut dağı Bitlis'te bulunmaktadır. Dağdaki turistler iki sevgiliye dehşet içinde bakmaktadırlar, çünkü çift taştan heykele dönüşmektedir.

Eski köşkten verilen dördüncü ilana bu kez başka bir genç kız başvurur. Bu kez ilanı tekerlekli sandalyeye mahkum genç bir oğlan vermiştir. İş tarih profesörü olan amcasının bıraktığı mirasla ilgiliydi. Amcası yeğenini yazar olma yolunda keşifler yapması için bir yere hazine gizlemiştir. Bu hazineyi bulması amacıyla amcası ölmeden önce ülkenin tarihi yerlerini dolaştıran bir harita hazırlamıştır. Böylece yeğeni bu yerlerden ilham alıp romanlar yazacaktır. Fakat amcasının istediği gibi davranmayan uçarı yeğen kırmızı spor arabayla kaza yapar ve artık yürüyemez. Genç bu hazineyi başkasına bulduracak ve karşılığında kırmızı spor arabayı verecektir. Genç kız köşkün bahçesine girdiği gibi tedirgin olur, tekerlekli sandalyedeki çocuk da çok tuhaf konuşmaktadır. İş kabul eder ama araba kullanmayı bilmediğini ona söylemez. Arabayı İskenderun limanında teslim alacaktır, hemen eski arkadaşı İlayda'yı arar çünkü o araba kullanmayı bilmektedir.

Uçakla Hatay'a gider ve İlayda'yla buluşur, ona işle ilgili çok az şeyden bahseder. İlayda ile arabayı teslim alırlar. Şimdi yapması gereken suyu takip etmek ve arabanın arkasındaki sürahide bulunan suyu sadece ihtiyacı olan kişilere vermektir. Eğer suyu boşuna harcamazsa bagajdaki sürahi kendiliğinden tekrar su ile dolacaktır. Genç kız ve arkadaşı İlayda Hatay'ın sıcaklığında çok susamıştır ve bagajdaki sürahi yarıya gelecek kadar ondan su içerler. Genç kız suyun buz gibi olmasına çok şaşır. Marketten pet şişeyle su alır ve sürahiyi doldurur. Birkaç şişeyi de bagaja koyar. Yola çıkarlar Adana yolundayken polis onları durdur. Hava çok sıcaktır, göçmen işçi taşıyan bir kamyonette susuzluktan ölmek üzere olan işçiler için su isterler kızlardan. Genç kız bagajı açar ama pet şişeler boştur ve doldurduğu sürahi de tekrar yarıya kadar boşalmıştır. Genç kız kalan suları işçilere verir. Deniz kenarındaki şehirleri takip ederek yola devam ederler. Arabanın üstüne bir kuş düşer ve dururlar, hayvan susuzluktan yorgun düşmüştür.

Kızalar arabayı durdur, kuşu kenara çeker ama ona su vermeden yola devam ederler. Bu arada sürahi yine yarısına kadar su ile dolmuştur.

Mersin’de bir otele yerleşirler. Genç kız gece uyurken kuşlarla ilgili kötü bir rüya görür ve bundan çok etkilenir. Sabah kahvaltıda boşalan reçel kaplarını toplar, yolda kapların içine kuşlar için su dolduracaktır. Dün yolda gördüğü kuşa su vermediği için pişmandır. Yola çıkarlar ve asfaltta tekrar kuşlara su koymak için dururlar fakat bagajdaki pet şişeler yine boşalmıştır. Genç kız şaşkına döner, sürahi yarıya kadar buz gibi suyla doludur. İlayda ısrar eder bir bardak daha sürahidenden su içer ama kuşlara su koymayı unutup yola devam ederler. Arabaya bidonla koydukları su yine sızmış ve bidon boşalmıştır. Kız yolda gördüğü ihtiyaç sahiplerine sürahidenden su vermeye devam eder. Bazen de sinirlenip yoldakilere su vermeden geçerler. İzmir’de mola verdiklerinde İlayda sürahiyi yere düşürür ve sürahi tuzla buz olur. Genç kız çok sinirlenir ama hazineyi bulmak için ve arabayı kullanması için arkadaşına ihtiyacı vardır. Genç kız tuvaletteyken, İlayda arabayı alıp Bergama’ya doğru hazineyi kendi başına bulmak için yola çıkmıştır bile. Genç kız hemen bir minibüse binip Bergama’ya doğru yola çıkar. Minibüs yolda bozulur ve kız sinirden ağlamaya başlar. Yaşlı bir adam her şeyde bir hayır olduğunu söyleyerek onu teselli eder. İlayda da bu esnada baraj kenarındaki kazı alanına varmış ve bir kürekle hazineyi aramaya başlamıştır. Kazdıkça sinirlenir fakat hazineyi bulamaz. Tepesinde bir kuş uçmaya başlar, küreği kuşa savururken baraja doğru toprak onu çeker. İlayda kendini kurtaramaz ve çamurlaşmış su perisi heykeline dönüşür, suyun içine çekilir. Hırslarına yenik düşen gençlerin başına dört hikâyede de felaketler gelmiştir. Bu korkutucu köşk hala gizemini korumaktadır.

Esrarengiz Duman

Pelin ailesiyle birlikte İstanbul’da yaşayan bir ilkokul öğrencisidir. Bütün arkadaşları yavaş yavaş büyüüp ergenliğe girerken, Pelin hiç büyümediğini hisseder. Ailesi de Pelin’in büyümediğinin ve yaşlılarından geride kaldığının farkındadır. Bu yüzden Pelin’i doktora götürürler, fakat doktor Pelin’in sağlık durumunun iyi olduğunu, boyunun uzayacağını belirtir.

Pelin’in büyümesindeki bu yavaşlık derslerini olumsuz yönde etkilemiştir. Sınıfın en başarılı öğrencilerinden biri olan Pelin’in notları yavaş yavaş düşer ve Pelin sınıfın sonuncusu olur. Aynı zamanda duygularında da karmaşa vardır. Pelin eskiden çok uysal

bir kız iken artık ailesini de arkadaşlarını da kaba sözleri, bencil tavırları ile kırmaktadır. Ailesi ve arkadaşları çok sevdikleri Pelin'in nasıl bu hale geldiğine anlam veremezler.

Bir gün Pelin'e bir mektup gelir. Bu mektupta Lei adında biri Pelin'e her şeyin yoluna gireceğini söylemektedir. Pelin önce Lei'nin kim olduğunu hatırlayamaz. Bu büyüme problemi yüzünden hafızası da zayıflamıştır. Daha sonra zihninde geçmişe dair bazı anlar canlanır ve Lei'nin Şanghay'daki bakıcısı olduğunu hatırlar.

Ayhan Bey kimya mühendisidir, eşi Esin Hanım da Güzel Sanatlar Akademisi'ne gidip kendini geliştiren bir tiyatrocudur. On yıl önce Pelin'in babası Ayhan Bey iş yerinden bir teklif alır ve eşi Esin Hanım kızları Pelin ile iki yıllığına Çin'in Şangay şehrine taşınır. Aile yeni gittikleri şehre alışmaya çalışır. Kızları Pelin çok küçük olduğu için ona bir bakıcı bulurlar. Adı Lei olan bakıcı Türkçe bilmektedir ve üniversite öğrencisidir. Lei Pelin'i ve aileyi çok sever, onlara çok bağlanır. Lei ve Pelin çok iyi anlaşmaktadır. Lei, Pelin'e bakarken bazen Lei'nin sevgilisi tıp öğrencisi Hong-li onları ziyarete gelmektedir. Hong-li bir sürü iksirin, ilacın olduğu bir dükkânda çalışmaktadır.

Bir gün Esin Hanım çok ağır bir hastalığa yakalanır. Pek çok doktora giderler ama tedavi bir türlü sonuç vermez. Aileyi çok seven Lei bu konuyla ilgili sevgilisi Hong-li'den yardım ister. Hong-li de Esin Hanım'ın iyileşmesini ve ona yardımcı olmayı çok ister. Lei, Hong-li'den Esin Hanım'ı iyileştirecek bir iksir yapmasını ister. Ama Hong-li hocası Kun'dan gizli böyle bir şey yapamayacağını söyler. Fakat sevgilisini kıramaz ve ilacı yapar. Yine ilacı gizlice Esin Hanım'a içirirler ve Esin Hanım da sağlığına kavuşur.

Pelin bir gün Hong-li'nin çalıştığı yere gider. Küçük kız orada bir kediyi severken kedi kaçır ve raflardaki kavanozlar devrilir. Kavanozlardan farklı sıvılar dökülür hemen ardından etrafı bir duman kaplar. Küçük kız bu dumanların arasında kalıp dumana solumak zorunda kalır. Bunu gören Lei çok korkar, Pelin'in bu dumandan etkilenmiş olabileceğini düşünüp gizlice ona bir ilaç tedavisi uygular. Tüm bunlar yaşandığında Pelin 3 yaşındadır. Pelin hala bu ilacın etkisiyle ergenliğe girememekte ve büyüyememektedir. Lei de ondan çok uzak olsa bile Pelin'in sağlık durumunu gizlice takip etmektedir. Pelin ise ona yıllar sonra bir mektup yazar ve boyu uzamadığı için ondan yardım ister.

Pelin ve arkadaşı Merve bir gün kafeden çıktıklarında bir taksici tarafından kaçırlırlar. Kızlar çok korkmuştur ve bir odaya kapatılmıştır. Pelin uyur uyanık bir vaziyette Lei'nin geldiğini fark eder ama olanları tam olarak kavrayamaz. Kızları kaçıranlar ailelerden çok küçük miktarda fidye ister ve polise haber vermemelerini, kızları bir hafta sonra bırakacaklarını söyler. Aileler hem çok üzgün hem de çok şaşkındır. Bu esnada Pelin ve Merve'nin konuşacak bol bol vakti olur. Merve Pelin'in eskisi gibi sakin ve tatlı olmadığını, artık çok hırçın ve kırıcı olduğunu anlatır. Pelin arkadaşının itiraflarını duyunca kendini sorgulamaya başlar. Aileler polise haber vermiştir ve kızlar da sessiz sedasız serbest bırakılmıştır.

Kızları kaçıranın Lei olduğu ortaya çıkar. Eskiden çok iyi dostlukları olduğunu düşünen Ayhan Bey, karısının bile hayatını kurtarmış olan Lei'nin neden böyle bir şey yaptığını anlayamaz, ona çok kızar. Aile bu sırrı çözmek için Şhangay'a gitme kararı alır. Fakat onlar gitmek için hazırlanırken Ayhan Bey'in çalıştığı fabrikanın sahibi Sezer Bey ve eşi Yıldız Hanım da onlarla gelmek ister. Pelin'in büyümediğini öğrenen Yıldız Hanım'ın tek derdi Şhangay'a gidip gençleşme iksirini bulmaktır. Hep birlikte uçağa binerler ve Şhangay'a varırlar. Ayhan Bey ve ailesi zaman kaybetmeden Lei ve Hong-li'yi bulur. Birbirini gören Esin Hanım ve Lei hemen sarılır, dostane bir şekilde Pelin'i neden kaçırdığını sorar.

Lei, Pelin'e zarar vermek istemediğini, Pelin'in 3 yaşındayken yanlışlıkla soluduğu esrarengiz duman hakkında kendini suçlu hissettiğini, bu yüzden Pelin'in gelişimini takip ettiğini söyler. Fakat gençlik iksiri bulmaya çalışan birtakım esrarengiz adamlar Pelin'den haberdar olmuşlardır ve Lei'nin kızını kaçırap ondan formülü istemiştir. Lei'nin kötü bir niyeti yoktur, Pelin ile mektuplaşmasını takip eden çete böyle bir olaya neden olmuştur. Bu çetenin başında ise Hong-li'nin dükkânında çalışan yeğenleri vardır. Gerçekler ortaya çıkınca çete elemanları tutuklanır.

Lei Pelin'e kendine güvenmesi, kendini tanması konusunda öğütler verir ve oradan ayrılırlar. O akşam otel odasında Pelin aslında Lei ve eşinin de anne-babasının da hep onun iyiliği için çabaladığını fakat kendisinin hep hırçın ve kıymet bilmez davranışlarda bulunduğunu anlar. Pelin artık içindeki gizli gücü keşfetmiştir. Bundan sonra etrafına hep olumlu duygularla bakmaya karar verir. O gece Pelin serpilir ve uzar. Artık ergenliğe girmiş genç bir kız görünümünü alır. Sabah kahvaltıda ailesi bu duruma çok

sevinir ve biricik kızlarına sarılır. Eve dönme vakti geldiğinde Hong-li'nin hazırladığı, içinde etkisiz bir sıvı bulunan minik bir iksir şişesi Yıldız Hanım'a verilir. Yıldız Hanım bunu hemen içer ve gençleşeceği için kendini çok mutlu hisseder. Ayhan Bey artık istifa edip kendi işine, ilaç sektörüne döneceğini söyler. Eve dönüş yolculuğu başlar.

Ek-2: Anket

SCHWARTZ'A GÖRE BİREYSEL DEĞERLERİN SINIFLANDIRILMASI

Açıklama (Grup Başlığı)	Değerler	Kaynaklar
Güç (power): Toplumsal konum, insanlar ve kaynaklar üzerine denetim gücü	Sosyal güç sahibi olmak, otorite sahibi olmak, zengin olmak, Toplumdaki görüntümü koruyabilmek (insanlar tarafından benimsenmek)	Etkileşim Grup a
Başarı (achievement): toplumsal standartları temel alan kişisel başarı yönelimi	Başarılı olmak, Yetkin olmak, Hırslı olmak, Sözü geçen biri olmak (Zeki olmak)	Etkileşim Grup
Hazcılık (hedonism): bireysel zevke, hazza yönelim	Zevk, Hayattan tat almak	Organizma
Uyarılım (stimulation): heyecan ve yenilik arayışı	Cesur olmak, Değişken bir hayat yaşamak, Heyecanlı bir yaşantı sahibi olmak	Organizma
Özyönelim (self-direction): düşünce ve eylemde bağımsızlık	Yaratıcı olmak, Merak duyabilmek, Özgür olmak, Kendi amaçlarını seçebilmek, Bağımsız olmak (Kendine saygısı olmak)	Organizma Etkileşim
Evenselcilik (universalizm): anlayışlılık, hoşgörü ve tüm insanların ve doğanın iyiliğini gözetmek	Açık fikirli olmak, Erdemli olmak, Toplumsal adalet, Eşitlik, Dünyada barış istemek, Güzelliklerle dolu bir dünya, Doğayla bütünlük içinde olmak, Çevreyi korumak (İç uyum)	Grup b Organizma
İyilikseverlik (benevolence): kişinin yakın olduğu kişilerin iyiliğini gözetme ve geliştirme	Yardımsız olmak, Dürüst olmak, Bağışlayıcı olmak, Sadık olmak, Sorumluluk sahibi olmak (Gerçek arkadaşlık, Olgun sevgi, Manevi bir hayat, Anlamlı bir hayat)	Organizma Etkileşim Grup
Geleneksellik (tradition): kültürel ya da dinsel töre ve fikirlere saygı ve bağlılık	Alçakgönüllü olmak, Dindar olmak, Hayatın bana verdiklerini kabullenmek, Geleneklere saygılı olmak, İlimli olmak (Dünyevi işlerden el ayak çekmek)	Grup
Uyma: Başkalarına zarar verebilecek ve toplumsal beklentilere aykırı olabilecek dürtü ve eylemlerin sınırlandırılması.	Kibarlık, itaatkâr olmak, anne babaya ve yaşlılara değer vermek, kendini denetleyebilmek.	Etkileşim Grup
Güvenlik: Toplumun, var olan ilişkilerin ve kişinin kendisinin huzuru ve sürekliliği.	Millî güvenlik, toplumsal düzenin sürmesini istemek, temiz olmak, aile güvenliği, iyiliğe karşılık vermek (bağlılık duygusu, sağlıklı olmak).	Organizma Etkileşim Grup

Not: *Organizma:* Biyolojik organizma olarak bireylerin evrensel gereksinimleri;

Etkileşim: uyumlu bir toplumsal etkileşimin evrensel nitelikteki ön koşulları;

Grup: grupların sorunsuz işlev göstermesi ve varlığını sürdürebilmesi için evrensel gereklilikler.

c. Kültürler arası karşılaştırmalarda tutarlı sonuçlar vermediği tespit edilen değerler parantez içerisinde belirtilmiştir.

d. İnsanların kendi gruplarının dışındaki insanlarla ilişkiye geçtikleri, gruplar arası karşılıklı bağımlılığı kabul ettikleri ve doğal kaynakların kısıtlı olduğunun fark ettikleri zaman ortaya çıktığı varsayılır.

Değer Adı	Güç	Başarı	Hazcılık	Uyarılım	Özyönelim	Evrenselcilik	İyilikseverlik	Geleneksellik	Uyma	Güvenlik
30. Özgüven										
31. Paylaşımçı Olma										
32. Planlı Olma										
33. Sabırlı Olma										
34. Sağlıklı Olmaya Önem Verme										
35. Saygı										
36. Sevgi										
37. Sorumluluk										
38. Şefkat ve Merhamet										
39. Takım Ruhu										
40. Temiz olma										
41. Tutumlu Olma										
42. Vefa										
43. Yardımseverlik										
44. Zamanı İyi Kullanma										

Ad Soyad:

Çalıştığı Kurum: